

Павлодар облысы әкімдігі Павлодар облысы мәдениет,
мұрағаттар және құжаттама басқармасының
«С. Торайғыров атындағы облыстық біріктірілген
әмбебап ғылыми кітапханасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

**ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА 2016 ЖЫЛЫ АТАЛЫП
ӨТІЛЕТІН ЖӘНЕ ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕР**

БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШ

ПАВЛОДАР, 2015

ӘОЖ 006.95

КБЖ 22.61

П 12

Құрастырушылары: Дыбыкенова М. Н., Сулейменова А. Ж.,
Комкина Т. С.

Редакторлары: Жиенбаева М. А., Шахметова Ш. Б.,
Құдайбергенова Г. Ә., Қажыбаева Ж. К., Жайсаңғалиева Г.О., Гонча-
рова М. Л., Иванова Г. Е.

П 12

Павлодар облысында 2016 жылы аталып өтілетін және еске алы-
натын күндер / Знаменательные и памятные даты Павлодарской об-
ласти на 2015 год. – Павлодар: ЭКО, 2015. – 187 б. – қазақша, орысша.

ISBN 978-601-284-132-9

Павлодар облысының аталып өтілетін және еске алынатын күндер күнтізбесі
анықтамалық-библиографиялық құрал болып табылады. Оның мақсаты – Павлодар
өңірі мен атақты адамдары жайлы, өңірдің саяси, әлеуметтік-экономикалық және
мәдени өмірін көрсету.

Көрсеткіш кітапхана қызметкерлеріне және өзге де мәдени-ағарту мекемелеріне,
сондай-ақ өлке тарихына қызығушылық танытатын оқырмандарға бағытталған.

ӘОЖ 006.95

КБЖ 22.61

ISBN 978-601-284-132-9

© Дыбыкенова М.,
Сулейменова А., 2015
© Комкина Т., 2015

Мазмұны

Алғы сөз.....	4
2016 жылы Павлодар облысында аталып өтілетін және еске алынатын күндердің жылнамалық көрсеткіші	6
«Павлодар облысында 2016 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер» күнтізбесіне берілген қысқаша анықтамалар мен әдебиеттер тізімі	15
2016 жылы Қазақстан Республикасында еске алынатын күндер мен мерейлі оқиғалардың көрсеткіші	58
2016 жылға арналған шетел мемлекеттерінің мерейлі күндер күнтізбесі.....	63
2016 жылға арналған шетел мемлекеттерінің айы, күні белгісіз күндер күнтізбесі.....	76
Қазақстан Республикасының мемлекеттік және ұлттық мерекелерінің тізімі.....	76
2016 жылға арналған Қазақстан Республикасындағы кәсіби және басқа мерекелердің тізімі	77
Күнтізбеде көрсетілген есімдердің алфавиттік көрсеткіші	81

АЛҒЫ СӨЗ

С. Торайғыров атындағы облыстық әмбебап ғылыми кітапхана оқырман қауымды Павлодар өңірінде өткен маңызды тарихи және соңғы жылдары болған оқиғалармен таныстыру мақсатында мемлекеттік және орыс тілдерінде жасалған дәстүрлі «Павлодар облысында 2016 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер» атты анықтамалық–библиографиялық көрсеткішін ұсынады.

Егеменді Қазақстанның тұғырлы күндерінің қатарында қос маңызды оқиға бар. Солардың бірі – 1986 жылы орын алған сұрапыл да ұмытылмас, талай қазақтың қабырғасын қайыстырған Желтоқсан оқиғасы.

Мемлекетіміздің жаңа тарихындағы ерекше дата – Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 25 жылдығы. Жасампаз мемлекеттің тарихын түгендейтін айтулы күнді Қазақстан Республикасының әрбір азаматы жадынан шығармағаны абзал.

Ертістің Павлодар өңірінде де айтулы оқиғалар аз емес. Солардың қатары 2016 жылғы Күнтізбеге енгізілген. Күнтізбенің негізгі мақсаты – көпшілік оқырманды Ертістің Павлодар өңіріндегі маңызды және айтулы оқиғалардан ақпарат беру.

Біз әрдайым жерлес Ұлы Отан соғысына қатысушылардың ерлігін жадымызда сақтаймыз. 2016 жылы Кеңес Одағының Батыры К. А. Семенченконың 120-жылдығын, Кеңес Одағының Батыры Қ. М. Сұрағановтың 95-жылдығын, Даңқ Орденінің толық кавалері, Павлодар қаласының құрметті азаматы П. В. Пешиннің 90 жылдығын атап өтпекпіз.

Көрсеткішке облысымызда ғана емес республика көлеміндегі ағарту ісіне, білім беруге, ғылым саласына үлкен үлес қосқан жерлестеріміз Ә. Б. Бектұров, Р. Б. Нұртазина, Б. Ш. Шалабаев, И. А. Будчанов, Қ. Д. Дүйсембин, Ш. Е. Әлжанов, Е. Ө. Өтебаев, А. Д. Фрезоргер, Ғ. М. Кертаева және басқалардың мерейлі күндері енгізілді.

Күнтізбеде Павлодар облысында дүниеге келген белгілі ақын-жазушылардың есімдері де аталады. Бұл С. Шорманов (туғанына 165 жыл), З. Ақышев (туғанына 105 жыл), Қ. Д. Кемеңгеров (туғанына 120 жыл), С. Шәкібаев (туғанына 90 жыл) және т.б.

Ертістің Павлодар өңірінің тарихын түбегелі зерттеген өлкетанушылар М. К. Гапон (90 жыл), Б. М. Хазыров (90 жыл) және танымал өлкетанушы Э. Д. Соколкиннің (80 жыл) өмірбаяндық анықтамалары келтірілген.

2016 жыл – С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың негізгі қаланғанына 120 жыл. Күнтізбеге кітапхана ісі ардагерлерінің Н. Г. Касьян, Т. Т. Рахманқұлов, М. Н. Пахомованың еске алу күндері енген. Сондай-ақ, ҚР еңбек сіңірген қызметкері, С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана директоры (1985-2015 жж.) М. А. Жиенбаеваның 60-жылдық мерейтойы өтеді.

Ертістің Павлодар өңірі өнер саңлақтарына бай. Келер жылы ақын-жырау Жарылғапберді Жұмабайұлының, әнші, ҚазКСР-інің халық әртісі

К. Кенжетаевтың және А. П. Чехов атындағы драма театрының актері, режиссер Е. И. Еникеевтің – жүз, композитор, Қазақстанның еңбек сіңірген мәдениет қызметкері, Павлодар қаласының құрметті азаматы М. Н. Пульганын, ҚазКСР-інің еңбек сіңірген әртісі И. Г. Чистяковтің, ҚазКСР-інің еңбек сіңірген мәдениет қайраткері А. Н. Михейчевтің, мүсінші И. П. Лопатиннің, суретші А. М. Дьячковтің туған күндері еске алынады. Суретші Қ. Баймолдиннің 70 жасқа толған күні аталып өтіледі.

2016 жылы Павлодар облысындағы бірнеше мәдени мекеменің, атап айтқанда, С.Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың 120-жылдығы, Славян мәдени орталығының 20-жылдығы, Шафер мұражай-үйінің және Д. П. Багаев атындағы мұражай үйінің 20-жылдығы, М. Шамсутдинова атындағы ән шығармашылығы үйінің 15-жылдығы аталып өтіледі. Павлодар қаласындағы Бас мешіт – Мәшһүр Жүсіп мешітінің ашылғанына 15 жыл толады. Осы мекемелердің аймақ өміріндегі орны мен рөлі ерекше екендігін атап өткен жөн.

Библиографиялық құрал бірнеше бөлімнен тұрады. Көрсеткіште алдымен биографиялық анықтама, соңында әдебиеттер тізімі берілген. Тізімде алдымен кітаптар, кейін мерзімді басылымдар көрсетіліп, ішінде алфавит бойынша орналасқан. Күнтізбе әдебиеттерді мейлінше толық есепке алу міндетін көздемейді. Анықтама берілген мерейтой күндер жұлдызшалармен белгіленген. Қазақ тілінде берілмеген кейбір анықтамаларды орыс тіліндегі күнтізбеден қараңыз.

Керекті мәліметтер мен аталып өтілетін күндерді және материалдарды іздестіріп, анықтау жұмысында С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың анықтамалық-библиографиялық аппараты мен кітап қоры пайдаланылды.

Пайдаланушылар көрсеткіште берілген әдебиеттер тізімімен шектелмей, кейінгі жарыққа шыққан мерзімді басылымдар бетінде жарияланған материалдар және әдебиеттермен коса жалпы жарық көрген жаңа мәліметтермен таныса алады.

Көрсеткіш кітапхана мен мәдени-ағарту мекемелеріне, мұғалімдерге, студенттерге, ғылыми, бұқаралық-ақпарат қызметкерлеріне және өлкетану материалдармен танысқысы келетін барша оқырман қауымға арналған.

Құрастырушылар көрсеткіш туралы ұсыныстарыңыз бен пікірлеріңізді мына мекен-жайға жіберулеріңізді сұрайды:

Мекен-жайымыз: 140000, Павлодар қ.

Ак. Сәтбаев к., 104,

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана,

Ақпараттық-библиографиялық бөлім

<http://www.pavlodarlibrary.kz>,

e-mail: pavlodarlibrary@rambler.ru,

e-mail: ounbibo@mail.ru,

Тел.: 32-58-15, 32-34-77

2016 ЖЫЛЫ ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА АТАЛЫП ӨТІЛЕТІН ЖӘНЕ ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕРДІҢ ЖЫЛНАМАЛЫҚ КӨРСЕТКІШІ

ҚАҢТАР

- 1 қаңтар** – Павлодарда №1 балалар мен жасөспірімдер спорт мектебі ашылғанына 60 жыл (1956)
- 4 қаңтар** – Славян мәдени орталығының орталығының құрылғанына 20 жыл (1996)*
- 12 қаңтар** – тарихшы-өлкетанушы, Павлодар қаласының Құрметті азаматы **Э. Д. Соколкиннің** туғанына 80 жыл (1936)*
- 13 қаңтар** – педагог, музыкатанушы, композитор **Н. Г. Шафердің** туғанына 85 жыл (1931) *
- 28 қаңтар** – өлкетанушы, Ұлы Отан соғысының қатысушысы **М. Гапонның** туғанына 90 жыл (1926-2013)
- 30 қаңтар** – **Майра Шамсутдинова** атындағы ән шығармашылығы мұражайының ашылғанына 15 жыл (2001)*
- 30 қаңтар** – **Д. П. Багаев** атындағы мұражай-үйінің ашылғанына 15 жыл (2001)*
- Қаңтар** – Павлодарда әуе сапаржайының қолданысқа берілгеніне 55 жыл (1961)

АҚПАН

- 1 ақпан** – Павлодар ЖЭС-2-нің алғашқы кезегі іске қосылғанына 55 жыл (1961)
- 2 ақпан** – филология ғылымдарының докторы, профессор **Т. Әбдіғалиеваның** туғанына 75 жыл (1941)
- 4 ақпан** – композитор, Қазақстанның еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, педагог, Павлодар қаласының Құрметті азаматы **М. Н. Пульганың** туғанына 80 жыл (1936)
- 6 ақпан** – актер, ҚазКСР-нің еңбек сіңірген әртісі **И. Г. Чистяковтың** туғанына 90 жыл (1926-1995)
- 7 ақпан** – Павлодар ауданы Розовка ауылында облыстағы алғашқы «Арман» атты отбасы типіндегі балалар ауылының ашылғанына 15 жыл (2001)
- 8 ақпан** – Павлодар қаласында алғашқы балабақшаның ашылғанына 95 жыл (1921)
- 8 ақпан** – ғалым-филолог, профессор **Е. Өтебаевтың** туғанына 90 жыл (1926-1999)

- 12 ақпан** – техника ғылымдарының докторы, профессор, ҚР-ның Еңбек сіңірген ғылым қайраткері **А. Д. Фрезоргердің** туғанына 75 жыл (1941)
- 21 ақпан** – Н. Г. Шафердің жеке меншік топтамасының базасында **Павлодарда күйтабақтар мұражайы** ашылғанына 15 жыл (2001)*
- 25 ақпан** – әнші, актер, ҚазКСР-нің халық әртісі **К. Кенжетаетын** туғанына 100 жыл (1916-2008)*
- ақпан** – Екібастұзда «Балдәурен» балалар мен жасөспірімдер ұйымы құрылғанына 15 жыл (2001)

НАУРЫЗ

- 1 наурыз** – Павлодар қаласында телевизия орталығы құрылысының басталғанына 55 жыл (1961)
- 4 наурыз** – Павлодар трактор зауытының құрылғанына 50 жыл (1966)
- 8 наурыз** – педагогика ғылымдарының кандидаты, ҚазКСР-інің еңбек сіңірген мектеп мұғалімі **Р. Б. Нұртазинаның** туғанына 95 жыл (1921-2013)*
- 9 наурыз** – мүсінші **И. Лопатиннің** туғанына 90 жыл (1926-1993)
- 11 наурыз** – актер, ҚР-ның еңбек сіңірген мәдениет қайраткері **А.Н. Михейчевтің** туғанына 85 жыл (1931-2007)*
- 26 наурыз** – суретші **А. М. Дьячковтың** туғанына 90 жыл (1926-2001)*
- Наурыз** – Ертіс ауданында балалар кітапханасының ашылғанына 65 жыл (1951)
- Наурыз** – Усолка мөлтек ауданында **№3 қалалық емхананың** ашылғанына 10 жыл (2006)

СӘУІР

- 1 сәуір** – Педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру институтының ашылғанына 65 жыл (1951)
- 3 сәуір** – Павлодар қаласы №12 орта мектепке ақын, драматург, аудармашы, жазушы, Павлодар қаласының Құрметті азаматы **Қ. Бекхожиннің** есімі берілгеніне 20 жыл (1996)
- 12 сәуір** – Облыстық «Звезда Прииртышья» газетіне журналистика саласындағы жыл сайынғы жалпыұлттық «**Алтын жұлдыз – 2006**» сыйақысы берілгеніне 10 жыл (2006)
- 14 сәуір** – әдебиеттанушы-ғалым, филология ғылымдарының докторы, ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген мұғалімі **Б. Шалабаевтың** туғанына 105 жыл (1911-1987)

- 17 сәуір** – ғалым-биохимик, биология ғылымдарының докторы, профессор **Н. А. Будчановтың** туғанына 100 жыл (1916-1985)
- 18 сәуір** – жазушы, драматург, педагог, аудармашы **З. Ақышевтың** туғанына 105 жыл (1911-1991)
- 21 сәуір** – Павлодар қаласының солтүстік-батыс шеті «Қаздар қонысы» республикалық маңызы бар табиғат ескеркіші болып жарияланғанына 45 жыл (1971)*
- Сәуір** – **Павел Васильев атындағы Павлодар әдеби бірлестігі** құрылғанына 60 жыл (1956) *

МАМЫР

- 10 мамыр** – Тау-кен саласындағы орыс ғалымы, Екібастұз көмір бассейнінің кен орындарын зерттеуші **Н. И. Трушковтың** туғанына 140 жыл (1876-1947)
- 10 мамыр** – А.П. Чехов атындағы облыстық драма театрының актері, режиссер **Е. И. Еникеевтің** туғанына 100 жыл (1916-1995)
- 19 мамыр** – 1979-1989 – жылдар аралығында Ауғанстанда әскери борышын өтеген жауынгерлердің ескерткіші ашылғанына 15 жыл (2001)
- 21 мамыр** – **С. Торайғыров атындары Павлодар облыстық әмбебап ғылыми кітапханасының** негізі қаланғанына 120 жыл (1896)*
- 21 мамыр** – дәрігер-хирург, «ҚР Еңбек сіңірген денсаулық қызметкері», КСРО денсаулық сақтау саласының үздігі **З. Н. Раздорскаяның** туғанына 75 жыл (1941)
- 24 мамыр** – Павлодарда **КАЗИЗ** өндірістік көркем артельдерінің, шеберханалардың құрылғанына 60 жыл (1956)
- 25 мамыр** – Кеңес Одағының Батыры **Қ. М. Сұрағановтың** туғанына 95 жыл (1921-2008)
- 25 мамыр** – С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың директоры (1985-2015), «ҚР Еңбек сіңірген қызметкері» **М. Ә. Жиенбаеваның** туғанына 60 жыл (1956)*
- Мамыр** – Павлодар қаласында **Юрий Гагарин атындағы парктің** ашылғанына 40 жыл (1976)

МАУСЫМ

- 1 маусым** – кітапхана қызметкері, ҚазКСР-інің еңбек сіңірген мәдениет қызметкері **Н. Г. Касьянның** туғанына 80 жыл (1936-2000)
- 1 маусым** – **ПКТИАМ-ның** құрылғанына 50 жыл (1966)

- 1 маусым** – Есеп-экономикалық техникумының (қазіргі Павлодар технологиялық колледжі) негізі қаланғанына 45 жыл (1971)
- 5 маусым** – балетмейстер, акын, жазушы, драматург, Қазақстан хореографтары Кеңесінің төрағасы, қоғам қайраткері **Д. Нақыповтың** туғанына 70 жыл (1946)*
- 10 маусым** – кітапхана ісінің ардагері, ҚазКСР Еңбек сіңірген мәдениет қызметкері **Т. Т. Рахманқұловтың** туғанына 95 жыл (1921-1994)
- 22 маусым** – Павлодар монтаждау колледжінің (бұрынғы кешкі құрылыс техникумы) құрылғанына 60 жыл (1956)
- Маусым** – Павлодар қаласында салтанатты түрде **облыстық шахмат клубының** ашылғанына 40 жыл (1976)
- Маусым** – Ақсу-Дегелен темір жолының қолданысқа берілгеніне 15 жыл (2001)

ШІЛДЕ

- 3 шілде** – Кеңес Одағының Батыры **К. С. Семенченконың** туғанына 120 жыл (1896-1965)*
- 5 шілде** – **Қ. Даржұман** атындағы ұлттық жаңғыру мектебінің ашылғанына 20 жыл (1996)*
- 12 шілде** – Павлодар облыстық кітапханасына көрнекті қазақ акыны **Сұлтанмахмұт Торайғыровтың** есімі берілгеніне 20 жыл (1996)
- 12 шілде** – Облыстық гимназия-интернатына ағартушы, ұстаз, фольклортанушы, этнограф, қоғам қайраткері **Ыбырай Алтынсариннің** есімі берілгеніне 20 жыл (1996)
- 12 шілде** – Ақтоғай ауданы **Жаңаталап орта мектебіне** еңбек сіңірген мұғалім, аудандағы тұңғыш мектептің негізін қалаушы **Хасен Шаяхметовтың** есімі берілгеніне 20 жыл (1996)
- 15 шілде** – жазушы, драматург, аудармашы **Қ. Д. Кемеңгеровтің** туғанына 120 жыл (1896-1937) *
- 15 шілде** – тарихшы-өлкетанушы, жазушы, Ұлы Отан соғысының қатысушысы **Б. М. Хазыровтың** туғанына 90 жыл (1926)*
- 15 шілде** – Ертіс көмір бассейнін атауы «**Богатырь**» разрезі болып өзгергеніне 20 жыл (1996)
- 26 шілде** – Ақсу ферроқорытпа зауытында феррохромның он бес миллионыншы тоннасы балқытылғанына 15 жыл (2001)
- Шілде** – «Пойма» мүгедектердің әдеби бірлестігі құрылғанына 20 жыл (1996)

ТАМЫЗ

- 6 тамыз** – Павлодар облысында **«Жұлдызды Жасыбай» ретро-фестивалінің** алғашқы ашылуы өткеніне 5 жыл (2011)
- 10-11 тамыз** – **Қазақстан комсомолы 25 жылдығы** атындағы қалалық бақтың ашылуына 70 жыл (1946)
- 28 тамыз** – ғалым-дәрігер, медицина ғылымдарының докторы **С. Т. Түсіпбековтың** туғанына 80 жыл (1936)
- 28 тамыз** – **облыстық онкологиялық диспансердің** құрылғанына 65 жыл (1951)
- 30 тамыз** – орыс табиғат зерттеушісі, педагог, өлкетанушы **А. Н. Седельниковтың** туғанына 140 жыл (1876-1919)
- 30 тамыз** – Павлодар қаласындағы Мемлекеттік Рәміздер Алаңында **Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы** көтерілгеніне 5 жыл (2011)
- Тамыз** – **аңшылар мен балықшылар қоғамының** құрылғанына 60 жыл (1956)
- Тамыз** – **«Экибастузэнерго» қоғамдастығының** құрылғанына 35 жыл (1981)

ҚЫРКҮЙЕК

- 3 қыркүйек** – педагогика ғылымдарының докторы, профессор ҚазКСР халықтық білім беру үздігі, ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері **Ғ. М. Кертаеваның** туғанына 70 жыл (1946) *
- 6 қыркүйек** –Павлодарда **орталық сөйлесу пункті** ашылғанына 45 жыл (1971)
- 6 қыркүйек** – Павлодар қаласындағы **синагоганың** (Қазақстандағы бесінші) ашылғанына 15 жыл (2001)
- 7 қыркүйек** – орыс ботанигі, географ, Ертіс өзенінің жағалауын зерттеуші **С.И. Коржинскийдің** туғанына 155 жыл (1861-1900)
- 12 қыркүйек** – Шарбақты аудандық **«Трибуна» газетінің** алғашқы саны шыққанына 85 жыл (1931)
- 13 қыркүйек** – журналист, өлкетанушы, Екібастұз қаласының Құрметті азаматы **П. И. Оноприенконың** туғанына 80 жыл (1936-2010)*
- 15 қыркүйек** – **«Қ. И. Сәтбаев атындағы тарихи-географиялық қоғамның»** ашылғанына 20 жыл (1996)
- 21 қыркүйек** – Павлодар қаласындағы Бас мешіт – **Мәшһүр Жүсіп мешітінің** ашылғанына 15 жыл (2001) *
- 26 қыркүйек** – Облыстық **«Қызыл Ту» газетінің** **«Сарыарқа самалы»** болып өзгертілгеніне 25 жыл (1991)

- 27 қыркүйек** – жазушы, екінші Ұлы Отан соғысының қатысушысы **С. Шәкібаевтың** туғанына 90 жыл (1926-1999)*
- 30 қыркүйек** – Павлодар облысының логотипі (таңбасы) бекітілгеніне 5 жыл (2011)*

ҚАЗАН

- 1 қазан** – Ағарту ісі және мәдениет қызметкері, ҚазКСР-інің еңбек сіңірген кітапханашысы **М. Н. Пахомованың** туғанына 95 жыл (1921-2010)
- 1 қазан** – Доцент, педагог-балетбейстер, ҚР театр қызметкерлері Одағының мүшесі **Ж. П. Қапесовтің** туғанына 70 жыл (1946)
- 3 қазан** – Павлодарлық «Версия» газетінің алғашқы саны жарыққа шыққанына 20 жыл (1996)
- 4 қазан** – Ақын, драматург, «ҚР Еңбек сіңірген қайраткері» **Б. М. Қанапияновтың** туғанына 65 жыл (1951)
- 10 қазан** – Режиссер, актер және драматург **А. Қ. Қалиевтің** туғанына 85 жыл (1931-1991)
- 15 қазан** – Ғалым-физиолог, биология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі **Қ. Д. Дүйсембиннің** туғанына 85 жыл (1931)
- 15 қазан** – Хирург-онколог, ҚазКСР-інің еңбек сіңірген дәрігері **А. А. Сүлейменовтің** туғанына 100 жыл (1916-1998)*
- 23 қазан** – Ермак кентінің (қазіргі Ақсу қ.) қала болып құрылғанына 55 жыл (1961)*
- 25 қазан** – Теоретик-музыкатанушы, КСРО композиторлары Одағының мүшесі, өнертану кандидаты **Қ. Т. Жүзбасовтің** туғанына 75 жыл (1941-1995)
- Қазан** – Екібастұзда жаңа әуежайдың ашылғанына 30 жыл (1986)

ҚАРАША

- 1 қараша** – Павлодар педагогикалық колледжіне ҚазКСР-інің еңбек сіңірген мұғалімі **Бейсен Ахметовтың** есімі берілгеніне 20 жыл (1996)
- 2 қараша** – Ғалым-филолог, әдеби сыншы, филология ғылымдарының докторы **Қ. П. Жүсіптің** туғанына 75 жыл (1941)*
- 5 қараша** – ҚазКСР-інің еңбек сіңірген дәрігері, ҰОС қатысушысы, Павлодар қаласының Құрметті азаматы **Я. Я. Фрезенің** туғанына 100 жыл (1916-1993)*

- 6 қараша** – Павлодар қаласындағы «Океан» дүкенінің ашылғанына 40 жыл (1976)
- 11 қараша** – Суретші **Қ. Қ. Баймолдиннің** туғанына 70 жыл (1946) *
- 11 қараша** – Баянауыл ауданында **Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің** кесенесі ашылғанына 10 жыл (2006)
- 14 қараша** – Ғалым, техника ғылымдарының докторы, профессор **Г. Уәлиевтің** туғанына 75 жыл (1941)
- 15 қараша** – ҰОС қатысушысы, Үш дәрежелі Даңқ орденінің Кавалері, Павлодар қаласының құрметті азаматы **П. В. Пешиннің** туғанына 90 жыл (1926-2002) *
- 28 қараша** – Павлодар қаласында **Халыққа қызмет көрсету орталығының** ашылғанына 10 жыл (2006)
- Қараша** – Павлодар қаласы **№1 емханасының** ашылғанына 60 жыл (1956)*
- Қараша** – Павлодар қаласындағы **қазіргі теміржол сапаржайының** ашылғанына 35 жыл (1981)
- Қараша** – Павлодарда **Шахмат үйінің** ашылғанына 30 жыл (1986)
- Қараша** – Павлодарда **этномәдени бірлестіктер аллеясының** ашылғанына 5 жыл (2011)

ЖЕЛТОҚСАН

- 6 желтоқсан** – Павлодарда алғаш рет **Ғылыми-техникалық ақпарат орталығы** құрылғанына 45 жыл (1971)
- 11 желтоқсан** – Павлодар қаласында **бұрынғы теміржол сапаржайының** ашылғанына 60 жыл (1956)
- 15 желтоқсан** – Ғалым-дәрігер, медицина ғылымдарының докторы **Х. Қ. Сәтбаеваның** туғанына 95 жыл (1921)
- 16 желтоқсан** – Ғалым-дәрігер, медицина ғылымдарының докторы **Р. А. Сәтбаеваның** туғанына 100 жыл (1916-1986)
- 25 желтоқсан** – Ғалым-химик, техника ғылымдарының докторы, ҚазКСР-інің еңбек сіңірген ғылым қайраткері **Ә. Б. Бектұровтың** туғанына 115 жыл (1901-1995)
- 31 желтоқсан** – **Екібастұз қалалық кітапханасының** ашылғанына 40 жыл (1976)
- Желтоқсан** – «Голос Экибастуза» (алғашқы атауы «Заветы Ильича») газетінің шыққанына 35 жыл (1981)
- Желтоқсан** – Ленпаркте **Чернобыль атом станциясындағы апатты жоюға қатысушылар ескерткішінің** ашылғанына 10 жыл (2006)

АЙЫ МЕН КҮНІ БЕЛГІСІЗ КҮНДЕР ТІЗІМІ

Атақты би Қазанғап Сатыбалдыұлының туғанына 245 жыл (1771-1856)

Баянауыл ауылының құрылғанына 190 жыл (1826) *

Халық композиторы, ақын **Жарылғапберді Жұмабайұлының** туғанына 165 жыл (1851-1914)

Павлодар қаласының алғашқы Құрметті азаматы, бірінші гильдия көпесі, қамқоршы меценат, жанашыр, қоғам қайраткері **А. И. Деровтың** туғанына 160 жыл (1856-1921)

Ұстаз, аудармашы, қоғам қайраткері, диплом алған тұңғыш қазақ дәрігерлерінің бірі және Павлодар облысында дәріхана ісін ұйымдастырушы **Ә. Д. Айтбакиннің** туғанына 155 жыл (1861-1919)

Коряков бекетінің штаттан тыс Павлодар қаласы болып өзгергеніне 155 жыл (1861)

Қазақ ағартушысы, филолог **Ә. З. Сәтбаевтің** туғанына 135 жыл (1881-1938)

Ақын, жырау **Б. Меркемелиденовтің** туғанына 125 жыл (1891-1963)

Ғалым-ұстаз **Ш. Е. Әлжановтің** туғанына 115 жыл (1901-1938)

Павлодар қаласындағы қоғамдық банктің ашылғанына 105 жыл (1911)

Орыс-қазақ училищесінің ашылғанына 105 жыл (1911)

Павлодар қаласындағы қазақ театрының тұңғыш актрисасы **Н. Б. Бекованың** туғанына 105 жыл (1911)

Екібастұз мырыш зауытының іске қосылғанына 100 жыл (1916)

Киноактриса, әнші, ақын **Х. Әбуғалиеваның** туғанына 90 жыл (1926)

Акмолинка-Павлодар темір жолының құрылысы басталғанына 75 жыл (1941)

Павлодар облыстық мамандандырылған балалар үйінің ашылғанына 70 жыл (1946)

Павлодар облысы санитарлық-эпидемиологиялық станциясының негізі қаланғанына 65 жыл (1951)

Екібастұз қаласында балалар музыкалық мектебінің ашылғанына 65 жыл (1951)

Топырақты эрозиядан қорғау сынақ бекетінің ашылғанына 60 жыл (1956)

Екібастұздағы политехникалық колледждің негізі қаланғанына 60 жыл (1956)

Павлодар нан зауытының құрылғанына 55 жыл (1961)

Жасыбай көлінің жағасында «Баянауыл» туристік базасы ашылғанына 55 жыл (1961)

Павлодарда облыстық балалар ауруханасы ашылғанына 50 жыл (1966)

Павлодарда №2 қалалық аурухана ашылғанына 50 жыл (1966)

Ермак мәдени-ағарту училищесінің (қазіргі Жаяу Мұса атындағы Ақсу колледжі) ашылғанына 50 жыл (1966)

Павлодар жиһаз фабрикасының іске қосылғанына 45 жыл (1971)

Екібастұз сыра зауытының ашылғанына 45 жыл (1971)

«Ертіс-Қарағанды» каналының пайдалануға берілгеніне 45 жыл (1971)

Павлодар ауыл техникумының ұйымдастырылғанына 45 жыл (1971)

Павлодар химия зауытының құрылғанына 45 жыл (1971)

Павлодар облыстық филармониясына Иса Байзақов есімі берілгеніне 45 жыл (1971)

Павлодар картон-рубероид зауытында рубероид өндірісінің қосылғанына 40 жыл (1976)

Сүт өнеркәсібі өндірістік қоғамдастығының құрылғанына 40 жыл (1976)

Павлодар қаласындағы «Энергетик» сауықтыру шипажайының ашылғанына 35 жыл (1981)

Павлодар көлік және байланыс колледжінің (бұрынғы теміржол көлігінің техникумы) ашылғанына 35 жыл (1981)

Павлодар ғылыми-зерттеу малдәрігерлік бекеті ашылғанына 35 жыл (1981)

Трактор жасаушылар Сарайының халықтық хоры құрылғанына 35 жыл (1981)

Павлодарда №3 балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің ашылғанына 30 жыл (1986)

«Восточный» көмір разрезінің екінші кезегі қатарға қосылғанына 30 жыл (1986)

Ертіс аудандық «Ертіс нұры» газетінің алғашқы саны жарық көргеніне 25 жыл (1991)

Павлодар машина жасау зауытының (жөндеу-механикалау зауытының базасында) құрылғанына 25 жыл (1991)

Павлодар облысында алғашқы №9 жоғары кәсіптік училищесінің ашылғанына 25 жыл (1991)

Павлодарда «Нептун» және «Шымыр» денешынықтыру-сауықтыру кешендерінің пайдалануға берілгеніне 25 жыл (1991)

Есірткі мәселелерінің әлеуметтік-медициналық республикалық ғылыми-тәжірибелік орталығының ашылғанына 15 жыл (2001)

Павлодар облысындағы Қазақстан халқы Ассамблеясының кіші канаты құрылғанына 15 жыл (2001)

Бұқар жырау атындағы облыстық әдебиет және өнер мұражайының жанында Иса Байзақов атындағы облыстық әдеби бірлестіктің құрылғанына 5 жыл (2011)

Қылдыкөл үңгірінде Исабек Ишан Хазіреттің кесенесі салынғанына 5 жыл (2011)

«ПАВЛОДАР ОБЛЫСЫНДА 2016 ЖЫЛЫ АТАЛЫП ӨТІЛЕТІН ЖӘНЕ ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕР» КҮНТІЗБЕСІНЕ БЕРІЛГЕН ҚЫСҚАША АНЫҚТАМАЛАР МЕН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

4 қаңтар

**Славян мәдени орталығы
құрылғанына 20 жыл (1996)**

Славян мәдени орталығы қоғамдық бірлестігі 1996 ж. 4 қаңтарда тіркелген. Орталық төрайымы – Т. И. Кузина, ресейлік отандастардың Халықаралық Басқарма Кеңесінің мүшесі, Халықаралық әйелдер кеңесінің жетекшісі, ресейлік отандастардың Бүкіләлемдік кеңесінің мүшесі, облыстағы орыс мәдениеті бойынша Ассамблеяның кеңесшісі.

Орталық жұмысының мақсаты – этникалық болмыс, мәдениет, ҚР-дағы славян тілдерін сақтау, славян халықтарын рухани дамыту, демократияны дамыту және нығайту мәдени, әлеуметтік және экономикалық құқықтар мен бостандықтарды іске асыру және қорғау, көркем шығармашылықты дамыту, мәдени-ағарту және спорттық-сауықтыру жұмыстарын жүргізу, тарихи және мәдени ескерткіштерді қорғау отансүйгіштік және гуманистік тәрбие беру қайырымдылық жұмыс, ҚР халықтары арасында бейбітшілік пен достықты нығайту.

Орталықта 20-дан астам шығармашылық ұжым жұмыс істейді. Ауыз әдебиетін сүюшілерге «Славянки» және «Лада» ансамбльдері жұмыс істейді. Үлкен жастағы адамдарға «Рябинушка» ансамблі, «Соседушки» халықтық фольклорлы ансамблі бар. Барлық ұжымдар – қалалық саябақта өтетін дәстүрлі Ресей Күнінің белсенді қатысушылары мен ұйымдастырушылары.

Орталықта «За чашечкой чая» пікір алмасу клубы мен «Я вас люблю» әйелдер клубы жұмыс істейді. Клубтарда Ертістің Павлодар өңіріндегі қызықты адамдар мен Ресейден келген қонақтармен кездесулер өтеді.

Орталықта жастар Кеңесі айтарлықтай жұмыс атқарады. Жастарға арналған көптеген клубтар мен бірлестіктер бар: «Зодиак» киноклубы,

«Павлодарский городок» миниатюралар театры, «Раздолье» би ансамблі, «Северная башня» тарихи сайыс клубы және т.б.

Орталықтың міндеті – орыс мәдениетін, салттары мен халықтық кәсіпті сақтау және насихаттау. Күнделікті өмірде және дәстүрлі мерекелерді өткізген кезде (Масленица, Троица, Славян жазбасы мен мәдениетінің күні) Славян орталығы облыстың айтарлықтай бөлігін біріктірген.

РФ Сыртқы істер министрлігі және Қазақстандағы Ресей елшілігімен тығыз жұмыс жасай отырып, орталық басқармасы әрдайым заңнамалық өзгерістерден хабардар болып тұрады, РФ-ның демалыс лагерьлеріне балаларды, соғыс ардагерлерін ресейлік шипажайларға, орыс тілінде оқытатын ұстаздарды Омбы қаласындағы жетілдіру курстарына жіберуге мүмкіндігі бар. Орталық Қазақстан орыс мектептерінің Ассоциациясына кіреді. 2003 жылы Ресей үкіметі әртүрлі пәндер бойынша көптеген әдістемелік әдебиеттерді сыйға тартты, ол мектептерге үлестірілді. Елшілікпен бірлесе отырып, Орталық дәстүрлі түрде журналистерге орыс халқының мәдениетін ең үздік насихаттауға байланысты байқау өткізеді.

2002 ж. Славян орталығында Мәскеу үкіметімен тығыз қарым-қатынас орнады, 2003 ж. ол халықаралық ресейлік отандастар кеңесінің құрамына кірді.

2005 ж. Славян орталығы ЮНЕСКО-ның мұражайтану Қорымен бірегей мәдени нысан болып танылды. 2008 ж. РФ-ның Сыртқы істер министрлігі жыл қорытындысы бойынша Павлодар облысының Славян мәдени орталығын ТМД арасындағы туыстас қоғамдық мекемелер арасынан үздік деп таныды.

Орталық басқармасы таяу және қиыр шетелдегі отандастармен байланысты нығайтты, олармен хат, ақпарат және жоспарлармен алмасып тұрады. Әр кездері жұмысты қолдауға РФ халық әртісі, кинорежиссер В. Хотиненко, халық жыршысы Е. Сапогова, РФ халық әртістері Е. Мионов, Н. Емелин, В. Конкин, С. Газаров, РФ еңбек сіңірген әртісі А. Булдаков және т.б. келді.

Орталық беделді түрде орыс мәдениетін, насихаттап, Қазақстан халқының нығаюына айтарлықтай үлесін қосуда.

Әдебиеттер:

Есімханова А. Кемелденген бірлестік: (Славян мәдениеті орталығына – 15 жыл) // Сарыарқа самалы. – 2011. – 30 сәуір. – 4, 5 б.

Махамбет Қ. Менің Отаным Қазақстан (Славян мәдениеті орталығының мүшесі Александр Пархоменконың «Менің Отаным – Қазақстан» атты жаңа көрмесі ашылды) // Айқын. – 2015. – 13 мамыр. – 2 б.

Өлкетанушы, Қазақстанның Құрметті қоғам және мәдениет қайраткері. Ол Псков облысының Себеж қаласында туған. 1958 жылы әскерден кейін Павлодарға келіп, 1958-1967 жылдары қалалық радиотарабында жұмыс істеген. 1967 жылы Томск университетінің тарих-филология факультетін сырттай бітіріп, тарих мамандығы бойынша жұмыс істеген. 1967 жылдан облыстық Г.Н. Потанин атындағы тарихи-өлкетану мұражайының қызметкері болып істеген. Алғашқы кезде аға қызметкер, кейін мұражай директоры қызметін атқарды. 1968 жылдан бас қор сақтау қызметкері, 1990-1994 жж. директордың ғылыми жұмыс бойынша орынбасары, ал 1994 жылдан бері мұражай қорының бас қызметкері болды. Қазір зейнеткерлікте.

Э.Д. Соколкин 30 жылдан астам Павлодар өңірінің тарихын зерттеумен шұғылдануда. Зерттеу жұмысының арқасында осы өңірде болған тарихи оқиғалар, жергілікті атақты адамдар туралы көп материалдар жинақтаған. Ол өлкетану құжаттарын жинап сақтады, сонымен қатар жергілікті мерзімді басылымдар беттерінде және Омбы, Семей, Тула, Алматы мен Мәскеуде «Нива», «Советский музей», «Земля и люди» жинақтарында мақалалары жарық көрген. Өлкетану мақалалары үшін облыстық журналистер одағының сыйлығымен марапатталды.

Байланыс, білім салаларында және оқушылар сарайының мұражайларын ұйымдастыруға үлкен үлес қосты. Сонымен қатар Вс. Иванов, Д. Багаев, С. Торайғыров және т.б. мемориалды тақталарын орнатуда көп жұмыс жасады. «Павлодар» (1982), «Знакомьтесь, Павлодар», «Қаламыздың көшелері = Улицы нашего города» атты анықтамалықтардың құрастырушысы.

Қазіргі кезде облыстағы және қаладағы белгілі тұлғаларға арналған еңбектер жазуда.

Әдебиеттер:

Соколкин Э.Д. Біздің Павлодар. – Алматы: Қазақстан, 1982. – 93 б.

Соколкин Э.Д. Қаламыздың көшелері = Улицы нашего города. – Павлодар, 2007. – 416 б. + CD-R

Соколкин Э.Д. В Памяти поколений: (памятники истории, монументального искусства, архитектуры, памятные места и мемориальные доски Павлодара). – Павлодар, 2014. – 263 с.

Исакаева М.Ж. Өлкетануға еңбек сіңіргендер: [С. Торайғыров атындағы облыстық кітапханада жерлес өлкетанушыларға арналған көрсеткіш тұсаукесері болды] // Шаһар. – 2009. – 24 қыркүйек. – 6 б.

Әдебиетші, музыкатанушы, композитор, ПМУ профессоры, ПМПИ оқытушысы, ҚР Еңбек сіңірген қайраткері ол Бессарабия жерінде дүниеге келді. 1941 жылы отбасымен Қазақстанға жер аударған. Қазақ Мемлекеттік университетін тамамдаған. Осы жерде оқып жүргенде Е. Брусиловскиймен тығыз байланыста болған. Ол оған музыкамен айналысуға кеңес берген. Бірақ Н. Г. Шафер әдебиетті таңдап алды. Шығыс Қазақстан облысында, Целиноградта (қазіргі Астана), Павлодар қалаларының мектептерінде сабақ беріп, Павлодар педагогикалық институтында қызмет істеген. 1965 жылы Бруно Ясенский шығармашылығы негізінде кандидаттық диссертация қорғаған. «Русская гражданская поэзия за 100 лет» тақырыбындағы докторлық жұмысын дайындау кезінде «Кеңес мемлекетінің құрылысы туралы жалған мәліметтерді таратқаны үшін» бір жарым жылға сотталды. Тек, 1989 жылы ғана ақталған.

Көп жылдар бойы Дунаевскийдің өмірі және шығармашылығымен шұғылданып келеді. 1988 жылы Мәскеуде «Дунаевский сегодня» атты кітабы жарық көрді. Ол И. Дунаевскийдің екі томдық хаттарын алғаш рет жарыққа шығарды. Көп жылғы қыруар жұмысының нәтижесі – «Исаак Дунаевский в гостях у Михаила Булгакова» атты күйтабағының шығуы. Зерттеу жұмыстарында М. Булгаковтың шығармашылығын насихаттау елеулі орын алады. Жазушының «Петр Великий» және «Рашель» драмалық шығармаларын алғаш рет жариялады.

Н. Шафер халықаралық Булгаков оқуларымен басқа да ғылыми конференциялардың міндетті қатысушысы болып келеді. Авторлық әндерді жинақтаушы және зерттеуші. «Кирпичики» (Қалалық орыс әндерінің 100 жылдық /1850-1950/ антологиясы) күйтабағын шығарды. Қазір Павлодар пединститутында қабырғасында орыс әдебиетінен сабақ береді. Жиырма мыңға жуық күйтабақтан тұратын бүкіләлемдік мәні бар туынды фонотекасын жинастырған.

Әдебиеттер:

Шафер Наум Григорьевич // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 730 б.

2001 жылдың 30 қаңтар айында ашылды. Бұл 1900 жылы салынған белгілі көпес Абдул-Фаттах Рамазановтың үйі.

Қазір архитектуралық ескерткіш ретінде айтылады. Кереку өңірі өзінің сұлу табиғатымен, дарындарымен әйгілі Қазақстанның ең бір көрнекті жерінен орын алып тұр. Сол дарындарының бірі Ертістің ерке сұлу әншісі Майра Уәлиқызы Шамсутдинова 1890 жылы дүниеге келген. Атақты әнші сазгер өзінің сахналық өмірін ерте бастайды. Тоғыз жасынан сырнайда тартып үйренсе, он үш жасынан әншілік өнерге ден қойған. Майраның дарынды даралығы әншілігі, сазгерлігі, орындау қабілеттілігі кәсіби дәрежесіне жеткен. Табиғи сирек кездесетін қоңыр дауысты, диапазон жағынан “контральто” болған. Қазақтың жеріне еңбегі сіңген белгілі этнограф А.В. Затаевич “1000 және 500” өлеңдер жинағының авторы Майраның 14 өлеңін жазып алған. 1931 жылы ән жинағы жарыққа шығады.

Музей екі көрме залынан тұрады, бірінші залдағы экспозиция Майраның өмірі мен шығармашылығын толық таныстырады. Музейдегі құнды мұражаттардың бірі Мемориалдық тақта жазуымен көрермендерді көп қызықтырады.

Көпес Қыстаубаевтың үйінің бұрышында ілулі тұрған, Ленин көшесі, 167 Майра тұрған үй.

Фотосуреттерімен, құжаттарынан басқа Майраның өзі қолданған заттарына келушілер ерекше көңіл аударады. Майра киген қызыл-жібек камзол – шапан көрсетілген. Ертеде қазақ тұрмысында, келіндерге арнап тігілген. Үлкен келіннен кіші келінге мұра ретінде қалдыру дәстүрі бойынша Майраныкі болып қала берген.

Майраның өнер шығармашылығын жалғастырушы Қазына Субек қызының, 1916 жылы шыққан гармоны көрсетілген.

Қазақ халқының өнер жолында, ең көп қолданылатын аспап домбыра. Көне аспабы домбыраның пайда болуы туралы аңызда бар. Сол аспаптың шанағынан көптеген тарихи күйлер еститін болды. Қиын қыстау, жұт кезінде пайда болған аспап Жетіген. Оның шығу тарихы туралы аңыз да бар. Жетіген – жеті ішекті шертіп ойнайтын көне сазды аспап. Қазіргі уақытта “жетігеннің жетеуі” деген атпен белгілі.

Келесі экспозицияда, мұражайда өтетін әр-түрлі мәдени шаралар мен кездесу өнер кештерінің көрінісі көрсетілген. Майраның еліне келген атақты, әйгілі қонақтар Қазақстанның халық әртісі Ермек Серкебаев,

белгілі фольклор-этнограф Юрий Аравин және эстрада әншісі жерлесіміз Меруерт Түсіпбаева сияқты тағы да басқа өнерпаздармен кездесудегі суреттері ілулі “күнбе-күн” атты мұражай тынысы көрсетілген.

Әдебиеттер:

М. Шамсутдинова атындағы ән шығармашылығының мұражай-үйі // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 475 б.

30 қаңтар

Д. П. Багаев атындағы мұражай-үйі ашылғанына 15 жыл (2001)

Г. Н. Потанин атындағы облыстық тарихи-өлкетану мұражайының бөлімшесі ретінде 2001 ж. ашылған. Бұл – фотографқа арналған Қазақстандағы бірден-бір мұражай. Мұражай ғимараты 19 ғасырдың соңындағы мешандық тұрмыстың тарихи-архитектуралық ескерткіші болып табылады. Бұл үйде 1905-1958 жж. көрнекті фотограф – өлкетанушы, Павлодар облысының жылнамашысы, Г. Н. Потанин атындағы облыстық тарихи-өлкетану мұражайының іргесін қалаған алғашқы директоры Дмитрий Поликарпович Багаев тұрған. Бүкіл Сібірге белгілі фотограф Коркиннен оқыған ол фотографиямен 1905 жылдан шұғылдана бастады. Мұражайға сол кездін түпнұсқа құжаттары қойылған. Д. Багаев ғимарат жанына барлық талаптарға сай келетін фотопавильон салып, фотокамералар қойған. Ол өлкенің тарихын құжатты фотография арқылы көрсете алды. Оның «Қазақ халқының 19-ғасырдың басындағы өмірі мен тұрмысы» фототоптамасы мұражай-үйдің тұрақты көрмесі болып табылады. Багаев үйінде Павлодардағы және Қазақстанның басқа қалаларындағы, Ресейдің, Германияның, Бразилияның осы заманғы фотографтарының көрмелері өтіп тұрады. Мұражай Д. П. Багаев жұмыстары бойынша буклеттер, каталогтар шығарады, «Фотография длиною в жизнь» фильмі түсірілген. Мұражайға павлодарлықтар ғана емес, Қазақстанның басқа қалаларынан, таяу және алыс шет елдерден қонақтар, туристер (АҚШ, Ұлыбритания, Германия, Корея, Франция, Польша) келіп тұрады.

Әдебиеттер:

Багаев мұражай-үйі // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 210 – 211 б.

Шафер мұражай үйі – бұрынғы КСРО аумағындағы жалғыз күйтабақтар мұражайы. Ол Павлодар қаласындағы жинақтаушы, ПМПИ профессоры, музыкатанушы, әдебиеттанушы, публицист, композитор Наум Григорьевич Шафердің жеке топтамасының негізінде құрылған. Мұражай топтамасы 25 мыңнан астам күйтабақтардан тұрады, соның ішінде 12 мыңы – патефондық. Күйтабақтар топтамасы бірегей. Онда күлдіргі өлеңнен операға дейін барлық музыкалық жанрлар ұсынылған. Бұл жерден Лемешев, Виноградов, Александрович, Шаляпин, Обухов, Козловскийдің барлық туындыларын таба аласыз. Топтамада өте үлкен әдеби жазбалар сақтаулы. Саяси қызметкерлердің, көсемдердің сөйлеген сөздерінің дыбыстық нұсқаларының жинақтары: Ленин, Сталин, Калинин, Луначарский, Коллонтай, Хрущев, Брежнев бар. Күйдің алғашқы жазба күйтабағы, сондай-ақ Күләш Байсейітова, Жамал Омарова, Ермек Серкебаев, Бибігүл Төлегенова, Роза Бағланова, ағайынды Абдуллиндер, Әлібек Дінішев сияқты қазақстандық орындаушылардың бірегей фонограммалары сақтаулы.

Мұражай қызметкерлері күйтабақтардың сандық көшірмелерін жасаумен айналысады. Заманауи техникалық құралдар мен мұражайдың бірегей материалының негізінде Мұражайдың шығармашылық жобалары іске асады. Бұл жеке авторлар мен солистердің компакт-дискілерін шығару. Алғашы дискіні шығару 2006 жылы КСРО халық әртісі Күләш Байсейітованың шығармашылығына арналды. Кейін Жамал Омарова, Бибігүл Төлегенова, алғашқы қазақстандық бард Виктор Мильтоға арналған дискілер шығарылған. Орыс акындарының сөздеріне жазылған әндердің дискісі және М.Ю. Лермонтовтың 200 жылдығына арналған диск шықты, олардың әуенін павлодарлық композитор Н. Гитин (Н. Г. Шафер) жазған. Сондай-ақ «Под солнцем Казахстана», «Любимая ладонь» атты В. Семерьянов пен О. Григорьеваның шығармашылығына байланысты күйтабақтар шығарылған.

Мұражай әдеби-әуен кештерін, грамжазба концерттерді, шығармашылық кездесулерді, кітаптар мен музыкалық дискілердің тұсаукесерлерін, экскурсиялар, дәрістер, көрмелерді, фильм көрсетілімдерін өткізіп тұрады. Мұражаймен танысу мақсатында Алматы, Астана және басқа да Қазақстан мен Ресей қалаларының меймандары келді.

Мұражай қызметкерлері мұражайдан тыс жерлерде де белсенді жұмыс істейді. Мектептер, балабақшалармен байланыс орнатып, балалардың

қатысуымен бала-ақындардың мәнерлеп оқу сайыстары өтеді. Облыстан тыс жерлерге барады. Астана қаласында болған кезде жұмыстарына мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаев жоғары баға берді. «Песни страны» (Р. Рождественскийдің сөздеріне жазылған) және «Душу свою донесу людям» (В. Шукшин шығармаларының үзінділеріне жазылған) құрастырылған және шығарылған осынау әйгілі адамдардың компакт-дискілері Алтай өлкесіндегі қандастарымызға Мұрайжай-үймен сыйға тартылды, осылайша еуразиялық бірлестіктегі мәдени шекара кеңейтіле түсті.

2016 жыл Н.Г. Шафердің өзіне де мерейлі, 13 қаңтар күні 85-жылдық мерейтойын аталып өтпек. Н. Г. Шафердің ғылыми-зерттеу және шығармашылық қызметі бұқара қолдауын тапты. 2000 ж. Павлодар қаласындағы зиялы қауым слетінде «Жылдың шығармашыл тұлғасы» мерейіне ие болды. Оған «ҚР өнерінің еңбек сіңірген қайраткері» атағы берілген. 2006 жылдан – ҚР Журналистер Одағының мүшесі 2012 ж. мемлекет пен қоғамға сіңірген еңбегі үшін, мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуына, халықтар арасындағы достықты нығайтқаны үшін ҚР Құрмет грамотасымен марапатталған. Еуразиялық еврейлер конгресінің грамотасымен және орденімен марапатталған.

Әдебиеттер:

Шафер мұражай үйі // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 730 б.

Жаңа фильм: (Шафердің музей-үйінде «Собачий рай» фильмінің көрсетілімі) // Сарыарқа самалы. – 2015. – 15 қаңтар. – 12 б.

Хашымқызы Қарлығаш Мәңгілік саз: (композитор Исаак Дунаевскийдің туғанына 115 жыл) // Сарыарқа самалы. – 2015. – 15 қаңтар. – 12 б.

25 ақпан

Кәукен Кенжетаевтың
туғанына 100 жыл (1916-2008)

Әнші, Қазақстанның халық әртісі. Қазіргі Павлодар облысының Баянауыл ауданында туған. 1936-40 жылдары Мәскеу консерваториясы жанындағы қазақ студиясында оқыды. 1950 жылы Алматы консерваториясының вокалдық факультетін тамамдаған.

1942-1946 жылдары Хабаровск шекарашылар ән-би ансамблінде қызмет етті. 1946 жылдан Алматы Опера және балет театрының әнші-солисі. 1958 жылы Мәскеуде өткен қазақ әдебиеті мен өнерінің онкүндігіне қатысты. Ол Тарғын, Жалбыр, Бекежан, Семен (Е. Г. Брусиловскийдің «Ер Тарғын», «Жалбыр», «Қыз Жібек» және «Дударай» қойылымдарында), Мұқан

Төлебаевтың «Біржан-Сара» спектаклінде – Жанбота, А. П. Бородиннің «Князь Игорь» спектаклінде Князь Игорь, М.И. Глинканың «Руслан и Людмила» қойылымдағы Руслан бейнесін, А.Г. Рубинштейннің «Демон» спектаклінде Демон, С. В. Рахманиновтың «Алекосында» Алеко рөлін т.б. партияларды орындап әншілік және актерлік талантының әр қырын танытты. Ол режиссер ретінде Е. Брусиловскийдің «Ер Тарғын», «Жалбыр», «Қыз Жібек», «Амангелді», С. Мұхамеджановтың «Айсұлу», Еркеғали Рахмадиевтің «Алпамыс», П. Чайковскийдің «Қарғаның мәткесі» т.б. операларды қойды.

Кәукен Кенжетаев концерттік-орындаушылық өнерімен де танымал. Репертуарында қазақтың халық әндерімен қатар өзбек халқының әндері, сондай-ақ шетелдің классик композиторларының шығармалары (әндері, романстары мен ариялары) бар.

1957 жылдан бері кинофильмдерге («Жерге қайта оралу», «Біздің сүйікті дәрігер», «Ән қанатында», «Тұлпардың ізімен», «Қыз Жібек», «Таудағы шынар», «Қызыл тас заставасы», «Гауһартар) түскен. Гастрольдік сапармен ТМД елдерінің көптеген қалаларында және шетелде (Польша, Моңғолия, Румыния, Түркия, Греция, Сирия, Ливан, Мысыр т.б.) болған. Еңбек Қызыл Ту орденімен марапатталған.

1959 жылы ҚазКСР Халық әртісі атанды. 1953 жылдан ҚазКСР Еңбек сіңірген әртісі.

Әдебиеттер:

Кенжетаев К. Асылдар мен Ардақтылар: Естеліктер. – Алматы: Өнер, 2002. – 298 б.

Кенжетаев К. Дархан дарын: Шәкен Айманов жайлы. – Алматы: Өнер, 1980. – 152 б. : суреттер. – (Өнердегі өнегелі өмірлер)

Кенжетаев К. Кинорежиссер Мәжит Бегалин: Естелік. – Алматы: Өнер, 1994. – 112 б.

«Менмендік жақсылыққа бастамайды» [Қазақстанның Халық әртісі К. Кенжетаевпен сұхбат] // Қазақ әдебиеті. – 2006. – 2 маусым. – 6 – 7 б.

Ғайни Кенжетаева: «Әкеміз армансыз өмір сүрді»/Әнг. Қ. Байдәулетова // Айқын. – 2009. – 4 желтоқсан. – 5 б.

Исакаева М. Талан тарланы // Сарыарқа самалы. – 2006. – 25 ақпан. – 5 б.

Кәрменов Ж. Бойда қайрат, ойрат көз // Әнінің қазақ жетпес бұрмасына / Құраст. Т. Тұрсынханова. – Астана, 2002. – 29-33 б.

Кәукен Кенжетаев // Егемен Қазақстан. – 2008. – 18 наурыз. – 6 б.

Мусин С. Есімі елге әйгілі: (Кәукен Кенжетаев 90 жаста) // Баянаула баурайы. – 2006. – 24 ақпан. – 1 б.

Төлеутайұлы Е. Жүсіпбек Елебеков не үшін жылады / Жазып алған Ж. Нармаханова // Ақ желкен. – 2013. – №9. – 10 – 14 б.

8 наурыз

Рафиқа Бекенқызы Нұртазинаның
туғанына 95 жыл (1921 -2013)

Ғалым, педагогика ғылымдарының кандидаты (1974), Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген мұғалімі (1966). Қазақ КСР Оқу-ағарту ісінің үздігі, Социалистік Еңбек Ері (1968), Қыздар мемлекеттік педагогикалық институтын (1951, қазіргі Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетін) бітірген. 1951-71 жылдары Алматы қаласындағы №12 қазақ орта мектебінде орыс тілі мен әдебиетінің мұғалімі, оқу ісінің меңгерушісі, 1971-1985 жылдар аралығында осы мектептің директоры болды. 1972 жылы республикалық педагогикалық қоғамының төрайымы болып сайланды. Р Нұртазина – 40-тан астам ғылыми әдістемелік еңбектің (орыс тілінде) авторы, ол қазақ мектептеріндегі орыс тілі мен әдебиетін оқыту бағдарламасын әзірлеуге қатысты. «Құрмет белгісі» (1966), Ленин (1968) ордендерімен бірнеше медальдармен марапатталған.

Рафиқа Бекенқызы Нұртазина 2013 жылы дүниеден озды.

Әдебиеттер:

Нұртазина Р. Б. Мирастың кітабы=Книга Мираса: мектеп жасына арналған / Р. Б. Нұртазина; Л. Асқар. – Алматы: Балауса, 1998. – 240 б.

Нұртазина Рафиқа Бекенқызы // Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы. 10 т. – Алматы, 2005. – 7 т. – 94 б.

Нұртазина Рафиқа Бекенқызы // Қазақстан ғалымдары: Энциклопедиялық анықтамалық. 2 т. – Алматы, 2013. – 227 б.

Нұртазина Рафиқа Бекенқызы // Қазақстан Ұлттық энциклопедия. – 10 томдық. – Алматы, 2005. – 7 т. – 94 б.

Нұртазина Рафиқа Бекенқызы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 523 б.

Ысқақова Д. Рафиқа – алтыншы ауылдың алтын қызы // Біз алтыншы ауылданбыз: туған жер алтын бесік. – Павлодар, 2014. – 46-52 б.

Нұртазина Р. Тілашар: 3-4 жастағы балаларға арналған қазақ тілін жедел үйрету курсы / Р. Нұртазина, Р. Сакенова, Л. Асқар, А. Сейсенова. – Астана: Арман, 2007. – 104 б.

Асқар Л. Ұлағат: (Педагогика ғылымдарының кандидаты 300 ғылыми және ғылыми-әдістемелік еңбектердің авторы Рафика Бекенқызы Нұртазинаны еске алу) // Ана тілі. – 2014. – 27 ақпан-5 наурыз. – 3 б.

Дүйсенбайқызы А. Ұлтжанды ұстаз: (Елін сүйген, елі сүйген) // Ана тілі. – 2011. – 17 – 30 наурыз. – 7 б.

Есали А. Түзу ағаштың көлеңкесі қисық болмайды // Егемен Қазақстан. – 2006. – 17 наурыз. – 8 б.

Рафика Бекенқызы Нұртазина: (Некролог) // Егемен Қазақстан. – 2013. – 3 сәуір. – 7 б.

Ысқакова Д. Мақтанышы қазақтың // Сарыарқа самалы. – 2014. – 29 наурыз. – 5 б.

11 наурыз

Анатолий Николаевич Михейчевтің
туғанына 85 жыл (1931-2007)

ҚазКСР-інің еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, Қазақстан театр қызметкерлері Кеңесінің мүшесі, актер. Томск қаласында дүниеге келген. 1948 ж. Томск театр студиясын тамамдаған соң Томск театрының актері қызметінде болды. Днепропетровск, Рязань, Астрахань театрларының актері болған. 1965-1970 жж. Жамбыл атындағы Өскемен драма театрының директоры қызметін атқарған. 1970-1983 жж. директор, ал кейін 1983 жылдан. – 1991 ж. зейнекерлікке шыққанға дейін А.П. Чехов атындағы облыстық драма театрының актері. Сахналарда 100-ден астам роль сомдаған: И. Назаровтың «Панфиловцы» қойылымында – майор Рузанов (1975 ж.), В. Шульдин мен Ю. Фридманның «Синдбад-мореход» қойылымындағы Джафар (1979 ж.), М. Шатровтың «Именем революции» (1980 ж.), С.Смирновтың «Люди, которых я видел» қойылымындағы Шевченко (1985ж.), В. Поповтың «Пропуск Стаса Захарова» қойылымындағы Глебов (1984 ж.), О. Уайльдтің «Веер леди Уиндимер» туындысындағы Паркер (1991 ж.) және т.б.

А. Н. Михейчев өзін соңынан адам ерте алатын білгір жетекші ретінде көрсете білді. Оны жоғары кәсібилік, асқан еңбекқорлық, кәсіби табандылық және шыдамдылық ерекшелендірді.

Сіңірген еңбегі мен театр өнерінің дамуы 1980 жылғы ҚазКСР-інің Жоғарғы Кеңесі Президиумының Жарлығымен А.Н. Михейчевке «ҚазКСР-інің Еңбек сіңірген қызметкері» құрметті атағы берілді.

Әдебиеттер:

Михейчев Анатолий Николаевич // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 404 б.

Михейчев Анатолий Николаевич: Некролог // Сарыарқа самалы. – 2007. – 9 қаңтар. – 7 б.

26 наурыз

Алексей Миронович Дьячковтың туғанына 90 жыл (1926-2001)

Кескіндемеші. Павлодар облысының Ермак ауылында (қазіргі Ақсу қаласы) туған. 1938 жылдан Павлодар қаласында тұрған. Бала кезінен суретшіні туған өлкесінің табиғаты толғандырып, шабыттандырған. Мектеп жасынан Ертіске этюдтерге барған. Жетінші сыныптан соң ол А. П. Чехов атындағы облыстық драма театрында суретші болып істей бастаған. Әскери қызметінен кейін театрға оралды. Ол В.А. Критинин мен В. Э. Штейгер сияқты суретшілермен жұмыс істеді, мұнда ол бутафория мен қойылымдарға декорациялар туғызған. 1956 ж. Павлодарда жаңа ашылған ҚазИзо көркем шеберханасына түсті (1959 жылдан көркем-өндірістік шеберханалар), онда көп жылдар бойы еңбек етті. Осынада Павлодар қаласының келбетін әсемдеу жұмыстары жүргізілді. П. Г. Величко, М. П. Колмогоров, В. В. Терещенко, С. Я. Якубович сияқты суретшілермен әрдайым араласып, сондай-ақ барлық қалалық көрмелерге қатысты. Туған Ертіс өңірі – сол жылдардағы көрмелердің басты тақырыбы. Пейзаж жанрында жұмыс істеген. Жұмыстарының көрмелері көрермендердің айнымас назарына ие болды.

1965 ж Павлодар қаласында көркемсурет мұражайы ашылғанда, Дьячков осындағы бүкіл есептік көрмелерге қатысқан. Сол жылдардағы шығармашылық пейзаждар: «Роща», «Лесное зеркало», «Березовая роща».

1976 ж алғаш рет республикалық «Пейзаж и натюрморт» көрмесіне «Над целинным простором», «Голубая весна», «Притихло» пейзаждарымен қатысты.

Келесі жылы республикалық көрмеге оның ең үздік жұмыстарының бірі «Канал Иртыш – Караганда» картинасы қатысты.

1979 ж. республикалық көрмеде оның «Разлив на Иртыше», «Идет весна» және «Осинник» жұмыстары ұсынылды.

А. Дьячков 17 облыстық және 4 республикалық көрмеге қатысқан (1961-80 гг.).

Оның белгілі жұмыстары: «Березовые ситцы» (1972 ж.), «Ручей у реки Акпет» (1975 ж.), «Домик лесника» (1976 ж.), «Дом Павла Васильева» (1978 ж.), «Осень в Баянауле» (1979 ж.), «Сжатое поле» (1979 ж.) және т.б.

Әдебиеттерді орыс тіліндегі анықтамадан қараңыз

21 сәуір

«Қаздар қонысы» республикалық маңызы бар табиғат ескерткішінің жарияланғанына 45 жыл (1971)

Бұл ескерткіш Ертіс өзенінің оң жақ жағалауында, Павлодар қаласының солтүстік шетінде, темір жол көпірінен оңтүстікке қарай 500 метр қашықтықта орналасқан. Ол 1928 жылы Мәскеу палеонтологы Ю.А. Орловтың бастауымен ашылды. 1929-1930 жылдары бұл жерде палеонтологиялық қазбалар жүргізілді, соның барысында плиоцен-миоцен жастағы ежелгі сүт қоректілерінің бірнеше мыңдаған сүйек қалдықтары (заманауи африка фаунасының арғы нысаны) табылды. Палеонтологиялық институттың археологтары осы жердің кішігірім бөлігін зерттеген кезде одан кем дегенде 20 марал, 40 керік, 130 мүйізтұмсық, 200 гиппарион және тағы басқаларын тапты. Неоген кезеңінің (25-2 млн жыл) осындай бай жануарлар әлемі бар «Қаздар қонысы» палеонтологиялық орнының ашылуы Ертістің Павлодар өңіріне бұрынғы Кеңес Одағы елдерінен палеозоологтардың келуіне жол ашты. Барлық табылған палеоматериалды ғалымдар өздерімен бірге әкетіп отырды, себебі, біріншіден, сол уақытта Павлодарда өлкетану мұражайы болмады, екіншіден, палеонтологиялық қалдықтардың зерттелуін және сақталуын қамтамасыз ете алатын ғылыми ұйым да болған емес. Сол уақыттағы көптеген палеонтологиялық заттар КСРО ҒА ЗИН жинақтамасы қорына жіберілді. А.Ю. Орлов бастаған жұмыстар 1960 жылы ҚазКСРО ҒА Зоология институтындағы палеобиология бөлімінің экспедициясымен жалғасып, ортаңғы және астыңғы жиектерді елек арқылы жуып-шаю жолымен омыртқа жоталарының жинақтамасы табылды. Оның арасында қояндар, шақылдақтар, қосаяқтар, қос мекенділер мен шағын құстардың қалдықтары анықталды. «Қаздар қонысы» табиғи ескерткіші неоген жануарлары көмілген жерлердің ең ірі, әлемге аты әйгілі ескерткіші эталоны. Осы ескерткіш арқылы ертеде өмір сүрген жануарларды зерттеген, жануарлардың қалдықтарымен салыстыру жұмыстары жүргізілуде.

Сүйекті қыртыстың жалпы аумағы 800 м. астам, ескерткіштің жалпы аумағы 2 гектар.

Қаздар қонысының қазба түрлерінің ішінен 70-тен астам жануарлар түрлері белгілі. Онда кішкентай үш бармақты жылқы – гиппарионның көптеген қалдықтары табылған, көптеген көне мүйізсіз мүйізтұмсықтар – хилотерилердің де қалдықтары табылды. Керіктер, түйетабандар мен тасбақалардың және басқа да қазіргі Африканы мекендейтін хайуанаттардың сүйектері де табылған. Жыртқыш аңдар арасынан мұнда гиеналар, қылыштісті мысықтар және иктегериялар анықталған.

Осы көмбе Еуразияда ең ірі деп саналады. Ғалымдардың алға қойған өзекті мәселесі бірегей табиғи ескерткішті сақтау болып саналады. Көне хайуанаттардың сүйектері жартасты Ертістің маңында төгіліп жатыр, сондықтан осы қирап жатқан ескерткішті сақтап қалу тек Павлодарға ғана емес, әлемдік ғылым үшін де өте маңызды.

Әдебиеттер:

Қаздар қонысы // Атамекен: Географиялық энциклопедия / Бас ред. Б.Ө. Жақып. – Алматы, 2011. – 311 б.

Қаздар қонысы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 404 б.

Қаздар қонысы // Қазақстан табиғаты: Энциклопедия / Бас ред. Б.Ө. Жақып. – Алматы, 2009. – 321 б.

Қаздар қонысы // Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы. 10 т. – Алматы, 2003. – 5 т. – 457 б.

Молдайып С. Елеусіз қалған байлық // Шаһар. – 2009. – 27 тамыз. – 6 б.

Сәуір

II. Васильев атындағы

Павлодар әдеби қоғамдастығы
құрылғанына 60 жыл (1956)

1955 ж. 26 қазанда «Павлодарская правда» газетінің отырысында Павлодар қаласына әдеби бірлестікті жаңғырту шешімі қабылданды. Павлодарда әдеби бірлестікті құру туралы хаттама жасалды. 1956 ж. көктеміне қарай сол кездегі жас журналист С. А. Музалевскийдің бастамасымен және облыстық газет редакторы В. С. Молотовтың қолдауымен алғашқы ұйымдастырылған жиналыс өткізуге және Павлодарда әдеби бірлестік құру шешімі қабылданды. Әдеби бірлестікке ақын П. Васильев есімі берілді. Оның алғашқы төрағасы С. А. Музалевский болды. Отырысқа сол кездегі жас ақындармен мен танымал ақындар да қатысты, олар: Д. Приймак, И. Сарафанов, Н. Зверева, Э. Ваганов, К. Тюрин, П. Симатов. Кейін оларға И. Минаков, В. Рапопорт, С. Дюсембинов, З. Иванова, Ж. Нуркенов, В. Горбенко, В. Семерьянов, М. Диннерштейн қосылды. Облыстық

газет беттерінде жергілікті авторлардың туындылары жарияланған әдебиеттер жиі пайда бола бастады. Әдеби бірлестікке қатысушылар саны уақыт өткен сайын арта түсті. Оқырмандар жаңа есімдердің: В. Модестов, Л. Гришина, И. Матвеева, З. Александрова, В. Гришина, В. Выжutowич, В. Каш, Ю. Плотников, М. Ярова, О. Афанасьев, П. Гусев, Б. Поздняков, А. Шипицын және басқалардың шығармашылығымен танысты. Ақындар композиторлар В. Ширинкин, А. Меттус, А. Шиллер, В. Ботов, М. Пульгамен бірлесе әндер жазып, өз күшімен ұйымдастырылған көркемөнер ұжымдарына сценарийлер жазды.

Ақындар кітапханаларда, оқу орындарында, шаруа клубтарында, мәдениет үйлерінде, егістікте, құрылыс алаңдарында, колхоздар мен совхоздарда өнер көрсетті. Өртүрлі аудиториялар алдында, қалаларда, облыс ауылдарында, сондай-ақ газет, радио, телевизияда сөз сөйледі. П. Васильев атындағы әдеби бірлестіктің басты қызметі – көркем сөзді насихаттау, халықты поэзияға тарту, ұлы жерлестердің шығармашылығымен таныстыру болды.

Жылдар сайын жергілікті ақындар және жазушылар саны арта түсті, олардың шеберліктері ұлғайды. Бірінен соң бірі олар «үлкен әдебиетке» кете бастады, солардың арасында В. Панов, Г. Кочетков, Ю. Плотников, В. Выжutowич бар.

Әдеби бірлестіктің «жаңа тарихында» жазушылар бауырластығына Ю. Мостовой (бірлестік төрағасы болды), С. Горбунов, В. Бутов (Ю. Мостовойдан кейін бірлестікті басқарды), Ж. Садықов, Л. Гаврикова, В. Куприн, «жаңасында» – Л. Латышева, С. Денисова, Е. Гребнев, Г. Колесник, О. Григорьева, Т. Окольничья (В. Бутовтан кейін төрайым болды), А. Каркавин, Е. Сарайкин, Ж. Ягодина және т.б. бірікті.

Әдеби авангардқа П. Васильев атындағы әдеби бірлестікке 90-шы жылдары келген Сергей және Маргарита Сюрсиндер, Я. Двуреков, Е. Дымов, В. Вагин, И. Сулима, Е. Қожахметов, В. Кремер, Ю. Зиновьев, И. Колотушкин, М. Безуглов және т.б. жатқызуға болады.

Әдебиеттерді орыс тіліндегі анықтамадан қараңыз

21 мамыр

**С. Торайғыров атындағы
облыстық кітапхана
негізі қаланғанына 120 жыл (1896)**

Павлодар облыстық кітапханасының тарихы ХІХ ғасырдың соңынан басталады. Ол кезде Павлодар уездік орталығы болып, Семей губерниясының құрамында болған. Қаладағы алғашқы мәдени мекеме

қоғамдық кітапхана болды, ол 1892 жылы ашылды Кітапхана 1-гильдиялық көпес А.И. Деровтың және басқа да меценаттардың қаражаттарына салынды. Қорды толықтыру мен жабдықтау қаржысы қайырымдылық кештерінен жиналды.

1896 жылдан бастап кітапхана уездік деп аталды және осы күн облыс кітапханасының жасын анықтауға, әрі мерейтойларын мерекелеуге негіз болды.

Уездік кітапхана қоры 5475 дана кітап пен журналдан құралды.

Уездік кітапханадан басқа Павлодарда Жұмысшылар клубының жанындағы, Су-жол қызметкерлері және Теміржолшылар клубтарының жанындағы кітапханалар жұмыс істеген. 1925 ж. аталған кітапханалар уездік кітапхана бас болып кітапханалық бірлестікті құрады.

1938 ж. Павлодар облысының құрылуына байланысты уездік кітапхана облыстық кітапхана мәртебесін иеленді. Ұлы Отан соғысы жылдарында кітапханада тұңғыш рет газет қиындыларының бумалары, журнал мақалаларының картотекасы жасалды, олар кітапханашыларға жұртты майдан мен тылдағы маңызды оқиғалармен таныстыруда көмек болды.

Жұмыс мазмұнының түбегейлі өзгеруі соғыстан кейінгі жылдары 1947 жылы директор И. Д. Буриловты тағайындаудан кейін орын алды. 1948 ж. кітапханаға көпес Тумашевтің бұрынғы үйі берілді, ол XX ғасырдың I онжылдығында құрылған. Осы ескі сәулет ескерткіші болып саналатын бірқабатты үйде кітапхана 50 жылдай орналасты (қазір осы ғимаратта облыстық кітапхананың балалар бөлімі орналасқан).

1951 ж. облыстық әмбебап ғылыми кітапхана (ОӘҒК) В.И. Ленин атындағы мемлекеттік кітапханасының абоненті болды және 11 кітап алды. Мұнда алғаш рет аудандық және қалалық кітапханаларға әдістемелік көмек көрсетудің арнайы жоспары құрылды. Кітапхана жанында кітапханалық оқу курстары ұйымдастырылды, олар Ермак (қазіргі Аксу) оқу-ағарту училищесі ашылғанша Павлодар аумағындағы жалғыз ауылдық жерлердегі кітапханашы кадрларды жасақтау орны болды.

1957 жылдан 1985 жылға дейін облыстық кітапхананы басқарғандар: И. И. Айзенберг, С. Ф. Кирисова, Л. З. Шаманина, Л. С. Лямзина, Л. М. Грезина.

1959 ж. кітапхана кеңес жазушысы Н.А. Островскийдің есімін иеленген.

70-жылдары халық мәдениетінің университеті ашылды, ол жұрттың құрметіне ие болды. 1976 жылы халық мәдениеті университетін ұйымдастырғаны үшін кітапхана КСРО Мәдениет Министрлігінің дипломымен марапатталды.

70-жылдар соңында жергілікті әскери бөлімнің бастамашысы болды. Қарулы Күштер мен кітапхана арасындағы мәдени байланыстар бүгінгі күнге дейін үзілген жоқ. 1981 жылы облыстық кітапхананың бастамасы қаланың әскери бөлімдерін отансүйгіштікке тәрбиелегені үшін мәдениет қызметкерлері кәсіподағы ұйымының ОК Құрмет грамотасымен белгіленген, әскери бөлімдер кітапхананы бірнеше рет мадақтамалар және дипломдармен марапаттаған.

1985 жылдан облыстық кітапхана директоры М. Ә. Жиенбаева болды, ол 1998 ж. «Қазақстанның еңбек сіңірген қызметкері» құрметті атағына ие болды. Оның жетекшілігімен кітапхана ірі ғылыми-әдістемелік және ғылыми-зерттеу орталығына айналды.

1988 ж. ҚазКСР-інің Мәдениет министрлігінің бұйрығына сәйкес бұрынғы жасөспірімдер және балалар кітапханалары облыстық әмбебап кітапхана құрамына кірді.

1996 ж. 100 жылдық мерейтойына орай облыстық кітапханаға Саяси ағарту үйінің ғимараты берілді. Сол жылы кітапханаға атақты қазақ ақыны С. Торайғыровтың есімі берілген.

Қазіргі кезде Павлодар облыстық біріккен әмбебап ғылыми кітапхана бұл – бірыңғай барлық жас ерекшелігі санатындағы оқырмандарға қызмет көрсету, заманауи компьютерлік құралдармен жасақталған аймақтағы ең ірі ақпараттық-білім беру орталығы. Кітапхана қоры – 700 мың қағаздағы және электронды ақпарат тасымалдаушы. Жыл сайын кітапхана 20 мыңнан астам оқырманға қызмет көрсетеді.

Кітапхана Республикады бірінші болып грант алу үшін өтініш беріп, жоба жасауда жұмыс жүргізді. Бұл жұмыс өте нәтижелі болды. 1997-1999 жылдар аралығында кітапхана «Сорос Қазақстан» және «Ашық қоғам» Институты қорының : «Ғаламтор. Электронды пошта», «Аймақтағы үлгілілік кітапхана», «Жанашыр» атты гранттарының жеңімпазы атанды. Грант кітапхананың компьютерлік паркін оқшау торапқа біріктіруге, пайдаланушылардың Ғаламторға енуін жүзеге асыруға, электронды каталогқа және web сайтқа жұмсалды. «Пушкин кітапханасы» мегажобасына қатысып, Ресей баспасынан шыққан ең жақсы әдебиеттермен, сондай-ақ электронды баспалармен қорды толықтырды.

Кітапхана қызметінің басым бағдарлары оның бағдарламаларымен анықталады: «Кітапхана және өлкетану», «Экология и жизнь», «Жанашыр», «Открытая библиотека», «Библиотека – центр культуры и досуга», «Шаңырақ».

Кітапхана – Павлодардың мәдени өмірінің ортасы. Қалалықтардың назарын өткен жылдар қоры мен жаңа кітаптарды бейнелейтін кітап

көрмелері, түрлі клубтардағы бейресми қарым-қатынас, олардың арасында: «Наш очаг», «Фиалочка», «Мастерица», «Айтолқын», «ЗОЖ», «Краеведение», «Му English», «Жасыл ғаламшар» экологиялық лекторийі, «Вояж» театр студиясы тіл және әдебиет мәселелеріне арналған пікірталастармен баяндамаларды қамтыған «Тіл өнері» халық университеті, көркемсурет және қолөнер көрмелері өткізілетін «Айна» галереясы, «Визит» әдеби-әуен қонақжайы, құқықтық деректер қорына қол жеткізуге болатын «Әділет» әлеуметтік-құқықтық ақпарат орталығы жұмыс істейді.

1998 ж. кітапхана ҚР Кітапханалық Ассоциациясының мүшесі болды, 2002 ж. – Қазақстан кітапханалары Ақпараттық Консорциумының мүшесі. 2003 ж. байқау қорытындылары бойынша, Павлодарда облыстық кітапхананың базасында «Жаңа ақпараттық қоғамдастық үшін жаңа кітапхана. Үлгілі ауыл кітапханасы» атты республикалық конференция өтті. Форумның басты оқиғасы – Қазақстандағы тұңғыш алдыңғы қатарлы ақпарат технологияларын пайдаланатын үлгілі ауыл кітапханасының (Орловка ауылы) тұсаукесері.

2004 ж. республикада тұңғыш рет С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана жасап шығарған 2004-2006 жылдарға арналған облыстық «Ауыл кітапханасы» бағдарламасы қабылданды. Бағдарлама мақсаты – ауыл кітапханасының ауыл тұрғындарының ақпаратқа, білімге, мәдени құндылықтарға қол жеткізуін қамтамасыз ету, ақпараттық, мәдени, білім беру орталығы ретінде дамыту. Оның іске асқан жылдары 57 ауылдық кітапхана ашылды. Барлық аудан, қала орталықтарының және үлгілі ауыл кітапханалары компьютерлендірілді. Олардың Ғаламторға шығу мүмкіндігі бар, сайттар, дербес ДБ, электронды басылымдар қорларын ЭҚЖ-ны іске асыру мүмкіндіктеріне ие.

Кітапхана өткізетін облыстық семинарлар заманауи технологияларды игеру мәселелеріне арналады және өзекті мәселелерді қамтиды.

2006 ж. кітапхана оқырмандары «Үштұғырлы тіл» мәдени жобасының іске асырылуы аясында «Тілтаным» ресурстық орталығында өздігінен мемлекеттік, ағылшын тілдерін үйренуге және орыс тілін жетілдіруге мүмкіндік алды.

2007 ж. облыстық кітапхана аймақтары ірі өнеркәсіптік кәсіпорындармен қатар ҚР Премьер-министрі К. Мәсімовтің келу нысандарының тізіміне енген. Премьер кітапхана жұмысымен танысты. Оған облыстың үлгілі кітапханаларының картасы, «Тілтаным» тілдерді оқыту мен дамыту орталығы көрсетілді.

2007 жылы С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана базасында «Павлодар аймағының ақпараттық кеңістігіндегі кітапхана сайты» атты

облыстық семинар өтті, онда ҚР ҰАК серіктес мекеме ретінде қатысты. Бұл семинар қоғам және кітапханалар арасында үлкен мәртебеге ие болды және кітапханалық тәжірибеге жаңа ақпараттық технологияларды енгізу және автоматтандыру бойынша көмек беру саласында ҚР ҰАК мен біздің кітапхананың шығармашылық бірлестігінің үлгісі болды.

2007-2010 жж. «Павлодар облысының кітапхана саласын үлгілендіру» облыстық бағдарламасы жүзеге асты, нәтижесінде 59 үлгілілік ауылдық кітапхана құрылып, 286 ДК орнатылған. 2008 жылғы қаңтарда облыстық кітапхана сайтының жаңартылған нұсқасы іске қосылды.

2010-2011 жж. облыс кітапханаларының өмірінде елеулі орын алған бірнеше маңызы зор оқиғалар болды. 2010 ж. «Павлодар облысының кітапханалары: дамудың инновациялық моделі» облыстық семинары ҚР ҰАК қатысуымен өтті, онда кітапханалар қызметінің қорытындысы жасалып, 2011 жылға басты бағыты айқындалды.

2011 ж. Қарағанды облысы кітапханасының бір топ қызметкерлері үлгілілік кітапханалардың алдыңғы қатарлы тәжірибесімен танысу мақсатында Павлодар, Ақтоғай аудандарының, Ақсу ауылдық аймағының, Екібастұздың облыстық кітапхананың жұмысымен танысты.

ҚР Тәуелсіздігінің 20 жылдығын тойлау аясында Астана қаласындағы ҚР ҰАК «Павлодар облысының кітапханалары: дамудың инновациялық моделі» атты Павлодар облысы кітапханаларының Күні өтті, оған ҚР Мәдениет министрлігі, Республиканың облыстық кітапханаларының жетекші мамандары, сонымен қатар Астананың барлық жүйелері мен ведомстволарының кітапханалары қатысты. Кітапханалық бұқараға облыстық кітапхананың қазақ және орыс тілдеріндегі «Ертістің Павлодар өңірінің әдеби картасы» электронды жобасы таныстырылды. Онда Павлодар өңірі ақын-жазушыларының өмірі мен шығармашылығы туралы толық ақпарат берілген. «Бір ел – бір кітап» акциясының аясында жарық көрген «Жүсіпбек Аймауытов» библиографиялық көрсеткішінің тұсаукесері, «Павлодар облысы кітапханаларының ақпараттық кеңістігі» тренингі өткізілді.

Қазіргі кезде кітапхана дамудың жаңа сатында. «Павлодар облысының ауылдық мәдениет мекемелерінің дамуы 2011-2013 жж.» бағдарламасы жүзеге асты, «2013-2015 жж. Павлодар облысы кітапханаларын жетілдіру» бағдарламасының аясындағы жұмыс жалғасуда.

Кітапхана Ресей және Қазақстан арасындағы бірлескен жоба «Шекарадағы жүздесулер» жобасына қатысушы. Оның сайтында шекараның екі тәрпынан қызығушылыққа ие құжаттардың толық мәтінді нұсқалары ұсынылған. 2013 жылғы қазанда өткен «Ресей-Қазақстан шекараластығы. Тарих. Мәдениет. Білім» халықаралық форумының аясында С. Торайғыров

атындағы облыстық кітапхана мен Новосібір мемлекеттік облыстық ғылыми кітапханасы арасында серіктестік жөніндегі келісімшартқа қол қойылды.

2013 жылдан кітапхананың барлық қоры көз көруінде ақаулықтары бар адамдарға «Жанашыр» орталығының жанындағы тифлокешен арқылы қолжетімді болды. Физикалық мүмкіндіктері шектеулі адамдарға арналған орталық заманауи құрылғыларға ие: портативті тактильді Брайль дисплейі, оқу машинасы, зағип және көзі нашар көретін азаматтарға арналған рельефті-нүктелі қаріппен басу принтері, минитрекбол (қимыл-қозғалыс аппаратында кемістігі бар азаматтарға арналған құрылғы), есту қабілеті нашар азаматтарға қызмет көрсету үшін байланыс жүйесі. Есту, көру қабілеттері нашар және зағип жандарға арналған компьютерлік тегін курстар өткізіледі.

2014 жылы Қазақстанда тұңғыш рет Қазақстан Республикалық автоматтандырылған кітапханалық-ақпараттық жүйе негізінде радио жиіліктік сәйкестендіру технологиясын іске қосты (автоматтандырылған кітап беру, электронды оқу билеті, кітаптарды түгендеу).

Облыстық кітапхана – облыстың ақпараттық және мәдени орталығы. С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың жеткен жетістіктері, алға жылжуға, жаңа бағыттар мен мақсаттар қоюға мүмкіндік береді.

Әдебиеттер:

Облыстық әмбебап ғылыми кітапханалары: Жинақ / Қазақстан Респ. Ұлттық кітапханасы. – Ғылыми әдістемелік бөлім. – Алматы, 1993. – 153 б.

Павлодар облысында 2011 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер. – Павлодар: ЭКО, 2010. – 232 б. – қазақша, орысша.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана: кітапхана энциклопедиясы = Областная библиотека им. С.Торайгырова: библиотечная энциклопедия. – Павлодар: ЭКО, 2011. – 258 б. – қазақша, орысша.

С. Торайғыров атындағы облыстық біріктірілген әмбебап ғылыми кітапхана // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 527 – 528 б.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана дәстүрден инновациялық ізденіске = Областная библиотека им. С. Торайгырова традиции и инновации: материалдар жинағы / Құраст: Б.Б. Байжанова. – Павлодар: Сытин баспаханасы, 2012. – 200 б.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана: Жол көрсеткіш / құраст. Д.А. Шакаримова, Н.Г. Шайкенова; ред. М.А. Жиенбаева. – Павлодар, 2003. – 20 б.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана= Областная библиотека им. С. Торайгырова=Regional Library named after S. Toraigrov: жолсілтер / Құраст. Д.Ә. Шәкәрімова, Н.Ғ. Шәйкенова, Ә.Ж.Әміренова; ауд.: Ж.К.Қажыбаева, А.А.Классен; Ред. М.А.Жиенбаева. – Павлодар, 2006. – 24 б. – үш тілде.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың коллекцияларынан. Сирек кітаптар каталогы = Из коллекций областной библиотеки им. С. Торайгырова. Каталог редкой книги. – Павлодар, 2006. – 67 б.

Әділбек А. Рухани әлемнің қазыналы қайнары // Сарыарқа самалы. – 2011. – 27 желтоқсан. – 1 б.

Баймұратұлы Б. Майя Жиенбаева: «Кітап – адам жанын тазартып, санасына сәуле түсіреді»: [С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхананың директоры, «Қазақстанның еңбек сіңірген қызметкері» Майя Жиенбаевамен сұхбат] / Сарыарқа самалы. – 2009. – 5 наурыз. – 4 – 5 б.

Бықай Ф. Кітап көрмесі ауылға аттанды // Егемен Қазақстан. – 2011. – 13 сәуір. – 5 б.

Бықай. Абай оқыған кітаптар // Егемен Қазақстан. – 2014. – 6 мамыр. – 16 б.

Жүнісбек А. Өмірі – өнеге // Сарыарқа самалы. – 2013. – 12 ақпан. – 3 б.

Исакаева М. Көне тарих куәсіндей // Кітап патшалығы. – 2014. – №2. – 38 – 39 б.

Искаева М. Облыстық кітапхана құнды кітаптармен толықты // Регион.kz. – 2013. – 15 ақпан. – 20 б.

Қабылденова Қ. Айтулы күндер тізбесі // Сарыарқа самалы. – 2011. – 8 желтоқсан. – 6 б.

Сахаба Т. Бес анық // Қазақ әдебиеті. – 2015. – 21 – 27 тамыз. – 7 б.

Шахметова Ш. Кітапқұмарлар бас қосты // Сарыарқа самалы. – 2014. – 6 мамыр. – 16 б.

25 мамыр

Майя Әбдірахманқызы Жиенбаеваның туғанына 60 жыл (1956)

Павлодар қаласында туған. Орта мектепті бітіргеннен кейін әл-Фараби атындағы Шымкент педагогика институтының кітапхана факультетіне түскен. 1977 жылы институтты бітіріп, Павлодар облысы Ермак (Ақсу) қаласы аудандық орталық кітапханада жұмыс істеді. 1979 жылы облыстық кітапханада библиограф-әдіскер, кітап қорын толықтыру бөлімінің меңгерушісі қызметтерін атқарды.

1985 жылы облыстық кітапхананың директоры болып тағайындалды. 1988 жылы оның басшылығымен үш облыстық кітапхана (әмбебап, жасөспірім және балалар) бірігіп, облыстық біріккен әмбебап ғылыми кітапхана статусына ие болды.

М.Ә. Жиенбаева екі халықаралық Москва (1995), Стамбул (1997) қалаларында өткен кітапханалық ИФЛА форумына, үш республикалық (Қарағанды (2001), Орал (2002), Өскемен (2004) қалаларында өткен) кітапханалық конференцияларға қатысты. Ульяновск, Ижевск, Вильнюс, Алматы, Бішкек қалаларында өткен кітапхана ісінің даму мәселелеріне арналған семинарларға қатысты. ҚР Кітапханалық Ассоциациясының мүшесі. Облыстың қоғамдық өміріне белсене қатысуда. Облыс әкімі жанындағы демографиялық саясат, отбасы және әйелдер мәселелері кеңесінің мүшесі.

Майя Әбдірахманқызы республикадағы жаңа бастамалардың басында болды. Облыс кітапханаларында еңбек ұйымдастырудың бригадалық түрлері іске асырылды, (НТИ) бөлмелері, сайыс, өлкетану клубтары құрылып, кітапханашы күні, «Дублер жұмалығы» және мамандармен басқа жұмыстар өткізіліп отырды. Сонымен қатар, облыстық кітапханада жүзеге асырылып жатқан көптеген басқа да бағдарламалар мен жобалардың бастамашысы. «Кітапхана және өлкетану», «Экология және өмір», «Кітапхана – жаңа технологиялар», «Кітапхана – мәдениет орталығы», «Шаңырақ», «Жанашыр» және т.б. «Жанашыр» жобасы әлеуметтік қорғалмаған тұрғындарды кітапханалық- ақпараттық қызметпен қамтамасыз ететін бірнеше бағдарламадан тұрады.

М.Жиенбаеваның басшылығымен 1993 жылы республикада алдыңғы қатарлылардың бірі болып кітапханалық жұмысты автоматтандыру, электронды каталог енгізу жұмыстары істелді. 1997-1999 жылдары «Сорос – Қазақстан» және «Ашық қоғам» Институтының гранттарына ие болды. Осының арқасында кітапхана оқырмандарға жоғары деңгейдегі, жаңа ақпараттық технологиялар – электронды пошта және Интернет арқылы қызмет көрсету мүмкіндігі пайда болды. Қазақстанның моделді кітапханасы болды.

Қазіргі уақытта облыстық кітапхана жасаған 2004-2006 жылдарға арналған облыстық «Ауыл кітапханасы» бағдарламасын жүзеге асыруда көп жұмыс жасалуда. Осы бағдарламаға сәйкес жоспарланған ауылды жерлерде 61 кітапхана ашылады. Бағдарламаның негізгі бір бағыты болып ауыл кітапханаларын компьютерлендіру процесі және агроөндірістік комплексті (АПК) ақпараттық қамтамасыздандыру.

КСРО Мәдениет Министрлігінің «За отличную работу» белгісімен, алғыс хаттармен, Мәдениет министрлігінің, облыс басқармасының

грамоталарымен марапатталған. 1998 жылы Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген қызметкері, 2003 жылы «Үздік кітапханашы» атақтарына ие болды.

Әдебиеттер:

Жиенбаева Майя Әбдірахманқызы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 346 – 347 б.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана дәстүрден инновациялық ізденіске = Областная библиотека имени С. Торайғырова традиции и инновации: материалдар жинағы / Құраст. Б.Б. Байжанова. – Павлодар: Сытин баспасы, 2012. – 200 б.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана: Кітапхана энциклопедиясы / Шығаруға жауапты Ш.Б. Шахметова, бас ред. М.А. Жиенбаева; Павлодар облысының мәдениет басқармасы. С. Торайғыров атындағы облыстық бірлескен әмбебап ғылыми кітапхана. – Павлодар, 2011. – 258 б.

Майя Жиенбаева: «Кітап – адам жанын тазартып, санасына сәуле түсіреді»: [М.Ә Жиенбаевамен сұхбат] / Әңг. Б. Баймұратұлы // Сарыарқа самалы. – 2009. – 5 наурыз. -4 – 5 б.

5 маусым

Дүйсенбек Тыныштықпайұлы Нақыповтың туғанына 70 жыл (1946)

Ақын, жазушы, драматург, либретист, көптеген әдеби сыйақылардың иегері, Қазақстан хореографтары Кеңесінің төрағасы, киносценарист, балет театрының режиссері, бірнеше мәдени және гуманитарлық бағдарламалардың ұйымдастырушысы, «Приз Улановой» Халықаралық балет фестивалінің Президенті. Баянауыл ауданында туған. 1964 ж. Мәскеу академиялық хореографиялық училищесін бітірген. Атақты биші және педагог Александр Руденконың сыныбында оқыған. 1985 ж. Алматыдағы Киров атындағы ҚазМУ-ді бітірген (қазіргі Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ). Алматы опера және балет (1964–1967 жж.), Фрунзе (1967–1968 жж.), Пермь (1968–1969 жж.), Самарқанд (1970–1972 жж.) және қайта Алматыда (1972–1985 жж.) театрларында балет солисі болды, «Қазақфильм» киностудиясында бас редактор болып істеген. Галина Уланова, Майя Плисецкая, Наталья Бессмертнова және басқа да танымал балет шеберлерімен жеке таныс болды. 2010 ж. Қазақстанда алғашқы балалар «Ер төстік» балалар ертегісі желісімен аттас ұлттық балетін құрды. 1995 ж. Алматыда оның алғашқы өлең кітабы «Вечер века» жарық көрді. Кейін «Песня моллюска» (2000 ж.),

«Близнецы» (2001 ж., кітап автордың Нью-Йоркте 2001 ж. 11 қыркүйекте болған лаңкестігінен 20 күнгі әсерімен жазылған.), «Круг пепла» романы (2006 ж., 2009ж.), «Время Ре» өлеңдер жинақтары шыққан.

Әдебиеттер:

Көп қырлы талант: [Қазақстан хореографтар Одағының төрағасы Дүйсенбек Нақыповтың 65 жылдық мерейтойына арналған шығармашылық кеші өтті] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 14 маусым. – 3 б.

Нақыпов Д. Рамазанның жұмбағы: [Қазақстан жазушысы, Кереку өлкесінің тумасы Рамазан Тоқтаров туралы] // Қазақ әдебиеті. – 2002. – 20 желтоқсан. – 14 б.

3 шілде

Кузьма Александрович Семенченконың
туғанына 120 жыл (1896-1965)

Кеңес Одағының Батыры (Ұлы Отан соғысы жылдарындағы тұңғыш), 1- Дүниежүзілік, азамат соғысының, Ұлы Отан соғысының қатысушысы, танк әскерінің генерал-майоры. Украинаның Черингов облысы Мартыновка ауылында дүниеге келді. 1909 ж. Семенченко отбасы Павлодар облысы Успен ауданына қоныс аударған. 1915-1920 жж. – 1 дүниежүзілік және азамат соғыстарының қатысушысы. 1940 ж Әскери академия жанындағы механикаланған әскер курсын бітірген.

Ұлы Отан соғысы кезінде 1941 жылдан майданда болды. 19 танк дивизиясының командирі (22-ші механикаланған корпус, 5 – әскер, Оңтүстік-Батыс майдан) танк әскерінің генерал-майоры К. А. Семенченко, Войница және Александрия ауылдары маңындағы Владимир-Волыньск тас жолындағы марш кезінде бірден жаудың төте күштеріне ұрысқа түседі. Дивизия бөліктерінің 1941 ж. 2 шілдеде қоршаудан шығуын қамтамасыз етті. Соғыстың бас кезінде жасаған батырлығы мен ерлігі үшін 1941 ж. 22 шілдедегі КСРО Жоғарғы Кеңесінің Жарлығымен бронетанкі әскер генерал-майорына Кеңес Одағының Батыры атағы берілді.

1945 ж. Бас штабтың Әскери академиясын бітірген. 1947 ж. запастағы генерал-майор. Тбилиси қаласында тұрған және жұмыс істеген. Екі Ленин орденімен, Қызыл Ту, I дәрежелі Ұлы Отан соғысы ордендерімен, медальдармен марапатталған.

К. Семенченко есімімен Павлодар қаласында көше аталған. Павлодардағы Батырлар аллеясында Батырдың стелласы орнатылған. Успен ауылында мемориалды тақта орнатылған.

Әдебиеттер:

Қазақстандық Кеңес Одағының батырлары: [Семенченко Кузьма Александрович] // Қазақстан Ұлттық Энциклопедиясы. 10 томдық – Алматы, 2003. – 5 т. – 340 б.

Қазақстандық Совет Одағының батырлары: [Семенченко Кузьма Александрович] // Қазақ ССР: Қысқаша энциклопедия. 4 томдық – Алматы, 1984. – 1 т. – 255 б.

Семенченко Кузьма Александрович // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 654 б.

Дәуенов Е. Ерлігі ел есінде: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры туғанына – 115 жыл] // Сарыарқа самалы. – 2011. – 26 шілде. – 5 б.

Еленген ерлік: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2015. – 19 наурыз. – 11 б.

Жанкешті: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2015. – 19 наурыз. – 10 б.

Жауынгер жолы: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2015. – 19 наурыз. – 10 б.

Оралу: (Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы) // Сарыарқа самалы. – 2015. – 19 наурыз. – 11 б.

Сандықта сақталған сурет: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2015. – 19 наурыз. – 11 б.

Сарбаздан келген соңғы хат: (Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы) // Сарыарқа самалы. – 2015. – 19 наурыз. – 11 б.

Соғыстағы жүздесу: [Қазақстандық тұңғыш Кеңес Одағының батыры Семенченко Кузьма жайлы] // Сарыарқа самалы. – 2015. – 19 наурыз. – 11 б.

5 шілде

**Қ. Б. Даржұман атындағы
Ұлттық жаңғыру мектебі
ашылғанына 20 жыл**

Қ. Б. Даржұман атындағы ұлттық жаңғыру мектебі – қосымша білім беретін оқу орны. Облыстық Достық үйінде орналасқан. Павлодар қаласы әкімдігінің 1996 ж. 5 шілдедегі шешімімен ашылған. Ол ұлттық – мәдени орталықтардың шіркеулік мектептерін біріктірді: армян, еврей,

ингуш, корей, неміс, поляк, татар-башқұрт, украин, чуваш. Мектеп туған тілді үйрену мен жетілдіруге оңтайлы жағдай жасады, рухани тұлғаның қалыптасуына бағытталған ұлттық мәдениеттің және әртүрлі ұлт салттарының жандануына жағдай туғызды. 2012 жылдан мектеп Павлодар облысындағы халық Ассамблеясының орнауы мен дамуына үлес қосқан және мектеп негізін қалаған көрнекті қоғам қайраткері Қ.Б. Даржұманның есімін иеленуде.

Сабақтар оқу-тақырыптық жоспар мен кесте бойынша өткізіледі. Оқытушылар қиыр шетелден де шақыртылады. Осында 500-ден астам бала 14 ұлттық сыныпқа, қазақ және орыс мәдениеттану орталықтарына барады. Оларға облыста тұратын ұлттардың туған тілін, тарихын, мәдениеті, салт-дәстүрлерін игеруге жағдай жасалған. Балалармен 30 мұғалім және шығармашылық студия жетекшілері жұмыс істейді. Оқушылар әр түрлі ұлттық сыныптарда оқиды, бірақ үнемі қарым-қатынаста, бірлесе би және музыкамен айналысады, бірлесе концерттер құрады және қазақ тілін, Қазақстан мәдениетін үйренеді. Осында олар толеранттылық мектебінен өтіп, көпұлтты Отаны – Қазақстан халықтарының дәстүрлеріне сыйластықпен қарауды үйренеді.

Оқу үрдісінде мектеп мұғалімдері дамыту технологияларын пайдаланады, төзімділік мәселесіне бағытталған саналы қатынасқа тәрбиелейтін шығармашылық жобалар шығарады, этностарға сыйластықпен қарауға, әртүрлі ұлттар мен діндердің өкілдерімен қарым-қатынас жасауды үйретеді. Концерт-сабақ, саяхат-сабақ, кітапхана мен мұражайларда бұқара алдында сөз сөйлеу, мемлекеттік және орыс тілдеріндегі мәнерлеп оқу сайыстарына қатысу, Сәтбаев оқуларына қатысу, түркі тілдеріне байланысты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияларға, славян жазбалары мен мәдениеті Күндеріне қатысу оқушылардың мәдени мұраны зерттеуде және қызғушылығын арттырудағы көрсеткіші болып табылады.

Ұлттық жаңғыру мектебінің оқушылары терең білімге құлшынады. Балалар ғылыми-тәжірибелік конференцияларға қатысады және нағыз ғылыми зерттеулер жасайды. Оқушылар арасындағы қолданысқа ие тақырыптар: «Ұлттық киім тарихы», «Басқа тілдердің дамуына грек тілінің әсері», «Болгарлардың Қазақстанға қоныстану тарихы», «Толеранттылық дегеніміз не?», «Белорус» сөзінің этномәдени нұсқалылығы» және т.б.

Әдебиеттер:

Біз тұратын үй = Дом, в котором мы живем / әдеби ред. А. Әбіш, И.А. Лисовская; техн. ред. А.А. Сытин; Дизайн И. Киселева; арнайы фототүсірілімдердің авторы А. Пархоменко. – Павлодар: Сытин баспасы, 2011. – 352 б.

Аяғанов М. Ұлттық жаңғыру мектебіне – 10 жыл // Сарыарқа самалы. – 2006. – 7 желтоқсан. – 6 б.

15 шілде

Қошмұхамбет Кемеңгеровтің
туғанына 120 жыл (1896-1937)

Жазушы, драматург, филолог, тарихшы, журналист, қоғам қайраткері. 1937 ж. қуғын-сүргінге ұшырады және ату жазасына кесілді. 1910 ж. Павлодар облысының қазіргі Баянауыл ауданына қарасты жерде дүниеге келген, оның әкесі Дүйсебай қажы Омбы облысына отбасымен қоныс аударған. Болашақ жазушының әкесі сауатты адам болған, балалары жақсы білім алғанына құлшынған. Қ.Кемеңгеров Омбы шіркеу мектебінде дәріс алған, кейін ветеринарлық-фельдшерлік мектептің екі сыныбын тамадаған. 1913 ж. ол Омбы ауылшаруашылығы училищесіне оқуға түседі. Училищені бітірген соң Омбы политехникалық институтына оқуға түседі. 1920 жылы ол ауылшаруашылығы институтының зооветеринарлық бөліміне түскен.

1915 ж. 19 жасында Қ.Кемеңгеровтің «Айқап» журналында өлеңдер топтамасы шыққан, солардың ішінде: өз өлеңдері, орыс акындарының аударма өлеңдері бар. Өлеңдердің арасында А.С. Пушкиннің «Пайғамбар» өлеңінің қазақша нұсқасы бар. Тіл мамандары түпнұсқаға деген ұқыптылықты атап көрсеткен және Пушкин өлеңінің өлшеміне жақындықты атап айтқан.

Шығыс-Сібір медициналық институтында төрт курс оқыған соң, ол Ташкентке аттанып, Орта Азия университетінде және жұмысшы факультетінде, әкери училище тыңдаушыларына қазақ тілі мен әдебиетінен дәріс оқып медицина факультетінің аспиранты атанған. Сол кезде публицистика, пьесалар, газеттерге мақалалар жазады. Ол «Алқа» әдеби үйірмесінің жұмысына араласқан, 1924 жылы Ташкентте «Сана» атты ғылыми-танымдық журналды редакциялаған, «Ақ жол» газетін шығаруға қатысқан.

1926 ж. республикалық қазақ ұлттық театры біздің жерлесімізбен жазылған «Алтын сақина» пьесасымен шымылдығын ашты.

Оның редакторлығымен 1925 ж. Мәскеуде алғашқы орысша-қазақша сөздік жарық көрді. Сол жылы «Бывшие угнетенные народы» кітабы, бір жыл бұрын «Из истории казахов», ал 1928-1929 жж. – қос кітап «Учебное пособие для европейцев» жарық көрді.

Алғашқы тұтқындау 1930 ж. болды. Көрнекті қазақ әдебиеттанушылары, «Алаш» партиясының бұрынғы мүшелері қуғынға ұшырады. Олардың қатарында Қ. Кемеңгеров те бар. 1935 ж. ол босатылып. Омбы

облысына оралды, Щербакуль аудандық денсаулық сақтау бөлімінде нұсқаушы болып жұмыс істей бастады.

1937 ж. 7 тамызда – қайта тұтқындалды. Тергеуде оған қайта өткен іс бойынша сұрақтар қойылды, контрреволюциялық әрекетке қатысы барын мойындауды талап етті. 82 істі болған адамның ішінен 64 адам ату жаза-сына кесілді, солардың арасында Кемеңгеровте болды.

Бұқар жырау атындағы Павлодар әдебиет және өнер мұражайында Сібір әскери округінің Әскери трибуналының анықтама көшірмелері сақтаулы. Новосибирск қаласы, 17 тамыз 1957 ж.: «... Қылмыстық мазмұнының жоқтығынан іс тоқтатылды. Қ. Кемеңгеров қайтыс болғаннан соң ақталды...».

Оның есімімен Баянауылда мектеп және Астана қаласында көше аталған.

Әдебиеттер:

1937-2007 тауқымет пен тағзым / құрас.Б. Төлепберген; Алматы әкімдігі Ішкі саясат департаменті. – Алматы: РИИЦ Азия, 2007. – 296 б.

Ұлтжанды азамат [Қ. Кемеңгеров] // Алдаберген Қ.М. Бір туар дара тұлғалар / Қ. М. Алдаберген, Е. М. Арын, Б. Т. Баткеева. – Павлодар, 2003. – 194-198 б. + CD-ROM

Кемеңгеров Қошмұхамбет // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 376 б.

Кемеңгеров Қошмұхамбет // Қазақ әдебиеті: Энциклопедиялық анықтамалық. – Алматы: Аруна, 2005. – 202 б.

Кемеңгеров Қошмұхамбет // Қазақстан. Ұлттық энциклопедия / Бас ред. Ә. Нысанбаев. – Алматы, 2002. – 490 б.

Қошмұхаммед Кемеңгеров. 13 кітап / С. Торайғыров атындағы ПМУ; Е. Бекмаханов атындағы «Өлке тарихы мен этнографиясын зерттеу орталығы». – Павлодар: ЭКО, 2003. – 242 б.

Серікбаева Н. Ұлт мүддесін биік ұстаған: (Қошке Кемеңгеровтың туғанына – 115 жыл) // Сарыарқа самалы. – 2011. – 14 шілде. – 5 б.

15 шілде

Бекболат Манапұлы Хазыровтың
туғанына 90 жыл (1926)

Ресей Федерациясы, Түмен облысы, Сеитов ауылында туған. Кеңес, партия қызметкері, публицист, өлкетанушы, екінші дүниежүзілік соғысқа қатысқан Алматы шекарашылар училищесін және Орджоникидзе қаласындағы командалық училищесі (1948) бітірген. 1944 жылы майданға жіберіліп, Жапониямен болған соғысқа қатысқан. 1949 жылға дейін әскери

қызметте болған (Балтық маңында). 1949 жылы Павлодарға келіп, 1954-1986 жылдары қалалық комсомол комитетінде қызметтерлік атқарған. Зейнеткерлікке шыққаннан кейін публицистикамен айналысты. В.И. Щербинкомен бірігіп 3 томдық облыстық «Естеліктер кітабын» (1994 – 1997) шығарды. Оның басшылығымен 1965-1985 жылдары Павлодар облысының әкімшілік-аймақтық бөлінісі туралы 5 анықтамалық жарық көрді. Отан соғысы ордендері және медальдармен марапатталған. Облыс әкімі сыйлығының (1996) және Қазақстан журналистері сыйлығының (1991) лауреаты.

Әдебиеттер:

Хазыров Бекболат Манапұлы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 714 б.

Өмірғазы П. Жауынгер жазған кітап // Отарқа. – 2007. – 2 ақпан. – 3 б.

3 қыркүйек

Ғалиябану Махметқызы Кертаеваның
туғанына 70 жыл (1946)

Педагогика ғылымдарының докторы (2005), профессор(2005), Қазақ КСР Халық ағарту ісінің үздігі (1983), ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері (2005), ҚР Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі (2009), Халықаралық акмеология(1995) және Халықаралық педагогикалық білім беру (2007) ғылымдары академияларының корреспондент мүшесі. Павлодар ауданы Ефремовка ауылында туған. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика институтын (1968, қазіргі Қазақ мемлекеттік қыздар педагогика университеті) бітірген. 1968-1987 жылдары Павлодар қаласындағы мектептерде мұғалім, 1987-1995 жылдары Павлодар педагогикалық училищесінде оқытушы, бөлім меңгерушісі, 1995-1997 жылдары Павлодар мемлекеттік университетінде аға оқытушы, 1997-2005 жылдары доцент қызметтерін атқарды. 2003 жылдан кафедра меңгерушісі. 120-дан астам ғылыми жарияланымның, ішінде 2 монография, 3 оқу оқу құралы, 5 оқу-әдістемелік құралы, 1 электронды оқу құралы мен 3 бағдарламаның авторы. Ғ.М. Кертаева Б. Алтынсарин атындағы 2 сыйлықтың (2005), «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» мемлекеттік грантының иегері (2007).

С. Торайғыров атындағы алтын медальмен марапатталған.

Әдебиеттер:

Кертаева Ғ. Болашақ мұғалімнің деонтологиялық даярлығын халық педагогикасы құралдары арқылы қалыптастыру: педагогика және психология мамандықтарының студенттеріне арналған оқу құралы / Ғ. Кертаева;

У.А. Ажіғалиева; ҚР Білім және ғылым министрлігі; Павлодар мемлекеттік университеті – Павлодар, 2010. – 130 б.

Кертаева Ғ. Ұстаз қызметіндегі педагогикалық деонтология: ғылыми басылым / Ғ. Кертаева. – Алматы: Ғылым, 2002. – 223 б.

Кертаева Ғ.М. «Рахат» мектебі: жаңа ғасырға – жаңа мектеп / Ғ.М. Кертаева. – Павлодар, 2005. – 298 б.

Кертаева Ғ.М. Мемлекеттің тілдер туралы саясатын білім беру жүйесі арқылы іске асыру / Ғ.М. Кертаева. – өңделіп, толықт., екінші басылымы. – Павлодар, 2001. – 75 б.

Кертаева Ғ.М. Педагогикалық деонтология негіздері: ғылыми басылым / Ғ.М. Кертаева; ҚР Білім және ғылым министрлігі; С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті. – Павлодар: Кереку, 2011. – 224 б.

Кертаева Г. Мектеп оқушысын адамгершілікке адамгершілікке тәрбиелеуді ұлттық негізде құраудағы ұстаздың деонтологиялық даярлығының рөлі / Г. Кертаева, Е. Жұманқұлова // ПМУ хабаршысы. Педагогикалық серия. – 2005. – №3. – 69 – 77 б.

Кертаева Ғалиябану Махметқызы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 382 б.

13 қыркүйек

Павел Ильич Оноприенконың
туғанына 80 жыл (1936-2010)

Қазақстанның Құрметті журналисі, өлкетанушы, Екібастұз қаласының Құрметті азаматы, Украинада туып-өскен. Оның еңбек биографиясы Қазақстанмен байланысты. Ол Акку, Железин, Павлодар аудандық газеттерінде, «Целиноградская правда», 20 жылдай «Звезда Прииртышья» газетінде жұмыс істеді. Екібастұз қаласының қарқынды дамуы кезінде, мұнда КСРО-дағы ең ірі кешен бүкіл мемлекетке атақты Екібастұз жылу-энергетика кешені құрылғанда меншікті тілші болып жұмыс істеген. Сол жылдардағы Екібастұздың шарықтап өрлеуінде П. И. Оноприенконың да сіңірген еңбегі орасан, өз материалдары арқылы көп мәселелерді көтеруге және шешуге ат салысты. Оның материалдары өзекті және көкейкесті болды. Ол қалалық «Заветы Ильича» газетінің негізін қалаушылардың бірі (қазіргі) «Голос Экибастуза»), онда 10 жыл редактор қызметінде болып, екібастұздықтарға беделді, сыйлы және оқырмандарына сүйікті газетке

айналдырған. Ол қайсар өлкетанушы, археологиялық экспедициялардың қатысушысы, Екібастұз аймағының археология, тарих, этнография салалары бойынша ондаған очерктер мен мақалалардың авторы. 2010 ж. оған Екібастұз қаласының Құрметті азаматы атағына ие болды.

Әдебиеттерді орыс тіліндегі анықтамадан қараңыз

21 қыркүйек

Мәшһүр Жүсіп

мешітінің
ашылғанына 15 жыл (2001)

Павлодар қаласында орналасқан. Дөңгелек пирамида тәрізді ғимарат. Қазақстанда мұндай пішіндегі жалғыз архитектуралық құрылыс. Мәшһүр Жүсіп мешітін сәулетші Т. Әбділдин білік орындаған. Ішкі құрылымы: Аллаға құлшылық жасау үйі, ағарту, игілікті істердің орны, т.б. Мешіт киіз үй шаңырағына ұқсас құрастырылған негізгі күмбезімен ерекшеленеді. Аумағы 6,2 гектар, периметрінің аумағы 48*48 м. Минарет биіктігі 63 м. Архитектуралық әсемдігі ғимараттың зүбәржат түсінің тартымдылығы, классикалық стильдегі қасбеттік бөлімдегі алтын түстес мәнзарамен үйлескен. Мешіттің ішкі интерьерін өте сирек кездесетін 7 ярусты хрусталь шам «Зумрад» безендіреді. 130 мың хрусталь элементтері мен 434 шамнан құралған. Оның ең үлкен диаметрі 6 м, биіктігі 16,5 м. , жалпы салмағы 3,5 т. Ғимараттың жалпы ауданы 7420 шаршы метр. Намаз оқу үшін екі зал (үлкен және кіші): ерлер залына 1500 адам, әйелдер залына 300 адамға дейін сыяды. Бірінші қабатта мұсылман мәдениетінің мұражайы, кітапхана, неке қию залы, 400 орындық асхана, дәрет алу бөлмесі, сынып бөлмесі орналасқан. Сонымен қатар мешіт жанында Қазақстандағы діни бірден бір оқу орны медресе бар. Сүндет жасау медициналық пункті ашылған. Мешіт құрылысы облыс азаматтарының қайырымдылық, мекемелер, кәсіпорындардың демеушілік көмегі есебінде жүргізілген. Құрылысы бойынша қайырымдылық кеңесі құрылған. 2000 жылы құрылыс алаңына ҚР Президенті Н. Назарбаев келіп, мешіт мұнарасының алғашқы кірпішін қалады. Орталық мешітке ақын, жазушы, философ, фольклортанушы Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің есімі берілді.

Мәшһүр Жүсіп мешітінің салтанатты түрде ашылғанына орай «Ертістің Павлодар өңіріндегі 1919-1999 жж. ислам тарихынан» атты құжаттар жинағы жарық көрді. Жинақ қазақ және орыс тілдерінде Мәшһүр Жүсіп мешітінің құрылысы жөніндегі қайырымдылық кеңесі мен облыстық

мұрағат басқармасының қолдауымен шығарылған. Жинақ шығарылымы Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 10 жылығына арналды.

Әдебиеттер:

Ертістің Павлодар өңіріндегі исламның тарихынан 1919-1999 жж.: құжаттар жинағы. – Павлодар, 2001. – 490 б.

Мәшһүр Жүсіп мешіті // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 489 б.

Амантайұлы А. Мәшһүр Жүсіп мешітіне – 10 жыл // Сарыарқа самалы. – 2011. – 22 қазан. – 2 б.

Белесті жылдар бедері // Сарыарқа самалы. – 2011. – 15 желтоқсан. – 8 б.

Жұматов Ғ. Мешіттің он жылдығы // Шаһар. – 2011. – 28 қазан 3 б.

Исенов Н. Ел руханиятының еншісі: (Мәшһүр Жүсіп мешітіне 10 жыл) // Шаһар. – 2011. – 18 қараша. – 6 б.

Мерекеміз шуақты болсын [Мәшһүр Жүсіп орталық мешітінің бас имамы Исенов Нариман Ермекұлымен сұхбат] / әңг. Ғ. Жұматов // Шаһар. – 2011. – 4 қараша. – 6 б.

Сахаба Тілеуберді Мәшһүр Жүсіп мешіті әлемді таңдандырды: (Павлодар қаласындағы орталық Мәшһүр Жүсіп мешіті – әлемдегі ең әдемі 10 мешіттің қатарына енген) // Сарыарқа самалы. – 2014. – 5 маусым. – 20 б.

27 қыркүйек

Серік Шәкібаевтің
туғанына 90 жыл (1926-1999)

Павлодар қаласында туған. Ұлы Отан соғысы басталғаннан кейін Шілікті совхозына жұмысқа келді, комсомол комитетінің хатшысы болып сайланады. Ұлы Отан соғысының алғашқы жылдарынан бастап, отыз екі жыл бойы мемлекеттік қауіпсіздік органдарында қызмет істеген. Абай атындағы қазақ педагогикалық институтының тіл, әдебиет факультетінде сырттай оқыған. 1960-1975 жылдар аралығында Қостанай қалалық партия комитетінің мүшесі, халық депутаттары қалалық кеңесінің депутаты болып сайланды. 1983 жылдан бастап Қазақстан Жазушылар одағының Қостанай облысындағы әдеби кеңесшісі болды.

Көптеген медальдармен, Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің грамотасымен марапатталған.

Әдебиеттер:

Шәкібаев С. Үлкен Түркістанның күйреуі: документальді повесть / С. Шәкібаев. – Алматы: Жазушы, 1968. – 263 б.

Шәкібаев Серік // Қазақ әдебиеті: Энциклопедиялық анықтамалық. – Алматы: 2005. – 551 б.

Шәкібаев Серік // Қазақстан жазушылары: Анықтамалық / Құраст. С.Қамшыгер; Қ. Жұмашева. – Алматы: Ан Арыс, 2009. – 429 б.

30 қыркүйек

Павлодар облысының таңбасы бекітілгеніне 5 жыл (2011)

Павлодар облысының таңбасында ҚР мемлекеттік рәміздерінің белгілері берілген. Таңбаның түсі мемлекеттік рәміздер түсіне негізделген – көгілдір түстің алтын түспен үйлесуі тәуелсіз мемлекет халықтарының бірлігі мен гүлденуінің белгісі. Өткен салт-дәстүрлерімізді ұстану белгісі ретінде логотипте қазақ ұлттық ою-өрнегі бейнеленген. Орта бөлігінде ҚР Елтаңбасының негізгі идеясынан алынған – киіз үйдің шаңырағы бар. Шаңырақ – отбасы құт-берекесінің, бейбітшілік пен тыныштықтың нышаны, киіз үйдің түндігі көгілдір ашық аспан астындағы жарқыраған күнді елестетеді. Ал таңбаның ортасынан бастап көгілдір кеңістік бойымен таралған уықтар – өмір мен жылудың көзі есептелетін күн сәулесі іспеттес. 2011 жылдың 3 қазанында облыстық мәслихат депутаттары сессиясында облыс тарихында бірінші логотип бекітілді. Облыс таңбасының конкурс қорытындысын аймақтық мәдениет басқармасы жариялады. Конкурста комиссия Қасымхан Жапановтың еңбегін жоғары бағалады.

Әдебиеттер:

Павлодар облысының таңбасы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 594 б.

Айтпайұлы Д. Жаңа жетістіктер нышаны // Сарыарқа самалы. – 2011. – 1 қазан. – 2 б.

Сахаба Т. Таңдау қайсысына түсер екен? // Сарыарқа самалы. – 2015. – 13 тамыз. – 20 б.

Хирург-онколог, медицина ғылымдарының докторы (1966), профессор (1967), Қазақстанның еңбек сіңірген дәрігері (1964), ҚР Денсаулық ісінің үздігі. Павлодар облысы, Май ауданы, Қызылқұрама кеңшарында туған. Қазақ медицина институтын бітірген (1940). 1951-1972 жылдар аралығында сол институтта факультеттің хирургия кафедрасының ассистенті, доценті, оқу ісі жөніндегі проректоры, 1972-1982 жылдары Қазақ онкология және радиология ғылыми-зерттеу институты директорының орынбасары, директоры, 1982-1986 жылдары бөлім меңгерушісі, аға ғылыми қызметкері, Қазақ Кеңес энциклопедиясының медицина редакциясы редколлегиясының төрағасы болды. Негізгі ғылыми еңбектері онкология және радиология мәселелеріне арналған. Ол өңеш және өкпе қатерлі ісіктері мен сүйекте жаңадан пайда болған қатерсіз ісікті емдеу жолдарын жетілдірді. Сәуле ауруы жағдайында қан ауыстыру арқылы емдеу жолын ұсынды. 200-дей ғылыми еңбектері, оның ішінде 4 монографиясы жарық көрді. Бүкілодақтық онкологтар қоғамы президиумының мүшесі, Қазақстанның Республикалық онкологтар қоғамының басшысы, «Онкология мәселелері» журналының редколлегия мүшесі болды. Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің мақтау қағаздарымен, 5 медальмен марапатталған.

Әдебиеттер:

Сүлейменов А. Медициналық анықтама / А. Сүлейменов, М. Исамбаев – толықтырылып, түзетіліп, екінші басылуы. – Алматы: Қазақстан, 1968. – 295 б.

Сүлейменов Арғын Арынұлы // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 669 – 670 б.

Ақсу қаласы (1993 жылғы 4 мамырға дейін Ермак) Павлодар облысында Павлодар қаласынан оңтүстікке қарай 40 км. жерде, Ертіс өзенінің сол жағалауында орналасқан. Қала аумағы мен оның ауылдық аймағы солтүстігінде Ақтоғай ауданымен, оңтүстігінде Баянауыл, Май, Ақсу, батысында Павлодар, шығысында Екібастұз ауылдық аймағымен шектескен.

Қала тарихы үздіксіз Екібастұз көлінің маңындағы тас көмір кенінің ашылуымен байланысты XIX ғ. соңында Қазақстан Ресей империясының бөлігі ретінде капиталистік экономиканың дамуына орасан тартылған болатын. Сол кезде Қ. Пішенбаевтің көмір кенін ашуы, кейін павлодарлық миссионер-көпес А. И. Деровтың шақыртуымен келген ғалымдардың, инженерлер мен геологтардың барлауы XIX ғ. 90-жылдардың соңында шахталық әдіспен көмір алудың алғашқы қадамдары жасала бастады. Ертіс пен Обь өзендерінде пароход жүруінің дамуы, 1886 ж. Челябинден Омбыға дейін темір жолдың ашылуы бір шешімге келтірді – Екібастұз көмірін Ертіске қарай әкелу керек болды. А. И. Деров «Воскресенское» атты Екібастұз көмірін алатын акционерлік қоғам құру туралы шешім шығарды.

Алда маңызды мақсат тұрды – Ертістің бол жағалауында кеме тоқтайтын орын анықтау. Ол Қызыл Шырпы үңгірінде Ақсу болысының бесінші және алтыншы ауылдары арасында таңдалды. 1899 ж. сәуірде Ертістен Екібастұзға дейінгі аралықта темір жол құрылысы басталды. Жол да қоғамдастық сияқты Воскресенск деп аталды.

1899 ж. қазанда темір жол құрылысы аяқталып, кеме тоқтайтын орынға жүргізілді, жол мен қоғамдастық сияқты ол да Воскресенск деп аталды. Жолдың ұзындығы 110 км.-ден асты. Воскресенское кеме тоқтайтын орнының жерлерін Сібір қарулы жасағынан 99 жылға жалға алды, ол 7,4 шаршы км. аумағын алып жатты және Ертіс өзенінің бойымен 1,5 км. жерге созылды, кемелер мен баржалардың тоқтауына тиімді болды. Воскресенское кеме тоқтайтын орнында қызметкерлерге тұрғын үйлер, сапаржай, паровоз депосы, дүкен, қоймалар, кір жуатын орны бар монша, шеберханалар, ұстахана, диірмен салынды.

1900-1903 жж. аралығында жол арқылы баржаларға кеме тоқтайтын орын арқылы жылына 1,5 млн. пұт көмір шығарылды және тасымалданды.

1903 ж. қоғам банкроттыққа, кеме орны мен темір жол шығындарға ұшырады. Осы кезде №5 ауылдың кеме тоқтайтын орнының жанында Қызыл Шырпы үңгірінде сазбалшықты үйлерден кеме бекеті мен темір жолда жұмыс істейтін қазақ кедейлері тұрған жаңа мекен пайда болды. Шаруалардың қоныс аударғанынан кейін 1906 ж. кент жұртшылығының саны біртіндеп ұлғая бастады. Кейіннен «Глинка» аталып кеткен мекеннің 1911 жылға қарай халқы 1000-ға жетті. 1912-1913 жж. губернатор Жарлығымен және жергілікті қазақтардың қыспағынан кент пен кеме орнына Ермак атауы берілді. 1914 жылы маусымда Екібастұз көмірін өндіретін жаңа «Қырғыз тау-кен өндірісінің қоғамдастығы» бекітілді және тағы да темір жол ашылды. Кеме тоқтайтын орынның жұмысы жанданды, Ермак кенті үлкен ауылға айналды.

1920 ж. кейін Ермакта ревком, кейін кент Кеңесі құрылды. 1928 ж. Ермакта «Ленин жолы» колхозы салынды. 1928 ж. дейін Ермак Павлодар

уезінің орталық болысы болды. 1920 ж. халық санағы бойынша кентте 1289 адам, ал 1924 жылы 2433 адам тұрды.

Болыстардың және уездердің жойылуына байланысты 1928 ж. Павлодар округі құрылды, Ермак Павлодар (сол кездегі Коряков) ауданына ауыл Кеңесі бар қатардағы ауыл ретінде кірді. Округ жойылғаннан кейін ауыл 1930-1933 жж. Павлодар ауданына кірді.

1938 ж. 14 ақпанда Қазақ ОАК Президиумының Жарлығымен Павлодар және Бесқарағай аудандарын ірілендіру салдарынан Кагановическ ауданы құрылды, орталығы Ермак, 1957 ж. аудан Ермак ауданы болып өзгертілді.

Жаңа қаланың және алғашқы ірі қара металлургия мен энергетика нысандардың құрылысы басталғанына орай ҚазКСР Жоғарғы Кеңесі Президиумының 23.10.1961 ж. Жарғысы бойынша облысқа бағынышты қалаға айналды. 1992 ж. Ермак ауданы Ақсу ауданы деп өзгертілді. 1993 ж. 4 мамырда ҚР Жоғарғы Кеңесі Президиумының Жарлығымен Ермак Ақсу деп өзгертілді.

1997 ж. жойылған Ақсу ауданының аумағы Ақсу қаласының шекарасына қосылды Қалқаман ауылдық округі мен кенті Ақсу қаласының әкімшілік қарамағына өтті.

Әдебиеттер:

Ақсу // Қазақстан. Ұлттық энциклопедия / Бас ред. Ә. Нысанбаев. – Алматы; 1998. – 205 б.

Ақсу // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 142 б.

Ақсу // Жерінің аты елінің хаты: Энциклопедиялық анықтамалық. – Алматы, 2006. – 638 б.

Ақсудың ақ жолы. – Павлодар: Амина, 2006. – 256 б.

Шәймерденов Т.Р. Тәлімгер тұлғалар / Баспаға Павлодар облыс білім беру басқармасы мен оқу-ағарту білім және ғылым қызметкерлері кәсіптік одағының комитеті ұсынған. – Павлодар, 2015. – 403 б.

Әміров Ш. «Ақсуым менің, бақ қалам» // Егемен Қазақстан. – 2015. – 21 сәуір. – 9 б.

2 қараша

Қуандық Пазылұлы Жүсіптің туғанына 75 жыл (1941)

Филология ғылымдарының докторы (1994), профессор (1996), Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы Халық ағарту ісінің үздігі (1991),

КСРО (1979) және Қазақстан Жазушылар одағының (1992) мүшесі. Баянауыл ауданының Жаңажол ауылында дүниеге келген. Қазақ педагогикалық институтын (1964, қазіргі Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті), Қазақ КСР Ғылым академиясының Әдебиет және өнер институтының аспирантурасын (1967) бітірген. 1968-1973 жылдары Семей педагогикалық (қазіргі Семей мемлекеттік университеті) институтында аға оқытушы, 1973-1995 жылдары доцент, 1995-2008 жылдары Екібастұз инженерлік-техникалық университетінде, Екібастұз педагогикалық колледжінде, С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінде кафедра меңгерушісі қызметтерін атқарған. Қазіргі уақытта ПМУ-да қазақ филологиясы кафедрасының Құрметті кафедра меңгерушісі. 1991 жылдан қазіргі уақытқа дейін республикалық «Абай» журналының ақылдастар кеңесінің мүшесі. 2002 жылдан бастап республикалық «Қазақстан мектебі» журналының ақылдастар кеңесінің мүшесі. Қуандық Жүсіп «Құрмет» орденімен (2012), С.Торайғыров атындағы алтын медалімен (2010), «Қазақстан Республикасының ғылымына еңбек сіңіргені үшін» төс белгісімен марапатталған.

Әдебиеттер:

Жүсіпов Қ. Қыздар, жігіттер: повесть / Қ. Жүсіпов; құраст., жауапты ред. А. Ж. Құдабаев; бас ред. Е. Арын. – Павлодар: ЭКО, 2011. – 262 б. (Кереку-Баян кітапханасы; Кереку-Баян өңірі ақын-жазушыларының антологиясы)

Мәшһүр-Жүсіпов Қ. Көркем сөздің құдыреті (Мектепте қазақ әдебиетін, тілін үйрету). – Павлодар: ЭКО, 2000. – 286 б.

Мәшһүр-Жүсіпов Қ. Қазақ лирикасындағы стиль және бейнелілік: монография. – Павлодар: Павлодар университеті баспасы, 1999. – 382 б.

Мәшһүр-Жүсіпов Қ. Өлең – сөздің патшасы: Зерттеулер. – Алматы: Жазушы, 1991. – 212 б.

Жүсіп Қ. П. Көркем әдебиеттегі портрет // ПМУ хабаршысы. Филологиялық серия. – 2005. – №3. – 21 -29 б.

Жүсіп Қ. П. Көркем прозадағы деталь // ПМУ хабаршысы. Филологиялық серия. – 2005. – №3. – 29 – 39 б.

Жүсіп Қ. П. Қазақ лирикасындағы реализм сабақтастығы //ПМУ хабаршысы. Филологиялық серия. – 2006. – №3. – 75 – 88 б.

Жүсіп Қуандық // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 356 б.

5 қараша

Яков Яковлевич Фрезенің
туғанына 100 жыл (1916)

Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген дәрігері (1966), Қазақ КСР Денсаулық сақтау ісінің үздігі. Украинаның Донецк облысы Лесовка ауылында туған. Донецк медициналық институтын бітірген (1940). Сол жылы жұмысшы-шаруалардың Қызыл Армиясы қатарына шақыртылып, онда 1942 жылдың мамыр айына дейін қызмет еткен. Екінші дүниежүзілік соғыс жылдары 1941 жылдың қарашасына дейін Батыс майданда болып, үш мәрте жеңіл жарақат алған. 1942 жылы сәуір айында КСРО Қорғаныс халкоматының бұйрығымен елге қайтарылып, Магнитогорск қаласындағы №1602 құрылыс әскерінің кадрлық құрамында фельдшер ретінде әскери қызметте болды. 1942-55 жылдары дәрігерлік тәлім меңгерушісі, кейіннен өздері жасаған жобамен құрылысы салынып, жаңадан ашылған Май аудандық ауруханасының бас дәрігері әрі хирургі қызметін атқарған. 1955 жылы Павлодар облысының балалар ауруханасында алғаш 25 орынды отоларингологиялық бөлімшесін ұйымдастырып, өзі басқарған. Оның жетекшілігімен облыстық отоларингологтар қоғамы құрылған. Я. Я.Фрезе медальдармен, құрмет грамоталарымен, төс белгілермен марапатталған.

Әдебиеттер:

Фрезе Яков Яковлевич // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 714 б.

11 қараша

Қажыбек Қамалұлы Баймолдиннің
туғанына 70 жыл (1946)

Суретші, мүсінші, Қазақстан Суретшілер Одағының мүшесі (1981 ж.), Қазақстан суретшілер Одағы басқармасының мүшесі (1987 ж.). Павлодар облысы Ермак қаласында (қазіргі Ақсу қаласы) туған. 1973 ж. Н.В. Гоголь атындағы Алматы көркемсурет училищесін бітірген. Ұстаздары – М. Г. Калимов, Б. П. Пак. 1973 жылдан Павлодар қаласында тұрған және жұмыс істеген. Ерте кездегі туындылары әлемді біріктіру үйлесімінің тұлғалық ізденісімен тартымды. Жұмыстары – «Архитектор А. Цой» (1978 ж.); «Дед и внук» (1979 ж.); «Ожидание» (1980 ж.); «Мелодия» (1981 ж.). 80-90- шы жж. – хабарлама композициясы мен портреттің ересек шебері, туындылары: «И. Байзақов» (1982 ж.), «Вести 41» (1985 ж.), «Кони» (1986 ж.), «Девочка с кобызом» (1987 ж.), «Абай» (1995 ж.), «Звуки веков» (1996 ж.), «Аблай-хан» (1996 ж.). Суретші шығармашылығында халықтық-эпикалық дәстүрлер

кездеседі. Мысалы, «Закарпатье» (1988 ж.), «Радуга» (1995 ж.), «Иртыш. Утро» (1995 ж.), «Полдень» (1996 ж.), «Баян-Аул» (1996 ж.) пейзаждар топтамасын атап көрсетуге болады. Қ.Қ. Баймолдин облыста және қалада монументалды шығармалар қатарының авторы: Екібастұз ауданындағы «Степной» ауылында орналасқан Ә. Марғұланның ескерткіші. Баянауыл кентінде МҮ қасбетіндегі панно, «Майқайыңалтын» шипажайы бассейніндегі панно, Торайғыр ауылы мәдениет үйіндегі «Қазақстан» жазуы, П. Васильевтің кеуіті, Манақбай базар сауда қатарындағы өрнектелген панно.

Әдебиеттер:

Жұматов Ғ. Мәшһүр тағлымы: елге танылған есімдер / Ғ. Жұматов. – Павлодар: ЭКО, 2008.- 293 б.

Қажыбек Баймулдин // Павлодардың суретшілері = Художники Павлодара: Альбом / құраст. А. Бибина. – Павлодар, 2003. – 12 – 19 б.

Қажыбек Баймулдин: фотоальбом. – Алматы: Интерпринт, 2006. – 160 б.

“Жәбірленгендер бар да, жәбірлеушілер жоқ”: [Павлодар облыстық суретшілер Одағының төрағасы Қажыбек Баймолдинмен сұхбат] / Әңг. Б. Ахметова // Сарыарқа самалы.- 2002. – 14 желтоқсан. – 8 б.

Баймолдин Қ. Өлеңдер // Сарыарқа самалы.- 2006.- 30 қараша. – 17 б.

Жұматов Ғ. Бояу сыры: [Қазақстан Суретшілер одағы басқармасының мүшесі, Павлодар Суретшілер одағы басқармасының төрағасы Қ. Баймолдиннің шығармашылығы жайлы] // Сарыарқа самалы.- 2007.- 6 қаңтар. – 3 б.

Сәнитасұлы Б. Боямасыз өмір: [Мемлекеттік сыйлықтың иегері, талантты суретші, кескіндеме шебері Қ. Баймолдиннің шығармашылығы жайлы] // Әдебиет айдыны. – 2007. – 25 қаңтар. – 12 б.

Тумасынан қонған өнер үйір келеді: [Қазақстан Суретшілер одағы Павлодар облыстық бөлімшесінің төрағасы, ҚР Мәдениет қайраткері Қ.Қ. Баймолдинмен сұхбат] / Әңг. Ғ.Жұматов //Сарыарқа самалы.- 2006. – 30 қараша. – 16 б.

15 қараша

Петр Васильевич Пешиннің
туғанына 90 жыл (1926)

Даңқ орденінің толық иегері (1945-1957). Ресейдің Пермь облысы, Осипов ауданы Кашкар ауылында туған. Жеті жылдық білімі бар. 1943 жылы әскер қатарына шақырылған. Полк командирлері курсы бітірген.

Ефрейтор, одан кейін 1-атқыштар батальоны 424 атқыштар полкі құрамындағы 18-атқыштар дивизиясының сержанты болды. Карелия, 2-Беларусь және 3-Балтық жағалауындағы соғыста ерекше көзге түскен. Карелия, Балтық жағалауы мен Беларусьте ұрыстарға қатысқан. Екі мәрте жараланған. Әскер қатарында 1953 жылға дейін болып, әскер қатарынан босатылған соң, Пермь облысында трактор жүргізушісі болған. 1955 ж. Павлодар облысына тың игеру жұмыстарына келген. Ертіс элеваторында, 1959 жылдан Павлодардағы №25 басқармаға қарасты жол жөндеу құрылысында бульдозерші болып істеген. 5 орденмен және медальдармен марапатталған. Ардагер тұрған үйге мемориалды тақта орнатылған (1995). Павлодар қаласының Құрметті азаматы (1985), Жеңіс алаңында Пешиннің кеуіті орнатылған.

Әдебиеттер:

Жеңісіміздің жұлдыздары. 1941-1945 / Павлодарлықтар Кеңес Одағының Батырлары және үш дәрежелі Даңқ орденінің толық Кавалерлері = Звезды нашей Победы. 1941-1945 / Герои Советского Союза и Кавалеры ордена Славы трех степеней – павлодарцы: Биобиблиографиялық көрсеткіш – библиографический указатель. – Павлодар: ИП «Шленская О.А.», 2010. – 174 б.

Пешин Петр Васильевич // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 605 б.

Қараша

Павлодар қаласы

№1 қалалық ауруханасы ашылғанына 60 жыл (1956)

№1 қалалық аурухана 1956 жылы қарашада ашылған. Аурухананың алғашқы басшысы – Разия Минахметқызы Манякова болды (1956-1957). Клиникалық аурухана құрылғаннан бастап түбегейлі өзгерістер 1970 жылы болды. Клиникалық аурухананың ұйымдастырылуына үлкен үлес қосқан бас дәрігерлер: Башокина Пана Филиповна (1957-1962), Патоцкая Анна Тимофеевна (1962-1964), Абрамова Евгения Васильевна (1964-1974), Варламов Евгений Маркович (1974-1978), Асылзанов Табылды Мұқанұлы (1978-1996). 1980 жылдан 80 төсектік орынға арналған жаңа стационардың ашылуы облыстағы көп салалы клиникалық қызметтің дамуындағы жаңа қадам болып табылады. Ауруханада бес клиникалық, 6 диагностикалық және 3 қосымша бөлім жұмыс істейді. Аурухана бөлімшелерін тәжірибелі дәрігерлер басқарды. 1987 жылы 100 төсектік орынға арналған перзент-

хана бөлімшесінің корпусы пайдалануға берілді. 1992 жылы гемодиализ бөлімшесі, ОРДДК (тасты үгіту) бөлімшесі, гипербарикалық окигенация бөлімшесі ашылды. 1996 жылдан бүгінгі күнге дейін Павлодар қаласы №1 ауруханасының басшысы жоғары санатты дәрігер-ұйымдастырушы Алмагүл Қабдешқызы Нұркина болып табылады. 1998 жылдан қазіргі таңға дейін аурухана бірнеше рет қайта құруды бастан өткізді. Денсаулық сақтау басқармасының бұйрығымен 2011 жылдың маусым айында соңғы қайта құру болды. Ауруханада 13 клиникалық, 3 диагностикалық, 5 қосымша бөлім, барлығы қазіргі заман талабына сай жабықталған.

Әдебиеттер:

№1 қалалық аурухана // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 229 б.

Баянауыл ауылы

негізі қаланғанына 190 жыл (1826)

Баянауыл, Павлодар облысы, Баянауыл ауданында Сарыарқаның солтүстік-шығысында орналасқан. Баянауыл тауының оңтүстік шатқалында, теңіз деңгейінен 493 метр биіктікте, Сабындыкөл жағасында, Павлодардан оңтүстік-шығыс бағытта 210 км қашықтықта және Екібастұздан оңтүстік-шығыс бағытта 135 км қашықтықта орналасқан.

Баянауыл тарихы 1826 жылдан бері есептеледі, сол кезде осы жерге басында атаман Николай Потанин, болашақ белгілі географ, этнограф, ғалым және саяхаттанушы Г. Потаниннің әкесі, бар орыс қазақтары келген кезден басталады. Баянауыл кенті қазақ станицасы ретінде құрылған. Станицаның алғашқы атаманы офицер Н.И. Потанин болды. 1826 ж. Шоң би Омбыға елшілік жіберіп, Баянауыл округін құруды ұсынды. Округті құру туралы бұйрыққа қол тек 1833 ж. 22 тамызда қойылды.

1863 ж. Баянауылда 44 үй мен 280 тұрғын болды. XIX ғасыр соңында станицада бірнеше көше, тас шіркеу, мешіт, пошта-телеграф, станица басқармасының ғимараты, көпес лавкалары болды. Жыл сайын қазан айында Псков жәрмеңкелері өткізіліп тұрды. Сол кезде 800-ге жуық адам тұрды, халықтың негізі кәсібі малшылық пен егіншілік болды.

1928 ж. Баянауыл кентке, ал екі жылдан соң әкімшілік орталыққа айналды. Осы кезде колхоздар құрылып, өндіріс реттелді, тұтынушылар кооперациясы ұйымдастырылды, ұста, тігін, пима цехтері мен шаштараз, диірмені бар тұрмыс комбинаты ашылған. Ұстахана, сүт зауыты, тері илеу зауыттары істеген.

Ұлы Отан соғысы жылдарында Баянауыл ауданынан Кеңестік Әскер қатарына 6506 адам шақыртылған, 1600 адам қаза тапты. Соғыс жылдары осы жерден Харьковтан, сондай-ақ жер аударылған поляк және неміс отбасылары пана тапты.

Тың игеру жылдары Баянауылға бүкіл Кеңес Одағынан адамдар жұмылдырылды. Баянауыл совхозы құрылды, мұнай базасы, астық дайындау орны, «Сельхозтехника», кәсіптік техникалық училище ашылды. Сегіз жылдық жаңа мектеп құрылды. Келесі жылдары екінші мектеп, аурухана, наубайхана, автобекет, мәдениет үйі, әмбебап дүкен құрылған.

Қазіргі кезде бес мәдениет үйі, 37 кітапхана, Қ.И. Сәтбаев, С. Торайғыров, М.Ж. Көпеев мұражайлары, 35 жалпы білім беретін орта мектеп жұмыс істейді. Ауданда Жаяу Мұса атындағы музыка мектебі және балалар мен жасөспірімдер спорт мектебі бар.

1985 ж. Баянауылда Қазақстандағы тұңғыш аумағы 49 мың гектар жерді қамтитын Мемлекеттік ұлттық табиғи парк құрылды, ол қорықтың бірегей флорасы мен фаунасын сақтауға бағытталған.

Сабындыкөл, Жасыбай, Торайғыр көлдері, археологиялық ескерткіштер мол табиғи байлықтар ерте кезден көрнекті ғалымдардың, геологтардың, этнографтардың, археологтардың, ақындар, суретшілер мен жазушылардың назарын аудартады. Әр жылдары мұнда Г. Н. Потанин, А. Клодт, В. П. Батурин, Д. П. Багаев, Ш. Уәлиханов, В. А. Обручев, Томск университетінің профессорлары В. В. Сапожников, П. Л. Драверт, И. А. Усов келген.

Баянауыл жері – ғалымдардың, жазушылардың, ақындар мен қоғам қайраткерлерінің туған жері. Осында атақты әнші-жыршы Бұқар жырау, әнші-композитор Ж. М. Байжанов, тарихшы-ағартушы, этнограф, философ, ақын М. Ж. Көпеев, ақын демократ С. Торайғыров және т.б. белгілі адамдар.

Қазақстан ғалымдарының легінде ерекше орынға геолог, Қазақстан ғылым Академиясының тұңғыш Президенті, КСРО Мемлекеттік және Ленин Премияларының лауреаты Қ.И. Сәтбаевтің есімі иеленген.

Ғылымның дамуына өзінің елеулі үлестерін академиктер Ш.Шөкин, Ә. Марғұлан, ғылым докторлары Ә. Бектұров, Е. Бекмаханов, С. Бейсембаев қосты. Туған Баянауыл жерінде рухтанған ақындар мен жазушылар кең танымалдылыққа ие болды, олар: Д. Әбілев, Қ. Бекхожин, З. Шашкин, Қ. Исабаев, кинорежиссер және актер, КСРО халық әртісі Ш. Айманов.

Баянауылда бірнеше қонақ үйлер, балаларға арналған шипа орны – лагерьлер, шипажайлар орналасқан. Ондаған шетелдіктер Баянауыл тауларын демалыс орны ретінде таңдайды. Американдықтар,

немістер, ағылшындар француздар – жиі кездесетін меймандар. Баянауыл халықаралық деңгейдегі туризм орталығы белгілі орталығына айналуға.

Ауылдың орталық алаңында төрт жерлес, Баянауыл өңірінің тумалары, алғашқы қазақ академигі Қ. Сәтбаевқа, ірі ғалым-энергетик Ш. Шөкинге, Ә. Марғұланға және Ә. Бектұровқа кеуіттер орнатылған. Ауданда философ және әдебиеттанушы М.Ж. Көпеевке кесене тұрғызылған. Туған жерде ақын С. Торайғыровты жадында сақтайды, оның есімімен Торайғыр көлі аталған.

2015 жылы қазан айында орталықта Ш. Аймановқа ескерткіш орнатылды.

Әдебиеттер:

Артықбаев Ж.О. Баянауыл / Ж.О. Артықбаев. – Астана: Фолиант, 2009. – 307 б. – (Менің Отаным – Қазақстан)

Әбілев Д. Баянауыл баурайында / Д. Әбілев. – Алматы: Жазшы, 1975. – 375 б.

Баянаула / Авт. тобы Р.М. Ақыбаев және б.; фотосурет дайындағандар В. Багаев және б. – Астана: Фолиант, 2001. – 239 б.: фотосурет

Баянаула дуаны: тұлғалары, тарихы, мәдениеті: Баянауыл сыртқы округінің ашылуына 180 жыл толуына орай өткізілген халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары 4-5 тамыз. – Қарағанды: ҚарМУ баспасы, 2006. – 390 б.

Баянаула перзенттері. – 1-кітап. – Павлодар: ЭКО, 2008. – 568 б.

Баянауыл // Қазақстан. Ұлттық энциклопедия / Бас ред. Ә. Нысанбаев. – Алматы, 1998. – 205 б.

Баянауыл – сұлулық әуені = Баянаул – мелодия красоты / фотоальбом; фототүсірімдер авторы В. Коломеец; ауд. Ш. Кинжикова, Г. Черкасова. – Экибастуз: Primalux, 2008. – 176 б.

Баянауыл / мәтін авторы Л. Қосмұхамедов. – Алматы: Өнер, 1980. – 8 б.

Баянауыл // Ертістің Павлодар өңірі: Энциклопедия. – Алматы, 2013. – 229 б.

Баянауыл // Жерінің аты елінің хаты: Энциклопедиялық анықтамалық. – Алматы, 2006. – 645 б.

Буренков В.М. Баянауыл = Баянаул=Baiaaul. – Алматы: Қайнар. – 1979. – 150 б.

2016 ЖЫЛЫ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЕСКЕ АЛЫНАТЫН КҮНДЕР МЕН МЕРЕЙЛІ ОҚИҒАЛАРДЫҢ КӨРСЕТКІШІ

ҚАҢТАР

- 1 қаңтар** – Композитор, Қазақстан мәдениетінің еңбек сіңірген қызметкері **Қапан Мусиннің** туғанына 95 жыл (1921-1970)
- 1 қаңтар** – Қазақстанның халық әртісі, балетмейстер **Р. И. Кимнің** туғанына 70 жыл (1946)
- 2 қаңтар** – Жазушы **Медеу Сәрсекенің** туғанына 80 жыл (1936)
- 4 қаңтар** – Батыр **Бәйдібек Қарашаұлының** туғанына 660 жыл (1356-1442)
- 4 қаңтар** – Тұңғыш **қазақстандық дәрігерлер съезінің** ашылғанына 80 жыл (1936)
- 5 қаңтар** – ғалым, абайтанушы, жазушы, драматург **Қайым Мұхамедхановтың** туғанына 100 жыл (1916-2004)
- 8 қаңтар** – Жазушы **Ефим Пермитиннің** туғанына 120 жыл (1896-1971)
- 9 қаңтар** – **Құлмамбет ақынның** туғанына 190 жыл (1826-1906)
- 13 қаңтар** – **М. Әуезов атындағы қазақ мемлекеттік академиялық драма театрының** ашылғанына 90 жыл (1926)
- 15 қаңтар** – Ғалым-дәрігер, ҚазКСР ҒА-ның корреспондент-мүшесі **Г. Н. Удинцевтің** туғанына 120 жыл (1896-1951)
- 26 қаңтар** – Тарихшы-этнограф **Құрбанғали Халидидің** туғанына 170 жыл (1846-1913)
- 29 қаңтар** – Жазушы **Мағзом Сүндетовтің** туғанына 80 жыл (1936)
- Қаңтар** – «**Айқап**» журналының алғашқы саны жарық көргеніне 105 жыл (1911)

АҚПАН

- 5 ақпан** – **Верный қаласының Алматы** болып өзгертілгеніне 95 жыл (1921)
- 9 ақпан** – Ақын **Мұқағали Мақатаевтың** туғанына 85 жыл (1931-1976)
- 15 ақпан** – Сұрыптаушы-генетик, ҚазКСР ҒА-ның корреспондент мүшесі **Ештай Үзембаевтың** туғанына 110 жыл (1906-1974)
- 19 ақпан** – Ғалым, заң ғылымдарының докторы **Салық Зимановтың** туғанына 95 жыл (1921-2011)
- 26 ақпан** – Мемлекет қайраткері, 1916 жылғы көтерілістің белсенді қатысушысы **Абдолла Асылбековтың** туғанына 120 жыл (1896-1938)

26 ақпан – Мемлекет қайраткері **А. А. Ждановтың** туғанына 120 жыл (1896-1948)

28 ақпан – Ақын **Жамбыл Жабаевтың** туғанына 170 жыл (1846-1945)

НАУРЫЗ

3 наурыз – Қазақстан Республикасының **Біріккен Ұлттар Ұйымына** кіргеніне 25 жыл (1991)

5 наурыз – **ҚазТАГ**-тың негізі қаланғанына **95** жыл (1921)

8 наурыз – Кеңес Одағының Батыры, панфиловшы **Василий Клочковтың** туғанына 105 жыл (1911-1941)

14 наурыз – КСРО халық әртісі, әнші **Мүсілім Абдуллиннің** туғанына 100 жыл (1916-1996)

14 наурыз – КСРО халық әртісі, әнші **Ришат Абдуллиннің** туғанына 100 жыл (1916-1988)

17 наурыз – **Исатай Тайманұлы бастаған ұлт-азаттық көтерілістің** басталғанына 180 жыл (1836-1838)

22 наурыз – «**Лениншіл жас**» (қазіргі «**Жас Алаш**») газетінің құрылғанына 95 жыл (1921)

25 наурыз – Ғалым, Мемлекет және қоғам қайраткері **Әлихан Бөкейхановтың** туғанына 150 жыл (1866-1937)

СӘУІР

1 сәуір – **С. Сейфуллин** атындағы **Қарағанды қазақ театрының** ашылғанына 80 жыл (1936)

6 сәуір – «**Қазақстанның ауыл шаруашылығы**» журналының алғашқы саны жарық көргеніне 80 жыл (1936)

7 сәуір – Қазақ балуаны **Қажымұқан Мұңайтпасовтың** туғанына 145 жыл (1871-1948)

29 сәуір – Композитор, музыкатанушы, дирижер, ҚазКСР-інің халық әртісі, академик **Ахмет Жұбановтың** туғанына 110 жыл (1906-1968)

30 сәуір – жазушы **Сұлтан Оразалиннің** туғанына 75 жыл (1941)

МАМЫР

1 мамыр – Жазушы **Қадырбек Сегізбаевтың** туғанына 75 жыл (1941)

1 мамыр – Ғалым-филолог **С. С. Жиенбаевтің** туғанына 120 жыл (1896-1945)

- 5 мамыр** – КСРО халық әртісі, Социалистік Еңбек Ері **С. Қожамқұловтың** туғанына 120 жыл (1896-1979)
- 6 мамыр** – Халықтық көркемөнер шебері **Қадиша Бекмұхамедованың** туғанына 120 жыл (1896-1978)
- 6 мамыр** – Жазушы, композитор, журналист **Илья Жақановтың** туғанына 80 жыл (1936)
- 15 мамыр** – Ақын **Бәкір Тәжібаевтің** туғанына 90 жыл (1926-1994)
- 17 мамыр** – Қазақстан ҒА-ның ботаника институтының құрылғанына 70 жыл (1946)
- 18 мамыр** – Ақын, Қазақстанның халық жазушысы, қоғам қайраткері **Олжас Сүлейменовтің** туғанына 80 жыл (1936)
- 20 мамыр** – Ғалым, филология ғылымдарының кандидаты, профессор **М. Ғ. Арыновтың** туғанына 80 жыл (1936)
- 24 мамыр** – Композитор **Н. Мендіғалиевтің** туғанына 95 жыл (1921)

МАУСЫМ

- 1 маусым** – ҚазКСР ғылым Академиясының (қазіргі (ҚР Ұлттық Ғылым Академиясы) ашылғанына 70 жыл (1946)
- 5 маусым** – Жазушы, журналист **Еслям Зікібаевтің** туғанына 80 жыл (1936)
- 10 маусым** – **Ә. Қастеев** атындағы Республикалық сурет өнерінің мұражайы ашылғанына 40 жыл (1976)
- 18 маусым** – ҚазКСР-інің халық әртісі, әнші **Гульвира Разиеваның** туғанына 80 жыл (1936)
- 19 маусым** – Қазақстан театр қызметкерлері Одағының құрылғанына 30 жыл (1986)

ШІЛДЕ

- 4 шілде** – КСРО халық әртісі, әнші **Ермек Серкебаевтың** туғанына 90 жыл (1926-2013)
- 14 шілде** – Жазушы **Алексей Брагиннің** туғанына 105 жыл (1911-1991)
- 17 шілде** – Композитор **Латиф Хамидидің** туғанына 110 жыл (1906-1983)
- 26 шілде** – Халық суретшісі **Николай Гаевтың** туғанына 95 жыл (1921)
- 27 шілде** – Алғашқы қазақ ғарышкері, Кеңес Одағының Батыры, ғалым, техника ғылымдарының докторы, профессор, әуе генерал-майоры **Т. О. Әубәкіровтің** туғанына 70 жыл (1946)
- 29 шілде** – Қостанай және Солтүстік Қазақстан облыстарының құрылғанына 80 жыл (1936)

31 шілде – Жазушы **И. П. Суховтың** туғанына 110 жыл (1906 – 1977)

ТАМЫЗ

1 тамыз — ҚазКСР-інің халық суретшісі **Сахи Романовтың** туғанына 90 жыл (1926-2002)

25 тамыз – Ақын **Марфуға Айтқожинаның** туғанына 80 жыл (1936)

29 тамыз – Семей ядролық полигонының жабылғанына 25 жыл (1991)

30 тамыз – **Ә. Х. Марғұлан атындағы археология Институтының** құрылғанына 25 жыл (1991)

ҚЫРКҮЙЕК

1 қыркүйек – Қазақстанның Орталық Мемлекеттік мұрағатының ұйымдастырылғанына 95 жыл (1921)

2 қыркүйек – Ғалым-геолог, жазушы **Ақжан Машановтың** туғанына 110 жыл (1906-1997)

6 қыркүйек – Ғалым-әдебиеттанушы, жазушы **Сәйділ Талжановтың** туғанына 110 жыл (1906-1972)

9 қыркүйек – жазушы, драматург **Роллан Сейсембаевтың** туғанына 70 жыл (1946)

15 қыркүйек – «**Ақиқат**» журналының алғашқы саны жарық көргеніне 95 жыл (1921)

24 қыркүйек – Ресей халық әртісі, Қазақстанның еңбек сіңірген әртісі **Н. Орынбасарованың** туғанына 70 жыл (1946)

ҚАЗАН

2 қазан – Кинорежиссер **Абдолла Қарсақбаевтың** туғанына 90 жыл (1926-1983)

3 қазан – Жазушы, аудармашы, сыншы **Бақытжан Момышұлының** туғанына 75 жыл (1941)

4 қазан – ғалым-математик, физика-математика ғылымдарының докторы, академик **Өмірзақ Сұлтанғазиннің** туғанына 80 жыл (1936-2005)

10 қазан – Ғалым-генетик, ауылшаруашылығы ғылымдарының докторы, академик **Ғақаш Бияшевтің** туғанына 110 жыл (1906-1987)

10 қазан – Ақын **Қасым Аманжоловтың** туғанына 105 жыл (1911-1955)

14 қазан – Қазақстанның халық жазушысы, ақын **Хамит Ерғалиевтің** туғанына 100 жыл (1916-1997)

- 15 қазан** – Жазушы **Сайын Мұратбековтің** туғанына 80 жыл (1936-2007)
18 қазан – Жазушы **Николай Ровенскийдің** туғанына 90 жыл (1926-1995)
25 қазан – Ақын, жазушы **Әнуарбек Дүйсенбиннің** туғанына 85 жыл (1931-1979)
30 қазан – Ақын **Николай Титовтың** туғанына 110 жыл (1906-1960)
Қазан – «Друг читателя» газетінің алғашқы саны жарық көргеніне 55 жыл (1961)

ҚАРАША

- 2 қараша** – Ұстаз-ағартушы, жазушы, этнограф **Ыбырай Алтынсариннің** туғанына 175 жыл (1841-1889)
4 қараша – Ақын, публицист **Баубек Бұлқышевтің** туғанына 100 жыл (1916-1944)
5 қараша – Ақын **Тұрсынхан Әбдірахманованың** туғанына 95 жыл (1921-2003)
5 қараша – Жазушы **Берік Шахановтың** туғанына 75 жыл (1941)
6 қараша – Жазушы **Айтбай Хангелдиннің** туғанына 110 жыл (1906-1981)
16 қараша – Ақын **Мәриям Хакімжанованың** туғанына 110 жыл (1906-1995)
16 қараша – Ғалым, тарих ғылымдарының докторы **Манаш Қозыбаевтың** туғанына 85 жыл (1931-2002)
19 қараша – Ғалым-философ, философия ғылымдарының докторы, профессор **А. Қ. Қасымжановтың** туғанына 85 жыл (1931)
29 қараша – Қазақстанның халық жазушысы **М. Д. Зверевтің** туғанына 120 жыл (1896-1996)

ЖЕЛТОҚСАН

- 3 желтоқсан** – этнограф, фольклорист **Әбубәкір Диваевтың** туғанына 160 жыл (1856-1932)
12 желтоқсан – композитор, күйші, домбырашы **Құрманғазы Сағырбайұлының** туғанына 210 жыл (1806-1879 туған жылы құлпытаста көрсетілген)
16 желтоқсан – ҚазКСР-інің халық әртісі **Фарида Шәріпованың** туғанына 80 жыл (1936-2010)
30 желтоқсан – жазушы **Николай Ановтың** туғанына 125 жыл (1891-1980)

АЙЫ МЕН КҮНІ БЕЛГІСІЗ КҮНДЕР ТІЗІМІ

Ақын, ғалым **Сайфы Сарайдың** туғанына 695 жыл (1321-1391)

Мемлекет қайраткері, қолбасшы **Темірланның** туғанына 680 жыл (1336-1405)

Мемлекет қайраткері, қолбасшы, дипломат **Абылай ханның** туғанына 305 жыл (1711-1781)

Қазақстанның ұлт қаһарманы **Исатай Тайманұлының** туғанына 225 жыл (1791-1838)

Семей қаласының негізі қаланғанына 185 жыл (1831)

Шевченко қаласы (қазіргі Ақтау) негізі қалағанына 170 жыл (1846)

Композитор, домбырашы, күйші, Қазақстанның халық әртісі **Дина Нұрпейісованың** туғанына 155 жыл (1861-1955)

Ж. Молдағалиев атындағы Батыс Қазақстан облыстық әмбебап ғылыми кітапханасының негізі қаланғанына 145 жыл (1871)

Шымкент облыстық тарихи-өлкетану мұражайының ашылғанына 95 жыл (1921)

«**Ғылым**» баспасының негізі қаланғанына 70 жыл (1946)

2016 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШЕТЕЛІ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ МЕРЕЙЛІ КҮНДЕР КҮНТІЗБЕСІ

ҚАҢТАР

3 қаңтар – Орыс ақыны **Н. М. Рубцовтың** туғанына 80 жыл (1936-1971)

6 қаңтар – Ресей әртісі **Н. А. Крючковтың** туғанына 105 жыл (1911-1994)

7 қаңтар – Ресей актрисасы **М. В. Миронованың** туғанына 105 жыл (1911-1997)

10 қаңтар – Балалар ақыны **С. Я Маршактың** туғанына 120 жыл (1896-1953)

10 қаңтар – Лондонда БҰҰ Бас Ассамблеясының 1-сессиясы өткеніне 70 жыл (1946)

12 қаңтар – Швейцар ұстазы **И. Г. Песталоцци** туғанына 270 жыл (1746-1827)

- 12 қаңтар** – Американ жазушысы **Джек Лондонның** туғанына 140 жыл (1876-1916)
- 12 қаңтар** – Латвия композиторы, дирижер **Р. Паулстың** туғанына 80 жыл (1936)
- 13 қаңтар** – Ресей жазушысы **А. А. Вайнердің** туғанына 85 жыл (1931-2005)
- 14 қаңтар** – Ресей жазушысы **А. Н. Рыбаковтың** туғанына 105 жыл (1911-1999)
- 14 қаңтар** – Ресей психологы, ұстаз **А. А. Леонтьевтің** туғанына 80 жыл (1936-2004)
- 15 қаңтар** – Ресей ақыны **О.Э. Мандельштамның** туғанына 125 жыл (1891-1938)
- 17 қаңтар** – Американдық мемлекет қайраткері **Б. Франклиннің** туғанына 310 жыл (1706-1790)
- 21 қаңтар** – Ресейлік балет әртісі, балетмейстер **И. А. Моисеевтің** туғанына 110 жыл (1906-2007)
- 21 қаңтар** – Испан әншісі **Пласидо Домингонның** туғанына 75 жыл (1941)
- 22 қаңтар** – Ағылшын философы **Ф. Бэконның** туғанына 455 жыл (1561-1626)
- 22 қаңтар** – Армян композиторы **А. А. Бабаджаняның** туғанына 95 жыл (1921-1983)
- 24 қаңтар** – Неміс жазушысы, композитор, суретші **Э. Т. Гофманның** туғанына 240 жыл (1776-1822)
- 24 қаңтар** – Ресей кинорежиссері **М. И. Роммның** туғанына 115 жыл (1901-1971)
- 25 қаңтар** – Ресей философы, жазушы **К. Н. Леонтьевтің** туғанына 185 жыл (1831-1891)
- 27 қаңтар** – Австрия композиторы **В. А. Моцарттың** туғанына 260 жыл (1756-1791)
- 27 қаңтар** – Орыс жазушысы **М. Е. Салтыков-Щедриннің** туғанына 190 жыл (1826-1889)
- 27 қаңтар** – Украин ақыны **П. Г. Тычинаның** туғанына 125 жыл (1891-1967)
- 27 қаңтар** – Ресей жазушысы **И. Г. Эренбургтің** туғанына 125 жыл (1891-1967)
- 28 қаңтар** – Орыс тарихшысы **В. О. Ключевскийдің** 175 жыл (1841-1911)
- 28 қаңтар** – Кеңестік орындаушы, дирижер, педагог **Н. П. Осиповтың** туғанына 115 жыл (1901-1945)

29 қаңтар – Француз жазушысы, қоғам қайраткері **Р. Ролланның** туғанына 150 жыл (1866-1944)

31 қаңтар – Ресей актері **В. И. Стрельчиктің** туғанына 95 жыл (1921-1995)

АҚПАН

1 ақпан – Орыс суретшісі **В. Е. Маковскийдің** туғанына 170 жыл (1846-1920)

3 ақпан – Ресей актері, драматург **Э. Володарскийдің** туғанына 75 жыл (1941)

5 ақпан – Орыс әдеби сыншысы **Н. А. Добролюбовтың** туғанына 180 жыл (1836-1861)

5 ақпан – Орыс баспашысы, ағартушы **И. Д. Сытиннің** туғанына 165 жыл (1851-1934)

9 ақпан – Өзбек ақыны **Ә. Науаидің** туғанына 575 жыл (1441-1501)

10 ақпан – Орыс ақыны **Б. К. Зайцевтің** туғанына 135 жыл (1881-1972)

10 ақпан – Академик **М. В. Келдыштың** туғанына 105 жыл (1911-1978)

12 ақпан Орыс балерины **А. Павлованың** туғанына 135 жыл (1881-1931)

13 ақпан– Орыс суретшісі **С. Ф. Щедриннің** туғанына 225 жыл (1791-1830)

13 ақпан– Орыс жазушысы **Н. С. Лесковтың** туғанына 185 жыл (1831-1895)

14 ақпан – Поляк әншісі **А. Германның** туғанына 80 жыл (1936-1982)

15 ақпан– Татар ақыны **М. Жалилдің** туғанына 110 жыл (1906-1944)

15 ақпан – Кеңес актері **Н. Д. Мордвиновтың** туғанына 115 жыл (1901-1966)

17 ақпан – Ресей жазушысы, ақын **А. Л. Бартоның** туғанына 110 жыл (1906-1981)

19 ақпан– Кеңес актрисасы **А. Д. Ларионованың** туғанына 85 жыл (1931-2000)

21 ақпан – Орыс суретшісі **П. П. Кончаловскийдің** туғанына 140 жыл (1876-1956)

22 ақпан – Италиян актрисасы **Д. Мазинаның** туғанына 95 жыл (1921-1994)

24 ақпан– Неміс жазушысы, филолог **Вильгельм Гриммнің** туғанына 230 жыл (1786-1859)

25 ақпан – Француз суретшісі **О. Ренуардың** туғанына 175 жыл (1841-1919)

25 ақпан – Украин ақыны **Л. Украинканың** туғанына 145 жыл (1871-1913)

26 ақпан– Ресей актері **Е. И. Жариковтың** туғанына 75 жыл (1941-2012)

- 27 ақпан** – Орыс суретшісі **Н. Н. Генің** туғанына 185 жыл (1831-1894)
28 ақпан – Орыс ақыны, филолог **В. И. Ивановтың** туғанына 150 жыл (1866-1949)

НАУРЫЗ

- 2 наурыз** – Кеңестік, ресейлік мемлекет және саясат қайраткері, КСРО-ның соңғы президенті **М. С. Горбачевтің** туғанына 85 жыл (1931)
2 наурыз – Ресей актрисасы **И. С. Савинаның** туғанына 80 жыл (1936-2011)
6 наурыз – Кеңестік кинорежиссер, кинодраматург **М. С. Донскойдың** туғанына 115 жыл (1901-1981)
5 наурыз – Неміс, поляк халықаралық қозғалысының қайраткері **Роза Люксембургтің** туғанына 145 жыл (1871-1919)
6 наурыз – Поляк кинорежиссері **А. Вайданың** туғанына 90 жыл (1926)
7 наурыз – Ресей актері **А. А. Мироновтың** туғанына 75 жыл (1941-1987)
8 наурыз – Кеңестік, грузин, ресейлікұстаз, психолог **Ш. А. Амонашвилидің** туғанына 85 жыл (1931)
9 наурыз – Кеңес кинорежиссері **А. А. Роудың** туғанына 110 жыл (1906-1973)
10 наурыз – Орыс дипломаты, тарихшы **С. С. Татищевтің** туғанына 170 жыл (1846-1906)
10 наурыз – Ресей композиторы **А. С. Зацепиннің** туғанына 90 жыл (1926)
12 наурыз – Америка актрисасы **Л. Минеллидің** туғанына 70 жыл (1946)
17 наурыз – Орыс суретшісі **М. А. Врубельдің** туғанына 160 жыл (1856-1910)
18 наурыз – Неміс психологы **Курт Коффктың** туғанына 130 жыл (1886-1941)
19 наурыз – Италиян режиссері, драматург, ақын **Бернардо Бертолуччидің** туғанына 75 жыл (1941)
23 наурыз – Орыс жазушысы **А. Ф. Писемскийдің** туғанына 195 жыл (1821-1881)
24 наурыз – Швед өнертапқышы **Э. Нобельдің** туғанына 215 жыл (1801-1872)
24 наурыз – Орыс ғалым-физигі **С. И. Вавиловтың** туғанына 125 жыл (1891-1951)
24 наурыз – Кеңес әншісі **К. И. Шульженконың** туғанына 110 жыл (1906-1984)
24 наурыз – Француз актрисасы **С. Синьоренің** туғанына 95 жыл (1921-1985)

- 27 наурыз** – Неміс жазушысы **Генрих Маннның** туғанына 145 жыл (1871-1950)
- 29 наурыз** – Ресей кинорежиссері **С. Говорухиннің** туғанына 80 жыл (1936)
- 30 наурыз** – Испан суретшісі **Франсиско Хосе де Гойданың** туғанына 270 жыл (1746-1828)
- 30 наурыз** – Орыс суретшісі **В. А. Тропининнің** туғанына 240 жыл (1776-1857)
- 31 наурыз** – Француз философы **Р. Декарттың** туғанына 420 жыл (1596-1650)
- 31 наурыз** – Кеңес ұстазы **Д. Д. Галаниннің** туғанына 130 жыл (1886-1978)

СӘУІР

- 2 сәуір** – Орыс композиторы **О. Л. Лундстремнің** туғанына 100 жыл (1916-2005)
- 4 сәуір** – Орыс ақыны **Ф. Чуевтің** туғанына 75 жыл (1941-1999)
- 6 сәуір** – Орыс суретшісі **И. Суриковтың** туғанына 175 жыл (1841-1880)
- 8 сәуір** – Орыс сәулетшісі **Г. М. Орловтың** туғанына 115 жыл (1901-1985)
- 9 сәуір** – Француз ақыны **Ш. Бодлердің** туғанына 195 жыл (1821-1867)
- 12 сәуір** – Ресей ақыны **Л. П. Дербеневтің** туғанына 85 жыл (1931-1995)
- 12 сәуір** – Ресей балалар ақыны **В. Т. Коржиковтың** туғанына 85 жыл (1931-2007)
- 13 сәуір** – Ирландия драматургі, жазушы **С. Бекеттің** туғанына 110 жыл (1906-1989)
- 15 сәуір** – Орыс ақыны **Н. С. Гумилевтің** туғанына 130 жыл (1886-1921)
- 15 сәуір** – Кеңес ақыны **Э. Э. Мошковскаяның** туғанына 90 жыл (1926-1981)
- 16 сәуір** – Ағылшын актері, режиссер, жазушы **Питер Устиновтың** туғанына 95 жыл (1921-2004)
- 16 сәуір** – Кеңес актері **Б. Г. Добронравовтың** туғанына 120 жыл (1896-1949)
- 16 сәуір** – Кеңес режиссері, суретші **Н. П. Акимовтың** туғанына 115 жыл (1901-1968)
- 16 сәуір** – Ресей актері, кинорежиссер **С. П. Никоненконың** туғанына 75 жыл (1941)
- 19 сәуір** – Орыс жазушысы **Г. М. Марковтың** туғанына 105 жыл (1911-1991)
- 21 сәуір** – Кеңес актері **Б. Ф. Ильиннің** туғанына 115 жыл (1901-1979)
- 21 сәуір** – Ұлыбритания королевасы **Елизавета II** туғанына 90 жыл (1926)
- 23 сәуір** – Орыс композиторы **С. С. Прокофьевтің** туғанына 125 жыл (1891-1953)

- 23 сәуір** – Кеңес педагогі **Л. В. Занковтың** туғанына 115 жыл (1901-1977)
- 24 сәуір** – Орыс жазушысы, тарихшы **Н. А. Бестужевтің** туғанына 225 жыл (1791-1855)
- 24 сәуір** – Кеңес кітапханатанушысы, библиографиятанушысы **Л. Б. Хавкинаның** туғанына 145 жыл (1871-1949)
- 26 сәуір** – Татар ақыны, публицист **Г. Тукайдың** туғанына 130 жыл (1886-1913)
- 29 сәуір** – Мемлекет қайраткері, тарихшы **В. Н. Татищевтің** туғанына 330 жыл (1686-1750)
- 30 сәуір** – Орыс жазушысы **В. И. Лихоносовтың** туғанына 80 жыл (1936)

МАМЫР

- 2 мамыр** – Тәжік жазушысы **М. Тұрсын Заденің** туғанына 105 жыл (1911-1977)
- 2 мамыр** – Орыс философы **В. В. Розановтың** туғанына 160 жыл (1856-1919)
- 2 мамыр** – Орыс ақыны **Е. А. Исаевтың** туғанына 90 жыл (1926)
- 5 мамыр** – Поляк жазушысы **Г. Сенкевичтің** туғанына 170 жыл (1846-1916)
- 5 мамыр** — Австрия дәрігері, психологы **З. Фрейдтің** туғанына 160 жыл (1856-1939)
- 7 мамыр** – Ағылшын философы, тарихшы **Д. Юмның** туғанына 305 жыл (1711-1776)
- 7 мамыр** – Үнді жазушысы **Р. Тагордың** туғанына 155 жыл (1861-1941)
- 8 мамыр** – Италиян режиссері **Р. Росселинидің** туғанына 110 жыл (1906-1977)
- 15 мамыр** – Орыс жазушысы **М. А. Булгаковтың** туғанына 125 жыл (1891-1940)
- 21 мамыр** – Неміс суретшісі **А. Дюрердің** туғанына 545 жыл (1471-1528)
- 21 мамыр** – Ресей физигі, қоғам қайраткері **А. Д. Сахаровтың** туғанына 95 жыл (1921-1989)
- 23 мамыр** – Кеңес кинорежиссері **Г. Н. Чухрайдың** туғанына 95 жыл (1921-2001)
- 23 мамыр** – Ресей шахматшысы **А. Е. Карповтың** туғанына 65 жыл (1951)
- 25 мамыр** – Кеңес актері **О. И. Дальдің** туғанына 75 жыл (1941-1981)
- 28 мамыр** – Орыс ақыны **В. Ф. Ходасевичтің** туғанына 130 жыл (1886-1939)
- 30 мамыр** – Орыс суретшісі, зергер **К. Фаберженің** туғанына 170 жыл (1846-1920)

МАУСЫМ

- 1 маусым** – Америка актрисасы **М. Монроның** туғанына 90 жыл (1926-1962)
- 2 маусым** – Орыс драматургі **К. А. Треневтің** туғанына 140 жыл (1876-1945)
- 3 маусым** – Орыс суретшісі **М. Ф. Ларионовтың** туғанына 135 жыл (1881-1964)
- 3 маусым** – Орыс режиссері, кинодраматург **С. А. Герасимовтың** туғанына 110 жыл (1906-1985)
- 4 маусым** – Орыс ақыны **А. Н. Майковтың** туғанына 195 жыл (1821-1897)
- 4 маусым** – Орыс суретшісі **Н. С. Гончарованың** туғанына 135 жыл (1881-1962)
- 5 маусым** – Поляк актрисасы **Б. Брылькаяның** туғанына 75 жыл (1941)
- 11 маусым** – Әдеби сыншы **В. Г. Белинскийдің** туғанына 205 жыл (1811-1848)
- 13 маусым** – Ағылшын физигі **Д. К. Максвелдің** туғанына 185 жыл (1831-1879)
- 14 маусым** – Француз физигі **Ш. О. Кулонның** туғанына 280 жыл (1736-1806)
- 14 маусым** – Орыс жазушысы **А. М. Волковтың** туғанына 125 жыл (1891-1977)
- 14 маусым** – Америка жазушысы **Г. Бичер-Стоудың** туғанына 205 жыл (1811-1896)
- 15 маусым** – Ресей актері **М. М. Державиннің** туғанына 80 жыл (1936)
- 16 маусым** – Орыс философы **С. Н. Булгаковтың** туғанына 145 жыл (1871-1944)
- 17 маусым** – Орыс жазушысы **В. П. Некрасовтың** туғанына 105 жыл (1911-1987)
- 19 маусым** – Орыс ақыны **Ф. Н. Глинканың** туғанына 230 жыл (1786-1880)
- 20 маусым** – Жазушы **М. Маркуштың** туғанына 95 жыл (1921-2005)
- 20 маусым** – Ағылшын жазушысы **Ш.Бронтенің** туғанына 200 жыл (1816-1855)
- 24 маусым** – Ресей актері **В.С. Золотухиннің** туғанына 75 жыл (1941-2013)

ШІЛДЕ

- 1 шілде** – Орыс ақыны **П. Г. Антопольскийдің** туғанына 120 жыл (1896-1978)

- 5 шілде** – Кеңес актері, режиссер **С. В. Образцовтың** туғанына 115 жыл (1901-1992)
- 10 шілде** – Француз жазушысы **М. Прусттың** туғанына 145 жыл (1871-1922)
- 15 тілде** – Голландия суретшісі **М. Рембрандтың** туғанына 410 жыл (1606-1669)
- 17 шілде** – Орыс жазушысы, драматург **Б. А. Лавреневтің** туғанына 125 жыл (1891-1959)
- 17 шілде** – Орыс саяхатшысы, этнограф **Н. Н. Миклухо-Маклайдың** туғанына 170 жыл (1846-1888)
- 18 шілде** – Ағылшын жазушысы **У. Теккерейдің** туғанына 205 жыл (1811-1864)
- 18 шілде** – Француз әншісі, композитор, педагог **П. Виардоның** туғанына 195 жыл (1821-1910)
- 20 шілде** – Ресей актрисасы **Л. А. Чурсинаның** туғанына 75 жыл (1941)
- 21 шілде** – Ағылшын драматургі **Б. Шоудың** туғанына 160 жыл (1856-1950)
- 22 шілде** – Орыс жазушысы, ақын **С. А. Баруздиннің** туғанына 90 жыл (1926-1991)
- 24 шілде** – Кеңестік кино және театр актері, режиссер **И. В. Ильинскийдің** туғанына 115 жыл (1901-1987)
- 24 шілде** – Француз әншісі **М. Матьенің** туғанына 70 жыл (1946)
- 26 шілде** – Орыс жазушысы **Л. Жариковтың** туғанына 105 жыл (1811)
- 27 шілде** – Кеңестік балет әртісі, ұстаз **М. Э. Лиепаның** туғанына 80 жыл (1936-1989)
- 28 шілде** – Орыс суретшісі **А. А. Ивановтың** туғанына 210 жыл (1806-1858)
- 28 шілде** – Орыс суретшісі **Ф. П. Решетниковтың** туғанына 110 жыл (1906-1988)

ТАМЫЗ

- 6 тамыз** – Орыс суретшісі **А. М. Васнецовтың** туғанына 160 жыл (1856-1983)
- 12 тамыз** – Орыс суретшісі **А. М. Герасимовтың** туғанына 135 жыл (1881-1963)
- 14 тамыз** – Орыс жазушысы, ақын **А. С. Мережковскийдің** туғанына 150 жыл (1866-1941)
- 15 тамыз** – Ағылшын жазушысы **В. Скоттың** туғанына 245 жыл (1771-1832)
- 15 тамыз** – Орыс балеринасы **В. П. Фокинаның** туғанына 130 жыл (1886-1958)
- 15 тамыз** – Ресей композиторы **М. Таривердиевтің** туғанына 85 жыл (1931-1996)

- 16 тамыз** – Орыс суретшісі **И.Я. Билибиннің** туғанына 140 жыл (1876-1942)
- 17 тамыз** – Кеңестік шахматшы **М. М. Ботвинниктің** туғанына 105 жыл (1911-1995)
- 19 тамыз** – Орыс жазушысы **Л. В. Соловьевтің** туғанына 110 жыл (1906-1962)
- 21 тамыз** – Орыс жазушысы, драматург **Л. Н. Андреевтің** туғанына 145 жыл (1871-1919)
- 22 тамыз** – Ресей жазушысы **А. В. Калининнің** туғанына 100 жыл (1916-2008)
- 27 тамыз** – Америка жазушысы **Т. Т. Драйзердің** туғанына 145 жыл (1871-1945)
- 27 тамыз** – Кеңес актрисасы **Ф. Г. Раневскаяның** туғанына 120 жыл (1896-1984)
- 28 тамыз** – Орыс актері, режиссер, ұстаз **М. А. Чеховтың** туғанына 125 жыл (1891-1955)
- 30 тамыз** – Ағылшын физигі **Э. Резерфордтың** туғанына 145 жыл (1871-1937)

ҚЫРКҮЙЕК

- 1 қыркүйек** – Орыс ақыны **И. Ф. Анненскийдің** туғанына 160 жыл (1856-1909)
- 2 қыркүйек** – Орыс актері **Е. П. Леоновтың** туғанына 90 жыл (1926-1994)
- 3 қыркүйек** – Ресей жазушысы **С. Д. Довлатовтың** туғанына 75 жыл (1941-1990)
- 6 қыркүйек** – Ресей ақыны **С. Г. Островойдың** туғанына 105 жыл (1911-2005)
- 8 қыркүйек** – Чех композиторы **А. Дворжактың** туғанына 175 жыл (1841-1904)
- 8 қыркүйек** – Орыс тарихшысы, әлеуметтанушы **М. М. Ковалевскийдің** туғанына 165 жыл (1851-1916)
- 8 қыркүйек** – Орыс ақыны **А. М. Добролюбовтың** туғанына 140 жыл (1876-1945)
- 8 қыркүйек** – Орыс жазушысы **В. И. Ардаматскийдің** туғанына 105 жыл (1911-1989)
- 12 қыркүйек** – Ағылшын жазушысы **А. Кристидің** туғанына 125 жыл (1891-1976)
- 12 қыркүйек** – Кеңес ақыны, жазушы **С. Н. Марковтың** туғанына 110 жыл (1906-1979)

- 12 қыркүйек** – Поляк жазушысы **С. Лемнің** туғанына 95 жыл (1921)
- 14 қыркүйек** – Орыс ақының **А. С. Кушнердің** туғанына 80 жыл (1936)
- 19 қыркүйек** – Ресей ақыны, аудармашы **С. И. Липкиннің** туғанына 105 жыл (1911-2003)
- 21 қыркүйек** – Ағылшын жазушысы **Г. Уэллстің** туғанына 150 жыл (1866-1946)
- 21 қыркүйек** – Кеңес әншісі, киноактер **М. Н. Бернестің** туғанына 105 жыл (1911-1969)
- 21 қыркүйек** – Кеңес актері **З. Е. Гердтің** туғанына 100 жыл (1916-1996)
- 22 қыркүйек** – Ресей жазушысы **Р. И. Фраерманның** туғанына 125 жыл (1891-1972)
- 22 қыркүйек** – Ағылшын физигі **М. Фарадейдің** туғанына 225 жыл (1791-1867)
- 23 қыркүйек** – Орыс ғалым-биологы **А. Н. Северцовтың** туғанына 150 жыл (1866-1936)
- 23 қыркүйек** – Ресей жазушысы **Э. С. Радзинскийдің** туғанына 80 жыл (1936)
- 25 қыркүйек** – Кеңес композиторы **Д. Д. Шостаковичтің** туғанына 110 жыл (1906-1975)
- 28 қыркүйек** – Орыс балеринасы **О.В. Лепешинскаяның** туғанына 100 жыл (1916-2008)
- 29 қыркүйек** – Ресейлік актриса **А. С. Демидованың** туғанына 80 жыл (1936)
- 30 қыркүйек** – Кеңестік ғалым, шұғыла зеттеушісі, математик **О. Ю. Шмидтің** туғанына 125 жыл (1891-1956)

ҚАЗАН

- 1 қазан** – Орыс жазушысы **С. Т. Аксаковтың** туғанына 225 жыл (1791-1859)
- 6 қазан** – Ресей жазушысы, драматург, аудармашы **Р. Сефтің** туғанына 85 жыл (1931-2009)
- 8 қазан** – Ресей жазушысы **Ю. С. Семеновтың** туғанына 85 жыл (1931-1993)
- 8 қазан** – Ресей актері **Л. В. Куравлевтің** туғанына 80 жыл (1936)
- 9 қазан** – Ресей актері **Е. А. Евстигнеевтің** туғанына 90 жыл (1926-1992)
- 13 қазан** – Француз актері **И. Монтанның** туғанына 95 жыл (1921-1991)
- 15 қазан** – Орыс меценаты **С. И. Мамонтовтың** туғанына 175 жыл (1841-1918)
- 17 қазан** – Ресей жазушысы **А. И. Приставкиннің** туғанына 85 жыл (1931-2008)

- 19 қазан** – Ағылшын жазушысы **Д. Ле Карренің** туғанына 85 жыл (1931)
- 21 қазан** – Ресей жазушысы **Е. Л. Шварцтың** туғанына 120 жыл (1896-1958)
- 22 қазан**– Венгрия композиторы, пианист **Ф. Листтің** туғанына 205 жыл (1811-1886)
- 22 қазан** – Ресей актері **С. В. Мишулиннің** туғанына 90 жыл (1926-2005)
- 24 қазан**– Ресей эстрадасының әртісі, режиссер **А. И. Райкиннің** туғанына 105 жыл (1911-1987)
- 25 қазан** – Француз суретшісі **П. Пикассоның** туғанына 135 жыл (1881-1973)
- 25 қазан** – Ресей опера әншісі **Г. П. Вишневскаяның** туғанына 90 жыл (1926-2012)
- 26 қазан** – Францияның саяси қайраткері **Ф. Миттеранның** туғанына 100 жыл (1916-1995)
- 27 қазан**– Ағылшын ақыны **Д. Макферссонның** туғанына 280 жыл (1736-1796)
- 28 қазан** – Гарвард университетінің негізі қаланғанына 380 жыл (1636)
- 29 қазан** –Орыс суретшісі **А. П. Рябушкиннің** туғанына 155 жыл (1861-1904)

ҚАРАША

- 1 қараша**– Кеңестік актриса **Р. Зеленаяның** туғанына 115 жыл (1901-1991)
- 1 қараша** – Орыс актері **С. Д. Столяровтың** туғанына 105 жыл (1911-1969)
- 1 қараша**– Француз жазушысы **А. Труайяның** туғанына 105 жыл (1911)
- 2 қараша**– Италия режиссері **Л. Висконтидің** туғанына 110 жыл (1906-1976)
- 2 қараша**– Орыс философы, жазушы **Д. Л. Андреевтің** туғанына 110 жыл (1906-1959)
- 4 қараша**– ЮНЕСКО-ның құрылғанына 70 жыл (1946)
- 7 қараша**— Орыс жазушысы **М. А. Алдановтың** туғанына 130 жыл (1886-1957)
- 7 қараша**– Орыс жазушысы **Д. А. Фурмановтың** туғанына 125 жыл (1891-1926)
- 7 қараша** – Балалар жазушысы **А. Д. Жариковтың** туғанына 95 жыл (1921)
- 11 қараша**– Орыс ғалым-саяхаттанушысы **С. П. Крашенинниковтың** туғанына 305 жыл (1711-1755)
- 11 қараша**– Орыс жазушысы **Ф. М. Достоевскийдің** туғанына 195 жыл (1821-1881)

- 11 қараша**– Орыс суретшісі, жазушы **Е. И. Чарушиннің** туғанына 115 жыл (1901-1965)
- 15 қараша**– Орыс актрисасы **А. А. Яблочкинаның** туғанына 150 жыл (1866-1964)
- 17 қараша** – Кеңестік психолог **Л. С. Выготскийдің** туғанына 120 жыл (1896-1934)
- 17 қараша**– Кеңестік кинорежиссер **И. А. Пырьевтің** туғанына 115 жыл (1901-1968)
- 19 қараша** – Орыс табиғат зерттеушісі, ақын, суретші, философ **М. В. Ломоносовтың** туғанына 305 жыл (1711-1765)
- 20 қараша**– Орыс ақыны **М. А. Дудиннің** туғанына 100 жыл (1916-1993)
- 22 қараша** – Орыс жазушысы, лексикографы, этнограф **В. И. Дальдің** туғанына 215 жыл (1801-1872)
- 22 қараша** – **Столыпин реформасының** басталғанына 110 жыл (1906)
- 24 қараша**– Италиян жазушысы **К. Коллодидің** туғанына 190 жыл (1826-1890)
- 28 қараша** – Австрия жазушысы **С. Цвейгтің** туғанына 135 жыл (1881-1942)
- 28 қараша** – Орыс филологы **Д. С. Лихачевтің** туғанына 110 жыл (1906-1999)
- 29 қараша** – Кеңестік кинорежиссер, оператор **Р. Л. Карменнің** туғанына 110 жыл (1906-1978)

ЖЕЛТОҚСАН

- 1 желтоқсан** – Кеңес қолбасшысы, мемлекет қайраткері **Г.К. Жуковтың** туғанына 120 жыл (1896-1974)
- 4 желтоқсан** – Орыс жазушысы, қоғам қайраткері **Н.С. Тихоновтың** туғанына 120 жыл (1896-1979)
- 5 желтоқсан** – Орыс суретшісі **К. А. Коровиннің** туғанына 155 жыл (1861-1939)
- 5 желтоқсан** – Америка кинорежиссері, суретші, продюссер **Уолт Диснейдің** туғанына 115 жыл (1901-1966)
- 7 желтоқсан** – Француз суретшісі **М. Тюссоның** туғанына 255 жыл (1761-1850)
- 10 желтоқсан** – Орыс ақыны **Н. А. Некрасовтың** туғанына 195 жыл (1821-1878)
- 11 желтоқсан** – Орыс саяси қайраткері, философ **Г. В. Плехановтың** туғанына 160 жыл (1856-1918)

- 12 желтоқсан** – Орыс тарихшысы, жазушы **Н. М. Карамзиннің** туғанына 250 жыл (1766-1826)
- 12 желтоқсан** – Француз жазушысы **Г. Флобердің** туғанына 195 жыл (1821-1880)
- 12 желтоқсан** – Ресей актері **В. М. Соломиннің** туғанына 75 жыл (1941-2002)
- 16 желтоқсан** – Орыс суретшісі **В. В. Кандинскийдің** туғанына 150 жыл (1866-1944)
- 16 желтоқсан** – Ресей актрисасы, кинорежиссер **С. С. Дружининаның** туғанына 80 жыл (1936)
- 18 желтоқсан** – Ресейлік цирк және кино әртісі **Ю. В. Никулиннің** туғанына 95 жыл (1921-1997)
- 19 желтоқсан** – Кеңес Одағының саяси қайраткері **Л. И. Брежневтің** туғанына 110 жыл (1906-1982)
- 21 желтоқсан** – Кеңестік қолбасшы **К. И. Рокоссовскийдің** туғанына 120 жыл (1896-1968)
- 23 желтоқсан** – Орыс актері **Л. К. Дуровтың** туғанына 85 жыл (1931-2015)
- 23 желтоқсан** – Ресей ақыны, драматург **Ю. Ч. Кимнің** туғанына 80 жыл (1931)
- 24 желтоқсан** – Ресей әртісі, сценарист, ақын **Л. А. Филатовтың** туғанына 70 жыл (1946-2003)
- 24 желтоқсан** – Кеңес жазушысы **А. Фадеевтің** туғанына 115 жыл (1901-1956)
- 27 желтоқсан** – Неміс астрономы **И. Кеплердің** туғанына 445 жыл (1571-1630)

2016 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШЕТЕЛ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ АЙЫ, КҮНІ БЕЛГІСІЗ КҮНДЕР КҮНТІЗБЕСІ

Көне грек философы **Диоген Синопскийдің** туғанына 2420 жыл (ок. 404 – 323 б.з.д..)

Көне грек философы **Аристотельдің** туғанына 2400 (384 – 322 б.з.д..)

Көне грек тарихшысы, жазушы, философ **Плутархтың** туғанына 1970 жыл (шамамен 46 – шамамен 127)

Испан теңізшісі **Христофор Колумбтың** туғанына 565 жыл (1451-1506)

Белорус мұқабашысы, ағартушы **Ф. Скоринаның** туғанына 530 жыл (шамамен 1486 – шамамен 1541)

Испан суретшісі **Д' ЭльГреконың** туғанына 475 жыл (1541-1614)

Орыс суретшісі **С. Ф. Ушаковтың** туғанына 390 жыл (1626-1686)

Орыс теңізшісі **В. И. Берингтің** туғанына 335 жыл (1681-1741)

Орыс сәулетшісі **Ф. Ф. Щедриннің** туғанына 265 жыл (1751-1825)

Орыс суретшісі **А. И. Куинджидің** туғанына 175 жыл (1841-1910)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ МЕРЕКЕЛЕРІНІҢ ТІЗІМІ

1-2 қаңтар – Жаңа жыл

8 наурыз – Халықаралық әйелдер күні

21-23 наурыз – Наурыз мейрамы

1 мамыр – Қазақстан халқының бірлігі күні

7 мамыр – Отан қорғаушылар күні

9 мамыр – Жеңіс күні

6 шілде – Астана күні

30 тамыз – Қазақстан Республикасының Конституциясы күні

1 желтоқсан – Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің күні

16-17 желтоқсан – Тәуелсіздік күні

2016 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ КӘСІБИ ЖӘНЕ БАСҚА МЕРЕКЕЛЕРДІҢ ТІЗІМІ

ҚР Президентінің 20.01.1998 жылғы
« ҚР-дағы кәсіби және басқа мерекелер туралы»
№3827 Жарлығымен бекітілген
(29.08.14 ж толықтырулар мен өзгертулер енгізілген.)

- 3 сәуір** – Геолог күні (сәуірдің алғашқы жексенбісі)
- 12 сәуір** – Ғылым қызметкерлерінің күні
- 21 сәуір** – Мемлекеттік қорғау қызметінің күні
- 21 мамыр** – Мәдениет пен өнер қызметкерлерінің күні
- 29 мамыр** – Химиялық өндіріс қызметкерлерінің күні (мамырдың соңғы жексенбісі)
- 31 мамыр** – Саяси қуғын-сүргін мен аштық құрбандарын еске алу күні
- 4 маусым** – Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерінің күні
- 5 маусым** – Эколог күні
- 12 маусым** – Жеңіл өнеркәсіп қызметкерлерінің күні (маусымның екінші жексенбісі)
- 19 маусым** – Медицина қызметкерлерінің күні (маусымның үшінші жексенбісі)
- 23 маусым** – Полиция күні
- 23 маусым** – Мемлекеттік қызметші күні
- 28 маусым** – Байланыс және ақпарат қызметкерлерінің күні
- 2 шілде** – Дипломатиялық қызмет күні
- 13 шілде** – Ұлттық қауіпсіздік қызметкерлерінің күні
- 17 шілде** – Металлург күні (шілденің үшінші жексенбісі)
- 7 тамыз** – Көлік саласы қызметкерлерінің күні (тамыздың бірінші жексенбісі)
- 14 тамыз** – Құрылысшы күні (тамыздың екінші жексенбісі)
- 18 тамыз** – Шекарашы күні
- 21 тамыз** – Спорт күні (тамыздың үшінші жексенбісі)
- 28 тамыз** – Шахтер күні (тамыздың соңғы жексенбісі)
- 1 қыркүйек** – Білім күні
- 4 қыркүйек** – Мұнай-газ кешені қызметкерлерінің күні (қыркүйектің алғашқы жексенбісі)
- 11 қыркүйек** – Отбасы күні (қыркүйектің екінші жексенбісі)
- 18 қыркүйек** – Қазақстан халқының тілдері күні (қыркүйектің үшінші жексенбісі)

- 25 қыркүйек** – Машина жасаушы күні (қыркүйектің соңғы жексенбісі)
- 25 қыркүйек** – Еңбек күні (қыркүйектің соңғы жексенбісі)
- 28 қыркүйек** – Атом саласы қызметкерлерінің күні
- 30 қыркүйек** – Әділет органдары қызметкерлерінің күні
- 2 қазан** – Мұғалімдер күні (қазан айының бірінші жексенбісі)
- 19 қазан** – Құтқарушы күні
- 30 қазан** – Әлеуметтік қорғау жүйесі қызметкерлерінің күні (қазанның соңғы жексенбісі)
- 8 қараша** – Статистик күні
- 15 қараша** – Ұлттық валюта – теңге күні, ҚР қаржы саласы қызметкерлерінің күні
- 20 қараша** – Ауылшаруашылығы қызметкерлерінің күні (қарашаның үшінші жексенбісі)
- 6 желтоқсан** – Прокуратура күні
- 18 желтоқсан** – Энергетик күні (желтоқсанның үшінші жексенбісі)

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ МЕРЕКЕЛЕР ЖӘНЕ БҮКІЛӘЛЕМДІК КҮНДЕРДІҢ ТІЗІМІ

- 26 қаңтар** – Бүкіләлемдік кеден күні
- 13 ақпан** – Халықаралық радио күні
- 1 наурыз** – Бүкіләлемдік азаматтық қорғаныс күні
- 8 наурыз** – Халықаралық әйелдер күні
- 15 наурыз** – Бүкіләлемдік тұтынушылар құқығын қорғау күні
- 21 наурыз** – Бүкіләлемдік поэзия күні
- 22 наурыз** – Бүкіләлемдік су күні
- 22 наурыз** – Бүкіләлемдік гидрометеорология қызметінің күні
- 27 наурыз** – Халықаралық театр күні
- 1 сәуір** – Халықаралық құстар күні
- 1 сәуір** – Күлкі күні
- 2 сәуір** – Халықаралық балалар кітабы күні
- 7 сәуір** – Бүкіләлемдік денсаулық күні
- 12 сәуір** – Әуе мен ғарыш күні
- 18 сәуір** – Халықаралық тарихи жерлер мен ескерткіштер күні
- 22 сәуір** – Жер күні
- 23 сәуір** – Бүкіләлемдік кітап пен авторлық құқық күні
- 24 сәуір** – Халықаралық жастар ынтымақтастығы күні
- 29 сәуір** – Халықаралық би күні
- 3 мамыр** – Бүкіләлемдік еркін баспа күні

- 3 мамыр** – Күн күні
- 8 мамыр** -Бүкіләлемдік Қызыл Крест пен Қызыл Жарты Ай күні
- 10 мамыр** – Халықаралық ана күні
- 15 мамыр** – Халықаралық отбасы күні
- 18 мамыр** – Халықаралық мұражайлар күні
- 21 мамыр** – Халықаралық мәдени даму күні
- 31 мамыр** – Халықаралық шылымсыз күн
- 1 маусым** – Халықаралық балаларды қорғау күні
- 5 маусым** – Бүкіләлемдік қоршаған ортаны қорғау күні
- 23 маусым** – Халықаралық Олимпия күні
- 26 маусым** – Халықаралық нашақорлық пен есірткі бизнесіне қарсы күрес күні
- 27 маусым** – Халықаралық балық аулау күні
- 1 шілде** – Бүкіләлемдік сәулет күні
- 20 шілде** – Халықаралық шахмат күні
- 6 тамыз** – Бүкіләлемдік ядролық қаруға қарсы күрес күні; Хиросима күні
- 9 тамыз** – Бүкіләлемдік байырғы халықтар күні
- 12 тамыз** – Халықаралық жастар күні
- 8 қыркүйек** – Халықаралық журналистер ынтымақтастығы күні
- 8 қыркүйек** – Бүкіләлемдік сауатсыздықты түбегейлі жою күні
- 9 қыркүйек** – Бүкіләлемдік сұлулық күні
- 21 қыркүйек** – Халықаралық бейбітшілік күні
- 27 қыркүйек** – Халықаралық туризм күні
- 1 қазан** – Халықаралық қарттар күні
- 1 қазан** – Халықаралық музыка күні
- 5 қазан** – Бүкіләлемдік мұғалімдер күні
- 9 қазан** – Бүкіләлемдік пошта күні
- 10 қазан** – Бүкіләлемдік психолог күні
- 14 қазан** – Бүкіләлемдік стандарттау күні
- 15 қазан** – Бүкіләлемдік ауыл әйелдерінің күні
- 16 қазан** – Бүкіләлемдік азық-түлік күні
- 24 қазан** – Халықаралық БҰҰ күні
- 10 қараша** – Бүкіләлемдік жастар күні
- 10 қараша** – Бүкіләлемдік ғылым күні
- 10 қараша** – Бүкіләлемдік сапа күні (қарашаның екінші бейсенбісі)
- 13 қараша** – Халықаралық зағиптар күні
- 16 қараша** – Халықаралық толеранттылық (төзімділік) күні
- 17 қараша** – Халықаралық студенттер күні немесе халықаралық студенттердің ынтымақтастығы күні
- 20 қараша** – Бүкіләлемдік балалар күні

- 21 қараша** – Бүкіләлемдік телевизия күні
21 қараша – Бүкіләлемдік сәлемдесу күні
25 қараша – Халықаралық әйелдерге көрсетілген зорлыққа қарсы күрес күні
1 желтоқсан – Бүкіләлемдік ЖҚТБ-ға қарсы күрес күні
3 желтоқсан – Халықаралық мүгедектер күні
7 желтоқсан – Халықаралық азаматтық авиация күні
10 желтоқсан – Адам құқықтарының күні
10 желтоқсан – Бүкіләлемдік футбол күні

КҮНТІЗБЕДЕ КӨРСЕТІЛГЕН ЕСІМДЕРДІҢ АЛФАВИТТІК КӨРСЕТКІШІ

- Айтбакин Ә. Д. 13
Ақышев З. 4, 8
Әбдіғалиева Т. 6
Әбүғалиева Х. 13
Әлжанов Ш. Е. 4, 13
Баймолдин Қ.Қ. 5, 12, 52, 53
Бекова Н. Б. 13
Бектұров Ә. Б. 4, 12, 56, 57
Будчанов И. А. 4, 8
Гапон М. К. 4, 6
Дүйсембин Қ. Д. 4, 11
Дьячков А. М. 5, 7, 26
Еникеев Е. И. 5, 8
Жиенбаева М. Ә. 4, 8, 31, 34-37
Жүзбасов Қ. Т. 11
Жұмабайұлы Ж. 4, 13
Жүсіпов Қ. П. 51
Касьян Н. Г. 4, 8
Кемеңгеров Қ. Д. 4, 9, 41, 42
Кенжетаев К. 5, 7, 22, 23
Кертаева Ғ. М. 4, 10, 43, 44
Коржинский С. И. 10
Қалиев А. К. 11
Қанапиянов Б. М. 11
Қапесов Ж. Н. 11
Лопатин И. П. 5, 7
Меркемелиденов Б. 12
Михейчев А. Н. 5, 7, 25, 26
Нақыпов Д. 9, 37, 38
Нұртазина Р. Б. 4, 7, 24, 25
Онопrienко П. И. 10, 44
Өтебаев Е. 4, 6
Пахомова М. Н. 4, 11
Пешин П. В. 4, 12, 53, 54
Пульга М. Н. 5, 6, 29
Раздорская З. Н. 8
Рахманқұлов Т. Т. 4, 9
Сәтбаев Ә. З. 13
Сәтбаева Р. Ә. 12
Сәтпаева Х. Қ. 12
Сатыбалдыұлы К. 13
Седельников А. Н. 10
Семенченко К. А. 4, 9, 38, 39
Соколкин Э. Д. 4, 6, 17
Сүлейменов А. А. 11, 48
Сұрағанов Қ. М. 4, 8
Трушков Н. И. 8
Түсіпбеков С. Т. 10
Уәлиев Г. 12
Фрезе Я. Я. 11, 52
Фрезоргер А. Д. 4, 7
Хазыров Б. М. 4, 9, 42, 43
Чистяков И. Г. 5, 6
Шәкібаев С. 4, 11, 46, 47
Шалабаев Б. 4, 7
Шафер Н. Г. 6, 7, 18, 21, 22

Коммунальное государственное учреждение
«Областная объединенная универсальная научная библиотека
имени С. Торайгырова» управления культуры, архивов
и документации Павлодарской области, акимата Павлодарской области

**ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ
ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2016 ГОД**

БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

ПАВЛОДАР, 2015

УДК 006.95

ББК 22.61

П 12

Составители: Дыбыкенова М. Н., Сулейменова А. Ж., Комкина Т. С.

Редакторы: Жиенбаева М. А., Шахметова Ш. Б., Кудайбергенова Г. Э., Кажыбаева Ж. К., Гончарова М. Л., Иванова Г. Е.

П 12 Павлодар облысында 2016 жылы аталып өтілетін және еске алынатын күндер / Знаменательные и памятные даты Павлодарской области на 2016 год. – Павлодар: ЭКО, 2015. – 187 б. – қазақша, орысша.

ISBN 978-601-284-132-9

Календарь знаменательных и памятных дат Павлодарской области является справочно-библиографическим пособием, цель которого - представить сведения об известных личностях Павлодарского Прииртышья, событиях политической, социально-экономической и культурной жизни области.

Указатель адресован работникам библиотек и других учреждений культуры, а также читателям, интересующимся историей края.

УДК 006.95

ББК 22.61

ISBN 978-601-284-132-9

© Дыбыкенова М.,
Сулейменова А., 2015
© Комкина Т., 2015

Содержание

Предисловие.....	86
Хронологический указатель знаменательных и памятных дат по Павлодарской области на 2016 г.....	88
Краткие справки и литература к календарю «Знаменательные и памятные даты Павлодарской области на 2016 год» ...	99
Указатель знаменательных и памятных дат Республики Казахстан на 2016 г.....	162
Указатель знаменательных и памятных дат зарубежных стран на 2016 год.....	167
Перечень государственных и национальных праздников Республики Казахстан	181
Перечень профессиональных и иных праздников Республики Казахстан на 2016 год	182
Перечень международных праздников и всемирных дней	184
Алфавитный указатель фамилий, отмеченных в календаре.....	186

Предисловие

Ежегодно областной библиотекой им. С. Торайгырова выпускается указатель литературы «Знаменательные и памятные даты Павлодарской области» на казахском и русском языках.

Цель издания – рассказать об известных, выдающихся личностях нашего края, представить хронику событий политической, социально-экономической и культурной жизни Павлодарского Прииртышья.

В 2016 году мы отметим важные даты в истории Павлодарской области. Это 190 лет со дня основания села Баянаул и 55-летие города Аксу.

20-летний юбилей отметит Славянский культурный центр. 15 лет назад в городе Павлодаре были открыты несколько учреждений культуры, внесшие большой вклад в развитие культурной жизни нашего региона – Дом-музей Багаева, Дом-музей песенного творчества им. Майры Шамсутдиновой, Дом-музей Шафера, основателю которого Н. Г. Шаферу – музыковеду, профессору, педагогу, публицисту, литературоведу, коллекционеру в 2016 году исполнится 85 лет.

Известный краевед в области Э. Д. Соколкин отметит 80-летний юбилей, участник Великой Отечественной войны, писатель-публицист Б. М. Хазыров – 90 лет. Краеведу, участнику Великой Отечественной войны М. К. Гапону исполнилось бы 90 лет со дня рождения.

Мы всегда будем помнить подвиги земляков-павлодарцев, участников Великой Отечественной войны. В 2016 г. – 120 лет со дня рождения Героя Советского Союза К. А. Семенченко, 95 лет Герою Советского Союза К. М. Сураганову, 90 лет со дня рождения полного кавалера Ордена Славы 3-х степеней, Почетного гражданина г. Павлодара П. В. Пешина.

Павлодарская земля богата талантливыми людьми. Люди искусства, музыканты, композиторы, художники, артисты, певцы прославляют родную землю своим творчеством. 165 лет со дня рождения акынов-импровизаторов С. Шорманова и Жарылгапберды Жумабайулы, 100 лет певцу, народному артисту КазССР К. Кенжетасу и актеру, режиссеру павлодарского драматического театра им. А. П. Чехова Е. И. Еникееву. Композитору, заслуженному деятелю культуры Казахстана, Почетному гражданину г. Павлодара М. Н. Пульге – 80 лет, Заслуженному артисту КазССР И. Г. Чистякову – 90 лет, заслуженному работнику культуры КазССР, актеру А. Н. Михейчеву – 85 лет. Скульптору И. П. Лопатину, художнику А. М. Дьякову – 90 лет. Художнику К. К. Баймульдину – 70 лет.

Известным писателям Казахстана, уроженцам Павлодарской области: К. Д. Кеменгерову исполнится 120 лет со дня рождения, З. Акишеву – 105 лет со дня рождения, С. Шакибаеву – 90 лет со дня рождения.

В указатель вошли юбилейные даты наших земляков, которые внесли большой вклад в развитие просвещения, образования и науки. Это известные не только в области, но и в стране ученые, педагоги, заслуженные учителя Казахстана, отличники просвещения – А. Б. Бектуров, Ш. Е. Альжанов, Е. У. Утебаев, А. Д. Фрезоргер, Р. Б. Нуртазина, Б. Ш. Шалабаев, И. А. Будчанов, Х. Д. Дюсембин, Г. М. Кертаяева и др.

Областной библиотеке им. С. Торайгырова в мае – 120 лет. В Календарь вошли и юбилейные даты ветеранов библиотечного труда – Н. Г. Касьян, Т. Т. Рахманкулов, М. Н. Пахомова, заслуженный работник РК М. А. Жиенбаева – директор областной библиотеки им. С. Торайгырова (1985-2015 гг.).

Материал указателя систематизирован в нескольких разделах, перечень которых дан в содержании указателя. Даты, помеченные звездочкой, снабжены небольшими справками и кратким списком литературы.

Для выявления дат и необходимых сведений использовался справочно-библиографический аппарат и фонд областной универсальной научной библиотеки им. С. Торайгырова. Кроме литературы, указанной в пособии, рекомендуем использовать материалы, появившиеся в печати после выхода указателя.

Календарь включает указатели юбилейных дат по Республике Казахстан, зарубежных стран на 2016 год.

Размещение данного справочно-библиографического указателя на сайте областной библиотеки в Интернете позволяет оперативно обращаться к его содержанию всех без исключения пользователей, как из других регионов Казахстана, так и зарубежья.

Указатель адресован работникам библиотек и других учреждений культуры, а также широкому кругу читателей, которые интересуются историей Павлодарского Прииртышья.

Просим присылать свои замечания и пожелания по адресу:

140000, г. Павлодар

ул. Ак. Сатпаева, 104,

Областная библиотека им. С. Торайгырова,

информационно-библиографический отдел

http: www.pavlodarlibrary.kz,

e-mail: pavlodarlibrary@rambler.ru,

e-mail: ounbibo@mail.ru,

Тел.: 32-58-15, 32-34-77

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫХ И ПАМЯТНЫХ ДАТ ПО ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2016 г.

ЯНВАРЬ

- 1 января** – 60 лет (1956) со дня открытия в г. Павлодаре **детско-юношеской спортивной школы №1**
- 4 января** – 20 лет (1996) со дня основания **славянского этнокультурного объединения** (ныне общественного объединения «**Славянский культурный центр**»)*
- 12 января** – 80 лет (1936) со дня рождения историка–краеоведа, почетного гражданина г. Павлодара, почетного деятеля культуры РК **Э. Д. Соколкина***
- 13 января** – 85 лет (1931) со дня рождения профессора, педагога, музыковеда, литературоведа, композитора, заслуженного деятеля РК **Н. Г. Шафера***
- 28 января** – 90 лет (1926-2013) со дня рождения краеоведа, участника Великой Отечественной войны **М. К. Гапона***
- 30 января** – 15 лет (2001) со дня открытия **Дома-музея Д. П. Багаева***
- 30 января** – 15 лет (2001) со дня открытия **Дома-музея песенного творчества им. Майры Шамсутдиновой***
- январь** – 55 лет (1961) со дня сдачи в эксплуатацию в г. Павлодаре **аэровокзала**

ФЕВРАЛЬ

- 1 февраля** – 55 лет (1961) со дня пуска в эксплуатацию первой очереди **Павлодарской ТЭЦ-2**
- 2 февраля** – 75 лет (1941) со дня рождения доктора филологических наук, профессора **Т. Абдыгалиевой***
- 4 февраля** – 80 лет (1936) со дня рождения композитора, педагога, заслуженного деятеля культуры Казахстана, почетного гражданина г. Павлодара **М. Н. Пульги***
- 6 февраля** – 90 лет (1926-1995) со дня рождения актера, заслуженного артиста КазССР, участника Великой Отечественной войны **И. Г. Чистякова**
- 7 февраля** – 15 лет (2001) со дня открытия в селе Розовка Павлодарского района первой в области **детской деревни семейного типа «Арман»**

- 8 февраля** – 95 лет (1921) со дня открытия **первого детского сада** в г. Павлодаре
- 8 февраля** – 90 лет (1926-1999) со дня рождения ученого-филолога, профессора **Е. У. Утебаева**
- 12 февраля** – 75 лет (1941) со дня рождения доктора технических наук, профессора, заслуженного деятеля науки РК **А. Д. Фрезоргера**
- 21 февраля** – 15 лет (2001) со дня открытия в г. Павлодаре **Дома-музея Шафера***
- 25 февраля** – **100 лет** (1916-2008) со дня рождения певца, актера, народного артиста КазССР, драматурга, профессора **К. Кенжетаева**
- февраль** – 15 лет (2001) назад в г. Экибастузе создана **детско-юношеская организация «Балдаурен»**

МАРТ

- 1 марта** – 55 лет (1961) назад начато строительство **телевизионного центра** в г. Павлодаре
- 4 марта** – 50 лет (1966) со дня образования **Павлодарского тракторного завода**
- 8 марта** – 95 лет (1921-2013) со дня рождения педагога-методиста, кандидата педагогических наук, заслуженного учителя школы КазССР, отличника просвещения КазССР, Героя Социалистического Труда, почетного гражданина г. Алматы **Р. Б. Нуртазиной**
- 9 марта** – 90 лет (1926-1993) со дня рождения скульптора **И. П. Лопатина**
- 11 марта** – 85 лет (1931-2007) со дня рождения актера, заслуженного работника культуры КазССР **А. Н. Михейчева***
- 26 марта** – 90 лет (1926-2001) со дня рождения художника **А. М. Дьячкова***
- март** – 65 лет (1951) со дня открытия в Иртышском районе **детской библиотеки**
- март** – 10 лет (2006) со дня открытия городской **поликлиники №3** в Усольском микрорайоне г. Павлодара

АПРЕЛЬ

- 1 апреля** – 65 лет (1951) со дня открытия **областного института усовершенствования учителей** (Институт повышения квалификации педагогических кадров)
- 3 апреля** – 20 лет (1996) назад **средней школе №12** г. Павлодара присвоено имя Халижана Бекхожина – поэта, драматурга, переводчика, писателя, почетного гражданина г. Павлодара

- 12 апреля** – 10 лет (2006) назад областной газете «**Звезда Прииртышья**» была присуждена ежегодная общенациональная премия в области журналистики «**Алтын жұлдыз – 2006**» («**Золотая звезда – 2006**»)
- 14 апреля** – 105 лет (1911-1987) со дня рождения ученого-литературоведа, доктора филологических наук, заслуженного учителя КазССР **Б. Ш. Шалабаева**
- 17 апреля** – **100 лет** (1916-1985) со дня рождения ученого-биохимика, доктора биологических наук, профессора **И. А. Будчанова**
- 18 апреля** – 105 лет (1911-1991) со дня рождения писателя, драматурга, педагога, переводчика, краеведа **З. Акишева***
- 21 апреля** – 45 лет (1971) назад северо-западная окраина г. Павлодара объявлена памятником природы республиканского значения «**Гусиный перелет**»*
- апрель** – 60 лет (1956) назад создано **Павлодарское литературное объединение им. Павла Васильева***

МАЙ

- 10 мая** – 140 лет (1876-1947) – со дня рождения русского ученого в области горно-технического дела, исследователя угольных месторождений Экибастузского угольного бассейна **Н. И. Трушкова**
- 10 мая** – **100 лет** (1916-1995) со дня рождения актера, режиссера областного драматического театра им. А. П. Чехова **Е. И. Еникеева**
- 19 мая** – 15 лет (2001) со дня открытия в г. Павлодаре **памятника воинам, проходившим службу в Афганистане** в 1979-1989 гг.
- 21 мая** – 120 лет (1896) со дня открытия **Павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова***
- 21 мая** – 75 лет (1941) со дня рождения врача-хирурга, заслуженного работника РК, отличника здравоохранения СССР, почетного гражданина Иртышского района **З. Н. Раздорской**
- 24 мая** – 60 лет (1956) со дня открытия в г. Павлодаре **художественных мастерских**
- 25 мая** – 95 лет (1921-2008) со дня рождения Героя Советского Союза **К. М. Сураганова**
- 25 мая** – 60 лет (1956) со дня рождения директора Павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова (1985-2015 гг.), «ҚР Енбек сіңірген қызметкері» **М. А. Жиенбаевой***

май – 40 лет (1976) со дня открытия **парка им. Юрия Гагарина** в г. Павлодаре

ИЮНЬ

1 июня – 80 лет (1936-2000) со дня рождения ветерана библиотечного труда, заслуженного работника культуры КазССР **Н. Г. Касьян**

1 июня – 50 лет (1966) со дня открытия в г. Павлодаре **ПКТИАМ**

1 июня – 45 лет (1971) со дня образования **учетно-экономического техникума** (Павлодарский технологический колледж)

5 июня – 70 лет (1946) со дня рождения балетмейстера, поэта, писателя, драматурга, председателя Союза хореографов Казахстана, общественного деятеля **Д. Накипова***

10 июня – 95 лет (1921-1994) со дня рождения ветерана библиотечного труда, заслуженного работника культуры КазССР **Т. Т. Рахманкулова**

22 июня – 60 лет (1956) со дня образования **вечернего строительного техникума** (Павлодарский монтажный колледж)

июнь – 40 лет (1976) назад в г. Павлодаре состоялось торжественное открытие **областного шахматного клуба**

июнь – 15 лет (2001) назад вступила в эксплуатацию **железная дорога Аксу-Дегелен**

ИЮЛЬ

3 июля – 120 лет (1896-1965) со дня рождения Героя Советского Союза **К. А. Семенченко***

5 июля – 20 лет (1996) со дня основания в г. Павлодаре **школы национального возрождения им. К. Даржумана***

12 июля – 20 лет (1996) назад Павлодарской областной библиотеке присвоено имя **Султанмахмута Торайгырова** – великого казахского акына

12 июля – 20 лет (1996) назад **областной гимназии-интернату** присвоено имя **Ыбрая Алтынсарина** – просветителя, педагога, фольклориста, этнографа, общественного деятеля

12 июля – 20 лет (1996) назад **Жанаталапской средней школе** Актогайского района присвоено имя **Хасена Шаяхметова** – заслуженного учителя, основателя первой школы в районе

15 июля – 120 лет (1896-1937) со дня рождения ученого, филолога, писателя, драматурга, переводчика, общественного деятеля **К. Д. Кемengerова***

- 15 июля** – 90 лет (1926) со дня рождения историка-краеведа, писателя, участника Великой Отечественной войны **Б. М. Хазырова***
- 15 июля** – 45 лет (1971) со дня переименования Иртышского угольного разреза №5/6 в **разрез «Богатырь»**
- 26 июля** – 15 лет (2001) назад на **Аксуком заводе ферросплавов** выплавлена пятимиллионная тонна феррохрома
- июль** – 20 лет (1996) назад было создано **литературное объединение инвалидов «Пойма»**

АВГУСТ

- 6 августа** – 5 лет (2011) со дня открытия первого в Павлодарской области **ретрофестиваля «Жұлдызды Жасыбай»**
- 10-11 августа** – 70 лет (1946) назад в г. Павлодаре состоялось открытие **городского сада им. 25-летия комсомола Казахстана** (ныне городсад)
- 28 августа** – 80 лет (1936) со дня рождения ученого-медика, доктора медицинских наук **С. Т. Тусупбекова**
- 28 августа** – 65 лет (1951) со дня образования **областного онкологического диспансера**
- 30 августа** – 140 лет (1876-1919) со дня рождения русского естествоиспытателя, педагога, краеведа, исследователя Павлодарской области **А. Н. Седельникова**
- 30 августа** – 5 лет (2011) назад в г. Павлодаре на Площади Государственных Символов РК был поднят **Государственный флаг Республики Казахстан**
- август** – 60 лет (1956) со дня создания **общества охотников и рыболовов**
- август** – 35 лет (1981) со дня образования **объединения «Экибастуэнер-го»**

СЕНТЯБРЬ

- 3 сентября** – 70 лет (1946) со дня рождения доктора педагогических наук, профессора, отличника народного образования КазССР, почетного работника образования РК **Г. М. Кертасовой**
- 6 сентября** – 45 лет (1971) со дня открытия в г. Павлодаре **центрального переговорного пункта**
- 6 сентября** – 15 лет (2001) со дня открытия в г. Павлодаре **синагоги** (пятой в Казахстане)

- 7 сентября** – 155 лет (1861-1900) со дня рождения русского ботаника, географа, исследователя поймы Иртыша **С. И. Коржинского**
- 12 сентября** – 85 лет (1931) назад вышел первый номер газеты «Трибуна» Щербактинского района
- 13 сентября** – 80 лет (1936-2010) со дня рождения почетного журналиста Казахстана, краеведа, почетного гражданина г. Экибастуза **П. И. Оноприенко***
- 15 сентября** – 20 лет (1996) со дня открытия общественного фонда «Историко-географическое общество им. К. И. Сатпаева»
- 21 сентября** – 15 лет (2001) со дня открытия в г. Павлодаре **Центральной мечети Машхур Жусупа***
- 26 сентября** – 25 лет (1991) со дня переименования областной газеты «Кызыл-Ту» в «**Сарыарка самалы**»
- 27 сентября** – 90 лет (1926-1999) со дня рождения писателя, участника Великой Отечественной войны **С. Шакибаева**
- 30 сентября** – 5 лет (2011) со дня утверждения логотипа (эмблемы) **Павлодарской области***

ОКТАБРЬ

- 1 октября** – 95 лет (1921-2010) со дня рождения работника просвещения и культуры, заслуженного библиотекаря КазССР **М. Н. Пахомовой**
- 1 октября** – 70 лет (1946) со дня рождения педагога-балетмейстера, члена Союза театральных деятелей РК, заслуженного деятеля искусств Казахстана, отличника народного просвещения Казахстана **Ж. Н. Капесова***
- 3 октября** – 20 лет (1996) со дня выхода первого номера павлодарской газеты «**Версия**»
- 4 октября** – 65 лет (1951) со дня рождения поэта, литературоведа, драматурга, «ҚР Еңбек сіңірген қызметкері» **Б. М. Канапьянова**
- 10 октября** – 85 лет (1931-1991) со дня рождения режиссера, актера, драматурга **А. К. Калиева***
- 15 октября** – 85 лет (1931) со дня рождения ученого-физиолога, доктора биологических наук, члена-корреспондента НАН РК **Х. Д. Дюсембина**
- 15 октября** – 100 лет (1916-1998) со дня рождения хирурга-онколога, заслуженного врача КазССР, отличника здравоохранения **А. А. Сулейменова***
- 23 октября** – 55 лет (1961) назад поселок **Ермак** преобразован в город (ныне город Аксу)*

25 октября – 75 лет (1941-1995) – со дня рождения теоретика-музыковеда, члена Союза композиторов СССР, кандидата искусствоведения **К. Т. Жузбасова***

октябрь – 30 лет (1986) назад в г. Экибастузе открылся **аэропорт**

НОЯБРЬ

1 ноября – 20 лет (1996) назад **Павлодарскому педагогическому колледжу** присвоено имя Бейсена Ахметова – заслуженного учителя КазССР

2 ноября – 75 лет (1941) со дня рождения ученого-филолога, литературного критика, доктора филологических наук **К. Ф. Жусупова**

5 ноября – **100 лет** (1916-1993) со дня рождения заслуженного врача КазССР, участника Великой Отечественной войны, Почетного гражданина г. Павлодара **Я. Я. Фрезе***

6 ноября – 40 лет (1976) со дня открытия в г. Павлодаре **магазина «Океан»**

11 ноября – 70 лет (1946) со дня рождения художника **К. К. Баймульдина***

11 ноября – 10 лет (2006) со дня открытия в Баянаульском районе **мавзолея Машхура Жусипа Копейулы**

14 ноября – 75 лет (1941) со дня рождения ученого, доктора технических наук, профессора, члена-корреспондента НАН РК, академика **Г. Уалиева**

15 ноября – 90 лет (1926-2002) со дня рождения участника Великой Отечественной войны, полного кавалера ордена Славы 3-х степеней, почетного гражданина г. Павлодара **П. В. Пешина**

28 ноября – 10 лет (2006) со дня открытия в г. Павлодаре **Центра обслуживания населения (ЦОН)**

ноябрь – 60 лет (1956) со дня открытия **городской больницы №1** в Павлодаре

ноябрь – 35 лет (1981) со дня сдачи в эксплуатацию ныне действующего **железнодорожного вокзала** в г. Павлодаре

ноябрь – 30 лет (1986) со дня открытия **Дома шахмат** в г. Павлодаре

ноябрь – 5 лет (2011) назад в г. Павлодаре открылась **аллея этнокультурных объединений**

ДЕКАБРЬ

6 декабря – 45 лет (1971) назад в г. Павлодаре создан первый в Казахстане **Центр научно-технической информации**

- 11 декабря** – 60 лет (1956) со дня открытия **железнодорожного вокзала** в г. Павлодаре
- 15 декабря** – 95 лет (1921) со дня рождения ученого-медика, доктора медицинских наук, профессора **Х. К. Сатпаевой**
- 16 декабря** – **100 лет** (1916-1986) со дня рождения ученого-медика, доктора медицинских наук **Р. А. Сатпаевой**
- 25 декабря** – 115 лет (1901-1995) со дня рождения ученого-химика, доктора технических наук, заслуженного деятеля науки КазССР **А. Б. Бектурова**
- 31 декабря** – 40 лет (1976) со дня открытия **городской библиотеки** в г. Экибастузе
- декабрь** – 35 лет (1981) назад была создана **газета «Голос Экибастуза»** (первое название «Заветы Ильича»)
- декабрь** – 10 лет (2006) назад в Ленпарке г. Павлодара был открыт **памятник участникам ликвидации аварии на Чернобыльской атомной станции**

ПАМЯТНЫЕ И ЮБИЛЕЙНЫЕ ДАТЫ, ЧИСЛО И МЕСЯЦ, КОТОРЫХ НЕ УСТАНОВЛЕНЫ

245 лет (1771-1856) – со дня рождения бия **Казангапа Сатыбалдыулы**

190 лет (1826) со дня основания **села Баянаул***

165 лет (1851-1914) – со дня рождения народного композитора, поэта-сказителя, певца **Жарылгапберды Жумабайулы**

160 лет (1856-1921) – со дня рождения первого почетного гражданина г. Павлодара, купца 1-ой гильдии, попечителя, благотворителя, мецената, общественного деятеля **А. И. Дерова**

155 лет (1861-1919) – со дня рождения педагога, переводчика, общественного деятеля, одного из первых дипломированных врачей-медиков казахов и организаторов аптечного дела в Приртышье **А. Д. Айтбакина**

155 лет (1861) назад Коряковская станица преобразована в заштатный **город Павлодар**

135 лет (1881-1938) – со дня рождения казахского просветителя, филолога **А. З. Сатпаева**

125 лет (1891-1963) – со дня рождения акына-импровизатора **Б. Меркемелиденова**

115 лет (1901-1938) – со дня рождения ученого-педагога **Ш. Е. Альжанова**

105 лет (1911) – со дня открытия в г. Павлодаре **городского общественного банка**

105 лет (1911) назад в г. Павлодаре открыто **русско-казахское училище**

105 лет (1911) – со дня рождения первой актрисы казахского театра г. Павлодара **Н. Б. Бековой**

100 лет (1916) назад пущен **Экибастузский цинковый завод**

90 лет (1926) со дня рождения актрисы, певицы, поэтессы **Х. Абугалиевой**

75 лет (1941) назад началось строительство железной дороги **Акмолинск – Павлодар**

70 лет (1946) со дня открытия **Павлодарского областного специализированного дома ребенка**

65 лет (1951) со дня основания **Санитарной эпидемиологической станции Павлодарской области**

65 лет (1951) со дня открытия **детской музыкальной школы** в г. Экибастузе

60 лет (1956) назад создана Павлодарская опытная станция по защите почв от эрозии

60 лет (1956) назад в г. Экибастузе был основан политехнический колледж

55 лет (1961) назад построен Павлодарский хлебозавод (ПХБК)

55 лет (1961) назад на берегу озера Жасыбай открыта туристическая база «Баянаул»

50 лет (1966) назад в г. Павлодаре открыта областная детская больница

50 лет (1966) назад в г. Павлодаре открыта 2-я городская больница

50 лет (1966) назад было открыто Ермаковское культпросветучилище (ныне Аксуский колледж им. Жаяу Мусы)

45 лет (1971) – со дня вступления в строй Павлодарской мебельной фабрики

45 лет (1971) – со дня открытия Экибастузского пивоваренного завода

45 лет (1971) — со дня сдачи в эксплуатацию канала «Иртыш-Караганда»

45 лет (1971) назад организован Павлодарский совхоз-техникум

45 лет (1971) назад создан Павлодарский химический завод

45 лет (1971) назад Павлодарской областной филармонии присвоено имя Исы Байзакова

40 лет (1976) назад пущено рубероидное производство на Павлодарском картонно-рубероидном заводе

40 лет (1976) назад образовано производственное объединение молочной промышленности

35 лет (1981) – со дня открытия в г. Павлодаре санатория-профилактория «Энергетик»

35 лет (1981) назад открыт Павлодарский колледж транспорта и коммуникаций (бывший техникум железнодорожного транспорта)

35 лет (1981) назад создана Павлодарская научно-исследовательская ветеринарная станция

35 лет (1981) со дня создания народного хора Дворца тракторостроителей

30 лет (1986) назад в г. Павлодаре открылась детско-юношеская спортивная школа №3

30 лет (1986) назад вступила в строй вторая очередь угольного разреза «Восточный»

25 лет (1991) назад вышел в свет первый номер газеты «Ертіс нұры» Иртышского района

25 лет (1991) со дня создания **Павлодарского машиностроительного завода** (на базе ремонтно-механического завода)

25 лет (1991) назад в г. Павлодаре открыто **профессиональное училище №9**

25 лет (1991) назад в г. Павлодаре введены в эксплуатацию **физкультурно-оздоровительные комплексы «Нептун» и «Шымыр»**

15 лет (2001) назад в г. Павлодаре был открыт **Республиканский научно-практический центр медико-социальных проблем наркомании**

15 лет (2001) назад было образовано **молодежное крыло Ассамблеи народа Казахстана Павлодарской области**

5 лет (2011) назад при областном музее литературы и искусства им. Бухар жырау было создано **областное литературное объединение им. И. Байзакова**

5 лет (2011) назад в урочище Кылдыколь был построен **мавзолейный комплекс Исабек ишан Хазрета**

КРАТКИЕ СПРАВКИ И ЛИТЕРАТУРА К КАЛЕНДАРЮ «ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА 2016 ГОД»

4 января

**Славянский культурный центр
20 лет (1996) со дня образования**

Общественное объединение «Славянский культурный центр» зарегистрировано 4 января 1996 г. Председатель центра – Т. И. Кузина, член Правления Международного Совета российских соотечественников, руководитель Международного женского совета, член Всемирного Совета российских соотечественников, советник Ассамблеи по русской культуре в области.

Цель объединения – сохранение этнической самобытности, культуры, языков, духовное развитие славянских этносов, развитие и укрепление демократии, реализация и защита культурных, социальных и экономических прав и свобод, развитие художественного творчества, проведение культурно–просветительской и спортивно-оздоровительной работы, охрана памятников истории и культуры, патриотическое и гуманистическое воспитание, благотворительная деятельность, укрепление мира и дружбы между народами РК.

В центре действуют более 20 творческих коллективов. Для любителей фольклора – ансамбли «Славянки» и «Лада», для людей старшего возраста – ансамбль «Рябинушка». Народный фольклорный ансамбль «Соседушки» успешно представляет Павлодарскую область на всевозможных фестивалях. Все коллективы – активные участники и организаторы традиционного Дня России, который центр ежегодно проводит в городском парке.

В клубах общения «За чашечкой чая» и «Я вас люблю» проходят встречи с интересными людьми Павлодарского Прииртышья, с гостями из России.

Совет молодежи ведет разнообразные клубы и объединения для молодежи: киноклуб «Зодиак», театр миниатюр «Павлодарский городок», хореографический ансамбль «Раздолье», клуб исторического фехтования «Северная башня» и др.

Работая в тесном контакте с Министерством иностранных дел РФ и Посольством РФ в Казахстане, Правление центра всегда находится в курсе всех изменений в области законодательства, имеет возможность отправ-

лять детей в лагеря отдыха РФ, ветеранов войны – в российские санатории, педагогов школ области с обучением на русском языке – в г. Омск на курсы профессионального усовершенствования. Центр входит в Ассоциацию учителей русских школ Казахстана. Российское правительство в 2003 г. передало в дар большое количество методической литературы по различным предметам школам. Совместно с Посольством РФ Центр ежегодно проводит конкурс для журналистов на лучшее освещение событий, связанных с традициями русского народа.

С 2002 г. у Славянского центра – прочные связи с правительством г. Москвы, в 2003 г. Центр вошел в состав Международного совета российских соотечественников.

В 2005 г. Славянский центр был признан Фондом музеологии ЮНЕСКО уникальным объектом культуры. В 2008 г. Министерство иностранных дел РФ признало Славянский центр Павлодарской области лучшим среди родственных общественных организаций СНГ.

Правление центра наладило связи с соотечественниками из ближнего и дальнего зарубежья, обменивается с ними письмами, информацией, планами работы. Поддержку работе Центра оказали народный артист РФ, кинорежиссер В. Хотиненко, народная сказительница Е. Сапогова, народный артист РФ Е. Миронов, Н. Емелин, В. Конкин, С. Газаров, заслуженный артист РФ А. Булдаков и др.

Центр достойно представляет русскую культуру, внося большой вклад в консолидацию народа Казахстана.

Литература:

Малая (региональная) Ассамблея народов Казахстана Павлодарской области // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 390 – 395

Горбунов С. Юбилей славянского центра: [5 лет исполнилось павлодарскому Славянскому культурному центру] // Казахстанская правда. – 2001. – 20 января. – С. 2

Бережная Е. Духовное наследие славян: [работой Славянского центра г. Павлодара заинтересовались в ЮНЕСКО] // Звезда Прииртышья. – 2005. – 17 марта. – С. 3

Башева Л. Песни под гитару: [Славянский культурный центр г. Павлодар отмечает свое 10-летие] // Новое время. – 2006. – 8 марта. – С. 5

Лисовская И. Десять лет творчества: [Славянскому культурному центру – 10 лет] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 14 марта. – С. 5

Лисовская И. Проводник русской культуры: [празднование 10-летия Славянского культурного центра] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 22 марта. – С. 8

Лисовская И. Светлый человек: [о руководителе павлодарского Славянского культурного центра Т. И. Кузиной] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 27 октября. – С. 5

Заслуженный соотечественник: [Председатель славянского национально-культурного центра Т. Кузина получила высокую награду РФ «Почетный знак соотечественника»] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 15 декабря. – С. 6

Вервекин А. Русские побеги казахстанского корня: [павлодарский Славянский культурный центр отметит свое 15-летие] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 17 марта. – С. 5.

Живем в семье единой: [об общественном объединении «Славянский культурный центр» в Павлодаре] // Регион.kz. – 2011. – 12 мая. – С. 10

Кузина Т. Большое событие большого центра!: [Славянскому культурному центру исполняется 15 лет] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 3 ноября. – С. 14

Гришина Л. Возраст юности: (Славянский культурный центр отметил свое 15-летие) // Звезда Прииртышья. – 2011. – 10 ноября. – С. 1, 3

Николаева О. «Последний луч Серебряного века»: [в Славянском культурном центре Павлодара состоялось открытие музея Анастасии Цветаевой] // Звезда Прииртышья. – 2013. – 10 января. – С. 6

Вервекин А. Славянский «книгоград»: (Общественную библиотеку «Дар России» представил павлодарский Славянский культурный центр) // Звезда Прииртышья. – 2014. – 16 января. – С. 13

Григорьева О. Н. Лучший сайт: (Сайт Славянского культурного центра Павлодара занял первое место в номинации социальных сайтов) // Звезда Прииртышья. – 2014. – 27 февраля. – С. 3

Кузина Т. Приглашаем всех!: [о Славянском культурном центре в Павлодаре] // Казахстанская правда. – 2014. – 10 апреля. – С. 10

12 января

Соколкин Эрнест Дмитриевич
80 лет (1936) со дня рождения

Историк, краевед, почетный гражданин г. Павлодара, почетный деятель культуры Казахстана. Родился в г. Себеж Псковской области Российской Федерации. 1955-1958 гг. – служба в армии. После службы в армии приехал в г. Павлодар. 1958-1967 гг. – электромеханик и дежурный радио-

техник в Павлодарском городском радиоузле. В 1967 г. окончил заочное отделение исторического факультета Томского государственного университета. С 1967 г. работает в областном историко-краеведческом музее имени Г. Н. Потанина, сначала старшим научным сотрудником, затем директором. С 1968 г. – главный хранитель, с 1990-1994 гг. – заместитель директора по науке, с 1994-2002 гг. – главный хранитель фондов музея. В 1995 г. – член городской ономастической комиссии при акимате области. С 2002 г. – главный специалист отдела фондов краеведческого музея.

Э. Д. Соколкин более 40 лет занимается изучением истории Павлодарского Прииртышья. Им собрано огромное количество сведений и материалов. Благодаря его поискам в архивах и библиотеках стран СНГ в научный обиход вошли многие материалы, которых не было в фонде музея. Он занимается сбором, хранением краеведческих данных, активно пропагандирует знания о крае.

Находясь на пенсии, он активно сотрудничает с общественной организацией «Павлодарский Дом географии». Готовится к изданию первая географическая хрестоматия о нашей области, составителем которой является Э. Д. Соколкин.

Им написано огромное количество статей, очерков по истории нашей области на страницах местных изданий, в изданиях Омска, Семипалатинска, Тулы, Алматы, Москвы, в журналах «Советский музей», «Нива», сборнике «Земля и люди» и др. Э. Д. Соколкин – автор текстов к туристским картам-схемам г. Павлодара (1979 г., 1987 г.), к карте области (1984 г.), окрестностей Баянаулы (1976 г.). Автор путеводителей «Знакомьтесь, Павлодар» (1980) и «Павлодар» (1982 г.). Соавтор учебника «География Павлодарской области» (1996 г.), соавтор-составитель книги «Почетные граждане Павлодара» (2003 г.). Автор книг «Улицы нашего города» (2007 г.), о памятниках г. Павлодара – «В памяти поколений» (2014 г.).

Э. Д. Соколкин удостоен премии областного отделения Союза журналистов за краеведческие материалы. Является лауреатом областной премии им. П. З. Ермакова для журналистов (1982 г.), премии акима г. Павлодара (1996 г.). В 2001 г. награжден Знаком Министерства культуры РК «Мәдениет қайраткері» (почетный деятель культуры РК). Награждался Почетными грамотами акима Павлодарской области.

Принимал участие в организации музеев связи, УВД, народного образования и боевой славы Дворца школьников, а также в подготовке к открытию и установке мемориальных досок Вс. Иванова, Д. Багаева, С. Торайгырова и др. Является членом ономастической комиссии по памятникам культуры.

Литература:

Соколкин Э. Д. Павлодар: историко-информационный путеводитель. – Алма-Ата: Казахстан, 1982. – 96 с.

Тереник М. Почетные граждане г. Павлодара / М. С. Тереник, Э. Д. Соколкин. – Павлодар: Дом печати, 2003. – 79 с.

Соколкин Э. Д. Қаламыздың көшелері = Улицы нашего города. – Павлодар, 2007. – 416 с.

Соколкин Э. Д. В памяти поколений: памятники истории, монументального искусства, архитектуры, памятные места и мемориальные доски Павлодара. – Павлодар: Типография Сытина, 2014. – 264 с.: ил.

Чикин С. Путешествуя через Прииртышье: [исследователь с мировым именем П. С. Паллас побывал в Павлодарской области в 1771 г.] / С. Чикин, Э. Соколкин // Звезда Прииртышья. – 2014. – 25 января. – С. 7

Соколкин Э. Капитан 1-го ранга из Павлодара: [о Глебе Александровиче Визеле] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 6 февраля. – С. 13

Соколкин Э. «Щиты» родного края: [о гербах городов и сел Павлодарской области] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 15 февраля. – С. 7

Соколкин Э. С песней по жизни: [о певце Серике Арынове] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 18 февраля. – С. 6

Соколкин Э. Расстрелян за знаки препинания: [о репрессированном журналисте Рахымжане Жаманкулове] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 31 мая. – С. 4

Соколкин Э. Слово об Иртыше: [история реки Иртыш] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 23 августа. – С. 5

Соколкин Э. Кругосветный «Павлодар»: [о теплоходе «Павлодар» Керченского морского порта Черноморского пароходства] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 30 августа. – С. 5

Соколкин Э. Вековая улица: [история улицы Лермонтова в Павлодаре] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 8 ноября. – С. 7

Соколкин Э. «Козлиные» хроники Павлодара: [страницы истории Павлодара] / Э. Соколкин, А. Баранов // Городская неделя. – 2014. – 24 декабря. – С. 10

Соколкин Э. Мемориал на площади Победы: [история павлодарского Обелиска] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 17 марта. – С. 6

Соколкин Э. Все для Победы: [об оборонно-массовой работе в Павлодаре в годы Великой Отечественной войны] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 25 апреля. – С. 8

Соколкин Э. Гражданская оборона в Павлодаре: [история Павлодарской области] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 4 августа. – С. 5

Соколкин Э. Он стал мне близким и родным: [о городе Павлодар] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 24 сентября. – С. 14

Соколкин Эрнест Дмитриевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 546

Соколкин Эрнест Дмитриевич // Кто есть кто в Павлодарской области. Книга первая. – Павлодар, 2006. – С. 474

Соколкин Эрнест Дмитриевич: Библиографический указатель / Управление культуры Павлодарской области; Областная библиотека им. С. Торайгырова. – Павлодар: ЭКО, 2009. – 47 с.

Горбунов С. Следопыт Павлодарского Прииртышья: [к юбилею краеведа Э. Д. Соколкина] // Казахстанская правда. – 2011. – 27 января. – С. 16

Карандашова Т. Справочник, добрый человек, товарищ: [о краеведе Павлодарской области Э. Д. Соколкине] // Новое время. – 2011. – 27 января. – С. 4

Комкина Т. Хранитель истории: [к 75-летию историка и краеведа Павлодарской области Э. Д. Соколкина] // Регион.kz. – 2011. – 13 января. – С. 4

Гуторова Т. Летопись забытого времени: [о краеведе Эрнесте Соколкине] // Городская неделя. – 2011. – 2 февраля. – С. 8

Исабеков Р. Следопыт Соколкин: [о краеведе Павлодарской области Э. Д. Соколкине] // Караван. – 2014. – 18 апреля. – С. 23

Походеев В. От памятника к памятнику: [о выходе новой книги павлодарского краеведа Э. Д. Соколкина «В памяти поколений»] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 25 сентября. – С. 8

Максимова Ю. Люди творят историю: [в Павлодаре вышла в свет книга историка и краеведа Э. Д. Соколкина «В памяти поколений»] // Городская неделя. – 2014. – 1 октября. – С. 12

Карандашова Т. С наших улиц уходит история: [в Павлодаре вышла в свет книга историка и краеведа Э. Д. Соколкина «В памяти поколений»] // Новое время. – 2014. – 9 октября. – С. 7

Горбунов С. Города и годы. От слова «память»: [о выходе новой книги павлодарского краеведа Э. Д. Соколкина «В памяти поколений»] // Казахстанская правда. – 2014. – 28 октября. – С. 16

13 января

Шафер Наум Григорьевич
85 лет (1931) со дня рождения

Композитор, музыковед, литературовед, профессор ПГУ им. С. Торайгырова, профессор ПГПИ, кандидат филологических наук, заслуженный деятель Республики Казахстан. Родился в Бессарабии (ныне Республика Молдова) в г. Кишиневе. В 1955 г. окончил филологический факультет КазГУ. Одновременно учился в Казахской государственной консерватории по классу композиции у Е. Г. Брусиловского. Музыку пишет под псевдонимом Нами Гитин. В 1971 г. был репрессирован. В 1989 г. полностью реабилитирован. Является исследователем творчества М. Булгакова. Принимал участие в выпуске третьего тома «Театрального наследия» Булгакова (издательство «Искусство» г. Санкт-Петербурга). Составил и выпустил по архивным материалам пластинки «Дунаевский в гостях у Булгакова» и «Кирпичики» («Антология городской песни за 100 лет»). Собрал огромную библиотеку, уникальную коллекцию грампластинок, которая стала основой создания Дома-музея Шафера в г. Павлодаре. Регулярно публикует статьи в казахстанской и зарубежной прессе. Выпущены два лазерных диска музыки Нами Гитина – «Вечерний вальс», «Романс Печорина».

Научно-исследовательская и творческая деятельность Н. Г. Шафера получила широкое общественное признание. В 2000 г. на слете творческой интеллигенции в г. Павлодаре он получил звание «Творческая личность года», присвоено звание заслуженного деятеля РК. С 2006 г. – член Союза журналистов РК. В 2012 г. за значительный вклад в социально-экономическое и культурное развитие страны, укрепление дружбы и сотрудничества между народами он был награжден Почетной грамотой РК. Н. Г. Шафер стал четвертым казахстанцем, получившим грамоту и орден Евразийского еврейского конгресса, который объединяет еврейские общины 28 стран.

Является автором книг: «Шота Руставели» (Целиноград, 1967 г.), «Дунаевский сегодня» (Москва, 1988 г.), «Оперные либретто Булгакова» (Павлодар, 1998 г.), «Когда душа горит творчеством» – письма И. Дунаевского (3 тома, Астана, 2000 г.), «Дворянги, друзья мои» (Павлодар, 2001 г.), «Может быть, я вас не так понял» – почтовый роман И. Дунаевского (Москва, 2002 г.), «Дунаевский в гостях у Булгакова» (Москва, 2002 г.)

Литература:

Шафер Н. Г. Дунаевский сегодня: Публицистический очерк. – М.: Сов. композитор, 1988. – 184 с.: ил.

Шафер Н. Г. Дворняги, друзья мои...: Очерки и статьи. – Павлодар: ЭКО, 2001. – 96 с.

Дунаевский И. «Когда душа горит творчеством...»: письма к Раисе Рыськиной / Сост. Н. Г. Шафер. – Астана: Елорда, 2000. – 192 с.

Мой старый патефон: [альбом] / Вступ. ст. Е. Арына; муз. ред. Н. Г. Шафер; ред. Н. Атыгай; мастеринг Б. Акош; дизайнер Ж. Окенулы; продюсер Б. Атыгай. – Павлодар, 2012. – 24 с.

Шафер Н. Исаак Дунаевский и Владимир Высоцкий: (К истории создания звучащего альбома «25 июля») // Нива. – 2011. – №1. – С. 136 – 145

Шафер Н. Цветаевский камертон: [Доверчивые тетради. Этюд пятый] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 23 апреля. – С. 5

Шафер Наум. Несостоявшийся дуэт // Нива. – 2012. – №6. – С. 72 – 81

Шафер Н. Неудачный реванш: (Фрагмент мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2013. – №2. – С. 118 – 122

Шафер Н. В единении с миром природы: (Доверчивые тетради. Этюд седьмой) // Звезда Прииртышья. – 2013. – 13 апреля. – С. 8

Школа Брусиловского: [отрывок из книги Н. Г. Шафера о его встрече с композитором Е. Брусиловским] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 30 января. – С. 14

Шафер Н. На перепутьях потерь и обретений: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2014. – №1. – С. 104 – 112

Шафер Н. Урок на всю жизнь: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2014. – №6. – С. 144 – 147

Шафер Н. «Ветка Палестины»: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2014. – №9. – С. 137 – 141

Шафер Н. «В воздухе пахнет грозой»: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2014. – №12. – С. 70 – 92

Шафер Н. «Спасибо, сердце, что ты умеешь так любить!»: [к 115-летию со дня рождения Исаака Дунаевского] // Казахстанская правда. – 2015. – 30 января. – С. 21

Шафер Н. Гроза грянула: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2015. – №1. – С. 108 – 113

Шафер Н. Маленькая телефонная книга: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2015. – №3. – С. 125 – 127

Шафер Н. Лев Квитко и «Две ласточки»: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2015. – №6. – С. 124 – 141

Шафер Н. История композиторского псевдонима: (Глава из мемуарной повести «День Брусиловского») // Нива. – 2015. – №7. – С. 140 – 145

Шафер Наум Григорьевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 631 – 632

Шафер Наум Григорьевич // Кто есть кто в Павлодарской области. Книга первая. – Павлодар, 2006. – С. 570

Шафер Наум Григорьевич. Материалы к библиографии ученых ПГПИ: Библиографический указатель / Сост. Н. Колодина, Ш. Сарсенова; гл. ред. А. Нухұлы; ПГПИ. – Павлодар, 2008. – 66 с.

Горбунов С. Достояние республики: [об уникальной коллекции грампластинных записей Наума Шафера] // Казахстанская правда. – 2013. – 1 февраля. – С. 20

О любви к собакам и не только: (Вальс Наума Шафера стал главной музыкальной темой в российском фильме «Собачий рай») // Городская неделя. – 2014. – 1 октября. – С. 12

Александрова Г. «Вечерний вальс» звучит в «Раю»: (Музыка павлодарского композитора и искусствоведа Наума Шафера звучит в российском фильме, выпущенном на экраны в прошлом году) // Звезда Прииртышья. – 2014. – 2 октября. – С. 6

Горбунов С. Вальс далекой молодости: (В российском фильме «Собачий рай» звучит музыка павлодарского композитора Н. Г. Шафера) // Казахстанская правда. – 2014. – 11 октября. – С. 12

Горбунов С. «Скажи мне, ветка Палестины...»: (К 200-летию М. Ю. Лермонтова в Павлодаре выпустили музыкальный диск «Ветка Палестины») // Казахстанская правда. – 2014. – 23 октября. – С. 13

Шарипов Б. Философия жизни Наума Шафера: [о композиторе, музыковеде, литературоведе Н. Г. Шафере] // Новое время. – 2014. – 6 ноября. – С. 5

Исабеков Р. «Вечерний вальс» длиною в жизнь: [о композиторе, музыковеде, литературоведе Н. Г. Шафере] // Караван. – 2014. – 14 ноября. – С. 29

Джунусова Е. Ссылный, ученый, педагог, диссидент 70-х, коллекционер – и это все о нем: [о Науме Григорьевиче Шафере] // Қазақстан мұрағаттары. – 2015. – №1. – С. 99 – 103

28 января

Гапон Михаил Кондратьевич
90 лет со дня рождения (1926-2013)

Краевед, директор Павлодарского областного историко-краеведческого музея им. Г. Н. Потанина (1968-1986 гг.), участник Великой Отечественной войны. Родился в Украине. До 1943 г. работал молотобойцем в кузнице, учился в сельскохозяйственном техникуме. В 1943 г. был призван в ряды Красной Армии, участвовал в боевых действиях на Дальнем Востоке. Был командиром взвода десантников 113-ой отдельной стрелковой Сахалинской бригады. Прослужил в армии до 1950 г. Демобилизовавшись, уехал на родину. Окончил заочно культурно-просветительский техникум в г. Нежин Черниговской области. Работал в комсомольских и партийных органах Сребнянского района Черниговской области. С 1957-1962 гг. – директор сельского клуба.

В 1962 г. приехал в г. Павлодар. С 1962-1968 гг. – директор городского парка культуры и отдыха им. 25-летия ВЛКСМ. Под его руководством парк стал одним из лучших не только в Казахстане, но и в Советском Союзе. В парке появились аттракционы, колесо обозрения, были открыты планетарий, бильярдная, танцевальная площадка, детская площадка, регулярно проводились массовые гуляния, выступления коллективов самодеятельности и профессиональных артистов, отмечались праздники. В 1968 г. М. К. Гапон возглавил Павлодарский историко-краеведческий музей им. Г. Н. Потанина.

М. К. Гапон был членом комиссии областного совета ветеранов по патриотическому воспитанию молодежи, членом бюро Фонда мира. После ухода на пенсию в 1986 г., почти 20 лет работал в обществе охраны памятников истории и культуры, заместителем директора краеведческого музея, сотрудничал с редакцией ветеранской газеты «Наш край». Был членом областного совета ветеранов, одним из организаторов ветеранского движения.

М. К. Гапон издал пособие для работников культуры «В помощь клубному работнику» (1970 г.). Редактировал краеведческие издания «Путеводитель по музею» (1972 г.), «Путеводитель по памятным местам» (1969 г.), «Наши знатные земляки» (1971 г.), «Их именем названы улицы города» (1975, 1985 гг.), «Кавалеры ордена Славы» (1985 г.). Выпустил книгу «Их имена увековечены» (2001 г.). Собранные документальные материалы о знатных людях Павлодарского Прииртышья были опубликованы в книге «Тебе, товарищ потомок». М. К. Гапон – автор большого количества краеведческих статей.

За время своей деятельности добился переименования пяти улиц г. Павлодара в честь знатных земляков (улицы Айманова (1984 г.), Баймульдина (1975 г.), Дерibasа (1983 г.), Жаяу Мусы (1984 г.) и Семенченко (1975 г.). Избирался депутатом Павлодарского городского Совета в 1967-1969 гг.

Был награжден орденом Отечественной войны второй степени и 25-ю медалями, грамотами, персональными знаками. Кавалер бронзового, серебряного и золотого знаков ЦК ВЛКСМ, обладатель серебряной и двух золотых медалей Международного фонда мира, лауреат областной премии журналистов им. П. З. Ермакова. Было присвоено звание «Отличник культурного шефства над Вооруженными Силами Союза ССР».

Литература:

Гапон М. К. В помощь клубному работнику: викторины, ребусы, кроссворды [Е-копия книги] / Павлодарское областное управление культуры; Дом народного творчества. – Павлодар, 1970. – 28 с.+ CD-ROM

Гапон М. К. Тебе, товарищ потомок. – Павлодар: Дом печати, 2009. – 180 с.

Гапон М. Кавалеры Ордена Славы всех степеней: [кавалеры ордена Славы-павлодарцы] // Версия. – 2005. – 2 марта. – С. 4; 9 марта. – С.4; 16 марта. – С. 4

Гапон М. Горобец Алексей Федорович: [Герой Советского Союза Павлодарской области] // Наш край. – 2005. – 8 декабря. – С. 2

Гапон М. Кравченко Григорий Пантелевич: [Герой Советского Союза Павлодарской области] // Наш край. – 2005. – 8 декабря. – С. 2

Гапон М. Степаненко Василий Васильевич: [Герои земли Павлодарской] // Наш край. – 2005. – 15 декабря. – С. 1

Гапон М. Хайдаров Бакит Хайдарович: [Герои земли Павлодарской] // Наш край. – 2005. – 22 декабря. – С. 2

Гапон М. На подступах к Берлину: [подвиг К. Сураганова] // Наш край. – 2006. – 25 мая. – С. 2

Гапон М. В начале войны: [о Герое Советского Союза И. А. Склярове] // Наш край. – 2007. – 12 июля. – С. 2

Из истории ветеранского движения Павлодарского Прииртышья: [воспоминания историка и краеведа М. Гапона] // Новое время. – 2012. – 3 мая. – С. 4

Гапон М. Странная служба: (к 65-летию денежной реформы 1947 г.) // Звезда Прииртышья. – 2012. – 11 декабря. – С. 7

Гапон Михаил Кондратьевич // Кто есть кто в Павлодарской области. Книга первая. – Павлодар, 2006. – С. 132

Соколкин Э. Тебе, потомок!: [вышла в свет новая книга М. Гапона «Тебе, товарищ потомок!»] // Звезда Прииртышья. – 2010. – 28 января. – С. 3

Горбунов С. О друзьях-товарищах...: [вышла в свет книга М. Гапона «Тебе, товарищ потомок»] // Казахстанская правда. – 2010. – 5 февраля. – С. 14

Абсаямова К. Человек славен трудом: [о краеведе Павлодарской области Михаиле Гапоне] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 27 января. – С. 7

Памяти Михаила Кондратьевича Гапона // Звезда Прииртышья. – 2013. – 11 апреля. – С. 19

Кожимов М. Разгром Квантунской армии Японии на Дальнем Востоке: [об участии М. К. Гапона в войне с Японией в 1945 г.] // Регион.kz. – 2015. – 21 августа. – С. 6 – 7

30 января

**Дом-музей песенного творчества
им. Майры Шамсутдиновой
15 лет (2001) со дня открытия**

Майра Шамсутдинова – знаменитая казахская певица и композитор. Ее творчество занимает почетное место в музыкальной культуре Казахстана. В г. Павлодаре по улице Ленина был открыт Дом-музей песенного творчества им. Майры Шамсутдиновой. Он создан как филиал областного историко-краеведческого музея им. Г. Н. Потанина. Здание, где разместился музей построено в конце XIX века, является памятником архитектуры. С этим домом связана история казахского литературного и драматического искусства города. В те времена в нем проводились литературные вечера, репетиции концертных выступлений и драматических постановок. Постоянным посетителем таких вечеров был Жумат Шанин (будущий первый режиссер Казахского республиканского театра), приходило много молодых любителей литературно-драматического искусства. Среди них – поэт и певец из Иртышского района Иса Байзаков. Здесь проводились репетиции пьесы Жумата Шанина «Аркалык батыр», позже вошедшей в репертуар Казахского драматического театра. Некоторые участники постановки этой пьесы в рабочем клубе Павлодара уехали в Алма-Ату и

вошли в коллектив театра. Майра с культбригадой выезжала по аулам с концертами, где пела свои песни.

Сегодня в экспозиции музея – документы, касающиеся биографии великой певицы. Экспонируются выставки, посвященные ее современникам. Роль музея в культурной и общественной жизни города и области высока. Здесь регулярно проводятся встречи, вечера песенного и музыкального творчества, например, посвященные композиторам Казахстана, встречи с павлодарскими композиторами. Музей стал инициатором конкурса на лучшее исполнение песен Майры. С каждым годом увеличивается поток экскурсантов: павлодарцев, из других регионов Казахстана, стран ближнего и дальнего зарубежья. Ведется большая работа по формированию фондов музея.

Литература:

Дом-музей песенного творчества имени Майры Шамсутдиновой // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 230

Домик с мезонином: [история дома по улице Ленина в Павлодаре] // Энциклопедия Майры. – Павлодар, 2001. – С. 259 – 260

Карандашова Т. «Что такое благодарность? Это память»: [в Павлодаре открылись Дом-музей Д. П. Багаева и Дом песенного творчества им. Майры] // Новое время. – 2001. – 31 января. – С. 1

Калиаскарова Т. Кровать Майры: [Дом-музей им. М. Шамсутдиновой пополнился экспонатом, принадлежащим певице] // Звезда Прииртышья. – 2002. – 3 сентября. – С. 8

Дандина С. Аксакал казахской музыки: [в Доме-музее песенного творчества им. Майры Шамсутдиновой прошел вечер, посвященный 100-летию со дня рождения композитора, народного артиста КазССР Е. Г. Брусиловского] // Звезда Прииртышья. – 2005. – 6 декабря. – С. 3

Шарипов Б. Песни Майры поют в России: [о павлодарском Музее песенного творчества им. Майры Шамсутдиновой] // Новое время. – 2011. – 27 января. – С. 7

Воронько О. ШАЛьная выставка: [о выставке шалей в Доме-музее песенного творчества Майры Шамсутдиновой] // Время. – 2011. – 17 марта. – С. 4

Егорова Г. Незабываемая Майра: [о жизни и творчестве певицы Майры Шамсутдиновой] // Звезда Прииртышья. – 2013. – 21 марта. – С. 8

Аравин Ю. Гармонь Майры Шамсутдиновой: [о жизни и творчестве певицы Майры Шамсутдиновой] // Казахстанская правда. – 2015. – 16 января. – С. 16

30 января

Дом-музей Д. П. Багаева
15 лет (2001) со дня открытия

Дмитрий Поликарпович Багаев (1884-1958) – фотограф, краевед, этнограф. Он сумел отразить историю Павлодарского Прииртышья в документальной фотографии. Стоял у истоков создания областного отделения «Общества изучения Казахстана», принимал активное участие в палеонтологических и этнографических экспедициях. Посетил все уголки нашего края, запечатлел своей фотокамерой на протяжении многих лет жизнь и быт народа. В 1905 г. создал первый светописный салон и в течение полувека фиксировал на стеклянных пластинках историю г. Павлодара и его жителей. Он был настоящим мастером – на всероссийском конкурсе в 1912 г. получил «Гран-при». Неутомимый этнограф и краевед – в возрасте 28 лет был избран членом-корреспондентом Русского географического общества. В годы войны создал в г. Павлодаре областной краеведческий музей и стал его первым директором. Исторические фотографии Д. Багаева вошли в «золотой» фонд главного архива страны. В доме, где жил и работал фотолетописец, был открыт мемориальный музей. Здание музея, построенное более 100 лет назад – историко-архитектурный памятник мещанского быта XIX века. В старинном фотопавильоне стоит его аппаратура, в жилых комнатах – мебель и личные вещи Д. П. Багаева. Дом-музей стал филиалом областного историко-краеведческого музея им. Г. Н. Потанина. В музее проходят выставки современных фотографов – павлодарских и казахстанских, мастеров из Германии, Аргентины, России. Филиал организывает обменные выставки с целью популяризации творчества Дмитрия Багаева в других городах Казахстана. Дом-музей знаменитого фотографа и краеведа стал клубом, где встречаются люди, увлеченные фотоискусством, школой для начинающих фотографов.

Литература:

Артамонова Л. История в фотографиях: [о Доме-музее Д. П. Багаева в Павлодаре] // Регион.kz. – 2011. – 10 февраля. – С. 5

Шарипов Б. «Золотые купола» в доме Багаева: [о фотовыставке алматинских фотографов в доме-музее Д. Багаева] // Новое время. – 2011. – 4 августа. – С. 6

Нурахметова Г. Павлодарское Прииртышье – в фотографиях: [в музее Первого Президента РК открылась фотовыставка из фондов Дома-музея Д. Багаева «Фотолетопись Павлодарского Прииртышья»] // Звезда Прииртышья. – 2012. – 4 октября. – С. 5

Карандашова Т. Фотограф-источник: [о павлодарском фотографе Д. П. Багаеве] // Новое время. – 2013. – 1 августа. – С. 7

Горбунов С. Прииртышье в фотоснимках: (В Павлодаре работает единственный в республике музей фотографа-краеведа) // Казахстанская правда. – 2013. – 23 августа. – С. 27

Горбунов С. Летописец Прииртышья: [о фотографе, краеведе Д. П. Багаеве] // Казахстанская правда. – 2014. – 26 ноября. – С. 12

Кисенко М. Сила в памяти нашей: (В павлодарском Доме-музее Д. П. Багаева состоялся вернисаж выставки «Спасибо Вам за мир спасенный!») // Звезда Прииртышья. – 2015. – 21 февраля. – С. 8

Карандашова Т. Поэзия пролетающих мгновений: [в Доме-музее Д. П. Багаева открылась фотовыставка Б. З. Краснянского «Франция. 20 лет спустя»] // Новое время. – 2015. – 2 апреля. – С. 5

Карандашова Т. Свидетельства Дмитрия Багаева: [в Доме-музее Д. П. Багаева открылась фотовыставка, посвященная 70-летию Победы] // Новое время. – 2015. – 6 мая. – С. 12

Адамов Т. Фотолетописец: [памяти знаменитого фотографа, краеведа Д. П. Багаева] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 25 июля. – С. 9

2 февраля

Абдугалиева Тлеулес

75 лет (1941) со дня рождения

Доктор филологических наук (1998 г.), профессор (2000 г.). Родилась в ауле Естай (ныне Актогайский район Павлодарской области). В 1965 г. окончила факультет казахской филологии КазПИ им. Абая. В 1965-1967 гг. работала в школе-интернате педагогом. В 1967 г. – методист областного института повышения квалификации педагогических кадров. В 1968-1971 гг. – заместитель начальника, затем начальник отдела молодежи по Павлодарской области. В 1971-1975 гг. комсомольский работник советского районного комитета г. Алматы. В 1975-1979 гг. – аспирант в КазПИ им. Абая. В 1985-1989 гг. – старший научный сотрудник, заведующая отделом педагогического института им. Ы. Алтынсарина. В 1989-2000 гг. – старший преподаватель, доцент (1992 г.), профессор кафедры казахского языка АГУ им. Абая. С 2000 г. – профессор кафедры казахского языка Евразийского

государственного университета им. Л. Н. Гумилева. Является автором следующих учебников:

Қазақ тілі: Учебник для 6-го кл. – А., 1989, 1991, 1993, 1994 (соавтор);

Грамматикалық таблицалар 5-сыныпқа арналған. – А., 1990;

Практикалық қазақ тілі: Учебник для вузов. – А., 1993 (соавтор);

Кестелі грамматика: Учебник для вузов. – А., 1996 (соавтор);

Қазіргі қазақ тіліндегі болымсыздықтың мағынасы мен қызметі. – А., 1996;

Қазіргі қазақ тіліндегі грамматикалық категорияның функционалдық сипаты. – А., 2000

Литература:

Абдығалиева Тлеулес // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 87

4 февраля

Пульга Михаил Николаевич
80 лет со дня рождения (1936)

Композитор, педагог, заслуженный работник культуры Казахстана, почетный гражданин г. Павлодара. Родился в селе Леонидовка Щербактинского района Павлодарской области. В 1965 г. окончил Павлодарское музыкальное училище, отделение народных инструментов, специальность – преподаватель детской музыкальной школы. 1954-1955 гг. – Щербакты, руководитель агитбригады. 1955-1958 гг. – служба в армии, руководитель солдатской самодеятельности. 1959-1962 гг. – Щербакты, руководитель хора и агитбригады. С 1962 г. живет в г. Павлодаре. 1962-1967 гг. – художественный руководитель хора речников г. Павлодара. 1965-1995 гг. – педагог Павлодарской музыкальной школы №1 им. Курмангазы. 1974-1980 гг. – художественный руководитель и хормейстер ансамбля песни и танца «Юность». 1968-1980 гг. – руководитель студенческого хора Павлодарского медицинского училища. В 1984 г. создал мужской ансамбль «Пламя». В 1991 г. ансамблю было присвоено звание «народный». Ансамбль завоевал 1-ое место в республиканском конкурсе за исполнение патриотических песен и получил право участвовать во Всесоюзном конкурсе в Минске, где был удостоен звания дипломанта, а М. Н. Пульга, как его руководитель, получил диплом «За высокое профессиональное мастерство».

М. Н. Пульга – автор более 30-ти песен на слова павлодарских поэтов. В 2015 г. композитор выпустил первый в г. Павлодаре профессиональный

сборник песен с нотами «С песней по жизни», посвященный 70-летию Победы в Великой Отечественной войне и 65-летию творческой деятельности М. Н. Пульги. В книгу вошли популярные, широко известные произведения композитора, новые песни: «Наш Казахстан», «Ветераны», «Память», «Песня о Павлодаре» («По вечернему городу»), «Целинная сторонка», «Павлодарские берёзки», «Гусиный перелёт», «Есть такая земля».

Награжден знаком «За освоение целинных земель» (1959 г.), медалями I и II Всесоюзного фестиваля народного творчества (1971, 1987 гг.), Почетной грамотой Министерства культуры РК (1996 г.), юбилейной медалью «10-летие Независимости Казахстана» (2001 г.), медалью «50 лет Целине» (2004 г.). Имеет звание заслуженного работника культуры Казахстана (1990г.), почетного гражданина г. Павлодара (2000 г.).

Литература:

Пульга М. Он был удивительным человеком...: [о творческой дружбе М. Пульги с композитором, народным артистом СССР Г. Ф. Пономаренко] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 28 января. – С. 5

Пульга М. Горжусь, что причастен: (К 60-летию целины) // Звезда Прииртышья. – 2013. – 19 декабря. – С. 4

Пульга Михаил Николаевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 501 – 502

Пульга Михаил Николаевич // Кто есть кто в Павлодарской области. Книга первая. – Павлодар, 2006. – С. 421

Пульга Михаил Николаевич // Тереник М. С. Почетные граждане г. Павлодара / М. С. Тереник, Э. Д. Соколкин. – Павлодар, 2003. – С. 51 – 52

Песни М. Пульги. Я люблю этот город: [о Павлодаре] // Звезда Прииртышья. – 1998. – 12 ноября. – С. 6

Вервекин А. Жизнь, отданная искусству: [к 70-летию деятеля культуры, почетного гражданина г. Павлодар Михаила Пульги] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 28 июня. – С. 8

Вервекин А. 33 песни Михаила Пульги: [павлодарский композитор Михаил Пульга выпустил сборник песен] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 16 июня. – С. 6

21 февраля

Дом-музей Шафера
15 лет (2001) со дня открытия

Дом-музей Шафера – единственный музей грампластинок на территории бывшего СССР. Создан на основе частной коллекции известного в г. Павлодаре коллекционера, профессора ПГУ им. С. Торайгырова, музыковеда, литературоведа, публициста, композитора Наума Григорьевича Шафера. Коллекция музея насчитывает более 25 тысяч грампластинок, из них 12 тысяч – патефонные. Коллекция грампластинок уникальна, в ней представлены абсолютно все музыкальные жанры: от частушки до оперы. Здесь можно найти почти всего Лемешева, Виноградова, Александровича, Шаляпина, Обухову, Козловского. В коллекции – огромное количество литературных записей, собрание речей политических деятелей, вождей: В. Ленина, И. Сталина, М. Калинина, А. Луначарского, Н. Хрущева, Л. Брежнева; одна из первых записей на пластинку кюя, уникальные фонограммы казахстанских исполнителей – К. Байсеитовой, Ж. Омаровой, Е. Серкебаева, Б. Тулегеновой, Р. Баглановой, братьев Абдуллиных, А. Днишева.

Сотрудники музея ведут работу по оцифровке записей грампластинок. На основе современных технических средств и уникального музейного материала реализуются музейные творческие проекты: выпуск компакт-дисков отдельных авторов и солистов. Первые диски посвящены творчеству народной артистки СССР К. Байсеитовой, Ж. Омаровой, Б. Тулегеновой, первого казахстанского барда В. Мильто. Были выпущены компакт-диски с песнями на слова русских поэтов, музыку к которым написал павлодарский композитор Н. Гитин (Н. Г. Шафер) к 200-летию М. Ю. Лермонтова, диски «Под солнцем Казахстана», «Любимая ладонь», связанных с творчеством В. Семерьянова и О. Григорьевой.

Музей проводит литературно-музыкальные вечера, концерты грамзаписи, творческие встречи, презентации книг и музыкальных дисков, регулярные экскурсии, лекции, выставки, просмотры фильмов. Знакомиться с музеем приезжают из Алма-Аты, Астаны, других городов Казахстана и России.

Сотрудники музея устанавливают связи со школами, детскими садами, проводятся конкурсы чтецов с привлечением детских поэтов. Высокую оценку работе музея дал Президент Казахстана Н. А. Назарбаев. Компакт-диски «Песни страны» (песни на слова Р. Рождественского), «Душу свою донесу людям» (отрывки из произведений В. Шукшина) были

подарены Домом-музеем делегации из Алтайского края в рамках евразийского сотрудничества.

Литература:

Чистякова С. Из уникального архива Шафера // Звезда Прииртышья. – 2014. – 21 января. – С. 5

Корешкова Т. Чтоб душа цвела и пела: (В Доме-музее Шафера представлен сборник композиций «Моя Россия. Русские песни и романсы. Музыка Нами Гитина») // Звезда Прииртышья. – 2014. – 1 марта. – С. 8

Шарипов Б. Дом-музей Шафера – павлодарский раритет: [о Доме-музее Шафера] // Новое время. – 2014. – 5 июня. – С. 5

Александрова Г. И в Польше «болеют» Высоцким...: (Павлодарский Дом-музей Шафера помог пополнить экспозицию одного частного польского музея) // Звезда Прииртышья. – 2014. – 2 августа. – С. 6

Горбунов С. Стали песнями стихи: (Павлодарский Дом-музей Шафера подготовил уникальный сборник «Былинка» – песни на стихи А. Цветаевой в исполнении павлодарских авторов) // Казахстанская правда. – 2014. – 19 сентября. – С. 20

Горбунов С. «Скажи мне, ветка Палестины...»: (К 200-летию М. Ю. Лермонтова в Павлодаре выпустили музыкальный диск «Ветка Палестины») // Казахстанская правда. – 2014. – 23 октября. – С. 13

Чистякова С. Автограф на пластинке: [фонд Дома-музея Шафера пополнился интересным экспонатом] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 4 декабря. – С. 8

Шарипов Б. Вечера-открытия в Доме Шафера: [о Доме-музее Н. Г. Шафера] // Новое время. – 2015. – 1 января. – С. 15

Енисеева-Варшавская Л. Павлодарский Дом-музей Шафера // Мысль. – 2015. – №4. – С. 60 – 68

Шарипов Б. Павлодар – Риддер: музыкальные связи: (Дом-музей Н. Г. Шафера продолжает радовать новыми креативными проектами) // Новое время. – 2015. – 20 августа. – С. 4

11 марта

Михейчев Анатолий Николаевич

85 лет (1931-2007) со дня рождения

Заслуженный работник культуры КазССР, член правления Союза театральных деятелей Казахстана, актер Павлодарского драматического театра им. А. П. Чехова. Родился в г. Томске. После окончания в 1948 г. Томской театральной студии служил актёром драматического театра г. Томска.

Работал актером в театрах Днепропетровска, Рязани, Астрахани. В 1965-1970 гг. работал директором Усть-Каменогорского театра драмы им. Джамбула. В 1970-1983 гг. – директор Павлодарского областного драматического театра им. А. П. Чехова, с 1983 г. – актер этого театра до ухода на пенсию (1991 г.). Сыграл более 100 ролей: майор Рузанов – «Панфиловцы» И. Назарова (1975 г.), Джаффар – «Синдбад-мореход» В. Шульжина и Ю. Фридмана (1979 г.), Дзержинский – «Именем революции» М. Шатрова (1980 г.), Шевченко – «Люди, которых я видел» С. Смирнова (1985 г.), Глебов – «Пропуск Стаса Захарова» В. Попова (1984 г.), Паркер – «Веер леди Уиндимер» О. Уайльда (1991 г.) и др.

А. Н. Михейчев был хорошим руководителем, умеющим увлечь за собой людей. Его отличали высокий профессионализм, огромное трудолюбие, деловая принципиальность. За заслуги в развитии театрального искусства Указом Президиума Верховного Совета КазССР от 04.12.1980 г. А. Н. Михейчеву было присвоено почётное звание «Заслуженный работник культуры КазССР».

Литература:

Михейчев А. Н. Страницы моей жизни. – Павлодар: Дом печати, 2005. – 222 с.: фотоил.

Михейчев А. Светлый путь: Об актрисе Павлодарского областного театра Ф. А. Мироновой // Наш край. – 2001. – 7 марта. – С. 1

Михейчев Анатолий Николаевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 407 – 408

Михейчев Анатолий Николаевич // Кто есть кто в Павлодарской области. Книга первая. – Павлодар, 2006. – С. 347

Тимофеева О. Театры Анатолия Михейчева // Новое время. – 2002. – 19 июня. – С. 6

Театры Анатолия Михейчева: [беседа с актером драмтеатра им. Чехова А. Михейчевым] // Новое время. – 2002. – 26 июня. – С. 9

О театре... и не только: [вышла в свет книга известного павлодарского актера А. Михейчева «Страницы моей жизни»] // Звезда Прииртышья. – 2005. – 15 октября. – С. 5

Анатолий Михайчев: предлагаемые обстоятельства: [актер павлодарского драмтеатра им. Чехова А. Михайчев выпустил книгу «Страницы моей жизни»] / Беседу вела Т. Гуторова // Городская неделя. – 2005. – 19 октября. – С. 6

Награды – актерам: [Указом Президента РК от 14.12.05 г. наградами отмечены павлодарские актеры А. Н. Михайчев, Н. М. Запруднева, В. В. Аввакумов] // Новое время. – 2005. – 22 декабря. – С. 1

Анатолий Николаевич Михайчев: [некролог] // Звезда Прииртышья. – 2007. – 9 января. – С. 7

26 марта

Дьячков Алексей Миронович
90 лет (1926-2001) со дня рождения

Живописец. Родился в селе Ермак (ныне г. Аксу) Павлодарской области. С 1938 г. жил в г. Павлодаре. С детских лет природа родного края волновала и вдохновляла художника. Еще школьником ходил к Иртышу на этюды. После 7-го класса стал работать художником в областном драматическом театре им. А. П. Чехова, после службы в армии вернулся в театр. Здесь, работая рядом с известными художниками В. А. Кретиным и В. Э. Штейгером, он создавал бутафорию и декорации к спектаклям. В 1956 г. поступил в открывшиеся в Павлодаре художественные мастерские КазИзо (с 1959 г. художественно-производственные мастерские), где работал много лет. Мастерство художника росло и совершенствовалось с каждым годом. Немаловажную роль в этом сыграло постоянное общение с художниками П. Г. Величко, М. П. Колмогоровым, В. В. Терещенко, С. Я. Якубовичем и участие во всех городских выставках. Родное Прииртышье было главной темой выставок тех лет. Работал в жанре пейзажа. Его выставки работ пользовались неизменным вниманием зрителей.

С 1965 г., когда в г. Павлодаре открылся художественный музей, Дьячков участвовал во всех проходящих здесь отчетных выставках. Наиболее поэтические пейзажи этих лет: «Роща», «Лесное зеркало», «Березовая роща».

В 1976 г. впервые участвовал в республиканской выставке «Пейзаж и натюрморт» с пейзажами «Над целинным простором», «Голубая весна», «Притихло».

В следующем году на республиканской выставке экспонировалась одна из лучших его работ «Канал Иртыш – Караганда».

На республиканской выставке 1979 г. были представлены работы «Разлив на Иртыше», «Идет весна» и «Осинник».

Принимал участие в 17-ти областных и в 4-х республиканских выставках (1961-80 гг.).

«Березовые ситцы» (1972 г.), «Ручей у реки Акпет» (1975 г.), «Домик лесника» (1976 г.), «Дом Павла Васильева» (1978 г.), «Осень в Баянауле» (1979 г.), «Сжатое поле» (1979 г.) и др.

Литература:

Дьячков Алексей Миронович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 239

Дьячков Алексей Миронович. Каталог юбилейной выставки / Сост. и автор вступ ст. О. Матвиенко; ред.: Г. М. Гайдученко. – Павлодар, 1979. – 20 с.

Алексей Дьячков // Павлодардың ссуретшілері = Художники Павлодара. – Павлодар, 2003. – С. 32 – 33

18 апреля

Акишев Зейтин

105 лет (1911-1991) со дня рождения

Писатель, драматург, педагог, переводчик. Родился в Баянаульском районе Павлодарской области. В 1938 г. окончил Омский рабфак и Семипалатинский педагогический институт. 1938-1952 гг. – учитель, директор школы, на руководящих должностях в Баянаульском районе и Павлодарском ОблОНО. 1952-1966 гг. – редактор, заведующий редакцией, главный редактор издательства «Мектеп». 1959-1960 гг. – редактор газеты «Қазақстан мұғалімі», редактор-переводчик в аппарате Совмина КазССР. 1969-1972 гг. – старший научный редактор главной редакции КСЭ. Первые стихи, очерки, рассказы опубликованы в 1930 г. на страницах районных и областных газет. Сборник очерков «Наши маяки» вышел в 1962 г., затем увидели свет сборники рассказов «Друзья мои» (1967 г.), романы «Акбелский перевал» (1971 г.), «Вдовы» (1973 г.), «После градобитья» (1976 г.), «Жаяу Муса» (1978 г.), «Ветвь чинары» (1987 г.). Основные темы – борьба трудящихся Прииртышья за установление Советской власти, самоотверженный труд казахстанцев в тылу во время Великой Отечественной войны, творческий путь известных композиторов и певцов Жаяу Мусы и Иман-

жусупа. З. Акишев – автор пьес «Жаяу Муса» (1965 г.), «Невестки» (1967 г.), «Не уйдет» (1969 г.). Ряд произведений он перевел на русский язык. Им переведены на казахский язык роман В. Ф. Пановой «Кружилиха» (1950 г.), повести А. И. Куприна «Поединок» (1954 г.), Я. Коласа «Трясина» (1956 г.) и др.

Литература:

Акишев З. Акбельский перевал: Роман / Авториз. пер. с каз. И. Щеголихина. – Алма-Ата: Жазушы, 1975. – 208 с.: ил.

Акишев З. Жаяу Муса: Роман / Пер. с каз. И. Щеголихина. – Алма-Ата: Жалын, 1981. – 416 с.

Акишев З. Вдовы: Роман / Авториз. пер. с каз. В. Ларина; худож. Б. Машрапов. – Алма-Ата: Жазушы, 1982. – 376 с.: ил.

Акишев Зейтин // Казахская ССР: Краткая энциклопедия. В. 4-х т. – Алма-Ата, 1991. – Т. 4. – С. 106

Акишев Зейтин // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 107

Акишев Зейтин // Писатели Казахстана: Справочник. – Алма-Ата, 1982. – С. 16

Творчество Зейтина Акишева // Нургалиев Р. Дерево обновления. Традиции и современный литературный процесс. – Алма-Ата, 1989. – С. 294 – 295

Шулембаева Р. Сын своего времени: [о романе З. Акишева, посвященном Иманжусупу Кутпанову] // Казахстанская правда. – 2003. – 25 июля. – С. 3

Шалгумбаева С. Писатель, педагог, гражданин: [к 100-летию писателя, драматурга, педагога, переводчика и краеведа Зейтина Акишева] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 21 апреля. – С. 7

21 апреля

Гусиный перелет
45 лет (1971) со дня объявления
памятником природы
республиканского значения

«Гусиный перелет» – палеонтологический памятник природы. Расположен на северо-западе г. Павлодара, на правом берегу реки Иртыш. Памятник представляет большую научную и историческую ценность, с 1971 г. имеет статус памятника природы республиканского значения и входит в десятку известных во всем мире местонахождений гиппарионовой фауны (неогеновый период кайнозойской эры – 20-30 млн. лет назад).

Общая протяженность костеносного слоя – более 800 м, общая площадь памятника – два гектара. Это палеонтологическое захоронение было обнаружено московским ученым Ю. А. Орловым в 1928 г.

В ископаемых остатках отложений «Гусино перелета» отмечено более 70 видов животных. В большом количестве здесь были найдены кости маленькой трехпалой лошади – гиппариона. Довольно многочисленны и останки древних безрогих носорогов-хилотериев. Обнаружены кости антилоп, газелей, древних слонов-мастодонтов, жирафов, страусов, черепах и многих других животных, характерных для современной Африки. Из хищных животных здесь обнаружены гиены, саблезубые кошки и иктитерии.

Данное захоронение является крупнейшим в Евразии. Перед учеными остро стоит вопрос о сохранении уникального природного памятника. Кости древних животных буквально высыпаются из обрывистого берега Иртыша, поэтому сохранение этого разрушающегося памятника очень важно не только для Павлодара, республики, но и для мировой науки.

Литература:

Гусиный перелет // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 219

Палеонтологический памятник природы «Гусиный перелет» / К. К. Ахметов, В. Н. Алиева; АО «Алюминий Казахстана», ПГУ им. С. Торайгырова, ПГПИ. – Павлодар, 2010. – 32 с.

Горбунов С. «Гусиный перелет»: хватит ли сил для старта: [о сохранении уникальнейшего памятника палеонтологии в Павлодарской области] // Казахстанская правда. – 2013. – 18 января. – С. 17

На «Гусинке» откроют музей: [на месте уникального природного памятника «Гусиный перелет» в Павлодаре планируют открыть музей под открытым небом] // Городская неделя. – 2013. – 24 апреля. – С. 9

Горбунов С. По следам саблезубого тигра: [об уникальном памятнике палеонтологии «Гусиный перелет» в Павлодаре] // Казахстанская правда. – 2014. – 13 ноября. – С. 20

Таймагамбетов Ж. Не скудеет кладовая Иртыша: [об уникальном природном памятнике «Гусиный перелет» в Павлодаре] // Казахстанская правда. – 2015. – 20 января. – С. 10

Вервекин А. Попадет ли «Гусинка» в ЮНЕСКО: (Павлодарский памятник природы «Гусиный перелет» хотят включить в международную программу ЮНЕСКО) // Звезда Прииртышья. – 2015. – 7 апреля. – С. 2

Карандашова Т. Гусиный перелет: реальные планы или пустые амбиции: [о памятнике природы «Гусиный перелет» в Павлодаре] // Новое время. – 2015. – 21 мая. – С. 7

**Павлодарское литературное
объединение им. Павла Васильева
60 лет (1956) со дня создания**

26 октября 1955 г. на заседании редакции газеты «Павлодарская правда» было принято решение создать литературное сообщество, был составлен протокол о создании в г. Павлодаре литературного объединения. К весне 1956 г. по инициативе журналиста С. А. Музалевского и поддержке редактора областной газеты В. С. Молотова решено провести первое организационное собрание и создать литобъединение. Литобъединению было присвоено имя поэта Павла Васильева. Первым председателем стал С. А. Музалевский. На заседании присутствовали как начинающие поэты, так и известные: Д. Приймак, И. Сарафанов, Н. Зверева, Э. Ваганов, К. Тюрин, П. Симатов. Вскоре к ним присоединились И. Минаков, В. Рапопорт, С. Дюсембинов, З. Иванова, Ж. Нуркенов, В. Горбенко, В. Семерьянов, М. Диннерштейн. Все чаще в областной газете появлялись литературные страницы с произведениями местных авторов. Число участников литературного объединения постепенно росло. Читатели знакомились с творчеством новичков: В. Модестова, Л. Гришиной, И. Матвеевой, З. Александровой, В. Гришиной, В. Выжutowича, В. Каша, Ю. Плотникова, М. Яровой, О. Афанасьева, П. Гусева, Б. Позднякова, А. Шипицына и др. Поэты совместно с композиторами В. Ширынкиным, А. Меттусом, А. Шиллером, В. Ботовым, М. Пульгой сочиняли песни, писали сценарии для коллективов художественной самодеятельности.

Поэты выступали в библиотеках, в учебных заведениях, в рабочих клубах, домах культуры, в поле, на стройке, в совхозах и колхозах. Выступали перед разной аудиторией в городах и селах области, на радио и телевидении. Главным в массовой работе литобъединения им. Павла Васильева была пропаганда поэтического слова, приобщение населения к поэзии, к творчеству великих земляков.

С годами росли ряды местных поэтов и прозаиков, повышалось их мастерство. Один за другим они уходили в «большую» литературу – В. Панов, Г. Кочетков, Ю. Плотников, В. Выжutowич.

В «новой истории» литобъединения к писательскому братству примкнули Ю. Мостовой (был председателем объединения), С. Горбунов, В. Бутов (возглавил литобъединение после Ю. Мостового), Ж. Садыков, Л. Гаврикова, В. Куприн, в «новой истории» – Л. Латышева, С. Денисова, Е. Гребнев, Г. Колесник, О. Григорьева, Т. Окольников (была председателем после В. Бутова), А. Каркавин, Е. Сарайкин, Ж. Ягодина и др.

К литературному авангарду принято относить тех, кто пришёл в литературное объединение им. П. Васильева в 90-х гг.: Сергея и Маргариту Сюрсиных, Я. Двурекова, Е. Дымова, В. Вагина, И. Сулиму, Е. Кожахметова, В. Кремера, Ю. Зиновьева, И. Колотушкина, М. Безуглова и др.

Литература:

Соколкин Э. Литобъединение и его активисты: [Павлодар литературный: в зеркале истории] // Новое время. – 2002. – 12 июня. – С. 7

Линник О. Поэты встречаются с сельчанами: [о публичных выступлениях литературного объединения им. П. Васильева] // Звезда Прииртышья. – 2004. – 24 августа. – С. 8

Окольников Т. К юбилею литобъединения // Звезда Прииртышья. – 2005. – 22 февраля. – С. 8

Окольников Т. Новые стихи, новые песни // Звезда Прииртышья. – 2005. – 19 ноября. – С. 8

Линник О. Посвящалось Есенину: [110-летию со дня рождения С. Есенина посвящалось очередное заседание павлодарского литературного объединения им. П. Васильева] // Звезда Прииртышья. – 2005. – 6 декабря. – С. 3

Касымова Э. Юбилей поэзии: [50 лет литобъединению] // Регион.kz. – 2006. – 29 декабря. – С. 8

Карандашова Т. ...Чтоб от зажженного огня всем стало лучше: [50 лет литобъединению] // Новое время. – 2007. – 4 января. – С. 6

Окольников Т. Вы взлетали ввысь над вечностью...: [о вечере, посвященном памяти поэтов и писателей – членов литобъединения им. П. Васильева] // Звезда Прииртышья. – 2009. – 2 июня. – С. 5

Петер Т. Литературный пейзаж Павлодара: [о поэтическом вечере, посвященном 55-летию литературного объединения им. П. Васильева] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 17 мая. – С. 8

Музалевский С. «Живое поэтическое слово...»: [Павлодарскому литературному объединению им. Павла Васильева исполняется 55 лет] / Вступ. ст. С. Иваниной // Звезда Прииртышья. – 2011. – 7 июня. – С. 5

Пролыгин А. История строф и рифм: [литературному объединению им. П. Васильева исполнилось 55 лет] // Звезда Прииртышья. – 2012. – 18 февраля. – С. 6

21 мая

**Павлодарская областная
библиотека им. С. Торайгырова
120 лет (1896) со дня основания**

История возникновения Павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова уходит своими корнями к концу XIX века, когда Павлодар был уездным центром и входил в состав Семипалатинской губернии. Первым культурным учреждением в городке стала общественная библиотека, открывшаяся в 1892 г. Библиотека была создана на средства купца I гильдии А. И. Дерова и др. меценатов. Средства на формирование фонда и ее обустройство собирались на благотворительных вечерах.

С 1896 г. библиотека стала уездной и эта дата впоследствии стала основой для определения возраста и празднования юбилеев библиотеки.

Фонд уездной библиотеки насчитывал в то время 5475 экземпляров книг и журналов.

Помимо уездной, в Павлодаре функционировали библиотеки при Рабклубе, клубе Водников и клубе Железнодорожников. В 1925 г. перечисленные библиотеки, во главе с уездной, образовали библиотечное объединение.

В 1938 г., в связи с образованием Павлодарской области Павлодарская уездная библиотека приобрела статус областной библиотеки. В годы Великой Отечественной войны в библиотеке впервые были оформлены папки газетных вырезок, картотека журнальных статей, помогавшие библиотекарям оперативно знакомить население с важнейшими событиями на фронте и в тылу.

Коренное изменение содержания работы наступило в послевоенные годы, с назначением в 1947 г. директора И. Д. Бурилова. В 1948 г. библиотеке было выделено помещение бывшего дома купца Тумашева, постро-

енное в начале XX века. В этом старом одноэтажном доме, являющемся архитектурным памятником, библиотека находилась на протяжении почти 50-ти лет (ныне в данном здании находится детское отделение областной библиотеки).

В 1951 г. областная универсальная научная библиотека (ОУНБ) стала абонентом государственной библиотеки им. В. И. Ленина и получила 11 книг. Впервые был разработан специальный план оказания методической помощи районным и городским библиотекам. При библиотеке были организованы курсы библиотечного ученичества, которые до открытия Ермаковского (г. Аксу) культурно-просветительного училища, были единственной кузницей кадров сельских библиотекарей Павлодарского региона.

С 1957 по 1985 гг. библиотеку возглавляли: И. И. Айзенберг, С. Ф. Кирисова, Л. З. Шаманина, Л. С. Лямзина, Л. М. Грезина.

С 1959 г. библиотека носила имя советского писателя Н. А. Островского.

В 70-е гг. открылся народный университет культуры, длительное время пользовавшийся признанием населения. В 1976-м за организацию народного университета культуры библиотека была награждена Дипломом Министерства культуры СССР.

В конце 70-х гг. библиотека взяла шефство над местной воинской частью. Культурные связи библиотеки с Вооруженными Силами не прерываются и по сей день. В 1981 г. инициатива областной библиотеки была отмечена Почетной грамотой ЦК профсоюза работников культуры. За патриотическое воспитание новобранцев воинских частей библиотека неоднократно получала грамоты и дипломы.

В 1985 г. директором областной библиотеки стала М. А. Жиенбаева, удостоенная в 1998 г. почетного звания «Қазақстанның еңбек сіңірген қызметкері». Под ее руководством библиотека стала крупным научно-методическим и научно-исследовательским центром.

В 1988 г. в соответствии с приказом Министерства культуры КазССР ранее самостоятельные юношеская и детская библиотеки вошли в состав областной универсальной библиотеки.

В 1996 г. в связи со 100-летним юбилеем библиотеке было выделено здание Дома политпросвещения. В том же году библиотеке присвоено имя выдающегося казахского поэта С. Торайгырова.

В настоящее время библиотека – это единый комплекс по обслуживанию всех возрастных категорий читателей, крупнейший в регионе информационно-образовательный центр, оснащенный современным компьютерным оборудованием. Фонд библиотеки – 700 тыс. бумажных и элек-

тронных носителей информации. Ежегодно библиотека обслуживает более 20 тыс. читателей.

Библиотека, одной из первых в республике, начала работу по разработке проектов и подаче заявок на получение грантов. С 1997 по 1999 гг. библиотеке выделялись гранты фонда «Сорос-Казахстан», Института «Открытое общество» на реализацию проектов: «Интернет. Электронная почта», «Модельная библиотека региона», «Жанашыр». Они позволили заложить основу компьютерного парка библиотеки, объединения его в локальную сеть, осуществления доступа пользователей к Интернет, электронному каталогу и Web-сайту. Участие в мегапроекте «Пушкинская библиотека» пополнило фонд значительным количеством литературы лучших российских издательств, а также электронными изданиями.

Приоритетные направления деятельности библиотеки: Программы – «Кітапхана және өлкетану», «Экология и жизнь», «Жанашыр», «Открытая библиотека», «Библиотека – центр культуры и досуга», «Шаңырақ».

Библиотека – центр культурной жизни Павлодара. Горожан привлекают книжные выставки, отражающие ретроспективный фонд и новые поступления; неформальное общение в клубах: «Наш очаг», «Фиалочка», «Мастерица», «Айтолқын», «ЗОЖ», «Краеведение», «Наш очаг», «My English», экологический лекторий «Зеленая планета», литературно-музыкальной гостиной «Визит», видеолекторий «Мировая художественная культура», театральной студия «Вояж», доклады и дискуссии по проблемам языка и литературы в народном университете «Тіл өнері», галерея «Айна», где проходят презентации произведений изобразительного и прикладного искусства. Центр социально-правовой информации «Әділет» организует доступ к правовым базам данных.

В 1998 г. библиотека стала членом Библиотечной Ассоциации РК, в 2002 г. – членом Информационного Консорциума библиотек Казахстана. В 2003 г., в Павлодаре, признанном по результатам конкурса Библиотечной столицей Казахстана, на базе областной библиотеки состоялась республиканская конференция «Новая библиотека для нового информационного сообщества. Модельная сельская библиотека». Главным событием форума стала презентация первой модельной сельской библиотеки Казахстана (с. Орловка), использующей передовые информационные технологии.

В 2004 г. впервые в республике была принята областная программа «Ауыл кгітапханасы» на 2004-2006 гг., разработанная областной библиотекой им. С. Торайгырова. Цель программы — развитие сельской библиотеки как информационного, культурного, образовательного центра, обеспечивающего сельским жителям доступ к информации, знаниям, культурным

ценностям. За годы реализации открыты 57 сельских библиотек, компьютеризованы все центральные районные, городские и модельные сельские библиотеки. Они имеют выход в Интернет, создают сайты, БД, формируют фонд электронных изданий.

Областные семинары, проводимые библиотекой, связаны с проблемами освоения современных технологий и отражают самые актуальные темы.

2006 г. читатели библиотеки получили возможность самостоятельного изучения государственного, английского и совершенствования русского языка в Ресурсном центре «Тілтаным» в рамках реализации культурного проекта «Триединство языков».

В 2007 г. областная библиотека им. С. Торайгырова вошла в список объектов посещения Премьер-министра РК К. К. Масимова наряду с крупнейшими промышленными предприятиями региона. Премьер ознакомился с деятельностью библиотеки, ему была продемонстрирована интерактивная карта модельных библиотек области, ресурсный Центр развития и изучения языков «Тілтаным».

В 2007 г. на базе областной библиотеки им. С. Торайгырова прошел областной семинар «Библиотечный сайт в информационном пространстве Павлодарского региона», где НАБ РК выступила в качестве партнерской организации. Этот семинар имел общественный и библиотечный резонанс и стал примером творческого сотрудничества павлодарской областной библиотеки с НАБ РК в области оказания консультационных услуг по автоматизации и внедрению новых информационных технологий в библиотечную практику.

В 2007-2010 гг. реализована областная программа «Модернизация библиотечной сферы Павлодарской области», ее итоги: 59 модельных сельских библиотек в области, 286 ПК.

2010-2011 гг. ознаменованы рядом важных событий, имевших большое значение в библиотечной жизни области. В 2010 г. областной семинар «Библиотеки Павлодарской области: инновационная модель развития» был проведен с участием НАБ РК, где были подведены итоги и определены приоритеты деятельности библиотек на 2011 г.

В 2011 г. делегация библиотечных работников Карагандинской области посетила библиотеки Павлодарского, Актогайского районов, сельской зоны г. Аксу, Экибастуза, областную библиотеку, где ознакомилась с передовым опытом работы модельных сельских библиотек.

В рамках празднования 20-летия Независимости РК в НАБ РК в г. Астане прошел День библиотек Павлодарской области «Библиотеки Пав-

лодарской области: инновационная модель развития», в котором приняли участие Министерство культуры РК, ведущие специалисты областных библиотек республики, библиотечные работники всех систем и ведомств Астаны. Библиотечной общественности был презентован проект областной библиотеки – «Электронная литературная карта Павлодарского Прииртышья», представляющий наиболее полную информацию о писателях и поэтах области. Были проведены презентация библиографического указателя «Жүсіпбек Аймауытов», изданного библиотекой в рамках акции «Одна страна – одна книга», тренинг «Информационное пространство библиотек Павлодарской области».

Сегодня библиотека находится на новом этапе развития. Реализована областная программа «Развитие сельских учреждений культуры Павлодарской области 2011—2013 гг.», продолжается работа в рамках программы «Модернизация библиотек Павлодарской области на 2013—2015 годы».

Библиотека участвует в совместном российско-казахстанском мегапроекте «Встречи на границе». На ее сайте представлены полнотекстовые документы, которые интересуют читателей по обе стороны границы. В рамках проходившего в октябре 2013 г. Международного форума «Российско-Казахстанское приграничье. История. Культура. Образование» был подписан договор о сотрудничестве Павлодарской областной универсальной научной библиотеки им. С. Торайгырова с Новосибирской государственной областной научной библиотекой.

С 2013 г. фонд библиотеки стал доступен людям с нарушением зрения, благодаря появлению большого тифлокомплекса при центре «Жанашыр». Центр для людей с ограниченными физическими возможностями располагает современным оборудованием: портативным тактильным дисплеем Брайля, читающей машиной, принтером для печати рельефно-точечным шрифтом для незрячих и слабовидящих граждан, минитрекболом (устройством для людей с нарушениями опорно-двигательного аппарата), коммуникативной системой для обслуживания читателей с нарушенным слухом. Работают бесплатные компьютерные курсы для слабослышащих, слабовидящих и незрячих граждан.

В 2014 г. впервые в Казахстане, на основе Республиканской автоматизированной библиотечно-информационной системы (РАБИС) Казахстана библиотека внедрила технологию радиочастотной идентификации – RFID (автоматизированная книговыдача, электронный читательский билет, инвентаризация книг).

Областная библиотека – это информационный и культурный центр области. Достигнутые результаты работы областной библиотеки им. С.

Торайгырова позволяют двигаться вперед, ставить новые задачи и перспективы.

Литература:

Областная объединенная универсальная научная библиотека им. С. Торайгырова // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 440

Павлодарская областная объединенная универсальная научная библиотека им. Н. Островского: (Историко-информационный путеводитель) / Сост. Д. А. Шакаримова; ред. М. А. Жиенбаева; худ. Е. А. Фридли. – Павлодар, 1996. – 28 с.

Областная библиотека им. С. Торайгырова: Путеводитель / Сост. Д. А. Шакаримова, Н. Г. Шайкенова; ред. М.А. Жиенбаева. – Павлодар: ЭКО, 2003. – 20 с.

В объективе – библиотекари / Сост. З. Н. Науразбаева; ОУНБ им. С. Торайгырова. – Павлодар, 2006. – 23 с. – (110 лет областной библиотеке им. С. Торайгырова)

Призвание – библиотека. История библиотеки в биографиях ее директоров, Павлодар. – 2006. – 20 с.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана: кітапхана энциклопедиясы = Областная библиотека им. С. Торайгырова: библиотечная энциклопедия. – Павлодар: ЭКО, 2011. – 258 с.

С. Торайғыров атындағы облыстық кітапхана – дәстүрден инновациялық ізденіске. Областная библиотека им. С. Торайгырова – традиции и инновации: материалдар жинағы / Құраст.: Б. Б. Байжанова. – Павлодар: Типография Сытина, 2012. – 200 с.

Байжанова Б. Б. Модельные сельские библиотеки как фактор стабильности в обществе: [модельные сельские библиотеки Павлодарской области] // Кітапханатану. Библиография. Кітаптану. – 2012. – С. 10 – 19

Дворянинова Н. Одна на всех любовь к фиалкам: [в Павлодаре при областной библиотеке им. С. Торайгырова на протяжении многих лет работает клуб по интересам «Фиалочка»] // Казахстанская правда. – 2013. – 20 декабря. – С. 26

Кисенко М. Храм книги – областная библиотека: [о павлодарской областной универсальной научной библиотеке им. С. Торайгырова] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 11 января. – С. 4 – 5

Вервекин А. Миниатюры из жизни: [в павлодарской областной библиотеке им. С. Торайгырова прошла презентация книги «Блестки» журналиста и писателя Ю. Поминова] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 13 марта. – С. 3

Бегембетова Г. Библиотека – это не скучно!: [о работе Павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова] // Мирас. – 2014. – №4. – С. 39 – 41

Карандашова Т. Библионочь – живая библиотека: [в областной библиотеке им. С. Торайгырова прошла акция «Библионочь – Живая библиотека»] // Новое время. – 2014. – 30 апреля. – С. 5

Лебедева Г. Когда книги оживают: [в павлодарской областной библиотеке им. С. Торайгырова прошла «Библионочь-2014: Живая библиотека»] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 15 мая. – С. 8

Поминов Ю. «Протяни мне, Родина, ладони свои...»: (В областной библиотеке им. С. Торайгырова прошла презентация книги Л. С. Кашиной «Протяни мне, Родина, ладони свои...») // Звезда Прииртышья. – 2014. – 20 мая. – С. 6

Ташимова А. Разблокируй книгу!: [о новшествах в павлодарской областной библиотеке им. С. Торайгырова] // Версия.- 2014. – 21 июля. – С. 5

Юрченко М. Очарованные поэзией: [в областной библиотеке им. С. Торайгырова прошла презентация сборника стихов «Гармония» В. Семерьянова и А. Кани] // Новое время. – 2014. – 11 сентября. – С. 7

Карандашова Т. Обнять весь мир, понять людей и звезды: [в областной библиотеке им. С. Торайгырова прошла презентация сборника стихов «Үйлесім. Гармония» А. Кани и В. Семерьянова] // Новое время. – 2014. – 13 ноября. – С. 7

Власенко К. Звучание танца, музыки и песни: [о творческом вечере «Звучание» в областной библиотеке им. С. Торайгырова] // Новое время. – 2014. – 27 ноября. – С. 4

Мир глазами студента: [в галерее «Айна» областной библиотеки им. С. Торайгырова открылась выставка творческих работ «Мир глазами студента»] // Регион.kz. – 2015. – 30 января. – С. 3

Байжанова Б. Б. Современная библиотека для современного читателя: [о деятельности павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова] / Б. Б. Байжанова, А. А. Жилкибекова // Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии. – 2015. – №1. – С. 60 – 63

Горов С. В мире живописи: [в галерее «Айна» павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова открылась выставка творческих работ студентов ПГПИ] // Казахстанская правда. – 2015. – 3 февраля. – С. 6

Сапаров Е. Мир глазами студентов: [в павлодарской областной библиотеке им. С. Торайгырова организована выставка картин и предметов народного ремесла, выполненные студентами ПГПИ] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 21 февраля. – С. 10

Горбунов С. В подарок – старинные книги: [о фонде редкой книги павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова] // Казахстанская правда. – 2015. – 2 апреля. – С. 7

Карандашова Т. Ангельская выставка: [в галерее «Айна» областной библиотеки им. С. Торайгырова состоялось открытие выставки «Как здорово быть детьми»] // Новое время. – 2015. – 30 апреля. – С. 6

Горбунов С. Кисть, мольберт и вдохновение: (в галерее «Айна» областной библиотеки им. С. Торайгырова открылась выставка работ женщин-художниц) // Казахстанская правда. – 2015. – 11 июня. – С. 10

25 мая

Жиенбаева Майя Абдрахмановна
60 лет (1956) со дня рождения

Заслуженный работник РК, директор Павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова (1985-2015 гг.). Родилась в г. Павлодаре. После окончания школы поступила на библиотечный факультет Шымкентского педагогического института культуры им. аль-Фараби. С отличием окончив его в 1977 г., прошла все ступени библиотечной профессии. Получив распределение в Павлодарскую область, в г. Ермак (ныне Аксу), работала библиографом центральной районной библиотеки. С 1979 г. – в областной библиотеке в должности библиографа–методиста. В 1983 г. ее переводят заведующей отделом комплектования. В 1985 г. была назначена директором Павлодарской областной библиотеки им. А. Островского – самым молодым в Республике Казахстан.

Под руководством М. А. Жиенбаевой областная библиотека превратилась в крупный научно-методический и научно-исследовательский центр. При ее участии в библиотеке разрабатываются и реализуются многие проекты, которые вывели библиотеку в число передовых в республике: «Кітапхана және өлкетану», «Экология-жизнь», «Открытая библиотека», «Библиотека – центр культуры и досуга», галерея «Айна», «Шанырақ», «Жанашыр» и др.

В библиотеках области активно внедрялись бригадные формы организации труда, создавались кабинеты НТИ, дискуссионные, краеведческие клубы, «Ярмарки технических идей», стали проводиться Дни библиотекаря, Недели дублера и другие формы работы с кадрами.

В 1987 г. при содействии областной библиотеки была открыта библиотека литературы народов СССР на базе библиотеки №12 г. Павлодара. В 1988 г. на базе сектора сельскохозяйственной и технической литературы был создан отдел. В 1993 г. в библиотеке был открыт отдел казахской литературы. В 1997 г. в библиотеке было образовано новое структурное подразделение – отдел маркетинга. В 2001 г. были созданы отделы автоматизации библиотечных процессов, отдел литературы на иностранных языках.

Под руководством М. А. Жиенбаевой в 1993 г. библиотека одной из первых в республике начала работу по автоматизации библиотечных процессов. В 1997-1999 гг. библиотека становится обладателем грантов фонда «Сорос – Казахстан», института «Открытое общество». Это позволило обеспечить более высокий уровень обслуживания пользователей библиотеки с использованием новых информационных технологий – электронной почты и Интернет. Большой удачей для библиотеки было ее включение в 1999 г. в мегапроект «Пушкинская библиотека», что дало возможность комплектовать фонд литературой различной тематики.

Событием в профессиональной жизни коллектива и свидетельством «инновационного прорыва» стало принятие в 2004 г. областной программы «Ауыл кітапханасы». В рамках программы расширилась сеть сельских библиотек, пополнились книжные фонды, увеличился компьютерный парк библиотек.

Имя М. А. Жиенбаевой хорошо известно библиотечному сообществу Казахстана. Майя Абдрахмановна участник международных библиотечных форумов ИФЛА в Москве (1995 г.), Стамбуле (1997 г.), Судаке (2006 г.), Сеуле (2006 г.), Милане (2009 г.), Лионе (2014 г.). Принимала участие в работе семинара координаторов американских уголков в Москве (2011 г.), республиканских библиотечных конференций по вопросам развития библиотечного дела в Караганде (2001 г.), Уральске (2002 г.), Усть-Каменогорске (2004 г.), Петропавловске (2005 г.), Актобе (2006 г.), Шымкенте (2007 г.), Костанайе (2008 г.), Алматы, Астане (2008 г.), Караганде (2009 г.), Алматы, Астане (2010 г.), Кызылорде, Алматы (2011 г.), Астане (2012 г.), Алматы (2014 г.), участник семинаров в городах: Ульяновске (Россия), Ижевске (Россия), Вильнюсе (Литва), Бишкеке (Кыргызстан). Автор многих публикаций в изданиях: «Библиотечный менеджмент», «Кітапхана», «Кітапхана әлемі», «Молодые в библиотечном деле» (Россия), «Библиотеки Казахстана в информационном обществе» (сборник статей), входила в состав редакционной коллегии республиканского журнала «Кітапхана».

Неоднократно награждена грамотами Министерства культуры, руководства области, благодарственными письмами, значком «За отличную

работу» Министерства культуры СССР. В 1998 г. присвоено звание «ҚР Енбек сіңірген қызметкері», в 2003 г. – звание «Лучший библиотекарь». В 2010 г. награждена Почетным дипломом Министерства культуры РК, в 2011 г. – медалью «Кітап жанашыры», учрежденной НАБ РК, дипломом «Лучший по профессии» Республиканского профсоюза работников культуры, юбилейной медалью «ҚР Тәуелсіздігіне 20 жыл», медалью «Павлодар облысына 75 жыл».

Литература:

«Стать отличником поможет библиотека»: [беседа с директором областной библиотеки им. С. Торайгырова М. А. Жиенбаевой] / Записала Ж. Щеглова // Новое время. – 2002. – 30 января. – С. 8

Жиенбаева М. А. Региональная библиотечная политика: от программы «Ауыл кітапханасы» к открытой электронной библиотеке «Павлодарское Прииртышье» // Кітапханатану. Библиография. Кітаптану / Сост.: М. Б. Валиулина. – Алматы. – 2006. – С. 81 – 85

Жиенбаева М. А. Программа «Ауыл кітапханасы» – инновационный этап развития библиотек Павлодарской области: [панорама библиотек Республики Казахстан] // Молодые в библиотечном деле. – 2008. – №2-3. – С. 45 – 53

Жиенбаева М. А. Встреча в Милане: (Под эгидой ИФЛА) // Кітап патшалығы. – 2009. – №1. – С. 17

Жиенбаева М. А. Новые технологии – новые перспективы: [информационные технологии] // Кітап патшалығы. – 2011. – №2. – С. 34 – 38

Жиенбаева Майя Абдрахмановна // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 272

Жиенбаева Майя Абдрахмановна // Кто есть кто в Павлодарской области. Книга первая. – Павлодар, 2006. – С. 197

Жиенбаева Майя Абдрахмановна // С. Торайгыров атындағы облыстық кітапхана: кітапхана энциклопедиясы = Областная библиотека им. С. Торайгырова: библиотечная энциклопедия. – Павлодар, 2011. – С. 167 – 169

Жиенбаева Майя Абдрахмановна // Призвание – библиотека: история библиотеки в биографиях её директоров / Сост. Б. Б. Байжанова; Областная универсальная научная библиотека им. С. Торайгырова. – Павлодар, 2006. – С. 16 – 19

Жилкибекова А. А. Идти по жизни достойно: [о директоре Павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова М. А. Жиенбаевой] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 7 июля. – С. 18

Карандашова Т. Библиотека: интернет и оптимизм: [в Алматы прошла Международная конференция с представителями Библиотечной Ассоциации Евразии] // Новое время. – 2011. – 8 декабря. – С. 2

Иванова Г. Е. Впереди ещё много вершин...: [о директоре Павлодарской областной библиотеки им. С. Торайгырова М. А. Жиенбаевой] / Г. Е. Иванова, Б. Б. Байжанова // Кітап патшалығы. – 2013. – №1-2. – С. 49 – 53

5 июня

Накипов Дюсенбек Тыныштыкпаевич

70 лет (1946) со дня рождения

Поэт, писатель, драматург, либреттист, обладатель многих литературных премий, председатель Союза хореографов Казахстана, киносценарист, режиссер театра балета, организатор нескольких культурных и гуманитарных программ, Президент Международного фестиваля балета «Приз Улановой». Родился в Баянаульском районе. В 1964 г. окончил Московское академическое хореографическое училище. Учился в классе выдающегося танцовщика и педагога Александра Руденко. В 1985 г. окончил факультет журналистики КазГУ им. С. Кирова г. Алма-Аты (ныне КазНУ им. аль-Фараби). Был солистом балета в академических театрах оперы и балета г. Алма-Аты (1964–1967 гг.), г. Фрунзе (1967–1968 гг.), г. Перми (1968–1969 гг.), г. Самарканда (1970–1972 гг.), снова г. Алма-Аты (1972–1985 гг.). Работал главным редактором киностудии «Казахфильм». Был лично знаком с Галиной Улановой, Майей Плисецкой, Натальей Бессмертной и другими известнейшими мастерами балета. В 2010 г. создал первый в Казахстане детский национальный балет «Ер төстік» по мотивам одноименной детской сказки. Первая книга его стихов «Вечер века» вышла в свет в г. Алматы в 1995 г. Затем вышли сборники «Песня моллюска» (2000 г.), «Близнецы» (2001 г.) – книга написана автором за 20 дней под впечатлением от теракта в Нью-Йорке 11 сентября 2001 г.), роман «Круг пепла» (2006 г., 2009 г.), сборник стихов – «Время Ре».

Литература:

Накипов Д. Близнецы. – Алматы: Дәуір, 2002. – 47 с. – (Народная библиотека)

Накипов Д. Круг пепла: (Роман интенций). – Алматы, 2005. – 226 с.

Накипов Д. Время Ре: (Книга поэм). – Алматы: СаГа, 2009. – 368 с.

Накипов Д. Тень ветра: (Роман). – Алматы: СаГа, 2009. – 272 с.

Накипов Д. Круг пепла: (Роман). – Алматы: СаГа, 2010. – 512 с.

Накипов Д. Близнецы: [стихи] // Простор. – 2002. – №1. – С. 70 – 81

Накипов Д. Евразиец: [о поэте Бахыте Каирбекове] // Новое поколение. – 2003. – 28 февраля. – С. 15

Накипов Д. Долгое эхо поэта Халижана Бекхожина // Экспресс К. – 2004. – 27 января. – С. 3

Накипов Д. Стихи // Зеркало. – 2005. – №1. – С. 68 – 69

Накипов Д. Орлиная судьба: (К 150-летию Иманжусупа Кутпанова) // Звезда Прииртышья. – 2013. – 25 мая. – С. 7

Накипов Д. Поэт – творец чуда: (К 90-летию М. Алимбаева) // Звезда Прииртышья. – 2013. – 17 октября. – С. 7

Крик, бегущий по бумаге, – не убий! Дюсенбек Накипов // Бадиков В. В. С вечностью – начистоту. Очерки современного литературного процесса Казахстана / Сост. А. Арцишевский. – Алматы, 2014. – С. 46 – 62

Джалилов А. Вышла в свет книга поэта и хореографа Дюсенбека Накипова [«Песня моллюска. Поэзия»] // Панорама. – 2001. – 30 марта. – С. 11

Карандашова Т. Через век: [о нашем земляке, поэте, хореографе-либреттисте, сценаристе Д. Накипове] // Павлодарская неделя. – 2001. – 3 октября. – С. 8

Куприн В. Встреча с Д. Накиповым: [в музее литературы и искусства им. Бухар жырау состоялась встреча с артистом, поэтом, журналистом Д. Накиповым] // Звезда Прииртышья. – 2001. – 9 октября. – С. 8

Правых в этой трагедии нет: [беседа с Д. Накиповым, автором поэмы «Близнецы», посвященной американской трагедии] / Беседу вел Е. Грюнберг // Известия. – 2002. – 12 марта. – С. 9

Беседа о «Прекрасной даме»: [Дюсенбек Накипов и Б. Каирбеков] // Новое поколение. – 2002. – 16 августа. – С. 15

Дивиани К. Дюсенбек Накипов: «Чувствую, как казах, пишу на русском, ощущаю себя человеком земли...» // Экспресс К. – 2002. – 23 октября. – С. 5

Акчулаков М. Ак сук, кара сук... И сурок: [интервью с поэтом Д. Накиповым] // Экспресс К. – 2004. – 8 января. – С. 5

Толысбаева Ж. Книга поэзии Д. Накипова «Песня моллюска» // Аманат. – 2004. – №4. – С. 209 – 220

Галкина Г. Где эта гавань добра?: [беседа с поэтом Д. Накиповым] // Новое поколение. – 2004. – 10 декабря. – С. 12

Джилкибаев Б. Дюсенбек Накипов. Вестник времени Ре: [презентация книги поэм «Время Ре»] // Nomad – Kazakhstan. – 2009. – №4. – С. 40 – 45

Каирбеков Б. О книге поэм Д. Накипова «Время Ре» // Известия-Казахстан. – 2009. – 13 мая. – С. 1, 4

Пролыгин А. «Вечер века» Д. Накипова: [поэту, прозаику, драматургу Д. Накипову – 65 лет] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 11 июня. – С. 8

Дюсенбек Накипов, поэт и гражданин: [беседа с поэтом, писателем, балетмейстером, общественным деятелем Д. Накиповым] / Беседу вел Б. Шарипов // Новое время. – 2011. – 16 июня. – С. 5

Ляховская В. «Ер-Тостик» в танцевальном варианте: [в Алматинском хореографическом училище им. Селезнева прошла премьера первого казахского детского балета] // Известия-Казахстан. – 2011. – 23 декабря. – С. 10

Тажикенова У. О романе Д. Накипова «Тень ветра» // Книголюб. – 2012. – №4. – С. 39 – 40

Ахматова З. Дюсенбек Накипов: у меня есть совесть – я поэт!: [о поэте Д. Накипове] // Время. – 2012. – 30 июня. – С. 5

Жаксылыков А. Ж. Гипертекст Дюсебека Накипова: [о творчестве писателя Д. Накипова] / А. Ж. Жаксылыков, А. Ж. Жапарова // Вестник КазНУ. Сер. Филологическая. – 2014. – №6. – С. 47 – 53

3 июля

Семенченко Кузьма Александрович
120 лет (1896-1965) со дня рождения

Герой Советского Союза (первый в Казахстане в годы Великой Отечественной войны), участник 1-ой мировой войны, гражданской войны, Великой Отечественной войны, генерал-майор танковых войск. Родился в с. Мартыновка Черниговской области в Украине. В 1909 г. семья Семенченко переехала в с. Успенка Павлодарской области. В 1915-1920 гг. – участник Первой мировой и гражданской войн. В 1940 г. окончил курсы при Военной академии механизированных войск.

На фронте Великой Отечественной войны с 1941 г. Командир 19-й танковой дивизии (22-й механизированный корпус, 5-я армия, Юго-Западный фронт) генерал-майор танковых войск К. А. Семенченко, совершая марш по Владимирско-Волынскому шоссе в районе сел Войница и Александрия (Волынская область), с ходу вступил в бой с превосходящими

силами противника. 2 июля 1941 г. обеспечил выход частей дивизии из окружения. За героизм и мужество, проявленное в боях с врагом в начале войны, 22 июля 1941 г. Указом Президиум Верховного Совета СССР генерал-майору бронетанковых войск А. К. Семенченко присвоено звание Героя Советского Союза.

В 1945 г. окончил Военную академию Генштаба. С 1947 г. – генерал-майор в запасе. Жил и работал в г. Тбилиси. Награжден двумя орденами Ленина, орденами Красного Знамени, Отечественной войны I степени, медалями. Его именем названа улица в г. Павлодаре. На аллее Героев в г. Павлодаре установлена стела с барельефом. В селе Успенка установлена мемориальная доска.

Литература:

Семенченко Кузьма Александрович // Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь. В 2-х т. / Пред. ред. коллегии И. Н. Шкадов. – М., 1988. – Т. 2. – С. 438

Семенченко Кузьма Александрович // Герои Советского Союза – казахстанцы: Сборник документов и материалов. В 2-х кн. / Сост. П. С. Белан, Н. П. Калита. – Алма-Ата, 1968. – Кн. 2-я. – С. 219 – 220

Семенченко Кузьма Александрович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 535

Шевченко В. Танковых войск генерал // Победившие смерть / Сост.: Г. Беккер, В. Шевченко. – Павлодар, 1967. – С. 93 – 141

Семенченко Кузьма Александрович // Звезды нашей Победы. 1941-1945: Герои Советского Союза и кавалеры ордена Славы трех степеней – павлодарцы / Управление культуры Павлодарской области; областная библиотека им. С. Торайгырова: (Библиографический указатель). – Павлодар, 2010. – С. 108 – 110

Ташимова А. Заговоренный генерал: [о Герое Советского Союза К. А. Семенченко] // Версия. – 2009. – 4 мая. – С. 4

Дауенов Е. О первом казахстанском Герое Советского Союза: [о Семенченко Кузьме Александровиче] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 2 августа. – С. 4

5 июля

**Школа национального
возрождения им. К. Б. Даржумана
20 лет (1996) со дня открытия**

Школа национального возрождения им. К. Б. Даржумана – учебное заведение дополнительного образования. Располагается в областном Доме дружбы. Открыта Решением акима г. Павлодара от 5 июля 1996 г. Объединила воскресные школы национально-культурных центров: армянскую, еврейскую, ингушскую, корейскую, немецкую, польскую, татаро-башкирскую, украинскую, чувашскую. Школа создала благоприятные условия для изучения и совершенствования знаний родного языка, способствовала возрождению национальных культур, расширению воспитательного воздействия традиций и обычаев разных народов на формирование нравственной личности. С 2012 г. школа носит имя видного общественного деятеля К. Б. Даржумана, внесшего вклад в становление и развитие Ассамблеи народа Казахстана Павлодарской области и школы.

Занятия ведутся по учебно-тематическому плану и расписанию. Преподавателей приглашают из ближнего и дальнего зарубежья. Более 500 детей посещают 14 национальных классов, казахский и русский культурологические центры. Для них созданы условия для изучения родного языка, истории, культуры, обычаев и традиций народов, населяющих Павлодарскую область. С ребятами занимаются 30 учителей и руководителей творческих студий. Дети разных национальностей общаются, совместно занимаются хореографией и музыкой, вместе устраивают концерты и учат казахский язык, культуру Казахстана. Здесь они проходят школу толерантности, уважения к традициям народов многонациональной Родины – Казахстана.

Педагоги школы используют развивающие технологии, выпускают творческие проекты, направленные на воспитание осознанного отношения к проблеме терпимости, уважительного отношения к этносам, умению общаться с людьми разных национальностей и вероисповеданий. Проведение уроков-концертов, уроков-экскурсий, публичных выступлений в музеях и библиотеках, конкурсов художественного чтения на государственном и родном языках, участие в Сатпаевских чтениях, международных научно-практических конференциях, посвященных тюркским языкам, Дням славянской письменности и культуры, стали показателем развития интереса учащихся к изучению культурного наследия.

Ученики Школы национального возрождения участвуют в научных конференциях и проводят настоящие научные исследования по темам:

«История национального костюма», «Роль влияния греческого языка на развитие других языков», «История переселения болгар в Казахстан», «Что такое толерантность?», «Этнокультурная вариация происхождения слова «белорус» и др.

Литература:

Малая (региональная) Ассамблея народов Казахстана Павлодарской области // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 390 – 395

Стинский А. По законам дружбы: [о школе национального возрождения в Павлодаре] // Звезда Прииртышья. – 2001. – 6 марта. – С. 2

Виноградова Л. Школа дружбы: [о школе национального возрождения «Дружба»] // Вестник. – 2001. – 12 сентября. – С. 3

Волкова И. «Созвездие – 2002»: [в Павлодаре состоялся творческий отчет учащихся школы национального возрождения] // Звезда Прииртышья. – 2002. – 18 июня. – С. 7

Бакытова А. Павлодарское «Содружество»: [в Славянском центре прошел очередной фестиваль школы национального возрождения] // Звезда Прииртышья. – 2004. – 25 мая. – С. 1

Касымова Э. Я, ты, он, она – вместе...: [о школе национального возрождения] // Новая газета. – 2005. – 31 марта. – С. 3

Лисовская И. На шестнадцати языках: [о школе национального возрождения] // Звезда Прииртышья. – 2005. – 20 сентября. – С. 5

Грищенко Е. О Родине – в стихах: [конкурс художественного чтения прошел в школе национального возрождения] // Звезда Прииртышья. – 2005. – 1 декабря. – С. 3

Ахметова К. Научить детей жить вместе: [о творческой деятельности школы национального возрождения г. Павлодар] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 30 мая. – С. 8

Необычная школа: [школа национального возрождения г. Павлодар] // Новое время. – 2006. – 27 апреля. – С. 6.

Вервекин А. Всего десять, а уже!: (В десятый раз школа национального возрождения открыла свои двери новому учебному году) // Звезда Прииртышья. – 2006. – 21 сентября. – С. 4

Поездка в Баянаул: [школа национального возрождения приняла участие в VIII республиканском фестивале языков] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 10 октября. – С. 8

Достық – Дружба: «Научить детей жить вместе»: (Школе национального возрождения – 10 лет) // Звезда Прииртышья. – 2006. – 9 декабря. – Спецвыпуск

Достық – дружба. Спецвыпуск: [подборка материалов о Доме дружбы, национально-культурных центрах, школе национального возрождения] // Звезда Прииртышья. – 2008. – 27 ноября. – С. 8 – 9

Горбунов С. Родная речь и дружба здесь царят: [павлодарская школа национального возрождения отметила 15-летие со дня образования] // Казахстанская правда. – 2011. – 11 октября. – С. 1

Кисенко М. Одна страна – одна судьба: [в Доме Дружбы состоялась торжественная линейка школы национального возрождения им. К. Б. Даржумана] // Звезда Прииртышья. – 2013. – 17 сентября. – С. 4

Горбунов С. Знать свои корни: [о Школе национального возрождения в Павлодаре] // Казахстанская правда. – 2014. – 18 апреля. – С. 19

Горбунов С. Говорим на языке дружбы: (Есть школа, где учат дружить, знать свои истоки и любить Родину – Казахстан) // Казахстанская правда. – 2014. – 8 ноября. – С. 4

Вервекин А. Хотят все знать: [о работе школы национального возрождения в Павлодаре] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 14 марта. – С. 12

15 июля

Кеменгеров Кошмухамед

120 лет (1896-1937) со дня рождения

Писатель, драматург, филолог, историк, журналист, общественный деятель. Был репрессирован и расстрелян в ноябре 1937 г. Родился на территории нынешнего Баянаульского района Павлодарской области. В 1910 г. его отец Дуйсебай-кажы вместе с семьей переехал в Омскую область. Отец будущего писателя был грамотным человеком, стремился, чтобы его дети получили хорошее образование. К. Кеменгеров учился в Омской приходской школе, потом окончил два класса ветеринарно-фельдшерской школы. В 1913 г. он поступил в Омское сельскохозяйственное училище. После окончания училища в 1919 г. поступил в Омский политехнический институт. В 1920 г. был зачислен на зооветеринарный факультет сельскохозяйственного института.

В 1915 г. К. Кеменгеров печатается в журнале «Айкап» с подборкой стихотворных произведений: собственные стихи, переводы русских поэтов. Среди них и перевод на казахский язык стихотворения А. Пушкина

«Пророк». Филологи отмечают бережное отношение к оригиналу и близость к размеру пушкинского стиха.

Проучившись четыре курса в Западно-Сибирском медицинском институте (преобразованном из сельхозинститута), он едет в г. Ташкент, становится аспирантом медицинского факультета Среднеазиатского университета, читает лекции по казахскому языку и литературе в университете и на рабфаке, слушателям военного училища. Пишет публицистику, пьесы, статьи в газеты. Участвует в работе литературного кружка «Алка», в 1924 г. редактирует научно-познавательный журнал «Сана» в г. Ташкенте, принимает участие в издании газеты «Ак жол».

В 1926 г. открылся республиканский казахский национальный театр постановкой его пьесы «Алтын сакина» («Золотое кольцо»).

Под его редакцией в 1925 г. в г. Москве вышел первый русско-казахский словарь. В этом же году вышла книга «Бывшие угнетенные народы», годом ранее – большой труд «Из истории казахов», в 1928-1929 гг. – две книги «Учебное пособие для европейцев».

Первый арест был в 1930 г., подверглись преследованиям видные казахские литераторы, бывшие члены партии «Алаш», в их числе и К. Кеменгеров. В 1935 г. его освободили. Он возвращается в Омскую область, начинает работать в Щербакульском райотделе здравоохранения инструктором.

7 августа 1937 г. – вновь арест. На допросах ему снова задают вопросы по прошлому делу, требуют признать участие в контрреволюционной деятельности.

Из 82-х проходивших по делу 64 человека были расстреляны, в их числе и К. Кеменгеров.

В павлодарском музее литературы и искусства им. Бухар жырау хранится копия справки Военного трибунала Сибирского военного округа, г. Новосибирск, 17 августа 1957 г.: «Дело прекращено за отсутствием состава преступления... К. Кеменгеров реабилитирован посмертно...».

Его именем названы школа в Баянауле и улица в г. Астане.

Литература:

Кеменгеров Кошмухамбет Дуйсебаевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 330

Кеменгеров Кошмухамбет (Кошке) Дуйсебайулы // Литература Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 275 – 276

Григорьева О. Н. Золотой песок бытия: Очерки, статьи. – Павлодар: ЭКО, 2006. – 240 с.

Муканова Г. Через призму просвещения: [учеба в Омске ряда известных общественных деятелей Казахстана, в т. ч. М. Жумабаева, С. Сейфуллина, К. Кеменгерова и др.] // Нива. – 2001. – №11. – С. 154 – 155

Бескемпирова А. «Самых лучших и непримиримых»: (О трагической судьбе К. Кеменгерова рассказывают протоколы допросов омской тюрьмы) / А. Бескемпирова, О. Григорьева // Звезда Прииртышья. – 2003. – 8 ноября. – С. 6

Нурбаев К. Ж. Из истории становления казахской государственности в Прииртышье в 1917-1919 годах // Вестник ПГУ. Серия гуманитарных наук. – 2004. – №2. – С. 39 – 51

Нурбаев К. Новые перемены на пути к национальной идее: [интеллигенция края в 1917-1919 годах] // Звезда Прииртышья. – 2004. – 16 ноября. – С. 6

Бакытова А. Памяти Кеменгерова: [в ПГУ им. С. Торайгырова состоялась научно-практическая конференция, посвященная 110-летию уроженца Баянаульского района К. Кеменгерова] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 24 июня. – С. 4

Горбунов С. Возвращая прошлое потомкам: [о книге О. Григорьевой «Золотой песок бытия»] // Казахстанская правда. – 2006. – 7 октября. – С. 5

Калиева Ж. А. Роль и движение интеллигенции Павлодарского уезда в движении Алаш // Өлкетану-Краеведение. – 2007. – №4. – С. 65 – 72

Калиева Ж. Свобода – прежде всего: (Интеллигенция Павлодарского уезда – в движении Алаш) // Звезда Прииртышья. – 2008. – 12 февраля. – С. 8

Утюбаев Е. Ш. Деятельность партии «Алаш» в Павлодарской области / Е. Ш. Утюбаев, М. Т. Ахмедьянова // Қазақстан педагогикалық хабаршысы = Педагогический вестник Казахстана: Сборник материалов международной научно-практической конференции «Наследие Машхур Жусупа: учение и воспитание». - Павлодар, 2009. – С. 147 – 152

Ларионов Д. Опаленный беспощадной эпохой: [о Кошмухамеде Кеменгерове] // Регион.kz. – 2013. – 1 марта. – С. 9

15 июля

Хазыров Бикбулат Манняпович

90 лет (1926) со дня рождения

Историк-краевед, писатель, участник Великой Отечественной войны. Родился в Вагайском районе Тюменской области Российской Федерации. Окончил Алматинское пограничное училище, Орджоникидзевское командное училище, Павлодарский зооветеринарный техникум и курсы при ВПШ ЦК КПСС. Призван в армию в феврале 1944 г. Участник боевых действий с Японией и националистическими формированиями в Прибалтике. До 1949 г. служил в армии, офицер-пограничник. С 1949 г. живет в г. Павлодаре. 1950-1956 гг. – работал заведующим отделом Павлодарского горкома комсомола, заведующим отделом обкома комсомола, инструктором обкома партии. 1958-1986 гг. – секретарь, заведующий организационно-инструкторским отделом Павлодарского облисполкома. Уйдя на пенсию, занялся публицистикой. Публикуется в газетах, журналах, коллективных изданиях. Написал книги: «Они защитили Ленинград», «Трудными дорогами войны», «Чтобы помнили», «Горький след жестокого времени», «Жить в согласии», «Ак мечеть», «Черный тюльпан», «В жизни всякое бывает...», «Путь достойный почитания», «Неразделимы судьбы Отчизны и ее сыновей и дочерей». Один из авторов трехтомной книги памяти Павлодарской области «Боздактар». В 2015 г. к 70-летию Великой Победы вышла книга «Неразделимы судьбы Отчизны и ее сыновей и дочерей». Награжден орденом Отечественной войны II степени, «Знаком Почета», более двадцатью медалями. Является лауреатом гранта акима Павлодарской области, премий акима г. Павлодара, присуждаемой представителям творческой интеллигенции, Союза журналистов РК и трижды – областного филиала. Награждался Почетными грамотами акима Павлодарской области.

Литература:

Хазыров Б. М. Они защитили Ленинград. – Павлодар, 1991. – 43 с.: ил.

Хазыров Б. М. Трудными дорогами войны: документальные очерки. – Павлодар, 1994. – 114 с.

Хазыров Б. М. Горький след жестокого времени: документальное повествование. – Павлодар: ЭКО, 1998. – 224 с.: ил.

Хазыров Б. М. Жить в согласии. – Павлодар: ЭКО, 2001. – 256 с.: ил.

Хазыров Б. М. Чтобы помнили. – Павлодар: ЭКО, 2004. – 216 с.

Хазыров Б. М. «Черный тюльпан»: Книга памяти о воинах-павлодарцах, погибших в афганской войне. – Павлодар: ЭКО, 2006. – 354 с.

Хазыров Б. Жизнь прожить – не поле перейти. – Павлодар: ЭКО, 2008. – 132 с.

Хазыров Б. М. След на земле: очерки и рассказы. – Павлодар: ЭКО, 2008. – 306 с.

Хазыров Б. М. Жизнь прожить... – Павлодар: ЭКО, 2011. – 252 с.

Хазыров Б. М. Люди несгибаемой воли. – Павлодар: Типография Сытина, 2012. – 212 с.

Хазыров Б. Мои встречи с Бауржаном Момышулы // Звезда Прииртышья. – 2011. – 3 марта. – С. 14

Хазыров Б. Держа ответ перед предками: [о павлодарском поисковом отряде «Майдан жолы»] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 14 июня. – С. 4

Хазыров Б. Анонимщик: [рассказ] // Регион.kz. – 2011. – 14 июля. – С. 5

Хазыров Б. Люди несгибаемой воли: Эссе // Найзатас. – 2012. – №2. – С. 79 – 112

Горбунов С. Знают, помнят потомки: [два десятилетия посвятил ветеран Б. Хазыров поискам архивных материалов о 314-й стрелковой дивизии] // Казахстанская правда. – 2012. – 20 апреля. – С. 27

Хазыров Б. Памятник печали и скорби: [о голоде в Казахстане в 1932-33 гг.] // Звезда Прииртышья. – 2012. – 7 июня. – С. 18

Хазыров Б. Умение быть человеком: [воспоминания об отце] // Звезда Прииртышья. – 2014. – 29 мая. – С. 8

Хазыров Бикбулат // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 607

Хазыров Бикбулат Манняпович // Кто есть кто в Павлодарской области. Книга первая. – Павлодар, 2006. – С. 544

Николаева О. Труд как потребность жизни: [к 85-летию Б. М. Хазырова] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 14 июля. – С. 8

Вервекин А. ...И каждый третий был павлодарцем: [о новой книге Б. Хазырова «Люди несгибаемой воли»] // Звезда Прииртышья. – 2012. – 10 мая. – С. 4

Горбунов С. Правдивые строки минувшей войны: [павлодарский историк Б. М. Хазыров написал новую книгу о ВОв «Неразделимы судьбы Отчизны и ее сыновей и дочерей»] // Казахстанская правда. – 2015. – 6 мая. – С. 6

Дмитриев Ю. Верен фронтовой теме: [о новой книге Б. М. Хазырова «Неразделимы судьбы Отчизны и ее сыновей и дочерей»] // Звезда Прииртышья. – 2015. – 14 мая. – С. 20

13 сентября

Оноприенко Павел Ильич
80 лет (1936-2010) со дня рождения

Почетный журналист Казахстана, краевед, почетный гражданин г. Экибастуза. Родился и учился в Украине. Вся его трудовая биография связана с Казахстаном. Он работал в Лебяжинской, Железинской, Павлодарской районных газетах, в газете «Целиноградская правда», около 20 лет в «Звезде Прииртышья». П. И. Оноприенко стал собкором «Звезды Прииртышья» в г. Экибастузе в годы бурного развития крупнейшего в СССР Экибастузского топливно-энергетического комплекса – знаменитого на всю страну ЭТЭК. В бурном взлёте г. Экибастуза тех лет есть доля труда П. И. Оноприенко, помогавшего своими материалами поднимать и решать многочисленные проблемы ЭТЭК. Его материалы всегда были актуальны и злободневны. Он стоял у истоков создания Экибастузской городской газеты «Заветы Ильича» (ныне «Голос Экибастуза»), был ее главным редактором более 10-ти лет, сделав авторитетной, уважаемой и любимой экибастузцами. Он был неутомимым краеведом, участвовал в археологических экспедициях, написал десятки очерков и статей по археологии, истории и этнографии Экибастузского региона. В 2010 г. ему было присвоено звание почётного гражданина г. Экибастуза.

Литература:

Оноприенко П. Экибастузу – 100 лет: [новые версии истории города] // Звезда Прииртышья. – 1999. – 25 марта. – С. 3

Оноприенко П. И назвали его – Екібастуз: (из истории нашего края) // Голос Экибастуза. – 2007. – 7 марта. – С. 6

Оноприенко П. Быть первым всегда трудно: (к 50-летию города) // Голос Экибастуза. – 2007. – 19 апреля. – С. 6

Оноприенко П. Кто дал имя городу?: [история происхождения названия г. Экибастуз] // Голос Экибастуза. – 2007. – 24 мая. – С. 8

Оноприенко П. Сколько лет Экибастузу? // Голос Экибастуза. – 2007. – 24 мая. – С. 8

Оноприенко П. Древности: их надо сохранить для потомков // Голос Экибастуза. – 2007. – 13 декабря. – С. 10

Оноприенко П. Просветитель, философ, поэт: (К 150-летию со дня рождения Машхур Жусупа Копеева) // Голос Экибастуза. – 2008. – 7 августа. – С. 6

Оноприенко П. И казан для большого тоя...: новые находки краеведов // Голос Экибастуза. – 2008. – 14 августа. – С. 9

Оноприенко П. Будут новые находки // Голос Экибастуза. – 2009. – 14 мая. – С. 8

Оноприенко П. Древние рудокопы Бозшаколя: (наше культурное наследие) // Голос Экибастуза. – 2009. – 25 июня. – С. 11

Газетчик: [журналисту П. И. Оноприенко исполняется 70 лет] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 14 сентября. – С. 6

Ершова М. Новые Почетные: [присвоены звания Почетного гражданина г. Экибастуз] // Голос Экибастуза. – 2010. – 10 июня. – С. 1

Тимошенко И. Павел Оноприенко: «Толковый газетчик лица не потеряет»: [интервью с журналистом] // Голос Экибастуза. – 2010. – 24 июня. – С. 6

Слова прощания: [памяти П. И. Оноприенко, ветерана казахстанской журналистики] // Звезда Прииртышья. – 2010. – 5 октября. – С. 3

21 сентября

Центральная мечеть Машхур Жусупа
15 лет (2001) со дня открытия

Главной мечети области было присвоено имя Машхур Жусупа Копеева – известного поэта, писателя, просветителя, философа, собирателя фольклора. Это округлое пирамидальное здание – единственное архитектурное сооружение подобной формы в Казахстане. Алматинский архитектор Т. С. Абдилда сумел воплотить в этом уникальном сооружении благородные замыслы: создан Дом служения Аллаху, храм просвещения, истории, место благородных деяний. Мечеть самобытна единственным из существующих в Казахстане основным куполом, сконструированным в виде шанырака юрты. Его высота вместе с полумесяцем – 54 м. Четыре минарета, высота каждого из которых 63 м, легко взметнулись ввысь. Размеры здания по периметру: 48х48 м. Изящность архитектурного воплощения, теплота и притягательность изумрудно-зелёной окраски сооружения в сочетании с золотисто-жёлтой панорамой фасадной части классического стиля, придают архитектурному облику мечети величественность. Общая площадь всех помещений – 7240 кв. м. Имеются два зала для молитв: мужской зал способен вместить до 1500 человек, женский – до 300 человек. На первом этаже расположены музей исламской культуры, библиотека, зал бракосочетаний, столовая на 400 мест, комнаты для омовения, классные комнаты, а также медресе, расположенное непосредственно в мечети.

В день торжественного открытия в г. Павлодаре мечети Машхур Жусупа вышел в свет сборник документов «Из истории ислама в Павлодарском Прииртышье. 1919-1999», изданный на казахском и русском языках Попечительским советом по строительству мечети Машхур Жусупа и

департаментом архивов области. Издание сборника было посвящено 10-летию Независимости Республики Казахстан.

Литература:

Мечеть им. Машхур Жусупа // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 405

Мечеть им. Машхур Жусупа // Павлодар облысының хронографы. 1938-2008. = Хронограф Павлодарской области. 1938-2008 / Гл. ред. К. А. Нурпеисов. – Павлодар: ЭКО, 2008. – 544 с.: ил.

Из истории ислама в Павлодарском Прииртышье 1919-1999: сборник документов / Попечительский совет по строительству мечети им. Машхур-Жусупа; Департамент архивов Павлодарской области; сост.: В. Д. Болтина, Л. В. Шевелева; конс-т: Жумабай кажы Камысбайулы, гл. имам мечети Павлодарской области. – Павлодар: ЭКО, 2001. – 492 с.

Касенова А. Уникальной мечети – десять лет!: [центральной мечети Машхура Жусипа – 10 лет] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 22 октября. – С. 1

Вервекин А. Обновление святыни: (В Павлодаре продолжается реконструкция мечети М. Жусипа) // Звезда Прииртышья. – 2014. – 30 октября. – С. 14

Сагитова А. Будет еще краше: (После ремонта открылся молитвенный зал Центральной мечети Машхура Жусипа в Павлодаре) // Звезда Прииртышья. – 2014. – 16 декабря. – С. 8

30 сентября

Эмблема Павлодарской области
5 лет (2011) со дня утверждения

На XXVII сессии областного маслихата был утверждён логотип (эмблема) Павлодарской области. Депутаты утвердили в качестве логотипа области проект Касымхана Жапанова, признанный лучшим в конкурсе

на создание логотипа, в котором приняли участие многие павлодарские художники, дизайнеры, сотрудники рекламных агентств, школьники. В центре «герба» области, предложенного К. Жапановым, изображены Баянаульские горы, главная достопримечательность края. Над горами восходит солнце – символ изобилия и богатства. На переднем плане – древнее изображение архара. Надпись «Павлодар облысы» стилизована под тюркские руны. В изображении содержится глубокий смысл – здесь и тысячелетняя история региона, и его уникальная природа. Логотип для области разработан впервые. В логотипе заключено следующее: горы Баянаула и архар, символ силы, мощи, богатства, успеха и обеспеченности, олицетворяют возвышенные помыслы, стремление людей к новым достижениям, у Павлодарской области есть социально-экономические успехи, жители области стремятся к вершинам развития. Прослеживается преемственность от древних евразийских культур через тюркскую культуру к современному процветающему Казахстану: изображения в виде наскального древнего рисунка с Олентинских писаниц, берущих корни с древних евразийских изображений, выполненных 10-5 тысяч лет до н. э.

Литература:

Эмблема Павлодарской области // Павлодар облысы: жаңа тарих беттері 1991-2012. – Павлодарская область: страницы новейшей истории. – Павлодар, 2012. – С. 523

Егорова Г. Визитная карточка области // Звезда Прииртышья. – 2011. – 1 октября. – С. 2

1 октября

Капесов Жар Нурмуканулы
70 лет (1946) со дня рождения

Педагог-балетмейстер, заслуженный деятель искусств Казахстана, член Союза театральных деятелей РК, отличник народного просвещения Казахстана. Родился в г. Павлодаре. В 1966 г. окончил отделение классического танца Алма-Атинского хореографического училища. В 1971 г. – Московский Государственный институт театрального искусства им. А. В. Луначарского. В 1970-1975 гг., после окончания института, работал педагогом-балетмейстером в Казахском Государственном академическом театре оперы и балета им. Абая и балетмейстером-постановщиком в Государственном ансамбле песни и танца. Занимался педагогической деятель-

ностью в Алма-Атинском хореографическом училище. С 1980 г. – доцент, заведующий кафедрой, декан в Алма-Атинском институте театра и кино (ныне Казахская академия национального искусства). В 1985 г. был членом постановочной группы сюиты «Дружба народов» на XII Всемирном фестивале молодежи и студентов в Москве. Создал вокально-хореографические ансамбли: «Сары-Арка», «Ой жайлау», «Арман». Осуществил постановки танцев в спектаклях Тургайского, Павлодарского, Кызыл-Ординского, Алматинского, Жезказганского и Омского музыкально-драматических театров. Среди них: «Айман-Шолпан», «Алдар Косе», «Кыз Жибек», «Ревизор», «Ерте-ерте-ертеде» и др.

Литература:

Капесов Жар Нурымханович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 317

Капесов Жар Нурмуканулы // Культура Казахстана: Энциклопедический справочник. – Алматы, 2010. – С. 313

10 октября

Калиев Ануар Калиулы

85 лет (1931-1991) со дня рождения

Режиссер, актер, драматург. Родился в г. Павлодаре. В 1964 г. окончил Московский университет искусств им. Н. К. Крупской. В 1947 г. – артист Павлодарского объединенного казахско-русского драматического театра. В 1950-1959 гг. – артист театра им. Ж. Шанина (г. Шымкент). В 1960-е гг. – учреждения культуры и искусства Павлодарской области. В 1965-1970 гг. – ведущий режиссер Павлодарского областного телевидения. Режиссер крупных телепередач «Майра», «Сырласу». Телепередачи были интересны по форме и режиссерскому решению. В 1970-1987 гг. – главный художественный руководитель областной филармонии им. И. Байзакова. 1988-1989 гг. – председатель Павлодарского областного отделения музыкального общества РК. Им созданы ансамбли «Голубой Жасыбай», «Огни Иртыша» («Ертис отары»), «Фестиваль», детская филармония «Пионерия», казахско-музыкальный лекторий. Написал около 14 пьес, инсценировок, скетчей, которые вошли в репертуар народных театров республики. Среди них: «Мен кинали» («Я виноват»), («Ты не один», 1969 г.), «Мунира» (1969 г.), «Оянганар» (1971 г.) и др. Перевел на русский язык пьесу З. Акишева «Жаяу Муса» совместно с павлодарским краеведом, поэтом, писателем Дм. При-

ймаком. Перевел на казахский язык рассказ сирийского писателя Мовахи Аль-Хаями «Коробка спичек».

Награжден медалями и знаками.

Литература:

Калиев Ануар Калиулы // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 313

15 октября

Сулейменов Аргын Арынович

100 лет (1916-1998) со дня рождения

Заслуженный врач КазССР, доктор медицинских наук (1966 г.), профессор (1967 г.), почетный академик АМН РК, отличник здравоохранения КазССР. Родился в Майском районе Павлодарской области. В 1940 г. окончил Алма-Атинский Государственный медицинский институт. В военные годы работал врачом в Баянаульском районе. 1939-73 гг. – ассистент, доцент, заведующий кафедрой факультетской хирургии и проректор по учебной части в АГМИ. С 1973 г. – директор НИИ онкологии и радиологии. Им опубликованы 244 научной работы и 4 монографии. А. А. Сулейменов неоднократно представлял онкологов на международных конференциях и симпозиумах, являлся членом президиума Всесоюзного общества онкологов, председателем Республиканского общества онкологов Казахстана, член редколлегии журнала «Вопросы онкологии». Награжден Почетными грамотами Верховного Совета КазССР, 5-тью медалями, знаком «Отличник здравоохранения».

Литература:

Сулейменов Аргын Арынович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 558

23 октября

Город Аксу

55 лет (1961) со дня
преобразования в город

Город Аксу (до 4 мая 1993 г. Ермак) находится в Павлодарской области в 40 км к югу от г. Павлодара на левом берегу р. Иртыш. Территория города

и его сельского региона граничит с Актогайским районом на севере, с Баянаульским, Майским, Лебяжинским – на юге, с Павлодарским – на западе, с сельской зоной г. Экибастуза – на востоке.

История города неразрывно связана с открытием залежей каменного угля в районе озера Экибастуз. В конце XIX в. Казахстан как часть Российской империи все больше втягивался в экономику капиталистического развития. К этому времени открытие месторождения угля К. Пшенбаевым, а затем разведка ученых, инженеров и геологов, приглашенных павлодарским купцом-миллионером А. И. Деровым в конце 90-х годов XIX в. привели к тому, что было решено начать добычу угля шахтным способом. Развитие парохозяйства на р. Иртыш и р. Обь, пуск железной дороги в 1886 г. от г. Челябинска до г. Омска поставили задачу – уголь Экибастуза необходимо вывозить к р. Иртыш. А. И. Деров принял решение о создании акционерного общества по добыче экибастузского угля, которое впоследствии получило название «Воскресенское».

Стояла важная задача – определить место для пристани на левом берегу р. Иртыш. Оно было выбрано в урочище Кызыл Шырпы, между 5-м и 6-м аулами Аксуйской волости. В апреле 1899 г. началось строительство железной дороги от р. Иртыш к Экибастузу. Дорога, как и общество, стала называться Воскресенской.

В октябре 1899 г. железная дорога была построена и подведена к пристани, названной, как общество и дорога, тоже Воскресенской. Протяженность дороги составила свыше 110 км. Земли для Воскресенской пристани арендовали у Сибирского казачьего войска на 99 лет, она стала занимать площадь в 7,4 кв. км и протянулась вдоль Иртыша на 1,5 км, была доступной для причала барж и пароходов. На пристани Воскресенской выстроили жилые дома для служащих, бараки для рабочих, вокзал, паровозное депо, магазин, склады, баню с прачечной, мастерские, лесопилку, мельницу.

В течение 1900-1903 гг. по дороге было вывезено и перегружено в баржи через пристань до 1,5 млн. пудов угля в год.

В 1903 г. общество обанкротилось, пристань и железная дорога пришли в упадок. В это время рядом с пристанью возле казахского аула №5, в урочище Кызыл Шырпы, появилось новое поселение из глинобитных домиков, где жила казахская беднота, работавшая на пристани и железной дороге. После переселения крестьян, с 1906 г. население этого поселка постепенно увеличивалось. Поселение, названное «Глинкой», к 1911 г. достигло 1000 чел. В 1912-1913 гг. по Указу губернатора и при давлении местного казачества посёлку и пристани дали название Ермак. В июне 1914 г. учреждено новое «Киргизское горнопромышленное общество» по добыче экибастуз-

ского угля и вновь открыта железная дорога. Оживилась работа на пристани, посёлок Ермак вырос в крупное село.

После 1920 г. в Ермаке был создан ревком, затем поселковый Совет. В 1928 г. в Ермаке был организован колхоз «Путь Ленина». До 1928 г. Ермак был центром волости Павлодарского уезда. Согласно переписи 1920 г. в поселке проживало 1289 чел., а в 1924 г. – 2433 чел.

В связи с ликвидацией волостей и уездов в 1928 г. был образован Павлодарский округ, Ермак вошёл в состав Павлодарского (тогда Коряковского) района как обычное село с сельским Советом. После ликвидации округа село с 1930-1938 гг. входило в состав Павлодарского района.

14 февраля 1938 г. Постановлением Президиума Казахского ЦИКа за счёт разукрупнения Павлодарского и Бескарагайского районов был образован Кагановический район с центром в селе Ермак, в 1957 г. район был переименован в Ермаковский.

В связи с началом строительства нового города и первых крупных объектов чёрной металлургии и энергетики село Ермак, по Указу Президиума Верховного Совета КазССР от 23.10.1961 г. было преобразовано в город областного подчинения. В 1992 г. Ермаковский район переименован в Аксуский. 4 мая 1993 г. Постановлением Президиума Верховного Совета РК г. Ермак был переименован в г. Аксу.

В 1997 г. территория упраздненного Аксуского района включена в границы г. Аксу как сельская зона – сельские округа и поселок Калкаман переданы в административное подчинение г. Аксу.

Литература:

Ақсудың ақ жолы. – Павлодар: Амина, 2006. – 256 с.

Ермак // Казахская ССР: Краткая энциклопедия в 4-х т. / Гл. ред. Р. Н. Нургалиев. – Алма-Ата, 1988. – Т. 2. – С. 181

Аксу // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 110

Жамалитдинова С. С днем рождения, любимый город!: [к 45-летию Аксу] // Ақжол – Новый путь. – 2006. – 21 сентября. – С. 7, 8

Важен вклад каждого: [беседа с акимом г. Аксу о достижениях города к своему 50-летнему юбилею] / Беседовала Г. Егорова // Звезда Прииртышья. – 2011. – 14 июля. – С. 4

Болтина В. Строкой архивного документа: (К 50-летию города Аксу) // Звезда Прииртышья. – 2011. – 12 июля. – С. 4

Бугаев В. Праздник в честь юбилея: [Аксу – 50 лет] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 19 июля. – С. 1

Горбунов С. Город, возвращенный Иртышом: [о городе Аксу Павлодарской области] // Казахстанская правда. – 2011. – 25 ноября. – С. 32

Сагитова А. У Аксу хороший потенциал: [беседа с акимом г. Аксу Б. Ж. Бакауовым] // Звезда Прииртышья. – 2012. – 1 ноября. – С. 4

Бакауова Б. Аксу – город с будущим // Звезда Прииртышья. – 2013. – 8 января. – С. 6

25 октября

Жузбасов Кайролла Тусупович
75 лет (1941-1995) со дня рождения

Теоретик-музыковед, кандидат искусствоведения, член Союза композиторов КазССР (1982 г.). Родился в поселке Майкаин Баянаульского района Павлодарской области. В 1963 г. окончил Павлодарское музыкальное училище. В 1970 г. – Алма-Атинскую Государственную консерваторию им. Курмангазы. В 1970-1995 гг. работал старшим научным сотрудником института литературы и искусства им. О. Ауэзова НАН РК. Занимался разносторонней научной работой. Основные научные направления его работы – музыкально-теоретические и исторические проблемы традиционной казахской музыки; народные профессиональные певцы-композиторы; вопросы реставрации в области нотографии казахских народных песен и кюев, терме и толгау. К. Т. Жузбасовым были опубликованы около 100 статей в разных изданиях Казахстана.

Литература:

Жузбасов Кайролла Тусупович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 275

5 ноября

Фрезе Яков Яковлевич
100 лет (1916-1993) со дня рождения

Врач-отоларинголог, заслуженный врач КазССР, талантливый организатор, педагог, хирург-новатор, участник Великой Отечественной войны, почетный гражданин г. Павлодара.

Родился в Донецкой области в Украине. В 1940 г. окончил медицинский институт в г. Донецке. После окончания мединститута был призван в армию,

где и находился на воинской службе в должности полкового врача до мая 1942 г. С мая 1942 г. вся его врачебная деятельность прошла в Павлодарской области. По рекомендации облздравотдела он едет работать в казахский поселок Майск. Работал в должности главного врача. С 1955 г. работал в г. Павлодаре. Возглавил лоротделение областной больницы, положив тем самым начало Павлодарской школе отоларингологов.

В 1966 г., благодаря его личному авторитету, при открывшейся новой 2-ой городской больнице было развернуто лоротделение, где стали получать лечение взрослые и дети. В 3-х поликлиниках г. Павлодара и по одной в г. Экибастузе и г. Ермаке (ныне г. Аксу) были открыты лоркабинеты. На местной базе стали готовиться лор специалисты для Центральных районных больниц.

Я. Я. Фрезе первым в области проводил сложные операции на лорорганах. Огромная лечебная и профилактическая работа проведена была им в конце 50-х, начале 60-х годов во время эпидемии дифтерии. Дифтерия у детей в то время протекала в тяжелой форме. Детской реанимационной службы не было. Он вылетал в самые отдаленные участки области в любое время суток, в любую погоду. Благодаря его профессиональным качествам, были спасены многие тысячи жизней.

Я. Я. Фрезе – первый главный отоларинголог области и председатель областного общества отоларингологов, консультант и член аттестационной комиссии при облздравотделе. Выступал с докладами на конференциях и съездах, руководил обучением врачей через интернатуру и специализацию на местной базе.

Он подготовил более 50-ти высококвалифицированных специалистов, которые работают в различных уголках Павлодарской области и далеко за ее пределами. Среди них 19 врачей с высшей категорией, два профессора.

В 1975 г. в г. Павлодаре была открыта первая многопрофильная областная детская больница. Я. Я. Фрезе возглавил становление самостоятельной детской лорслужбы области. За 5 лет работы заведующим детским лоротделением он сформировал работоспособный коллектив, подготовил себе смену и в 1979 г. вышел на пенсию.

Оставаясь консультантом лоротделений, он возглавил самостоятельное подразделение в отоларингологии – сурдологическую службу области. Так, в г. Павлодаре, в детском саду №51 были открыты две сурдогруппы для детей до 7 лет. С 1991 г. школа-интернат по ул. Катаева, 83 была перепрофилирована в школу для детей со снижением слуха.

До конца своих дней Я. Я. Фрезе интересовался состоянием дел лоротделений и лоркабинетов области, жизнью своих учеников, был для многих духовным отцом.

Музеи Павлодарской области и медицинский музей в г. Алматы имеют «уголки», посвященные Я. Я. Фрезе. Его ученики и последователи достойно продолжают и развивают его дело.

Был награжден знаком «Отличник здравоохранения», медалью «За освоение целинных и залежных земель», «За трудовую доблесть», грамотой Верховного Совета КазССР. В 1966 г. ему было присвоено звание «Заслуженный врач КазССР». Награжден орденом Отечественной войны 2-ой степени, четырьмя медалями. В 1987 г. Я. Я. Фрезе было присвоено звание почетного гражданина г. Павлодара.

Литература:

Фрезе Яков Яковлевич // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 606

Фрезе Яков Яковлевич // Тереник М. С. Почетные граждане г. Павлодара / М. С. Тетеник, Э. Д. Соколкин. – Павлодар, 2003. – С. 24

Мутушев Т. М. Роль заслуженного врача Республики Фрезе Я. Я. в развитии здравоохранения области // Вестник ПГУ. – 2001. – №3. – С. 228 – 230

Болтина В. Золотые руки Якова Фрезе: [о заслуженном враче КазССР, почетном гражданине г. Павлодара] // Звезда Прииртышья. – 2013. – 4 апреля. – С. 17

11 ноября

Баймульдин Кажибек Камалович
70 лет (1946) со дня рождения

Художник, скульптор, член Союза художников Казахстана (1981 г.), член правления Союза художников Казахстана (1987 г.). Родился в г. Ермаке Павлодарской области (ныне г. Аксу). В 1973 г. окончил Алма-Атинское художественное училище им. Н. В. Гоголя. Его учителями были М. Г. Калимов, Б. П. Пак. С 1973 г. живет и работает в г. Павлодаре. В 1973-1976 гг. – главный художник рекламбюро г. Павлодара. 1976 г. – Павлодарская

областная организация союза художников РК. С 1995 г. – председатель Павлодарского областного союза художников.

Ранние произведения художника привлекают активным поиском гармонического единства мира – «Архитектор А. Цой» (1978 г.); «Дед и внук» (1979 г.); «Ожидание» (1980 г.); «Мелодия» (1981 г.). В 80-90-е гг. – зрелый мастер портрета и повествовательных композиций: «И. Байзаков» (1982 г.), «Вести 41» (1985 г.), «Кони» (1986 г.), «Девочка с кобызом» (1987 г.), «Абай» (1995 г.), «Звуки веков» (1996 г.), «Аблай-хан» (1996 г.). В творчестве художника встречаются народно-эпические традиции. Например, в пейзажах серии «Закарпатье» (1988 г.), «Радуга» (1995 г.), «Иртыш. Утро» (1995 г.), «Полдень» (1996 г.), «Баян-Аул» (1996 г.). К. К. Баймульдин является автором ряда монументальных произведений в г. Павлодаре и области: (памятник А. Маргулану в бывшем совхозе «Степной» Экибастузского района, мозаичное панно на фасаде ДК поселка Баянаул, панно в бассейне профилактория «Майкаинзолото», роспись «Казахстан» в ДК села им. Торайгырова, бюст Павла Васильева в г. Павлодаре, мозаичное панно на торговых рядах Манакбай-базара).

Литература:

Баймульдин Кажибек Камалович // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 157 – 158

Юбилей художника // Звезда Прииртышья. – 1996. – 12 ноября

Вас ждут творенья мастера: [о выставке работ К. Баймулдина, посвященной 50-летию художника] // Звезда Прииртышья. – 1996. – 24 декабря

Дубовая Е. Загадочный мир бытия: [о творчестве художника К. Баймулдина] // Звезда Прииртышья. – 1997. – 4 февраля

Жил-был художник один...: [Кажибек Баймулдин] // Звезда Прииртышья. – 1998. – 29 октября. – С. 16

Мозер И. Символы свободы: [о творчестве павлодарского художника К. Баймулдина] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 2 марта. – С. 20

Карандашова Т. Радость Кажыбека Баймулдина: [состоялось торжественное открытие выставки К. Баймулдина к 60-летнему юбилею художника] // Новое время. – 2006. – 7 декабря. – С. 5

Григорьева О. Н. Юбилейная палитра: [в областном художественном музее открылась персональная юбилейная выставка известного павлодарского художника К. Баймулдина] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 5 декабря. – С. 3

Карандашова Т. В ожидании Парижа: [о творчестве художника К. Баймулдина] // Новое время. – 2009. – 22 января. – С. 4

Карандашова Т. Астанинский пленэр: [в художественном музее открылась выставка пленэрных работ] // Новое время. – 2010. – 29 июля. – С. 5

Григорьева О. Н. Навстречу иртышскому ветру: [павлодарский художник К. Баймулдин завершил работу над бюстом Павла Васильева] // Звезда Прииртышья. – 2011. – 30 июля. – С. 3

Село Баянаул

190 лет (1826) со дня основания

Село Баянаул – центр Баянаульского района Павлодарской области. Расположен в северно-восточной части Сарыарки на южном склоне горы Баянаул, на высоте 493 м над уровнем моря, на берегу озера Сабындыколь в 210 км к юго-западу от г. Павлодара и в 135 км к юго-востоку от г. Экибастуза.

История Баянаула берёт отсчёт с 1826 г., когда сюда прибыли русские казаки во главе которых был атаман Николай Потанин, отец будущего известного географа, этнографа, учёного и путешественника Г. Потанина. Поселок Баянаул был создан как казачья станица. Первым атаманом станицы стал офицер Н. И. Потанин. В 1826 г. бий Шон отправил в г. Омск делегацию, которая предложила правительству создать Баянаульский округ. Приказ о создании округа был подписан лишь 22 августа 1833 г.

Уже в 1863 г. в Баянауле было 44 дома и 280 жителей. В конце XIX в. в станице было несколько улиц, каменная церковь, мечеть, почта-телеграф, здание станичного управления, купеческие лавки. Ежегодно в октябре проводилась Псковская ярмарка. Проживало в то время около 800 чел., основным занятием населения было скотоводство и земледелие.

В 1928 г. Баянаул был преобразован в село, а через два года он становится административным центром. В это время создаются колхозы, налаживается производство, организована потребительская кооперация, открывается быткомбинат со столлярными, швейными, пимокатными цехами, парикмахерской, мельницей. Работали кузница, молокозавод, кожевенный завод.

В годы Великой Отечественной войны из Баянаульского района было призвано 6506 чел., 1600 из них погибли. Здесь нашли приют эвакуированные семьи, детский дом из Харькова, а также репрессированные поляки и немцы.

Во время освоения целины в Баянаул приезжали люди со всего Советского Союза. Был организован Баянаульский совхоз, появилась нефтебаза, заготзерно, «Сельхозтехника», профтехучилище. Была построена новая восьмилетняя школа. В последующие годы были построены вторая школа, больница, хлебопекарня, автостанция, Дом культуры, универмаг.

В настоящее время в Баянаульском районе – пять Домов культуры, 37 библиотек, музеи академика К. И. Сатпаева, поэта С. Торайгырова, просветителя М.-Ж. Копеева, 35 общеобразовательных школ, музыкальная школа им. Жаяу Мусы и детско-юношеская спортивная школа.

В 1985 г. в Баянауле был создан первый в Республике Государственный национальный природный парк площадью в 49 тыс. га, призванный сберечь уникальное богатство флоры и фауны заповедного уголка.

Озера Сабындыколь, Жасыбай, Торайгыр, археологические памятники, богатые природные запасы издавна привлекали внимание видных ученых, геологов, этнографов, археологов, поэтов, художников и писателей. В разное время здесь побывали Г. Н. Потанин, А. Клодт, В. П. Батулин, Д. П. Багаев, Ш. Уалиханов, В. А. Обручев, профессора Томского университета В. В. Сапожников, П. Л. Драверт, И. А. Усов.

Земля Баянаула – родина ученых, писателей, поэтов и общественных деятелей. Здесь родились знаменитый певец-сказитель Бухар-жырау, композитор и поэт Ж. М. Байжанов, историк-просветитель, этнограф, философ, поэт М.-Ж. Копеев, поэт-демократ С. Торайгыров и др.

Особое место в плеяде ученых Казахстана занимает имя К. И. Сатпаева – геолога, первого Президента Академии наук Казахстана, лауреата Ленинской и Государственной премий СССР.

Заметный вклад в развитие науки внесли академики Ш. Шокин, А. Маргулан, доктора наук А. Бектуров, Е. Бекмаханов, С. Бейсембаев. Широкую известность получили писатели и поэты, черпавшие вдохновение в родных баянаульских местах: Д. Абилов, Х. Бекхожин, З. Пашкин, К. Исабаев, кинорежиссер и актер, народный артист СССР Ш. Айманов.

В Баянауле расположены несколько домов отдыха, лагеря, детские оздоровительные профилактории. Десятки иностранцев выбирают для отдыха горы Баянаула – американцы, немцы, англичане, французы. Баянаул становится заметным центром туризма международного уровня.

На центральной площади села установлены четыре бюста известных земляков, уроженцев Баянаульского района: первому казахскому академику К. Сатпаеву, крупнейшему ученому-энергетику Казахстана Ш. Чокину, А. Маргулану и А. Бектурову. В районе построен мавзолей фило-

софа и литератора М-Ж. Копеева. На родине помнят поэта С. Торайгырова, в честь которого было названо озеро Торайгыр. В октябре 2015 г. в Баянауле был открыт памятник Ш. Айманову.

Литература:

Баянаульский округ // Казахская ССР: Краткая энциклопедия в 4-х т. / Гл. ред. Р. Н. Нургалиев. – Алма-Ата, 1985. – Т. 1. – С. 82

Баянаул // Павлодарское Прииртышье: Энциклопедия / Акимат Павлодарской области; ПГУ им. С. Торайгырова. – Алматы, 2003. – С. 169 – 170

Благодатная земля: (Несказочная проза Баянаула) / Министерство образования и науки РК; ПГПИ; сост.: А. Д. Цветкова, А. А. Садыкова; рец.: Т. В. Кривошапова, Н. Г. Шафер; Дизайн обложки Д. В. Пономарев. – Павлодар: ЭКО, 2005. – 116 с.: ил.

Буренков В. М. Баянаул. – Алма-Ата: Кайнар, 1979. – 156 с.

Жемчужины Казахстана / Сост.: А. Т. Макашев. – Алма-Ата: Кайнар, 1983. – 384 с.

Животный мир Баянаула: фауна млекопитающих / Павлодарский обл. ист.-краев. музей им. Г. Н. Потанина; отв. за вып. М. К. Гапон; сост. А. Н. Селиверстов. – Павлодар, 1994. – 9 с.: ил. + CD-R.

Заповедники и национальные парки Казахстана / Сост.: А. А. Иващенко. – Алматы: Алматыкітап, 2006. – 284 с.: фотоил. – (Менің Қазақстаным)

Приймак Д. П. Баянаул заповедный: [о Баянаульском государственном природном парке] / Рец. А. Акчулаков. – Алма-Ата: Казахстан, 1982. – 96 с. + CD-R

Приймак Д. П. Скалы и легенды Баянаула / Науч. ред. А. Х. Маргулан. – Алма-Ата: Казахстан, 1974. – 24 с.: ил. + CD-R

Семерьянов В. Песнь о батыре Жасыбае: (По мотивам преданий) / Общественный фонд «Историко-географическое общество им. К. И. Сатпаева». – Павлодар: ЭКО, 2001. – 44 с.

Джаксыбаев С. Открытие Баянаульского внешнего округа: [история Баянаула] // Өлкетану-Краеведение. – 2004. – №4. – С. 36 – 44

Рахимов Е. К. Шон бий и образование Баянаульского внешнего округа // Өлкетану-Краеведение. – 2005. – №4. – С. 87 – 90

Солдатенко К. Двухвековая история Баянаула: [180 лет – поселку Баянаул] // Звезда Прииртышья. – 2006. – 4 июля. – С. 5

Грищенко Е. Баянаулу – 180 лет // Звезда Прииртышья. – 2006. – 8 августа. – С. 1

Семибратова И. Легенды и загадки Баянаула // Деловой Мир. – 2012. – №3. – С. 80 – 81

Бобровнича Т. А. Баянаул жемчужина Казахстана // Экологический Курьер. – 2012. – №24. – С. 4

Сагитова А. Баянаульский район: жемчужина, родина академиков // Звезда Прииртышья. – 2013. – 17 января. – С. 7

Багаутдинова Д. Злаковые «лекари» Биржанколя: [о разнообразии растительности Баянаульского государственного национального природного парка] // Звезда Прииртышья. – 2013. – 2 ноября. – С. 7

Горбунов С. Край легенд и преданий: (Народ сохранил в памяти исторические события Баянаула и, опозитизировав их, пронес через века) // Казахстанская правда. – 2015. – 6 января. – С. 12

УКАЗАТЕЛЬ ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫХ И ПАМЯТНЫХ ДАТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН НА 2016 г.

ЯНВАРЬ

- 1 января** – 95 лет (1921-1970) со дня рождения композитора, заслуженного работника культуры Казахстана **Капана Мусина**
- 1 января** – 70 лет (1946) со дня рождения балетмейстера, народной артистки Казахстана **Р. И. Ким**
- 2 января** – 80 лет (1936) со дня рождения писателя **Медеу Сарсекеева**
- 4 января** – 660 лет (1356-1442) со дня рождения батыра **Байдибека Карашаулы**
- 4 января** – 80 лет (1936) со дня открытия **Первого казахстанского съезда врачей**
- 5 января** – 100 лет (1916-2004) со дня рождения ученого, абаевода, писателя, драматурга **Каюма Мухамедханова**
- 8 января** – 120 лет (1896-1971) со дня рождения писателя **Ефима Пермитина**
- 9 января** – 190 лет (1826-1906) со дня рождения акына **Кулмамбета**
- 13 января** – 90 лет (1926) со дня открытия **Казахского государственного академического театра драмы им. М. Ауэзова**
- 15 января** – 120 лет (1896-1951) со дня рождения ученого-медика, члена-корреспондента АН КазССР **Г. Н. Удинцева**
- 26 января** – 170 лет (1846-1913) со дня рождения историка-этнографа **Курбангали Халиди**
- 29 января** – 80 лет (1936) со дня рождения писателя **Магзума Сундетова**
- январь** – 105 лет (1911) со дня выхода первого номера журнала «**Айқап**»

ФЕВРАЛЬ

- 5 февраля** – 95 лет (1921) со дня переименования города Верный в город **Алма-Ата**
- 9 февраля** – 85 лет (1931-1976) со дня рождения поэта **Мукагали Макатаева**
- 15 февраля** – 110 лет (1906-1974) со дня рождения селекционера-генетика, члена-корреспондента АН КазССР **Ештая Узембаева**
- 19 февраля** – 95 лет (1921-2011) со дня рождения ученого, доктора юридических наук **Салыка Зиманова**
- 26 февраля** – 120 лет (1896-1938) со дня рождения государственного деятеля, активного участника восстания 1916 г. **Абдуллы Асылбекова**
- 26 февраля** – 120 лет (1896-1948) со дня рождения государственного деятеля **А. А. Жданова**

28 февраля – 170 лет (1846-1945) со дня рождения акына-импровизатора **Жамбыла Жабаева**

МАРТ

3 марта – 25 лет (1991) со дня вступления Республики Казахстан в ООН

5 марта – 95 лет (1921) со дня основания **КазТАГ**

8 марта – 105 лет (1911-1941) со дня рождения Героя Советского Союза, панфиловца **Василия Клочкова**

14 марта – 100 лет (1916-1996) со дня рождения народного артиста СССР, певца **Муслима Абдуллина**

14 марта – 100 лет (1916-1988) со дня рождения народного артиста СССР, певца **Ришата Абдуллина**

17 марта – 180 лет (1836-1838) со дня начала **народно-освободительного восстания под руководством Исатая Тайманова**

22 марта – 95 лет (1921) со дня основания газеты «**Лениншіл жас**» (ныне «Жас Алаш»)

25 марта – 150 лет (1866-1937) со дня рождения ученого, государственного и общественного деятеля **Алихана Букейханова**

АПРЕЛЬ

1 апреля – 80 лет (1936) со дня открытия **Карагандинского областного казахского театра им. С. Сейфуллина**

6 апреля – 80 лет (1936) со дня выхода в свет первого номера журнала «**Қазақстанның ауыл шаруашылығы**» («Сельское хозяйство Казахстана»)

7 апреля – 145 лет (1871-1948) со дня рождения казахского палуана **Хаджимукана Мунайтпасова**

29 апреля – 110 лет (1906-1968) со дня рождения композитора, музыковеда, дирижера, народного артиста КазССР, академика **Ахмета Жубанова**

30 апреля – 75 лет (1941) со дня рождения писателя **Султана Оразалина**

МАЙ

1 мая – 75 лет (1941) со дня рождения писателя **Кадирбека Сегизбаева**

1 мая – 120 лет (1896-1945) со дня рождения ученого, кандидата филологических наук **С. С. Жиенбаева**

5 мая – 120 лет (1896-1979) со дня рождения народного артиста СССР, Героя Социалистического Труда **С. Кожамкулова**

- 6 мая** – 120 лет (1896-1978) со дня рождения мастера народного художественного ремесла **Хадиши Бекмухамедовой**
- 6 мая** – 80 лет (1936) со дня рождения писателя, композитора, журналиста **Ильи Жаканова**
- 15 мая** – 90 лет (1926-1994) со дня рождения поэта **Бакира Тажибаева**
- 17 мая** – 70 лет (1946) со дня создания **Института ботаники АН Казахстана**
- 18 мая** – 80 лет (1936) со дня рождения поэта, народного писателя Казахстана, общественного деятеля **Олжаса Сулейменова**
- 20 мая** – 80 лет (1936) со дня рождения ученого, кандидата филологических наук, профессора **М. Г. Арынова**
- 24 мая** – 95 лет (1921) со дня рождения композитора **Н. Мендыгалиева**

ИЮНЬ

- 1 июня** – 70 лет (1946) со дня открытия **Академии наук КазССР** (ныне Национальная академия наук РК)
- 5 июня** – 80 лет (1936) со дня рождения писателя, журналиста **Есляма Зикибаева**
- 10 июня** – 40 лет (1976) со дня создания **Республиканского музея изобразительного искусства им. А. Кастеева**
- 18 июня** – 80 лет (1936) со дня рождения народной артистки КазССР, певицы **Гульвиры Разиевой**
- 19 июня** – 30 лет (1986) со дня основания **Союза театральных деятелей Казахстана**

ИЮЛЬ

- 4 июля** – 90 лет (1926-2013) со дня рождения народного артиста СССР, певца **Ермека Серкебаева**
- 14 июля** – 105 лет (1911-1991) со дня рождения писателя **Алексея Брагина**
- 17 июля** – 110 лет (1906-1983) со дня рождения композитора **Латифа Хамиди**
- 26 июля** – 95 лет (1921) со дня рождения народного художника **Николая Гаева**
- 27 июля** – 70 лет (1946) со дня рождения первого казахского космонавта, Героя Советского Союза, ученого, доктора технических наук, профессора, генерала-майора авиации **Т. О. Аубакирова**
- 29 июля** – 80 лет (1936) со дня образования **Костанайской и Северо-Казахстанской областей**
- 31 июля** – 110 лет (1906-1977) со дня рождения писателя **И. П. Шухова**

АВГУСТ

- 1 августа** — 90 лет (1926-2002) со дня рождения народного художника КазССР **Сахи Романова**
- 25 августа** – 80 лет (1936) со дня рождения поэтессы **Марфуги Айтхожиной**
- 29 августа** – 25 лет (1991) со дня закрытия **Семипалатинского ядерного полигона**
- 30 августа** – 25 лет (1991) со дня создания **Института археологии им. А. Х. Маргулана**

СЕНТЯБРЬ

- 1 сентября** – 95 лет (1921) со дня организации **Центрального государственного архива Казахстана**
- 2 сентября** – 110 лет (1906-1997) со дня рождения ученого-геолога, писателя **Акжана Машанова**
- 6 сентября** – 110 лет (1906-1972) со дня рождения ученого-литературоведа, писателя **Сайдила Талжанова**
- 9 сентября** – 70 лет (1946) со дня рождения писателя, драматурга **Роллана Сейсенбаева**
- 15 сентября** – 95 лет (1921) со дня выхода в свет **журнала «Акикат»**
- 24 сентября** – 70 лет (1946) со дня рождения народной артистки России, заслуженной артистки Казахстана **Н. Арынбасаровой**

ОКТЯБРЬ

- 2 октября** – 90 лет (1926-1983) со дня рождения кинорежиссера **Абдуллы Карсакбаева**
- 3 октября** – 75 лет (1941) со дня рождения писателя, переводчика, критика **Бахытжана Момышулы**
- 4 октября** – 80 лет (1936-2005) со дня рождения ученого-математика, доктора физико-математических наук, академика **Умирзака Султангазина**
- 10 октября** – 110 лет (1906-1987) со дня рождения ученого-генетика, доктора сельскохозяйственных наук, академика **Гакаша Бияшева**
- 10 октября** – 105 лет (1911-1955) со дня рождения поэта **Касыма Аманжолова**
- 14 октября** – 100 лет (1916-1997) со дня рождения народного писателя Казахстана, поэта **Хамита Ергалиева**
- 15 октября** – 80 лет (1936-2007) со дня рождения писателя **Саина Муратбекова**

- 18 октября** – 90 лет (1926-1995) со дня рождения писателя **Николая Ровенского**
- 25 октября** – 85 лет (1931-1979) со дня рождения писателя, поэта **Ануарбека Дуйсенбиева**
- 30 октября** – 110 лет (1906-1960) со дня рождения поэта **Николая Титова**
- октябрь** – 55 лет (1961) со дня выхода первого номера газеты «Друг читателя»

НОЯБРЬ

- 2 ноября** – 175 лет (1841-1889) со дня рождения педагога-просветителя, писателя, этнографа **Ибрая Алтынсарина**
- 4 ноября** – 100 лет (1916-1944) со дня рождения поэта, публициста **Баубека Булкишева**
- 5 ноября** – 95 лет (1921-2003) со дня рождения поэтессы **Турсынхан Абдрахмановой**
- 5 ноября** – 75 лет (1941) со дня рождения писателя **Берика Шаханова**
- 6 ноября** – 110 лет (1906-1981) со дня рождения писателя **Айтбая Хангельдина**
- 16 ноября** – 110 лет (1906-1995) со дня рождения поэтессы **Мариям Хакимжановой**
- 16 ноября** – 85 лет (1931-2002) со дня рождения ученого, доктора исторических наук **Манаша Козыбаева**
- 19 ноября** – 85 лет (1931) со дня рождения ученого-философа, доктора философских наук, профессора **А. Х. Касымжанова**
- 29 ноября** – 120 лет (1896-1996) со дня рождения народного писателя Казахстана **М. Д. Зверева**

ДЕКАБРЬ

- 3 декабря** – 160 лет (1856-1932) со дня рождения этнографа, фольклориста **Абубакира Диваева**
- 12 декабря** – 210 лет (1806-1879 – годы жизни написаны на памятнике великого композитора) со дня рождения композитора, кюйши, домбриста **Курмангазы Сагырбаева**
- 16 декабря** – 80 лет (1936-2010) со дня рождения народной артистки КазССР **Фариды Шариповой**
- 30 декабря** – 125 лет (1891-1980) со дня рождения писателя **Николая Анова**

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН НА 2016 г., ЧИСЛО И МЕСЯЦ, КОТОРЫХ НЕ УСТАНОВЛЕНЫ

- **695 лет** (1321-1391) со дня рождения поэта, ученого **Сайфы Сарая**
- **680 лет** (1336-1405) со дня рождения государственного деятеля, полководца **Тамерлана**
- **305 лет** (1711-1781) со дня рождения государственного деятеля, полководца, дипломата **Абылай хана**
- **225 лет** (1791-1838) со дня рождения национального героя Казахстана **Исатая Тайманова**
- **185 лет** (1831) со дня основания г. **Семипалатинск**
- **170 лет** (1846) со дня основания г. **Шевченко** (ныне г. Актау)
- **155 лет** (1861-1955) со дня рождения композитора, домбристки, кюйши, народной артистки Казахстана **Дины Нурпеновой**
- **145 лет** (1871) со дня основания **Западно-Казахстанской областной универсальной научной библиотеки им. Ж. Молдагалиева**
- **95 лет** (1921) со дня открытия **Шымкентского областного историко-краеведческого музея**
- **70 лет** (1946) со дня основания издательства «Наука»

УКАЗАТЕЛЬ ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫХ И ПАМЯТНЫХ ДАТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН НА 2016 ГОД

ЯНВАРЬ

- 3 января** – 80 лет (1936-1971) со дня рождения русского поэта **Н. М. Рубцова**
- 6 января** – 105 лет (1911-1994) со дня рождения российского артиста **Н. А. Крючкова**
- 7 января** – 105 лет (1911-1997) со дня рождения российской актрисы **М. В. Мироновой**
- 10 января** – 120 лет (1896-1953) со дня рождения советского писателя **С. Я. Маршака**
- 10 января** – 70 лет (1946) со дня проведения **1-ой сессии Генеральной Ассамблеи ООН в Лондоне**
- 12 января** – 270 (1746-1827) со дня рождения швейцарского педагога **И. Г. Песталоцци**

- 12 января** – 140 лет (1876-1916) со дня рождения американского писателя **Д. Лондона**
- 12 января** – 80 лет (1936) со дня рождения латышского композитора **Р. Паулса**
- 13 января** – 85 лет (1931-2005) со дня рождения российского писателя **А. А. Вайнера**
- 14 января** – 105 лет (1911-1999) со дня рождения российского писателя **А. Н. Рыбакова**
- 14 января** – 80 лет (1936-2004) со дня рождения российского психолога, педагога **А. А. Леонтьева**
- 15 января** – 125 лет (1891-1938) со дня рождения российского поэта **О. Э. Мандельштама**
- 17 января** – 310 лет (1706-1790) со дня рождения американского государственного деятеля **Б. Франклина**
- 21 января** – 110 лет (1906-2007) со дня рождения российского артиста балета, балетмейстера **И. А. Моисеева**
- 21 января** – 75 лет (1941) со дня рождения испанского певца **Пласидо Доминго**
- 22 января** – 455 лет (1561-1626) со дня рождения английского философа **Ф. Бэкона**
- 22 января** – 95 лет (1921-1983) со дня рождения армянского композитора **А. А. Бабаджаняна**
- 24 января** – 240 лет (1776-1822) со дня рождения немецкого писателя, композитора, художника **Э. Т. Гофмана**
- 24 января** – 115 лет (1901-1971) со дня рождения российского кинорежиссера **М. И. Ромма**
- 25 января** – 185 лет (1831-1891) со дня рождения русского философа, писателя **К. Н. Леонтьева**
- 27 января** – 260 лет (1756-1791) со дня рождения австрийского композитора **В. А. Моцарта**
- 27 января** – 190 лет (1826-1889) со дня рождения русского писателя **М. Е. Салтыкова-Щедрина**
- 27 января** – 125 лет (1891-1967) со дня рождения украинского поэта **П. Г. Тычина**
- 27 января** – 125 лет (1891-1967) со дня рождения российского писателя **И. Г. Эренбурга**
- 28 января** – 175 лет (1841-1911) со дня рождения русского историка **В. О. Ключевского**

- 28 января** – 115 лет (1901-1945) со дня рождения советского исполнителя, дирижера, педагога **Н. П. Осипова**
- 29 января** – 150 лет (1866-1944) со дня рождения французского писателя, общественного деятеля **Р. Роллана**
- 31 января** – 95 лет (1921-1995) со дня рождения российского актера **В. И. Стрельчика**

ФЕВРАЛЬ

- 1 февраля** – 170 лет (1846-1920) со дня рождения русского художника **В. Е. Маковского**
- 3 февраля** – 75 лет (1941) со дня рождения российского актера, драматурга **Э. Володарского**
- 5 февраля** – 180 лет (1836-1861) со дня рождения русского литературного критика **Н. А. Добролюбова**
- 5 февраля** – 165 лет (1851-1934) со дня рождения русского издателя, просветителя **И. Д. Сытина**
- 9 февраля** – 575 лет (1441-1501) со дня рождения узбекского поэта **А. Навои**
- 10 февраля** – 135 лет (1881-1972) со дня рождения русского писателя **Б. К. Зайцева**
- 10 февраля** – 105 лет (1911-1978) со дня рождения академика **М. В. Келдыш**
- 12 февраля** – 135 лет (1881-1931) со дня рождения русской балерины **А. Павловой**
- 13 февраля** – 225 лет (1791-1830) со дня рождения русского художника **С. Ф. Щедрина**
- 13 февраля** – 185 лет (1831-1895) со дня рождения русского писателя **Н. С. Лескова**
- 14 февраля** – 80 лет (1936-1982) со дня рождения польской певицы **А. Герман**
- 15 февраля** – 110 лет (1906-1944) со дня рождения татарского поэта **М. Джалиля**
- 15 февраля** – 115 лет (1901-1966) со дня рождения советского актера **Н. Д. Мордвинова**
- 17 февраля** – 110 лет (1906-1981) со дня рождения российской писательницы, поэтессы **А. Л. Барто**
- 19 февраля** – 85 лет (1931-2000) со дня рождения советской актрисы **А. Д. Ларионовой**
- 21 февраля** – 140 лет (1876-1956) со дня рождения русского художника **П. П. Кончаловского**

- 22 февраля** – 95 лет (1921-1994) со дня рождения итальянской актрисы **Д. Мазини**
- 24 февраля** – 230 лет (1786-1859) со дня рождения немецкого писателя, филолога **Вильгельма Гримм**
- 25 февраля** – 175 лет (1841-1919) со дня рождения французского художника **О. Ренуара**
- 25 февраля** – 145 лет (1871-1913) со дня рождения украинской поэтессы **Л. Украинки**
- 26 февраля** – 75 лет (1941-2012) со дня рождения российского актера **Е. И. Жарикова**
- 27 февраля** – 185 лет (1831-1894) со дня рождения русского художника **Н. Н. Ге**
- 28 февраля** – 150 лет (1866-1949) со дня рождения русского поэта, филолога **В. И. Иванова**

МАРТ

- 2 марта** – 85 лет (1931) со дня рождения советского российского государственного и политического деятеля, последнего Президента СССР **М. С. Горбачева**
- 2 марта** – 80 лет (1936-2011) со дня рождения российской актрисы **И. С. Саввиной**
- 6 марта** – 115 лет (1901-1981) со дня рождения советского кинорежиссера, киносценариста **М. С. Донского**
- 5 марта** – 145 лет (1871-1919) со дня рождения деятеля немецкого, польского, международного движения **Розы Люксембург**
- 6 марта** – 90 лет (1926) со дня рождения польского кинорежиссера **А. Вайды**
- 7 марта** – 75 лет (1941-1987) со дня рождения российского актера **А. А. Миронова**
- 8 марта** – 85 лет (1931) со дня рождения советского, грузинского, российского педагога, психолога **Ш. А. Амонашвили**
- 9 марта** – 110 лет (1906-1973) со дня рождения советского кинорежиссера **А. А. Роу**
- 10 марта** – 170 лет (1846-1906) со дня рождения русского дипломата, историка **С. С. Татищева**
- 10 марта** – 90 лет (1926) со дня рождения российского композитора **А. С. Зацепина**
- 12 марта** – 70 лет (1946) со дня рождения американской актрисы **Л. Минелли**

- 17 марта** – 160 лет (1856-1910) со дня рождения русского художника **М. А. Врубеля**
- 18 марта** – 130 лет (1886-1941) со дня рождения немецкого психолога **Курта Коффка**
- 19 марта** – 75 лет (1941) со дня рождения итальянского режиссера, драматурга, поэта **Бернардо Бертолуччи**
- 23 марта** – 195 лет (1821-1881) со дня рождения русского писателя **А. Ф. Писемского**
- 24 марта** – 215 лет (1801-1872) со дня рождения шведского изобретателя **Э. Нобеля**
- 24 марта** – 125 лет (1891-1951) со дня рождения русского ученого-физика **С. И. Вавилова**
- 24 марта** – 110 лет (1906-1984) со дня рождения советской певицы **К. И. Шульженко**
- 24 марта** – 95 лет (1921-1985) со дня рождения французской актрисы **С. Синьоре**
- 27 марта** – 145 лет (1871-1950) со дня рождения немецкого писателя **Генриха Манна**
- 29 марта** – 80 лет (1936) со дня рождения российского кинорежиссера **С. Говорухина**
- 30 марта** – 270 лет (1746-1828) со дня рождения испанского художника **Франсиско Хосе де Гойя**
- 30 марта** – 240 лет (1776-1857) со дня рождения русского художника **В. А. Тропинина**
- 31 марта** – 420 лет (1596-1650) со дня рождения французского философа **Р. Декарта**
- 31 марта** – 130 лет (1886-1978) со дня рождения советского педагога **Д. Д. Галанина**

АПРЕЛЬ

- 2 апреля** – 100 лет (1916-2005) со дня рождения русского композитора **О. Л. Лундстрема**
- 4 апреля** – 75 лет (1941-1999) со дня рождения русского поэта **Ф. Чуева**
- 6 апреля** – 175 лет (1841-1880) со дня рождения русского художника **И. Сурикова**
- 8 апреля** – 115 лет (1901-1985) со дня рождения российского архитектора **Г. М. Орлова**
- 9 апреля** – 195 лет (1821-1867) со дня рождения французского поэта **Ш. Бодлера**

- 12 апреля** – 85 лет (1931-1995) со дня рождения российского поэта-песенника **Л. П. Дербенева**
- 12 апреля** – 85 лет (1931-2007) со дня рождения российского детского писателя **В. Т. Коржикова**
- 13 апреля** – 110 лет (1906-1989) со дня рождения ирландского драматурга, писателя **С. Беккета**
- 15 апреля** – 130 лет (1886-1921) со дня рождения русского поэта **Н. С. Гумилева**
- 15 апреля** – 90 лет (1926-1981) со дня рождения советской поэтессы **Э. Э. Мошковской**
- 16 апреля** – 95 лет (1921-2004) со дня рождения английского актера, режиссера, писателя **Питера Устинова**
- 16 апреля** – 120 лет (1896-1949) со дня рождения советского актера **Б. Г. Добронравова**
- 16 апреля** – 115 лет (1901-1968) со дня рождения советского режиссера, художника **Н. П. Акимова**
- 16 апреля** – 75 лет (1941) со дня рождения российского актера, кинорежиссера **С. П. Никоненко**
- 19 апреля** – 105 лет (1911-1991) со дня рождения русского писателя **Г. М. Маркова**
- 21 апреля** – 115 лет (1901-1979) со дня рождения советского актера **Б. Ф. Ильина**
- 21 апреля** – 90 лет (1926) со дня рождения королевы Великобритании **Елизаветы II**
- 23 апреля** – 125 лет (1891-1953) со дня рождения русского композитора **С. С. Прокофьева**
- 23 апреля** – 115 лет (1901-1977) со дня рождения советского педагога **Л. В. Занкова**
- 24 апреля** – 225 лет (1791-1855) со дня рождения русского писателя, историка **Н. А. Бестужева**
- 24 апреля** – 145 лет (1871-1949) со дня рождения советского библиотековеда, библиографоведа **Л. Б. Хавкиной**
- 26 апреля** – 130 лет (1886-1913) со дня рождения татарского поэта, публициста **Г. Тукая**
- 29 апреля** – 330 лет (1686-1750) со дня рождения русского государственного деятеля, историка **В. Н. Татищева**
- 30 апреля** – 80 лет (1936) со дня рождения русского писателя **В. И. Лихоносова**

МАЙ

- 2 мая** – 105 лет (1911-1977) со дня рождения таджикского писателя **М. Турсун-Заде**
- 2 мая** – 160 лет (1856-1919) со дня рождения русского философа **В. В. Розанова**
- 2 мая** – 90 лет (1926) со дня рождения русского поэта **Е. А. Исаева**
- 5 мая** – 170 лет (1846-1916) со дня рождения польского писателя **Г. Сенкевича**
- 5 мая** — 160 лет (1856-1939) со дня рождения австрийского врача, психолога **З. Фрейда**
- 7 мая** – 305 лет (1711-1776) со дня рождения английского философа, историка **Д. Юма**
- 7 мая** – 155 лет (1861-1941) со дня рождения индийского писателя **Р. Тагора**
- 8 мая** – 110 лет (1906-1977) со дня рождения итальянского режиссера **Р. Росселини**
- 15 мая** – 125 лет (1891-1940) со дня рождения русского писателя **М. А. Булгакова**
- 21 мая** – 545 лет (1471-1528) со дня рождения немецкого художника **А. Дюрера**
- 21 мая** – 95 лет (1921-1989) со дня рождения российского физика, общественного деятеля **А. Д. Сахарова**
- 23 мая** – 95 лет (1921-2001) со дня рождения советского кинорежиссера **Г. Н. Чухрая**
- 23 мая** – 65 лет (1951) со дня рождения российского шахматиста **А. Е. Карпова**
- 25 мая** – 75 лет (1941-1981) со дня рождения советского актера **О. И. Даля**
- 28 мая** – 130 лет (1886-1939) со дня рождения русского поэта **В. Ф. Ходасевича**
- 30 мая** – 170 лет (1846-1920) со дня рождения художника-ювелира **К. Фаберже**

ИЮНЬ

- 1 июня** – 90 лет (1926-1962) со дня рождения американской актрисы **М. Монро**
- 2 июня** – 140 лет (1876-1945) со дня рождения русского драматурга **К. А. Тренева**
- 3 июня** – 135 лет (1881-1964) со дня рождения русского художника **М. Ф. Ларионова**

- 3 июня** – 110 лет (1906-1985) со дня рождения русского режиссера, кинодраматурга **С. А. Герасимов**
- 4 июня** – 195 лет (1821-1897) со дня рождения русского поэта **А. Н. Майкова**
- 4 июня** – 135 лет (1881-1962) со дня рождения русской художницы **Н. С. Гончаровой**
- 5 июня** – 75 лет (1941) со дня рождения польской актрисы **Б. Брыльска**
- 11 июня** – 205 лет (1811-1848) со дня рождения русского литературного критика **В. Г. Белинского**
- 13 июня** – 185 лет (1831-1879) со дня рождения английского физика **Д. К. Максвелла**
- 14 июня** – 280 лет (1736-1806) со дня рождения французского физика **Ш. О. Кулона**
- 14 июня** – 125 лет (1891-1977) со дня рождения русского писателя **А. М. Волкова**
- 14 июня** – 205 лет (1811-1896) со дня рождения американской писательницы **Г. Бичер-Стоу**
- 15 июня** – 80 лет (1936) со дня рождения российского актера **М. М. Державина**
- 16 июня** – 145 лет (1871-1944) со дня рождения русского философа **С. Н. Булгакова**
- 17 июня** – 105 лет (1911-1987) со дня рождения русского писателя **В. П. Некрасова**
- 19 июня** – 230 лет (1786-1880) со дня рождения русского поэта **Ф. Н. Глинка**
- 20 июня** – 95 лет (1921-2005) со дня рождения писателя **А. М. Маркуша**
- 20 июня** – 200 лет (1816-1855) со дня рождения английской писательницы **Ш. Бронте**
- 24 июня** – 75 лет (1941-2013) со дня рождения российского актера **В. С. Золотухина**

ИЮЛЬ

- 1 июля** – 120 лет (1896-1978) со дня рождения русского поэта **П. Г. Антокольского**
- 5 июля** – 115 лет (1901-1992) со дня рождения советского актера, режиссера **С. В. Образцова**
- 10 июля** – 145 лет (1871-1922) со дня рождения французского писателя **М. Пруста**
- 15 июля** – 410 лет (1606-1669) со дня рождения голландского художника **Рембрандта**

- 17 июля** – 125 лет (1891-1959) со дня рождения русского писателя, драматурга **Б. А. Лавренева**
- 17 июля** – 170 лет (1846-1888) со дня рождения русского путешественника, этнографа **Н. Н. Миклухо-Маклая**
- 18 июля** – 205 лет (1811-1864) со дня рождения английского писателя **У. Теккерея**
- 18 июля** – 195 лет (1821-1910) со дня рождения французской певицы, композитора, педагога **П. Виардо**
- 20 июля** – 75 лет (1941) со дня рождения российской актрисы **Л. А. Чурсиной**
- 21 июля** – 160 лет (1856-1950) со дня рождения английского драматурга **Б. Шоу**
- 22 июля** – 90 лет (1926-1991) со дня рождения русского писателя, поэта **С. А. Баруздина**
- 24 июля** – 115 лет (1901-1987) со дня рождения советского актера театра и кино, режиссера **И. В. Ильинского**
- 24 июля** – 70 лет (1946) со дня рождения французской певицы **М. Матье**
- 26 июля** – 105 лет (1811) со дня рождения русского писателя **Л. Жарикова**
- 27 июля** – 80 лет (1936-1989) со дня рождения советского артиста балета, педагога **М. Э. Лиепа**
- 28 июля** – 210 лет (1806-1858) со дня рождения русского художника **А. А. Иванова**
- 28 июля** – 110 лет (1906-1988) со дня рождения русского художника **Ф. П. Решетникова**

АВГУСТ

- 6 августа** – 160 лет (1856-1983) со дня рождения русского художника **А. М. Васнецова**
- 12 августа** – 135 лет (1881-1963) со дня рождения русского художника **А. М. Герасимова**
- 14 августа** – 150 лет (1866-1941) со дня рождения русского писателя, поэта **Д. С. Мережковского**
- 15 августа** – 245 лет (1771-1832) со дня рождения английского писателя **В. Скотта**
- 15 августа** – 130 лет (1886-1958) со дня рождения русской балерины **В. П. Фокиной**
- 15 августа** – 85 лет (1931-1996) со дня рождения российского композитора **М. Таривердиева**

- 16 августа – 140 лет (1876-1942) со дня рождения русского художника
И. Я. Билибина
- 17 августа – 105 лет (1911-1995) со дня рождения советского шахматиста
М. М. Ботвинника
- 19 августа – 110 лет (1906-1962) со дня рождения русского писателя
Л. В. Соловьева
- 21 августа – 145 лет (1871-1919) со дня рождения русского писателя,
драматурга **Л. Н. Андреева**
- 22 августа – 100 лет (1916-2008) со дня рождения российского писателя
А. В. Калинина
- 27 августа – 145 лет (1871-1945) со дня рождения американского писателя
Т. Драйзера
- 27 августа – 120 лет (1896-1984) со дня рождения советской актрисы
Ф. Г. Раневской
- 28 августа – 125 лет (1891-1955) со дня рождения русского актера, режиссера,
педагога **М. А. Чехова**
- 30 августа – 145 лет (1871-1937) со дня рождения английского физика
Э. Резерфорда

СЕНТЯБРЬ

- 1 сентября – 160 лет (1856-1909) со дня рождения русского поэта
И. Ф. Анненского
- 2 сентября – 90 лет (1926-1994) со дня рождения российского актера
Е. П. Леонова
- 3 сентября – 75 лет (1941-1990) со дня рождения российского писателя
С. Д. Довлатова
- 6 сентября – 105 лет (1911-2005) со дня рождения русского поэта
С. Г. Острового
- 8 сентября – 175 лет (1841-1904) со дня рождения чешского композитора
А. Дворжака
- 8 сентября – 165 лет (1851-1916) со дня рождения русского историка,
социолога **М. М. Ковалевского**
- 8 сентября – 140 лет (1876-1945) со дня рождения русского поэта
А. М. Добролюбова
- 8 сентября – 105 лет (1911-1989) со дня рождения русского писателя
В. И. Ардаматского
- 12 сентября – 125 лет (1891-1976) со дня рождения английской писательницы
А. Кристи

- 12 сентября** – 110 лет (1906-1979) со дня рождения советского писателя, поэта **С. Н. Маркова**
- 12 сентября** – 95 лет (1921) со дня рождения польского писателя **С. Лема**
- 14 сентября** – 80 лет (1936) со дня рождения русского поэта **А. С. Кушнера**
- 19 сентября** – 105 лет (1911-2003) со дня рождения российского поэта, переводчика **С. И. Липкина**
- 21 сентября** – 150 лет (1866-1946) со дня рождения английского писателя **Г. Уэллса**
- 21 сентября** – 105 лет (1911-1969) со дня рождения советского певца, киноактера **М. Н. Бернеса**
- 21 сентября** – 100 лет (1916-1996) со дня рождения советского актера **З. Е. Гердта**
- 22 сентября** – 125 лет (1891-1972) со дня рождения российского писателя **Р. И. Фраермана**
- 22 сентября** – 225 лет (1791-1867) со дня рождения английского физика **М. Фарадея**
- 23 сентября** – 150 лет (1866-1936) со дня рождения русского ученого-биолога **А. Н. Северцова**
- 23 сентября** – 80 лет (1936) со дня рождения российского писателя **Э. С. Радзинского**
- 25 сентября** – 110 лет (1906-1975) со дня рождения советского композитора **Д. Д. Шостаковича**
- 28 сентября** – 100 лет (1916-2008) со дня рождения русской балерины **О. В. Лепешинской**
- 29 сентября** – 80 лет (1936) со дня рождения российской актрисы **А. С. Демидовой**
- 30 сентября** – 125 лет (1891-1956) советского ученого, полярного исследователя, математика **О. Ю. Шмидта**

ОКТАБРЬ

- 1 октября** – 225 лет (1791-1859) со дня рождения русского писателя **С. Т. Аксакова**
- 6 октября** – 85 лет (1931-2009) со дня рождения российского писателя, драматурга, переводчика **Р. Сеф**
- 8 октября** – 85 лет (1931-1993) со дня рождения российского писателя **Ю. С. Семенова**
- 8 октября** – 80 лет (1936) со дня рождения российского актера **Л. В. Куравлева**

- 9 октября** – 90 лет (1926-1992) со дня рождения российского актера **Е. А. Евстигнеева**
- 13 октября** — 95 лет (1921-1991) со дня рождения французского актера **И. Монтана**
- 15 октября** – 175 лет (1841-1918) со дня рождения русского мецената **С. И. Мамонтова**
- 17 октября** – 85 лет (1931-2008) со дня рождения российского писателя **А. И. Приставкина**
- 19 октября** – 85 лет (1931) со дня рождения английского писателя **Д. Ле Карре**
- 21 октября** – 120 лет (1896-1958) со дня рождения российского писателя **Е. Л. Шварц**
- 22 октября** – 205 лет (1811-1886) со дня рождения венгерского композитора, пианиста **Ф. Листа**
- 22 октября** – 90 лет (1926-2005) со дня рождения российского актера **С. В. Мишулина**
- 24 октября** – 105 лет (1911-1987) со дня рождения российского артиста эстрады, режиссера **А. И. Райкина**
- 25 октября** – 135 лет (1881-1973) со дня рождения французского художника **П. Пикассо**
- 25 октября** – 90 лет (1926-2012) со дня рождения российской оперной певицы **Г. П. Вишневской**
- 26 октября** – 100 лет (1916-1995) со дня рождения французского политического деятеля **Ф. Миттерана**
- 27 октября** – 280 лет (1736-1796) со дня рождения английского поэта **Д. Макферссона**
- 28 октября** – 380 лет (1636) со дня основания **Гарвардского университета**
- 29 октября** – 155 лет (1861-1904) со дня рождения русского художника **А. П. Рябушкина**

НОЯБРЬ

- 1 ноября** – 115 лет (1901-1991) со дня рождения советской актрисы **Р. Зеленой**
- 1 ноября** – 105 лет (1911-1969) со дня рождения русского актера **С. Д. Столярова**
- 1 ноября** – 105 лет (1911) со дня рождения французского писателя **А. Труайя**
- 2 ноября** – 110 лет (1906-1976) со дня рождения итальянского режиссера **Л. Висконти**

- 2 ноября** – 110 лет (1906-1959) со дня рождения русского философа, писателя **Д. Л. Андреева**
- 4 ноября** – 70 лет (1946) со дня создания **ЮНЕСКО**
- 7 ноября** — 130 лет (1886-1957) со дня рождения русского писателя **М. А. Алданова**
- 7 ноября** – 125 лет (1891-1926) со дня рождения русского писателя **Д. А. Фурманова**
- 7 ноября** – 95 лет (1921) со дня рождения детского писателя **А. Д. Жарикова**
- 11 ноября** – 305 лет (1711-1755) со дня рождения русского ученого-путешественника **С. П. Крашенинникова**
- 11 ноября** – 195 лет (1821-1881) со дня рождения русского писателя **Ф. М. Достоевского**
- 11 ноября** – 115 лет (1901-1965) со дня рождения русского художника, писателя **Е. И. Чарушина**
- 15 ноября** – 150 лет (1866-1964) со дня рождения русской актрисы **А. А. Яблочкиной**
- 17 ноября** – 120 лет (1896-1934) со дня рождения советского психолога **Л. С. Выготского**
- 17 ноября** – 115 лет (1901-1968) со дня рождения советского кинорежиссера **И. А. Пырьева**
- 19 ноября** – 305 лет (1711-1765) со дня рождения русского естествоиспытателя, поэта, художника, философа **М. В. Ломоносова**
- 20 ноября** – 100 лет (1916-1993) со дня рождения русского поэта **М. А. Дудина**
- 22 ноября** – 215 лет (1801-1872) со дня рождения русского писателя, лексикографа, этнографа **В. И. Даля**
- 22 ноября** – 110 лет (1906) со дня начала **Столыпинской реформы**
- 24 ноября** – 190 лет (1826-1890) со дня рождения итальянского писателя **К. Коллоди**
- 28 ноября** – 135 лет (1881-1942) со дня рождения австрийского писателя **С. Цвейга**
- 28 ноября** – 110 лет (1906-1999) со дня рождения русского филолога **Д. С. Лихачева**
- 29 ноября** – 110 лет (1906-1978) со дня рождения советского кинорежиссера, оператора **Р. Л. Кармена**

ДЕКАБРЬ

- 1 декабря** – 120 лет (1896-1974) со дня рождения советского военачальника, государственного деятеля **Г. К. Жукова**

- 4 декабря** – 120 лет (1896-1979) со дня рождения русского писателя, общественного деятеля **Н. С. Тихонова**
- 5 декабря** – 155 лет (1861-1939) со дня рождения русского художника **К. А. Коровина**
- 5 декабря** – 115 лет (1901-1966) со дня рождения американского кинорежиссера, художника, продюсера **Уолта Диснея**
- 7 декабря** – 255 лет (1761-1850) со дня рождения французской художницы **М. Тюссо**
- 10 декабря** – 195 лет (1821-1878) со дня рождения русского поэта **Н. А. Некрасова**
- 11 декабря** – 160 лет (1856-1918) со дня рождения русского политического деятеля, философа **Г. В. Плеханова**
- 12 декабря** – 250 лет (1766-1826) со дня рождения русского историка, писателя **Н. М. Карамзина**
- 12 декабря** – 195 лет (1821-1880) со дня рождения французского писателя **Г. Флобера**
- 12 декабря** – 75 лет (1941-2002) со дня рождения российского актера **В. М. Соломина**
- 16 декабря** – 150 лет (1866-1944) со дня рождения русского художника **В. В. Кандинского**
- 16 декабря** – 80 лет (1936) со дня рождения российской актрисы, кинорежиссера **С. С. Дружининой**
- 18 декабря** – 95 лет (1921-1997) со дня рождения российского артиста цирка и кино **Ю. В. Никулина**
- 19 декабря** – 110 лет (1906-1982) со дня рождения российского политического деятеля **Л. И. Брежнева**
- 21 декабря** – 120 лет (1896-1968) со дня рождения советского военачальника **К. К. Рокоссовского**
- 23 декабря** – 85 лет (1931-2015) со дня рождения русского актера **Л. К. Дурова**
- 23 декабря** – 80 лет (1931) со дня рождения русского поэта, драматурга **Ю. Ч. Кима**
- 24 декабря** – 70 лет (1946-2003) со дня рождения российского артиста, сценариста, поэта **Л. А. Филатова**
- 24 декабря** – 115 лет (1901-1956) со дня рождения советского писателя **А. Фадеева**
- 27 декабря** – 445 лет (1571-1630) со дня рождения немецкого астронома **И. Кеплера**

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ И ПАМЯТНЫЕ ДАТЫ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН НА 2016 ГОД, ЧИСЛО И МЕСЯЦ, КОТОРЫХ НЕ УСТАНОВЛЕНЫ

- **2420 лет** (ок. 404 – 323 до н. э.) со дня рождения древнегреческого философа **Диогена Синопского**
- **2400** (384 – 322 до н. э.) со дня рождения древнегреческого философа **Аристотеля**
- **1970 лет** (ок. 46 – ок. 127) со дня рождения древнегреческого историка, писателя, философа **Плутарха**
- **565 лет** (1451-1506) со дня рождения испанского мореплавателя **Христофора Колумба**
- **530 лет** (ок. 1486 – ок. 1541) со дня рождения белорусского первопечатника, просветителя **Ф. Скорина**
- **475 лет** (1541-1614) со дня рождения испанского художника **Д. Эль Греко**
- **390 лет** (1626-1686) со дня рождения русского художника **С. Ф. Ушакова**
- **335 лет** (1681-1741) со дня рождения русского мореплавателя **В. И. Беринга**
- **265 лет** (1751-1825) со дня рождения русского скульптора **Ф. Ф. Щедрина**
- **175 лет** (1841-1910) со дня рождения русского художника **А. И. Куинджи**

ПЕРЕЧЕНЬ ГОСУДАРСТВЕННЫХ И НАЦИОНАЛЬНЫХ ПРАЗДНИКОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

- **1-2 января** – Новый год
- **8 марта** – Международный женский день
- **21-23 марта** – Наурыз мейрамы
- **1 мая** – День единства народа Казахстана
- **7 мая** – День защитника Отечества
- **9 мая** – День Победы
- **6 июля** – День Столицы
- **30 августа** – День Конституции Республики Казахстан
- **1 декабря** – День Первого Президента Республики Казахстан
- **16-17 декабря** – День Независимости Республики Казахстан

ПЕРЕЧЕНЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ И ИНЫХ ПРАЗДНИКОВ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН НА 2016 ГОД

Утвержден Указом Президента РК от 20.01.1998 г. №3827
«О профессиональных и иных праздниках в РК»
(с изм. и доп. по состоянию на 29.08.14 г.)

- 3 апреля** – День геолога (первое воскресенье апреля)
- 12 апреля** – День работников науки
- 21 апреля** – День Службы государственной охраны
- 21 мая** – День работников культуры и искусства
- 29 мая** – День работников химической промышленности (последнее воскресенье мая)
- 31 мая** – День памяти жертв политических репрессий и голода
- 4 июня** – День государственных символов Республики Казахстан
- 5 июня** – День эколога
- 12 июня** – День работников легкой промышленности (второе воскресенье июня)
- 19 июня** – День медицинского работника (третье воскресенье июня)
- 23 июня** – День полиции
- 23 июня** – День государственного служащего
- 28 июня** – День работников связи и информации
- 2 июля** – День дипломатической службы
- 13 июля** – День сотрудников органов национальной безопасности
- 17 июля** – День металлурга (третье воскресенье июля)
- 7 августа** – День работников транспорта (первое воскресенье августа)
- 14 августа** – День строителя (второе воскресенье августа)
- 18 августа** – День пограничных войск Казахстана
- 21 августа** – День спорта (третье воскресенье августа)
- 28 августа** – День шахтера (последнее воскресенье августа)
- 1 сентября** – День знаний
- 4 сентября** – День работников нефтегазового комплекса (первое воскресенье сентября)
- 11 сентября** – День семьи (второе воскресенье сентября)
- 18 сентября** – День языков народа Казахстана (третье воскресенье сентября)
- 25 сентября** – День машиностроителя (последнее воскресенье сентября)
- 25 сентября** – День труда (последнее воскресенье сентября)
- 28 сентября** – День работников атомной отрасли
- 30 сентября** – День работников органов юстиции

2 октября – День учителя (первое воскресенье октября)
18 октября – День Духовного согласия
19 октября – День спасателя
30 октября – День работников системы социальной защиты (последнее воскресенье октября)
8 ноября – День статистика
15 ноября – День национальной валюты – тенге, профессиональный праздник работников финансовой системы Республики Казахстан
20 ноября – День работников сельского хозяйства (третье воскресенье ноября)
6 декабря – День прокуратуры
18 декабря – День энергетика (третье воскресенье декабря)

ПЕРЕЧЕНЬ МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРАЗДНИКОВ И ВСЕМИРНЫХ ДНЕЙ

- 26 января** – Всемирный день таможи
- 13 февраля** – Международный день радио
- 1 марта** – Всемирный день гражданской обороны
- 8 марта** – Международный женский день
- 15 марта** – Всемирный день защиты прав потребителя
- 21 марта** – Всемирный день поэзии
- 22 марта** – Всемирный день воды
- 22 марта** – Всемирный день гидрометеорологической службы
- 27 марта** – Международный день театра
- 1 апреля** – Международный день птиц
- 1 апреля** – День смеха
- 2 апреля** – Международный день детской книги
- 7 апреля** – Всемирный день здоровья
- 12 апреля** – День авиации и космонавтики
- 18 апреля** – Международный день памятников и исторических мест
- 22 апреля** – День Земли
- 23 апреля** – Всемирный день книги и авторского права
- 24 апреля** – Международный день солидарности молодежи
- 29 апреля** – Международный день танца
- 3 мая** – Всемирный день свободы печати
- 3 мая** – День Солнца
- 8 мая** – Всемирный день Красного Креста и Красного Полумесяца
- 10 мая** – Международный день матери
- 15 мая** – Международный день семьи
- 18 мая** – Международный день музеев
- 21 мая** – Международный день культурного развития
- 31 мая** – Международный день без табака
- 1 июня** – Международный день защиты детей
- 5 июня** – Всемирный день охраны окружающей среды
- 23 июня** – Международный Олимпийский день
- 26 июня** – Международный день борьбы с наркоманией и наркобизнесом
- 27 июня** – Всемирный день рыболовства
- 1 июля** – Всемирный день архитектуры
- 20 июля** – Международный день шахмат
- 6 августа** – Всемирный день борьбы против ядерного оружия; День Хиросимы
- 9 августа** – Всемирный день коренных народов мира

12 августа – Международный день молодежи
8 сентября – Международный день солидарности журналистов
8 сентября – Международный день искоренения неграмотности
9 сентября – Всемирный день красоты
21 сентября – Международный день мира
27 сентября – Международный день туризма
1 октября – Международный день пожилых людей
1 октября – Международный день музыки
5 октября – Всемирный день учителя
9 октября – Всемирный день почты
10 октября – Всемирный день психолога
14 октября – Всемирный день стандартизации
15 октября – Всемирный день сельских женщин
16 октября – Всемирный день продовольствия
24 октября – Международный день ООН
10 ноября – Всемирный день молодежи
10 ноября – Всемирный День науки
10 ноября – Всемирный день качества (второй четверг ноября)
13 ноября – Международный день слепых
16 ноября – Международный день толерантности (терпимости)
17 ноября – Международный день студентов или День международной солидарности студенчества
20 ноября – Всемирный день ребенка
21 ноября – Всемирный день телевидения
21 ноября – Всемирный день приветствий
25 ноября – Международный день борьбы против насилия в отношении женщин
1 декабря – Всемирный день борьбы со СПИДом
3 декабря – Международный день инвалидов
7 декабря – Международный день гражданской авиации
10 декабря – День прав человека
10 декабря – Всемирный день футбола

АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ФАМИЛИЙ, ОТМЕЧЕННЫХ В КАЛЕНДАРЕ

- Адыгалиева Т. 114
Абугалиева Х. 96
Айтбакин А. Д. 96
Акишев З. 86, 90, 120, 121, 150
Альжанов Ш. Е. 87, 96
Баймульдин К. К. 86, 94, 109, 156, 157
Бекова Н. Б. 96
Бектуров А. Б. 87, 95, 159, 160
Будчанов И. А. 87, 90
Гапон М. К. 86, 88, 108-110, 160
Дьячков А. М. 86, 89, 119, 120
Дюсембин Х. Д. 87, 93
Еникеев Е. И. 86, 90
Жиенбаева М. А. 87, 90, 126, 130, 132-135
Жузбасов К. Т. 94, 154
Жумабайулы Ж. 86, 96
Жусупов К. Ф. 94
Калиев А. К. 93, 150, 151
Канапьянов Б. М. 93
Капесов Ж. Н. 93, 149, 150
Касьян Н. Г. 87, 91
Кеменгеров К. Д. 87, 91, 141-143
Кенжетаев К. 86, 89
Кертаева Г. М. 87, 92
Коржинский С. И. 93
Лопатин И. П. 86, 89
Меркемелиденов Б. 96
Михейчев А. Н. 86, 89, 117-119
Накипов Д. 91, 135-137
Нуртазина Р. Б. 87, 89
Оноприенко П. И. 93, 146, 147
Пахомова М. Н. 87, 93
Пешин П. В. 86, 94
Пульга М. Н. 86, 88, 114, 115, 123
Раздорская З. Н. 90
Рахманкулов Т. Т. 87, 91
Сатпаев А. З. 96
Сатпаева Р. А. 95
Сатпаева Х. К. 95
Сатыбалдыулы К. 96
Седельников А. Н. 92
Семенченко К. А. 86, 91, 109, 137, 138
Соколкин Э. Д. 86, 88, 101-104, 110, 115, 156
Сулейменов А. А. 93, 151
Сураганов К. М. 86, 90, 109
Трушков Н. И. 90
Тусупбеков С. Т. 92
Уалиев Г. 94
Утебаев Е. 87, 89
Фрезе Я. Я. 94, 154-156
Фрезоргер А. Д. 87, 89
Хазыров Б. М. 86, 92, 144, 145
Чистяков И. Г. 86, 88
Шакибаев С. 87, 93
Шалабаев Б. 87, 90
Шафер Н. Г. 86, 88, 89, 105-107, 116, 160

Павлодар облысында 2016 жылы
аталып өтілетін және еске алынатын күндер.

Знаменательные и памятные даты
Павлодарской области на 2016 год.

25.12.2015 ж. басуға жол қойылды. Көлемі 65х84/16. Қаріп түрі
KZ_Times New Roman. Офсеттік басылым.
«ЭКО» ЖШС-та басылған.
Таралымы 200 дана.